

අනුරාධපුරයේ

සේ

**ABHIDHAMMA
PITAKA**

ព្រះ
ក្រែតបិដកច្បាប់
និង
សេចក្តីប្រយោគាសាខ្មែរ
អនាម្បបិដក
បដ្ឋាន បញ្ចប់ការ
ទី៨

ផ្សព្វផ្សាយដោយសម្តេចព្រះអភិសិរីសុកត្តាមហាសង្ឃរាជាធិបតី ប្តូរ ក្រី
សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជនៃកណៈធម្មយុត្តិកនិកាយ
នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ព. ស. ២៥៥៣

ABHIDHAMMAPIṬAKA

PAṬṬHĀNA

PAÑCAMABHĀGA

98

សម្តេចព្រះអភិសិរីសុគន្ធាមហាសង្ឃរាជវិបសី បួរ ត្រី
សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជ នៃគណៈធម្មយុត្តិកនិកាយ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

និយមវចនៈ

ព្រះត្រៃបិដកត្រូវបានបង្កើតឡើង ប្រមាណ៥០០ឆ្នាំប្រមាណ ក្រោយអំពីការរំលត់ព្រះខន្ធ
ចូលកាន់ ព្រះបរមនិព្វានរបស់សម្តេចព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះបរមគ្រូជាអម្ចាស់នៃយើងគ្រប់គ្នា ។
គ្រប់ប្រទេស អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា និងប្រទេសខ្លះមួយចំនួនមិនមែនអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា
គ្រប់អង្គការ ពុទ្ធិកសមាគម និងតាមបណ្តាលយជាតិធំ ៗ តែងតែបានទទួលយកមកតម្កល់
ទុកធ្វើជាគ្រឹះ ដើម្បីធ្វើការស្រាវជ្រាវសិក្សាស្វែងយល់ តាមអ្វីដែលហៅថាព្រះពុទ្ធវាចា (ពុទ្ធជម៌) ។
កាលដើមឡើយគេនាំគ្នា កត់ត្រាលើស្លឹករឹត ព្រមទាំងសរសេរចារឹកលើផែនថ្ម និងលើផែនលោហៈ
ក៏មាន លុះចំណេរតមក ក៏បាននាំគ្នាបោះពុម្ពលើក្រដាសចងក្រងជាសៀវភៅ (គម្ពីរ) រហូតបច្ចុប្បន្ន
នេះ បច្ចេកវិជ្ជាកាន់តែ ចម្រើនឡើង គេបានវាយបញ្ចូលក្នុងកុំព្យូទ័រ តែទោះបីជាបច្ចេកទេស
ម៉ាស៊ីនចម្រើនឡើងយ៉ាងណា ក៏នៅមិនអាចបោះបង់សៀវភៅចោលបានឡើយ ដូច្នេះហើយទើប
យើងខ្ញុំបានខិតខំធ្វើឲ្យកើតមាន ឡើងនូវក្រុមអក្សរព្រះត្រៃបិដក ដើម្បីជួយធ្វើឲ្យអក្ខរៈខ្លះដែលរលុប
មិនអាចអានច្បាស់បាន ឲ្យមាន ការច្បាស់តាមតួអក្ខរៈឡើងវិញ ។

ដោយសទ្ធាជ្រះថ្លាដ៏មុតមាំដែលមានចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ហើយក៏ជាកាតព្វកិច្ចមួយដ៏ធំ
ក្នុងតួនាទីជាពុទ្ធបរិស័ទ ដែលបានប្រគល់កាយថ្វាយជីវិត អ្នកធ្វើដំណើរតាមស្នាមព្រះបាទសម្តេច
ព្រះពុទ្ធអង្គ រួមកម្លាំងទ្រទ្រង់ បានធ្វើការលះបង់កម្លាំងកាយ វាចា ចិត្ត ទ្រព្យធនផ្ទាល់ ព្រមទាំងបបួល
ពុទ្ធបរិស័ទ ញាតិមិត្តជិតឆ្ងាយ ក្នុងនិងក្រៅប្រទេសធ្វើឡើង ដើម្បីជាពុទ្ធបូជា ធម្មបូជា សង្ឃបូជា ។

សូមសេចក្តីឧស្សាហ៍ក្នុងការជាកុសលនេះ សម្រេចប្រយោជន៍ជូនដល់ព្រះពុទ្ធសាសនាជូនដល់
ពុទ្ធបរិស័ទ សូមបានប្រកបតែនឹងសេចក្តីសុខចម្រើនរុងរឿង ក្នុងលោកនេះផង និងលោកដទៃខាងមុខ
ទៀតផង ជាភិយ្យភាពតរៀងទៅ ។

រត្តបទុមធម៌ ថ្ងៃទី ០៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០០៩

အိတ်အိတ်

សេចក្តីណែនាំក្នុងការអាន

១) ប្រសិនបើលោកអ្នកអាន បានឃើញពាក្យទាំងឡាយណា ដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ហើយបន្ទាប់មកបានឃើញព្យញ្ជនៈមួយតួទៀតនៅខាងចុងពាក្យនោះ សូមមេត្តាកត់សម្គាល់ថា ព្យញ្ជនៈដែលនៅខាងចុងនោះ គឺជាដើមរបស់ព្យញ្ជនៈដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ដោយកំហុសបច្ចេកទេសកុំព្យូទ័រ ។

ឧទាហរណ៍

-ពាក្យខ្មែរ: សមុល ក្នុងពាក្យនេះ ព្យញ្ជនៈ ល គឺជាដើមរបស់ព្យញ្ជនៈ ម ដូច្នេះពាក្យនេះគឺ សម្ម ។

-ពាក្យបាលី: តសុស គឺ តស្ស ។

២) ចំពោះពាក្យខ្មែរ យើងសម្រេចយកតាមវចនានុក្រមខ្មែរ របស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជជោតញ្ញាណោ (ជួន-ណាត) ជាគោល ។ ប៉ុន្តែបើពាក្យទាំងឡាយណា ដែលអាចសរសេរតាមបែបបុរាណក៏ត្រឹមត្រូវដែរនោះ យើងខ្ញុំសូមរក្សានូវពាក្យទាំងនោះទុកដដែល ។

៣) ចំពោះ សន្ធិតក្រាបពាក្យខុស-ត្រូវ ដែលមាននៅផ្នែកខាងចុងនៃព្រះត្រៃបិដកច្បាប់ដើម ក្រុមយើងខ្ញុំសូមមិនដាក់ទៀតទេ ព្រោះក្រុមការងារយើងបានកែតម្រូវតាមនោះរួចរាល់ហើយ ។

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន បញ្ចមភាគ

៩៨

ព. ស. ២៥១០

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានស្ស បញ្ចមោ ភាគោ

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកំ

បដិច្ចវារោ

[១] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ
 ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា . . . ទ្វេ ខន្ធា ។ ទស្ស-
 នេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន
 ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធា
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ ទស្សនេន បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ
 ច នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហា-
 តព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា បដិច្ច ។

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន បញ្ចមភាគ

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប- ច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ ទស្សនៈ... ខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ។ ធម៌ ដែល មានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយ ទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ លះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ ខន្ធ ២ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២] ការឆាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ការឆាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ការឆាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ . . . ទ្វេ ខន្ធ ។ ការឆាយ បហា-
 តព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ការឆាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ការឆាយ បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នំ រូបំ ។ ការឆាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ការឆាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន
 ការឆាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ការឆាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ . . . ទ្វេ ខន្ធ ។

[៣] នេវ ទស្សនេន ន ការឆាយ បហាតព្វហេតុកំ
 ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ការឆាយ បហាតព្វហេ-
 តុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នេវ ទស្សនេន
 ន ការឆាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធ
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ វិចិត្តិក្ខាសហាតតំ មោហំ បដិច្ច

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

[២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ៣ អាស្រ័យខន្ធ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា . . . ខន្ធ២ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធ ទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា . . . ខន្ធ ២ ។

[៣] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនា ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវារោ

ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ នេវ ទស្សនេន
 ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធោ កដត្តា ច រូបំ . . . ទ្វេ ខន្ធោ ខន្ធោ
 បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធោ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច
 មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ
 ឧបាទារូបំ ។ នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធោ ។ នេវ ទស្សនេន ន ការ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ការនាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធោ ។ នេវ ទស្សនេន ន ការ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហា-
 តព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ច ធម្មា . . . វិចិត្តិក្ខាសហគតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានព្វ រូបំ ។
 នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្ស-
 នេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ៣ ក្តី កងត្តារូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនា... ខន្ធ ២
វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូប កងត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យមហាកូត ១ អាស្រ័យមហា-
កូតទាំងឡាយ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អា-
ស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
ភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
អាស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្វា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនា . . . គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អា-
ស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះដោយទស្សនៈក្តី ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយភាវនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនា . . . គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្វា ។
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនាក្តី ធម៌ ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនា . . . គឺ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧទ្ធច្ចុសហាគតំ មោហំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា
ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។

[៤] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ នេវ ទស្ស-
នេន ន ការោយ បហាតព្វហេតុកញ ធម្មំ បដិច្ច
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហាគតំ ឯកំ ខន្ធាញ មោហញ
បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ច មោហញ បដិច្ច
ទ្វេ ខន្ធា ។ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ នេវ ទស្ស-
នេន ន ការោយ បហាតព្វហេតុកញ ធម្មំ បដិច្ច
នេវ ទស្សនេន ន ការោយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេ
ខន្ធា ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
វិចិត្តិក្ខាសហាគតេ ខន្ធា ច មោហញ បដិច្ច ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ ។ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ នេវ
ទស្សនេន ន ការោយ បហាតព្វហេតុកញ ធម្មំ បដិច្ច
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន
ការោយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា . . . វិចិត្តិក្ខា-
សហាគតំ ឯកំ ខន្ធាញ មោហញ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធា ច មោហញ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្នៈ ។

[២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង មោហាៈ
ផង ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង មោហាៈផង ។ ធម៌ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង មោហាៈផង ។
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការវនាផង . . . គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង មោហាៈផង អាស្រ័យខន្ធ
២ ផង មោហាៈផង . . . ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវារោ

[៥] ការងាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ នេវ ទស្សនេន
 ន ការងាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បដិច្ច ការងាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . ឧទ្ធចូសហាតតំ ឯកំ
 ខន្ធព្វ មោហព្វ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ ច
 មោហព្វ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។ ការងាយ បហាតព្វហេតុ-
 កត្តិកេ នេវ ទស្សនេន ន ការងាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ
 ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ការងាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ . . . ការងាយ បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធធ
 ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធចូស-
 ហាតតេ ខន្ធធ ច មោហព្វ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 ការងាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ នេវ ទស្សនេន ន ការ-
 ងាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បដិច្ច ការងាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន ការងាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ច ធម្មោ . . . ឧទ្ធចូសហាតតំ ឯកំ ខន្ធព្វ
 មោហព្វ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានព្វ រូបំ ។

[៦] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

[៥] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយ ទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនាផង . . . គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង មោហៈផង ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង មោហៈផង ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ លះដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនាផង . . . គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ ការវិនាផង មហាកូតទាំងឡាយផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំង- ឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង មោហៈផង ។ ធម៌ ដែលមាន ហេតុត្រូវលះដោយការវិនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ ការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ ការវិនាផង . . . គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង មោហៈផង ។

[៦] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អា- ស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែល មានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្ស-
 នេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា វិចិត្តិច្ឆាសហគតេ ខន្ធេ បដិច្ច
 វិចិត្តិច្ឆាសហគតោ មោហោ ។ ទស្សនេន បហា-
 តព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតព្វហេតុ-
 កោ ច នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ច ធម្មា . . . អារម្មណាប្បច្ចយា វិចិត្តិច្ឆា-
 សហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ច មោហោ
 ច ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ច មោហោ ច ។

[៧] ការាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយា តីណិ ។ ទស្សនេន សទិសំ វិភជិតព្វំ ។

[៨] នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុ-
 កំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា នេវ
 ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា បដិ-
 សន្និក្ខុណោ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនា
 អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា អាស្រ័យ
 ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះដោយភាវនាផង អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ . . . ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី
 អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ខន្ធ ២ ក្តី មោហៈក្តី
 អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

[៧] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណ-
 ប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុព្វានិធិវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។ (ដំណើរ
 នេះ) បណ្ឌិត គប្បីចែក ដូចជាទស្សនៈដែរ ។

[៨] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
 ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយភាវនា ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធទាំងឡាយ
 អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវារោ

[៩] ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកំ
ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . .
អារម្មណប្បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតំ មោហំ បដិច្ច
សម្បយុត្តកា ខន្ធ ។

[១០] នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ការាយ បហាតព្វហេតុកោ
ធម្មោ . . . អារម្មណប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ
បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធ ។

[១១] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ
ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . .
អារម្មណប្បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធច្ច
មោហញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធច មោ-
ហញ្ច បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធ ។

[១២] ការាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ ទស្ស-
នេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អា-
រម្មណប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯកំ ខន្ធច្ច មោ-
ហញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធច មោហញ្ច
បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

[៩] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនា . . . ព្រោះ អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហៈ ដែល ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ។

[១០] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនា . . . ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហៈ ដែល ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[១១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនាផង . . . ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តាផង មោហៈផង ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង មោហៈផង ។

[១២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយ ឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ផង មោហៈផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១៣] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិ-
បតិប្បច្ចយា តីណិ ។ ហេតុសទិសា ។ ការាយ
បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . តីណិ ។ ហេតុ-
សទិសា ។ អធិបតិយា មោហោ នត្តិ ។

[១៤] នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ការាយ
បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . អធិបតិប្បច្ចយា នេវ
ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ
បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ . . . ទ្វេ ខន្ធ
ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា មហាក្ខតេ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទាទារូបំ ។

[១៥] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ នេវ
ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកញ ធម្មំ
បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេ-
តុកោ ធម្មោ . . . អធិបតិប្បច្ចយា ទស្សនេន បហា-
តព្វហេតុកេ ខន្ធ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[១៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុព្វានិវេសជ្ជនា) ៣ លើក ។ (វារៈនេះ)
 ដូចគ្នានឹងហេតុប្បច្ច័យ ។ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ភាវនា . . . (បានដល់ពាក្យបុព្វានិវេសជ្ជនា) ៣ លើក ។ (វារៈនេះ)
 ដូចគ្នានឹងហេតុប្បច្ច័យ ។ មោហៈ មិនមានក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យទេ ។

[១៤] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
 ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយភាវនា . . . ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះដោយភាវនា . . . ខន្ធ ២ មហាកូតរូប ៣ អាស្រ័យ
 មហាកូតរូប ១ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ឧបាទរូប អាស្រ័យមហាកូតរូប
 ទាំងឡាយ ។

[១៥] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនាផង . . .
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈផង មហាកូតរូបទាំងឡាយផង ។

ទេស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវារោ

[១៦] ការឆាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ នេវ ទេស្ស-
 នេន ន ការឆាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បដិច្ច
 នេវ ទេស្សនេន ន ការឆាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកោ
 ធម្មោ . . . អធិបតិប្បច្ចយា ការឆាយ បហាតព្វហេ-
 តុកត្តិ ខន្តេ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ។ ទេស្សនេន ន ការឆាយ ។ មេ ។ អនន្តរ-
 ប្បច្ចយា សមនន្តរប្បច្ចយា ។ អារម្មណសទិសំ ។

[១៧] ទេស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិ ធម្មំ បដិច្ច
 ទេស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 សហជាតប្បច្ចយា ទេស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិ
 ឯកំ ខន្តំ បដិច្ច តយោ ខន្តា ទ្វេ ខន្តេ បដិច្ច
 ទ្វេ ខន្តា ។ ទេស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិ ធម្មំ
 បដិច្ច នេវ ទេស្សនេន ន ការឆាយ បហាតព្វហេ-
 តុកត្តិ ធម្មោ . . . សហជាតប្បច្ចយា ទេស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកត្តិ ខន្តេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 វិចិត្តិក្ខាសហកតេ ខន្តេ បដិច្ច មោហោ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញ រូបំ ។ ទេស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិ ធម្មំ
 បដិច្ច ទេស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិ ច នេវ ទេស្ស-
 នេន ន ការឆាយ បហាតព្វហេតុកត្តិ ច ធម្មោ . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

[១៦] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនាផង . . . ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនាផង មហាកូត្តរូបទាំងឡាយផង ។ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនា ។ បេ ។ ព្រោះអនន្តរឫប្បច្ច័យ ព្រោះសមនន្តរឫប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចគ្នានឹងអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១៧] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ . . . ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ មោហៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុ មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនា ក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

សហជាតប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ
ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញា
រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ
វិចិត្តិក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ
មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ។

[១៨] ការនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
សហជាតប្បច្ចយា ការនាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ
ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ បដិច្ច ទ្វេ
ខន្ធោ ។ ការនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ
ធម្មោ . . . សហជាតប្បច្ចយា ការនាយ បហាតព្វ-
ហេតុកោ ខន្ធោ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធច្ច-
សហគតេ ខន្ធោ បដិច្ច មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានញា
រូបំ ។ ការនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន
ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មោ . . . សហ-
ជាតប្បច្ចយា ការនាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ
ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អា-
ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ។

[១៨] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្ប-
ច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា
ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះដោយភាវនា . . . ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា មោហៈក្តី
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយភាវនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះដោយភាវនា . . . ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុ-
ដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា ខន្ធ ២ ក្តី

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវារោ

បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ឧទ្ធចូសហ-
កតំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ មោហោ ច
ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។

[១៩] នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ការាយ
បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . សហជាតប្បច្ចយា
នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ
ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ
ខន្ធ . . . វិចិត្តិក្ខាសហកតំ ឧទ្ធចូសហកតំ មោហំ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ ខន្ធ បដិច្ច
វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ
មហាក្ខតា ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧត្ថ-
សមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ . . . ។ នេវ ទស្ស-
នេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . សហ-
ជាតប្បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហកតំ មោហំ បដិច្ច
សម្បយុត្តកា ខន្ធ ។ នេវ ទស្សនេន ន ការាយ
បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ការាយ បហាតព្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ . . . សហជាតប្បច្ចយា ។ សន្និក្កំ ។
ហេតុសទិសំ កាតព្វំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ចិត្តសមុជ្ជាន-
រូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[១៧] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិន
ត្រូវលះដោយភាវនា . . . ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
សមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយភាវនា ខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ
មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ វត្ថុ អាស្រ័យ
ខន្ធទាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ
មហាកូតរូប៣ អាស្រ័យមហាកូតរូប ១ ពាហិរូប . . . អាហារស-
មុជ្ជានរូប . . . ឧតុសមុជ្ជានរូប . . . មហាកូត ១ របស់ពួកអសញ្ញា-
សត្វ . . . ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនា . . .
ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហៈ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា អា-
ស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
ភាវនា . . . ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ពាក្យនេះ
បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យដូចជាហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២០] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . អញ្ញមញ្ញ-
 ប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយា បុរេ-
 ជាតប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា កម្មប្បច្ចយា វិចា-
 កប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយា ឈាន-
 ប្បច្ចយា មក្កប្បច្ចយា សម្បយុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា អត្ថិប្បច្ចយា នត្ថិប្បច្ចយា វិតតប្បច្ចយា
 អវិតតប្បច្ចយា ។

[២១] ហេតុយា សត្តរស អារម្មណេ ឯកា-
 ទស អធិបតិយា នវ អនន្តវេ ឯកាទស សម-
 នន្តវេ ឯកាទស សហជាតេ សត្តរស អញ្ញមញ្ញ
 ឯកាទស និស្សយេ សត្តរស ឧបនិស្សយេ ឯកា-
 ទស បុរេជាតេ ឯកាទស អាសេវនេ ឯកាទស
 កម្មេ សត្តរស វិចាកេ ឯកំ អាហារេ សត្តរស
 ឥន្ទ្រិយេ សត្តរស ឈានេ សត្តរស មក្កេ សត្តរស
 សម្បយុត្តេ ឯកាទស វិប្បយុត្តេ សត្តរស អត្ថិយា
 សត្តរស នត្ថិយា ឯកាទស វិតតេ ឯកាទស
 អវិតតេ សត្តរស ។

ឯវំ គណេតព្ធុំ
 អនុលោមំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[២០] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ . . . ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ អាសេវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ តន្រ្តិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្តិប្បច្ច័យ នត្តិប្បច្ច័យ វិគតប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ ។

[២១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងតន្រ្តិយប្បច្ច័យមានវារៈ ១៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវារោ

[២២] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិច្ឆាសហគតេ
ខន្ធេ បដិច្ច វិចិត្តិច្ឆាសហគតោ មោហោ ។

[២៣] ការនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធេ
បដិច្ច ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

[២៤] នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ
បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា
អហេតុកំ នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វ-
ហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ចិត្តស-
មុដ្ឋានញ រូបំ . . . ទ្វេ ខន្ធោ អហេតុកប្បជិសន្តិក្ខណោ
ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធោ ឯកំ មហាក្ខតំ
បដិច្ច ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុស-
មុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ . . . ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

[២២] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ។

[២៣] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ទើប កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[២៤] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែលមានហេតុ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយភាវនា . . . ខន្ធ ២ វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ អាស្រ័យមហាកូត្តរូប ១ ពាហិរូប . . . អាហារសមុដ្ឋាន- រូប . . . ឧតុសមុដ្ឋានរូប . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

[២៥] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ទស្សនេន បហា-
តព្វហេតុកេ ខន្ទេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៦] ការនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ការនាយ បហា-
តព្វហេតុកេ ខន្ទេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិ-
កិច្ចាសហាគតំ ... ។

[២៧] នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ
បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ច-
យា នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុ-
កេ ខន្ទេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិកិច្ចាសហា-
គតំ ឧទ្ធច្ចសហាគតំ មោហំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ
បហាតព្វហេតុកេ ខន្ទេ បដិច្ច កេដត្តារូបំ ខន្ទេ
បដិច្ច វត្ថុ ឯកំ មហាក្ខតំ ។ សន្និវត្តំ ។ អសញ្ញា-
សត្តានំ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[២៥] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បថ្ន័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

[២៦] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បថ្ន័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ដែលច្រឡំ ដោយវិចិកិត្វា . . . ។

[២៧] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បថ្ន័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្វា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈ កដត្តារូប អាស្រ័យ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ មហាភូតរូប ១ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ របស់ពួកអសញ្ញសត្វ . . . ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវារោ

[២៨] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ នេវ
 ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ
 បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកេ ខន្ទេ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិច្ឆាសហាតតេ ខន្ទេ ច មោ-
 ហាព្វា បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៩] ការនាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ នេវ ទស្ស-
 នេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បដិច្ច
 នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ការនាយ បហា-
 តព្វហេតុកេ ខន្ទេ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធច្ចសហាតតេ ខន្ទេ ច មោហាព្វា
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៣០] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។ សហជាត-
 សទិសំ ។ នអនន្តរាប្បច្ចយា នសមនន្តរាប្បច្ចយា
 នអញ្ញមញ្ញាប្បច្ចយា នឧបនិស្សយាប្បច្ចយា ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

[២៨] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង មហាកូត្តរូបទាំងឡាយផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង មោហៈផង ។

[២៩] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង មហាកូត្តរូបទាំងឡាយផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ។

[៣០] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចសហជាតិប្បច្ច័យ ។ (ធម៌នោះ ទើបកើតឡើង) ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣១] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន-
 បុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ ទស្សនេន បហាតព្វហេ-
 តុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច . . . ។ ទស្សនេន បហា-
 តព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ការ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នបុរេ-
 ជាតប្បច្ចយា អរូបេ វិចិកិច្ចាសហគតេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច
 វិចិកិច្ចាសហគតោ មោហោ ទស្សនេន បហា-
 តព្វហេតុកេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា . . . អរូបេ វិចិកិច្ចា-
 សហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធធ្វេ មោហោ
 ច ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ ការនាយ បហាតព្វហេតុកំ
 ធម្មំ បដិច្ច ។ សន្និទ្ធកំ ។ ទស្សនេន សទិសំ តីណិ ។

[៣២] នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៣១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ
ក្នុងអរូបភព . . . ។ ធម៌ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិក្ខុកិច្ចា អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុកិច្ចា
ក្នុងអរូបភព ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី
អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . គឺ ខន្ធ ៣
ក្តី មោហៈក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុកិច្ចា ក្នុងអរូបភព
ខន្ធ ២ . . . ។ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ។
សេចក្តីបំប្រួញ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនៈ (បាន
ដល់ពាក្យបុច្ឆា និវរិសជ្ជនា) ៣ លើក ។

[៣២] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវារោ

អរូបេ នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហា-
 តព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា . . . ទ្វេ
 ខន្ធា នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុ-
 កោ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិក្ខាសហ-
 កតំ ឧទ្ធចូសហកតំ មោហំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ។ សន្និទ្ធីត្ថំ ។ អសញ្ញាសន្តានំ . . . ។
 នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នបុរេជាតប្បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហកតំ មោហំ បដិច្ច
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ នេវ ទស្សនេន ន ការាយ
 បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ការាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ
 ឧទ្ធចូសហកតំ មោហំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។

[៣៣] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកកញ្ច នេវ ទស្ស-
 នេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ វិចិត្តិក្ខាសហ-
 កតំ ឯកំ ខន្ធកញ្ច មោហកញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះដោយការវនា ក្នុងអរូបភព... ខន្ធ ២ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
ការវនា ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ របស់
ពួកអសញ្ញាសត្វ... ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អា-
ស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយ
ការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះដោយការវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងអរូបភព ។

[៣៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង មោហៈផង ក្នុងអរូបភព ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ ទស្សនេន ន
ការាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នេវ
ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . .
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេ ខន្ទេ ច មហាក្ខតេ
ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិក្ខាសហកតេ
ខន្ទេ ច មោហញ្ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៣៤] ការាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ
ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នបុរេជាតប្បច្ចយា ។ ឥមេបិ ទ្វេ កាតញ្ច ។

[៣៥] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន-
បច្ឆាជាតប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា នកម្មប្បច្ចយា
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេ ខន្ទេ បដិច្ច ទស្សនេន
បហាតព្វហេតុកា ចេតនា ។

[៣៦] ការាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . នកម្ម-
ប្បច្ចយា ការាយ បហាតព្វហេតុកេ ខន្ទេ បដិច្ច
ការាយ បហាតព្វហេតុកា ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង . . . គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង មហាកូត្រូបទាំងឡាយផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តកិច្ចាផង មោហៈផង ។

[៣២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ ។ វារៈទាំង ២ នេះ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ (ដូចមុន) ។

[៣៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ នអាសេវនប្បដ្ឋាយ និងនកម្មប្បដ្ឋាយ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

[៣៤] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា . . . ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋាយ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវារោ

[៣៧] នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . នកម្មប្បច្ចយា នេវ
 ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកេ ខន្តេ
 បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុ-
 កា ចេតនា ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧត្ត-
 សមុដ្ឋានំ . . . ។ នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ
 បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ . . . នកម្មប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញា-
 សហគតំ មោហំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ចេតនា ។
 នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . ឧទ្ធច្ច-
 សហគតំ មោហំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ចេតនា ។

[៣៨] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . វិចិ-
 តិញ្ញាសហគតេ ខន្តេ ច មោហញ្ច បដិច្ច សម្ប-
 យុត្តកា ចេតនា ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

[៣៧] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនា . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយភាវនា (អាស្រ័យ) ពាហិរ . . . អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧតុសមុដ្ឋាន . . . ។

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយភាវនា . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលប្រកបព្រម អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា . . . គឺ ចេតនា ដែលប្រកបព្រម អាស្រ័យមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[៣៨] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង . . . គឺ ចេតនា ដែលប្រកបព្រម អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តាផង មោហៈផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣៩] ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នកម្មប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្តេ ច មោហញ្ច
 បដិច្ច សម្មយុត្តកា ចេតនា ។

[៤០] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន-
 វិចាកប្បច្ចយា ។ បដិសន្ធិ នត្តិ ។

[៤១] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ ។ មេ ។
 នអាហារប្បច្ចយា ពាហិរំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . .
 អសញ្ញសត្តានំ . . . ។ នសង្ខិយប្បច្ចយា ពាហិរំ . . .
 អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញសត្តា-
 នំ មហាក្ខតេ បដិច្ច រូបដីវិតិស្រ្ទិយំ . . . នឈាន-
 ប្បច្ចយា ។ បញ្ចវិញ្ញាណំ ។ មហាក្ខតា កាតញ្ច ។
 . . . នមត្តប្បច្ចយា អហេតុកំ នេវ ទស្សនេន ន
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធី . . . អសញ្ញ-
 សត្តានំ . . . នសម្មយុត្តប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៣៧] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលប្រកបព្រម អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង មោហៈផង ។

[៤០] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នវិបាកប្បច្ច័យ ។ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។

[៤១] មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវនា ។ បេ ។
ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ . . . ឧតុសមុដ្ឋាន . . . របស់ពួក
អសញ្ញាសត្វ . . . ។ ព្រោះនតន្ត្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ . . . អា-
ហារសមុដ្ឋាន . . . ឧតុសមុដ្ឋាន . . . រូបជីវិតន្ត្រិយ អាស្រ័យមហា-
ភូតរូបទាំងឡាយ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ ។
បញ្ចវិញ្ញាណ ។ មហាភូតរូបទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ ។ . . . ព្រោះ
នមគ្គប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា . . . របស់ពួក
អសញ្ញាសត្វ . . . ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវារោ

[៤២] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ ទស្សនេន បហាតព្វហេ-
 តុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ។ ទស្ស-
 នេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន
 ន ការោយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ វិចិត្តិក្ខាសហាតតេ ខន្ធោ
 បដិច្ច វិចិត្តិក្ខាសហាតតោ មោហោ ។ ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន ការោយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា
 អរូបេ វិចិត្តិក្ខាសហាតតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធោ មោហោ ច . . . ទ្វេ ខន្ធោ ។

[៤៣] ការោយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ការោយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន-
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ ការោយ . . . តីណិ ។

[៤៤] នេវ ទស្សនេន ន ការោយ បហាតព្វហេតុ-
 កំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ការោយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

[៤២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ ក្នុងអរូបភព ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ
 មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិកិច្ចា ក្នុងអរូបភព ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវនាក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហាៈក្តី
 អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ក្នុងអរូបភព... ខន្ធ ២ ។

[៤៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ (ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ) ដោយការវនា
 ក្នុងអរូបភព... (ពាក្យបុច្ឆានិវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។

[៤៤] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយការវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អរូបេ នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ
 បដិច្ច . . . ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧត្ត-
 សមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសន្តានំ . . . ។ នេវ ទស្ស-
 នេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន-
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ វិចិត្តិក្ខាសហគតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ នេវ ទស្សនេន ន
 ការនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ការនាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិប្បយុត្តប្ប-
 ច្ចយា អរូបេ ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បដិច្ច
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។

[៤៥] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ វិចិត្តិក្ខាសហគតំ
 ឯកំ ខន្ធា មោហញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ក្នុងអរូបភព អាស្រ័យខន្ធ ២ . . . ពាហិរ . . .
 អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧតុសមុដ្ឋាន . . . របស់ពួកអសញ្ញសត្វ . . . ។
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បថ្ម័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហាៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ក្នុងអរូបភព ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយការវនា អាស្រ័យធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បថ្ម័យ
 គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 ក្នុងអរូបភព ។

[២៥] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បថ្ម័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិក្ខាផង មោហាៈផង ក្នុងអរូបភព អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បដិច្ចវារោ

[៤៦] ការឆាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការឆាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ការឆាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធព្វា មោហញ្ចា បដិច្ច តយោ ខន្ធា . . . ទ្វេ ខន្ធា
 នោនត្ថិប្បច្ចយា នោវិតតប្បច្ចយា ។

[៤៧] នហេតុយា តីណិ នអារម្មណេ បញ្ច
 នអធិបតិយា សត្តវស នអនន្តវេ បញ្ច នសម-
 នន្តវេ បញ្ច នអញ្ញមញ្ញេ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច
 នបុរេជាតេ តេវស នបច្ឆាជាតេ សត្តវស នអាសេ-
 វនេ សត្តវស នកម្មេ សត្ត នវិចារកេ សត្តវស
 នអាហារេ ឯកំ នឥន្ទ្រិយេ ឯកំ នណានេ ឯកំ
 នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ឯកា-
 ទស នោនត្ថិយា បញ្ច នោវិតតេ បញ្ច ។ ឯវំ
 កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

[៤៦] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋិយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្នៈផង មោហៈផង ក្នុងអរូបក៧ . . . ខន្ធ ២ ព្រោះនោ-
នត្តិប្បដ្ឋិយ និងនោវិតតប្បដ្ឋិយ ។

[៤៧] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋិយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋិយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋិយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋិយ
មានវារៈ ១៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាសេ-
វនប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបា-
កប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្ត្រិ-
យប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋិយ
មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋិយ
មានវារៈ ១១ ក្នុងនោនត្តិប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋិយ
មានវារៈ ៥ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៤៨] ហេតុប្បច្ចយា ន អារម្មណោ បញ្ច
 . . . . . ន អធិបតិយា សត្តរស ន អនន្តរេ បញ្ច
 ន សមនន្តរេ បញ្ច ន អញ្ញមញ្ញោ បញ្ច ន ឧបនិស្សយេ
 បញ្ច ន បុរេជាតេ តេរស ន បច្ឆាជាតេ សត្តរស
 ន អាសេវនេ សត្តរស ន កម្មេ សត្ត ន វិចារកេ
 សត្តរស ន សម្បយុត្តេ បញ្ច ន វិប្បយុត្តេ ឯកានស
 នោនត្តិយា បញ្ច នោវិតតេ បញ្ច ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

[៤៩] ន ហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ តីណិ . . . .
 អនន្តរេ តីណិ សមនន្តរេ តីណិ សហជាតេ តីណិ
 អញ្ញមញ្ញោ តីណិ និស្សយេ តីណិ ឧបនិស្សយេ
 តីណិ បុរេជាតេ តីណិ អាសេវនេ តីណិ កម្មេ
 តីណិ វិចារកេ ឯកំ អាហារេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ
 តីណិ លានេ តីណិ មត្តេ ទ្វេ សម្បយុត្តេ តីណិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[២៨] ក្នុងនិទានអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ...
 ក្នុងនិទានអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនិទានអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនិទានសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិទានអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនិទានឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិទានបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងនិទានបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនិទានអាសេវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងនិទានកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិទានវិបាកប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងនិទានសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិទានវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនិទានតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិទានវិគ-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

[២៩] ក្នុងនិទានអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនិទានហេតុប្បច្ច័យ...
 ក្នុងនិទានអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិទានសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិទាន-
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិទានអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិទាននិស្ស-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិទានឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិទានបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិទានអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិទានកម្ម-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិទានវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិទានអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនិទានត្រ័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិទានឈានប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនិទានមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិទានសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវារោ

វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្តិយា តីណិ នត្តិយា តីណិ
វិតតេ តីណិ អវិតតេ តីណិ ។ ឯវំ កលោតព្វំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បដិច្ចវារោ និដ្ឋិតោ ។

សហជាតវារោ បដិច្ចវារសទិសោ ។

បច្ចយវារោ

[៥០] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
យា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ បដិច្ចវារសទិសំ ។ ការ-
នាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ . . . តីណិ ។ បដិច្ច-
វារសទិសំ ។ នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហា-
តព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន
ការនាយ . . . ឯកំ ។ បដិច្ចវារសទិសំ ។ វត្ថុ-
បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វ-
ហេតុកា ខន្ធ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជាតវារៈ ប្រាកដដូចជាបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចយវារៈ

[៥០] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុច្ឆានិងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។ (ពាក្យនេះ)
ប្រាកដដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយភាវនា... (បានដល់ពាក្យបុច្ឆានិងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។ (ពាក្យ
នេះ) ប្រាកដដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។ (ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ)
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា... (បាន
ដល់ពាក្យបុច្ឆានិងវិសជ្ជនា) ១ លើក ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដដូច
បដិច្ចវារៈដែរ ។ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥១] នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហា-
តព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ច-
យា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកា ខន្ធវា វិចិត្តិច្ឆា-
សហគតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធវា ។
នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកំ
ធម្មំ បច្ចយា ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ការាយ បហា-
តព្វហេតុកា ខន្ធវា ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បច្ចយា
សម្បយុត្តកា ខន្ធវា ។ នេវ ទស្សនេន ន ការាយ
បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហា-
តព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ច ធម្មា . . . វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន
បហាតព្វហេតុកា ខន្ធវា មហាក្វតេ បច្ចយា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិច្ឆាសហគតំ មោហំ បច្ចយា
សម្បយុត្តកា ខន្ធវា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។ នេវ
ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
យា ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្ស-
នេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៥១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពីងផ្អែកនឹងមោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា
 ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំង-
 ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពីងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ពួកធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា . . .
 គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹង
 វត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែកនឹងមហាកូត្តរូប ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពីងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ។
 ពួកធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវារោ

វត្ថុំ បច្ចយា ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកា ខន្ធ
មហាក្វតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធច្ចសហ-
កតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានញ រូបំ ។

[៥២] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ នេវ
ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកញ ធម្មំ
បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . .
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធឯញ វត្ថុញ
បច្ចយា តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ច . . . វិចីកិច្ចា-
សហកតំ ឯកំ ខន្ធឯញ មោហញ បច្ចយា តយោ
ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ច មោហញ បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធ ។
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ នេវ ទស្សនេន ន
ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកញ ធម្មំ បច្ចយា នេវ
ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . .
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធ ច មហាក្វតេ
ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីកិច្ចាសហកតេ
ខន្ធ ច មហាក្វតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវេនា ពីងផ្អែកនឹង វត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែកនឹងពួកមហាកូត ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ចិត្ត- សមុដ្ឋានរូបក្តី ពីងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[៥២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវេនាផង . . . គឺ ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង (ពីងផ្អែក) នឹងខន្ធ ២ ផង . . . ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយវិចិ- កិច្ចាផង មោហៈផង ខន្ធ ២ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង មោហៈផង ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវេនា ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវេនាផង . . . គឺ ចិត្ត- សមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ ទស្សនៈផង មហាកូតរូបទាំងឡាយផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ទាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង មហាកូតរូបទាំងឡាយផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ ទស្សនេន ន
 ការាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ បច្ចយា ទស្ស-
 នេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន
 ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា . . . ទស្ស-
 នេន បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធព្វា វត្ថុញ្ច បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធធ្វេ ច មហាក្វតេ
 ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិក្ខាសហគតំ
 ឯកំ ខន្ធព្វា មោហញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។

[៥៣] ការាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ ទស្ស-
 នេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ បច្ចយា
 ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា តីណិ ។

[៥៤] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
 យា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 អារម្មណប្បច្ចយា តីណិ ។ បដិច្ចវារេ អារម្មណ-
 សទិសា ។ ការាយ . . . តីណិ ។ បដិច្ចវារសទិសា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ពួកធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង . . . គឺ ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែក
នឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង ខន្ធ ២
ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង មហាកូត្តរូប
ទាំងឡាយផង ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិក្ខុផង មោហៈផង ។

[៥៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ពីងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បថ្ម័យ (បានដល់ពាក្យបុច្ឆានិងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។

[៥៤] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពីង
ផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះអារម្មណប្បថ្ម័យ (បានដល់ពាក្យបុច្ឆា និងវិសជ្ជនា)
៣ លើក ។ (វារៈនេះ) ប្រាកដដូចអារម្មណប្បថ្ម័យ ក្នុង
បដិច្ចវារៈដែរ ។ ដោយភាវនា . . . (បានដល់ពាក្យបុច្ឆា និង
វិសជ្ជនា) ៣ លើក ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវារោ

នេវ ទស្សនេន ន ការៈនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ការៈនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ . . . នេវ ទស្សនេន ន ការៈនាយ
 បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធោ
 . . . ទ្វេ ខន្ធោ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បច្ចយា ខន្ធោ
 ចក្កាយតនំ បច្ចយា ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ
 បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចយា នេវ ទស្សនេន
 ន ការៈនាយ បហាតព្វហេតុកា ខន្ធោ ។

[៥៥] នេវ ទស្សនេន ន ការៈនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ
 ធម្មោ . . . អារម្មណាប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកា ខន្ធោ វិចីកិច្ឆាសហគតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្មយុត្តកា ខន្ធោ ។ នេវ ទស្សនេន ន
 ការៈនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ការៈនាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . អារម្មណាប្បច្ចយា វត្ថុំ
 បច្ចយា ការៈនាយ បហាតព្វហេតុកា ខន្ធោ ឧទ្ធច្ច-
 សហគតំ មោហំ បច្ចយា សម្មយុត្តកា ខន្ធោ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវនា . . . គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា . . .
ខន្ធ ២ ខន្ធទាំងឡាយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចក្ក-
វិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយ-
តនៈ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវនា ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

[៥៥] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវនា . . . ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពឹង
ផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយការវនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា . . . ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ
ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្ស-
 នេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា . . .
 អារម្មណាប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតា
 ខន្ធា ច មោហោ ច ។ នេវ ទស្សនេន ន ការាយ
 បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ការាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ច ធម្មា . . . អារម្មណាប្បច្ចយា វត្ថុំ
 បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច ។

[៥៦] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មា . . .
 អារម្មណាប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ
 ខន្ធា វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . វិចិត្តិ-
 ក្ខិក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធាញ្ច មោហញ្ច បច្ចយា តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ច មោហញ្ច បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា ។
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ ទស្សនេន ន
 ការាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ បច្ចយា នេវ
 ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មា . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា . . .
 ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តាក្តី
 មោហៈក្តី ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា
 ក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា
 ក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយភាវនា . . . ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

[៥៦] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង . . .
 ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង (ពីងផ្អែក) នឹងខន្ធ ២ . . .
 ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តាផង មោហៈផង
 ខន្ធ ២ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង មោហៈផង ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ពីងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវារោ

អារម្មណាប្បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតេ ខន្ធេ ច វត្ថុញ្ច
 បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតោ មោហោ ។ ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ ទស្សនេន ន ការវាយ
 បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហា-
 តព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន ការវាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា . . . វិចិត្តិក្ខាសហគតំ
 ឯកំ ខន្ធព្វា វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា មោហោ
 ច ទ្វេ ខន្ធធេ ច វត្ថុញ្ច . . . ។

[៥៧] ការវាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការវាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា ការវាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា ការវាយ បហាតព្វហេតុកំ
 ឯកំ ខន្ធព្វា វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា . . . ទ្វេ
 ខន្ធា ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯកំ ខន្ធព្វា មោហោ បច្ច-
 យា តយោ ខន្ធា . . . ទ្វេ ខន្ធា ។ ការវាយ
 បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ ទស្សនេន ន ការវាយ
 បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ បច្ចយា នេវ ទស្សនេន
 ន ការវាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ពឹងផ្អែក
 នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង វត្ថុផង ។ ធម៌ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង . . . គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹង
 ខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង វត្ថុផង (ពឹងផ្អែក)នឹងខន្ធ ២ ផង
 វត្ថុផង . . . ។

[៥៧] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអា-
 រម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយការវនាផង វត្ថុផង . . . ខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
 ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង . . . ខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនាផង ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អារម្មណាប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហាតតេ ខន្ធេ ច វត្ថុញ្ច
 បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហាតតោ មោហោ ។ ការពាយ
 បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ ទស្សនេន ន ការពាយ
 បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ បច្ចយា ការពាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន ការពាយ ប-
 ហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ អារម្មណាប្បច្ច-
 យា ឧទ្ធច្ចសហាតតំ ឯកំ ខន្ធព្វ វត្ថុញ្ច បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា មោហោ ច ទ្វេ ខន្ធធ ច . . . ។

[៥៨] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
 យា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 អធិបតិប្បច្ចយា តីណិ ។ ការពាយ . . . តីណិ ។ នេវ
 ទស្សនេន ន ការពាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 នេវ ទស្សនេន ន ការពាយ បហាតព្វហេតុកោ
 ធម្មោ . . . អធិបតិប្បច្ចយា ឯកំ ។ វត្ថុំ បច្ចយា នេវ
 ទស្សនេន ន ការពាយ បហាតព្វហេតុកោ ខន្ធា ។
 នេវ ទស្សនេន ន ការពាយ បហាតព្វហេតុកំ
 ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពីងផ្អែកនឹង
 ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង ។ ធម៌ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយការវនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវនាក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយការវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ក្តី មោហាៈក្តី ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង
 (ពីងផ្អែក) នឹងខន្ធ ២ ផង ... ។

[៥៨] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុច្ឆា និងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។
 ដោយការវនា . . . (បានដល់ពាក្យបុច្ឆា និងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។
 ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ការវនា ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 មិនត្រូវលះ ដោយការវនា . . . ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យ
 បុច្ឆា និងវិសជ្ជនា) ១ លើក ។ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវារោ

ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកា ខន្ធោ ។ នេវ ទស្សនេន ន ការ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ការនាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា
 វត្ថុំ បច្ចយា ការនាយ បហាតព្វហេតុកា ខន្ធោ ។
 នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ អធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកា ខន្ធោ មហាក្ខតេ បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។ នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហា-
 តព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ការនាយ បហាតព្វហេតុ-
 កោ ច នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ អធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ
 បច្ចយា ការនាយ បហាតព្វហេតុកា ខន្ធោ មហាក្ខតេ
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយភាវនា ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ពីងផ្អែកនឹង
វត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ពីង
ផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូប ពីងផ្អែកនឹងមហាកូតទាំងឡាយ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយភាវនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយភាវនាក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិ-
បតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា
ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែកនឹងមហាកូតទាំងឡាយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥៩] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការវាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ
 ឯកំ ខន្ធព្វា វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ
 ច . . . ។ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការវាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ការវាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា ទស្ស-
 នេន បហាតព្វហេតុកោ ខន្ធធ ច មហាក្វតេ ច
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ ទស្សនេន បហាតព្វ-
 ហេតុកញ្ច នេវ ទស្សនេន ន ការវាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកញ្ច ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុ-
 កោ ច នេវ ទស្សនេន ន ការវាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា ទស្ស-
 នេន បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធព្វា វត្ថុញ្ច បច្ច-
 យា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ ច . . . ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកោ ខន្ធធ ច មហាក្វតេ ច បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

[៥៧] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពីងផ្នែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាណាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពីងផ្នែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង (ពីងផ្នែកនឹង) ខន្ធ ២ ផង . . . ។ ធម៌ ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាណា ពីងផ្នែក
 នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាណាផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្នែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាណាក្តី ពីងផ្នែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាណាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពីងផ្នែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង (ពីងផ្នែក) នឹងខន្ធ ២ ផង . . . ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប ពីងផ្នែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវារោ

[៦០] ការឆាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ នេវ ទស្ស-
 នេន ន ការឆាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ចយា
 ការឆាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិ-
 បតិប្បច្ចយា ការឆាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធព្វ
 វត្តព្វា បច្ចយា តយោ ខន្ធា តីណិ ។ ទស្សនេន
 សទិសា ។ អនន្តវប្បច្ចយា សមនន្តវប្បច្ចយា ។

[៦១] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
 យា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 សហជាតប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ
 ខន្ធិ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ។ ទស្សនេន បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ការឆាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ សហជាតប្បច្ច-
 យា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធិ បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិក្ខាសហគតោ ខន្ធិ បច្ច-
 យា វិចិត្តិក្ខាសហគតោ មោហោ ចិត្តសមុដ្ឋានព្វ
 រូបំ ។ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន
 ន ការឆាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

[៦០] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ពីងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុ
 ត្រូវលះ ដោយភាវនាផង វត្ថុផង (បានដល់ពាក្យបុព្វានិងវិសជ្ជនា)
 ៣ លើក ។ (វារៈនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនវារៈដែរ ។ ព្រោះ
 អនន្តរប្បច្ច័យ និងសមនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៦១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះស-
 ហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះ ដោយភាវនា ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រកិច្ចាក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិត្រកិច្ចា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ភាវនាក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ វិចិត្តិក្ខាសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នញា រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ ការាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ។ សន្និទ្ធីត្ថំ ។ តីណិ ។
 ទស្សនេន សទិសា ។

[៦២] នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ការាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ សហជាតប្បច្ច-
 យា នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកំ
 ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា
 រូបំ វិចិត្តិក្ខាសហគតំ ឧទ្ធចូសហគតំ មោហំ បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធធ្វេ បច្ចយា វត្ថុ
 វត្ថុំ បច្ចយា ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បច្ចយា តយោ
 មហាក្ខតា អសញ្ញាសន្តានំ ចក្កាយតនំ បច្ចយា ចក្កុ-
 វិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចយា . . . វត្ថុំ បច្ចយា នេវ
 ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ខន្ធា ។
 នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកំ
 ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹង
ផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា (ពឹងផ្អែក) នឹងខន្ធ ២ . . . ។
ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ។ សេចក្តី
បំប្រួញ ។ វារៈ ៣ ។ (វារៈនេះ) ដូចគ្នានឹងទស្សនវារៈដែរ ។

[៦២] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធភក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក
នឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ វត្ថុ ពឹងផ្អែក
នឹងពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មហាកូត ៣
ពឹងផ្អែកនឹងមហាកូត ១ ចក្កុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខាយតនៈ របស់ពួក
អសញ្ញាសត្វ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ . . . ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ពឹងផ្អែកនឹង
វត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវារោ

ឧប្បជ្ជតិ សហជាតប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកា ខន្ធា វិចិកិច្ឆាសហាតតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ នេវ ទស្សនេន ន
 ការាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ការាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មា . . . វត្ថុំ បច្ចយា ការ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកា ខន្ធា ឧទ្ធច្ចសហាតតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ នេវ ទស្សនេន ន
 ការាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន ការាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា . . . វត្ថុំ បច្ចយា
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកា ខន្ធា មហាក្ខតេ
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិកិច្ឆាសហាតតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានព្វា រូបំ វត្ថុំ
 បច្ចយា វិចិកិច្ឆាសហាតតា ខន្ធា ច មោហោ ច ។
 នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្ស-
 នេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋយ គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពីងផ្អែកនឹងមោហៈ
ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា
ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយភាវនា... គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ពីង
ផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពីងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយ
ឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ពីងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា... គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែក
នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពីងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា
ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាក្តី មោហៈក្តី ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

វត្ថុំ បច្ចុយា ការៈនាយ បហាតព្វហេតុកា ខន្ទា
 មហាក្វតេ បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធចូសហា-
 កតំ មោហំ បច្ចុយា សម្មយុត្តកា ខន្ទា ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញ រូបំ វត្ថុំ បច្ចុយា ឧទ្ធចូសហាកតា ខន្ទា ច
 មោហោ ច ។

[៦៣] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ នេវ
 ទស្សនេន ន ការៈនាយ បហាតព្វហេតុកញ ធម្មំ
 បច្ចុយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ សហជាតប្បច្ចុយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុ-
 កំ ឯកំ ខន្ទញ វត្ថុញ បច្ចុយា តយោ ខន្ទា វិចិ-
 កិច្ចាសហាកតំ ឯកំ ខន្ទញ មោហញ បច្ចុយា
 តយោ ខន្ទា ។ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ នេវ
 ទស្សនេន ន ការៈនាយ បហាតព្វហេតុកញ ធម្មំ
 បច្ចុយា នេវ ទស្សនេន ន ការៈនាយ បហាតព្វហេតុ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ សហជាតប្បច្ចុយា ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកេ ខន្ទេ ច មហាក្វតេ ច បច្ចុយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិកិច្ចាសហាកតេ ខន្ទេ ច មោហញ
 បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិកិច្ចាសហាកតេ ខន្ទេ
 ច វត្ថុញ បច្ចុយា វិចិកិច្ចាសហាកតោ មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែកនឹងពួកមហាកូត ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ចិត្តសមុដ្ឋា-
នរូបក្តី ពីងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពួកខន្ធ ដែល
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

[៦៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង មោហៈផង ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាត-
ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈផង ពួកមហាកូតផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ
ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង មោហៈផង មោហៈ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិក្ខា ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង វត្ថុផង ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវារោ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ នេវ ទស្សនេន ន
 ការនាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ បច្ចយា ទស្ស-
 នេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន
 ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 សហជាតប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ
 ខន្ធព្វា វត្ថុព្វា បច្ចយា តយោ ខន្ធវា ទ្វេ ខន្ធលេ . . .
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធលេ ច មហាក្វតេ
 ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្តិក្ខាសហាតតំ ឯកំ
 ខន្ធព្វា មោហាព្វា បច្ចយា តយោ ខន្ធវា ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នព្វា រូបំ ទ្វេ ខន្ធលេ . . . វិចិត្តិក្ខាសហាតតំ ឯកំ
 ខន្ធព្វា វត្ថុព្វា បច្ចយា តយោ ខន្ធវា មោហោ ច ទ្វេ
 ខន្ធលេ ច វត្ថុព្វា បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធវា មោហោ ច ។

[៦៤] ការនាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ នេវ
 ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកត្តិកេ ធម្មំ
 បច្ចយា ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ សហជាតប្បច្ចយា តីណិ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 សហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីង
 ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ពួកមហា-
 ភូតផង ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រឡំ
 ដោយវិចិកិច្ចាផង មោហៈផង ខន្ធ២ . . . ខន្ធ៣ក្តី មោហៈក្តី
 ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ក្តី
 មោហៈក្តី ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ។

[៦២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ពីងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុច្ឆានិងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

[៦៥] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយា
 បុរេជាតប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា កម្មប្បច្ចយា វិចា-
 កប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយា ឈា-
 នប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្បយុត្តប្បច្ចយា . . . ។

[៦៦] . . . វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ទស្សនេន បហា-
 តព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធធ ។ បេ ។ ខន្ធា វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ
 ទស្សនេន ន ការោយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វ-
 ហេតុកេ ខន្ធធ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធធ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចិត្តិកិញ្ញាសហាតតេ ខន្ធធ បច្ចយា
 មោហោ ចិត្តសមុដ្ឋានព្វា រូបំ មោហោ វត្ថុំ វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធធ វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា ។ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្ស-
 នេន ន ការោយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

[៦៥] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ
អាសេវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយ-
ប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ និងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ . . . ។

[៦៦] . . . គឺ ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ (ពីងផ្អែក) នឹងខន្ធ ២ ។ បេ ។ ពួក
ខន្ធ (ពីងផ្អែក) នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ពីងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ (ពីងផ្អែកនឹង) ពួកខន្ធ ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មោហៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពីងផ្អែកនឹងពួក
ខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា មោហៈ (ពីងផ្អែក) នឹងវត្ថុ ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប (ពីងផ្អែក)នឹងពួកខន្ធ ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា
ក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវារោ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ ។ មេ ។
 ខន្ធា វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធោ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចិកិត្តាសហាគតំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ច-
 យា តយោ ខន្ធា មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធោ . . . ខន្ធា ច មោហោ ច វត្ថុំ វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធោ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។

[៦៧] ការឆាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
 យា ការឆាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . តីណិ ។
 ទស្សនេន សទិសា ។

[៦៨] នេវ ទស្សនេន ន ការឆាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ការឆាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា
 ការឆាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ . . .
 ខន្ធា វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធោ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចិកិត្តាសហាគតំ មោហំ . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ខន្ធ ២ ។ បេ ។ ពួកខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ
ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប (ពឹងផ្អែក) នឹងពួកខន្ធ ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក
នឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ខន្ធ ២ . . . ពួកខន្ធក្តី មោហៈ
ក្តី (ពឹងផ្អែក) នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹង
ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

[៦៧] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា ពឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា . . . (បានដល់ពាក្យបុច្ឆា
និងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ (វារៈនេះ) ដូចគ្នានឹងទស្សនវារៈដែរ ។

[៦៨] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការនា ខន្ធ ២ . . . ពួកខន្ធ (ពឹងផ្អែក)
នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប (ពឹងផ្អែក) នឹងពួកខន្ធ
ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ នឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧទ្ធចូសហគតំ មោហំ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 មោហំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធេ បច្ចយា
 វត្ថុ វត្ថុំ បច្ចយា ខន្ធា ខន្ធា វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វត្ថុ
 ខន្ធធេ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ឯកំ មហាក្ខតំ បច្ចយា
 តយោ មហាក្ខតា មហាក្ខតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ខន្ធធេ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។
 នេវ ទស្សនេន ន ការវាយ បហាតព្វហេតុកំ
 ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . .
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន បហា-
 តព្វហេតុកា ខន្ធា វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចិកិច្ចា-
 សហគតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា វត្ថុំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។ នេវ ទស្សនេន ន ការវាយ
 បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ការវាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . វត្ថុំ បច្ចយា ការ-
 វាយ បហាតព្វហេតុកា ខន្ធា វត្ថុំ វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា ឧទ្ធចូសហគតំ មោហំ បច្ចយា សម្ប-
 យុត្តកា ខន្ធា វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ (ពឹងផ្អែក) នឹងមោហាៈ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកខន្ធ (ពឹងផ្អែក) នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុ (ពឹងផ្អែក) នឹងពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មហាកូត ៣ ពឹងផ្អែកនឹងមហាកូត ១ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាកូត កដត្តារូប និងឧបាទារូប (ពឹងផ្អែក) នឹងពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា . . . ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា (ពឹងផ្អែក)នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា . . . គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ (ពឹងផ្អែក) នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ (ពឹងផ្អែក) នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវារោ

នេវ ទស្សនេន ន ការវាយ បហាតព្វហេតុកំ
 ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច
 នេវ ទស្សនេន ន ការវាយ បហាតព្វហេតុកោ ច
 ធម្មា . . . វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកា
 ខន្ធា មហាក្រតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធា
 វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ធា វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ចយា វិចិកិច្ឆាសហគតំ មោហំ បច្ចយា
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ខន្ធា វត្ថុំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ មោហំ វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា វិចិកិច្ឆាសហគតា ខន្ធា
 ច មោហោ ច វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។ នេវ ទស្ស-
 នេន ន ការវាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 ការវាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន
 ន ការវាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា . . . វត្ថុំ
 បច្ចយា ការវាយ ។ មេ ។ ទស្សនេន សទិសំ ។

[៦៩] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ នេវ
 ទស្សនេន ន ការវាយ បហាតព្វហេតុកញ ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មា . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ពីងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា . . . គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែកនឹងពួកមហាកូត ពួកខន្ធ
ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែកនឹង
ពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
ពីងផ្អែកនឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ឆា ពួកខន្ធ (ពីងផ្អែក) នឹងវត្ថុ
ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប (ពីងផ្អែក) នឹងមោហាៈ ព្រោះវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ឆាក្តី មោហាៈក្តី ពីងផ្អែក
នឹងវត្ថុ (ពីងផ្អែក) នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុ
ត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា . . . ដោយភាវនា ពីង
ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ បេ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចគ្នានឹងទស្សនៈដែរ ។

[៦៧] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ទស្សនេន   បហាតព្វហេតុកំ   ឯកំ   ខន្ធព្វ
 វត្ថុញ្ច   បច្ចុយា   តយោ   ខន្ធា   ទ្វេ   ខន្ធធ្វ . . . .
 វត្ថុំ   វិប្បយុត្តប្បច្ចុយា   វិចិកិច្ឆាសហាគតំ   ឯកំ   ខន្ធព្វ
 មោហញ្ច   បច្ចុយា   តយោ   ខន្ធា   ទ្វេ   ខន្ធធ្វ . . . . វត្ថុំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចុយា   ។   ទស្សនេន   បហាតព្វហេតុកញ្ច
 នេវ   ទស្សនេន   ន   ការវាយ   បហាតព្វហេតុកញ្ច   ធម្មំ
 បច្ចុយា   នេវ   ទស្សនេន   ន   ការវាយ   បហាតព្វហេតុ-
 កោ   ធម្មោ . . . . ទស្សនេន   បហាតព្វហេតុកេ   ខន្ធធ្វ
 ច   មហាក្ខតេ   ច   បច្ចុយា   ចិត្តសមុដ្ឋានំ   រូបំ   ខន្ធធ្វ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចុយា   វិចិកិច្ឆាសហាគតេ   ខន្ធធ្វ   ច   មោ-
 ហញ្ច   បច្ចុយា   ចិត្តសមុដ្ឋានំ   រូបំ   ខន្ធធ្វ   ច   មោហញ្ច
 វិប្បយុត្តប្បច្ចុយា   វិចិកិច្ឆាសហាគតេ   ខន្ធធ្វ   ច   វត្ថុញ្ច
 បច្ចុយា   វិចិកិច្ឆាសហាគតោ   មោហោ   វត្ថុំ   វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចុយា   ។   ទស្សនេន   បហាតព្វហេតុកញ្ច   នេវ
 ទស្សនេន   ន   ការវាយ   បហាតព្វហេតុកញ្ច   ធម្មំ
 បច្ចុយា   ទស្សនេន   បហាតព្វហេតុកោ   ច   នេវ
 ទស្សនេន   ន   ការវាយ   បហាតព្វហេតុកោ   ច
 ធម្មា . . . . ទស្សនេន   បហាតព្វហេតុកំ   ឯកំ
 ខន្ធព្វ   វត្ថុញ្ច   បច្ចុយា   តយោ   ខន្ធា   ទ្វេ   ខន្ធធ្វ . . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង
 វត្ថុផង ខន្ធ ២ ... (ពីងផ្អែក) នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ខន្ធ ៣ ពីង
 ផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង មោហៈផង ខន្ធ ២ ...
 (ពីងផ្អែក) នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ពីងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង ... គឺ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង
 ពួកមហាកូតផង (ពីងផ្អែក) នឹងពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង មោហៈផង
 (ពីងផ្អែក)នឹងពួកខន្ធផង មោហៈផង ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា
 ផង វត្ថុផង (ពីងផ្អែក) នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។ ពួកធម៌ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង ... គឺ ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែកនឹង
 ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ ...

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវារោ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេ ខន្ទេ ច មហាក្វតេ
 ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ទា វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្ប-
 ច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ទេ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចិ-
 កិច្ចាសហកតំ ឯកំ ខន្ទញ្ច វត្ថុញ្ច មោហញ្ច បច្ចយា
 តយោ ខន្ទា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ទេ ច . . .
 ខន្ទា វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ខន្ទេ
 ច មោហញ្ច វិប្បយុត្តប្បច្ចយា វិចិកិច្ចាសហកតំ
 ឯកំ ខន្ទញ្ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ទា មោហា
 ច ទ្វេ ខន្ទេ ច . . . វត្ថុំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។ ការ-
 នាយ . . . តីណិ ។ ទស្សនេន សទិសា ។ ទស្ស-
 នេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហា-
 តព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . អត្តិប្បច្ចយា នត្តិប្បច្ចយា
 វិតតប្បច្ចយា អវិតតប្បច្ចយា ។

[៧០] ហេតុយា សត្តវស អារម្មណោ សត្តវស
 អធិបតិយា សត្តវស អនន្តវេ សត្តវស សម-
 នន្តវេ សត្តវស សហជាតេ សត្តវស អញ្ញមញ្ញោ
 សត្តវស និស្សយេ សត្តវស ឧបនិស្សយេ សត្តវស

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈផង ពួកមហាកូតផង ពួកខន្ធ (ពឹងផ្អែក) នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្ត-
 ប្បថ្ន័យ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្ន័យ
 ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី (ពឹងផ្អែក) នឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយ
 វិចិត្តិកិច្ចាផង វត្ថុផង មោហៈផង នឹងខន្ធ ២ ផង... ពួកខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹង
 វត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្ន័យ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធផង មោ-
 ហៈផង ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្ន័យ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិកិច្ចាផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ផង... ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បថ្ន័យ ។ ដោយភាវនា... (បានដល់ពាក្យ
 បុច្ឆានិងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។ (វារៈទាំងនោះ) ដូចគ្នានឹងទស្សន-
 វារៈ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ... ព្រោះអត្តិប្បថ្ន័យ
 នត្តិប្បថ្ន័យ វិតតប្បថ្ន័យ និងអវិតតប្បថ្ន័យ ។

[៧០] ក្នុងហេតុប្បថ្ន័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអារម្មណប្បថ្ន័យ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងអធិបតិប្បថ្ន័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បថ្ន័យ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងសមនន្តរប្បថ្ន័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសហជាតប្បថ្ន័យ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បថ្ន័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនិស្ស-
 យប្បថ្ន័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បថ្ន័យ មានវារៈ ១៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

បុរេជាតេ សត្តវស អាសេវនេ សត្តវស កម្មេ សត្តវស
 វិចារកេ ឯកំ អាហារេ សត្តវស ឥន្ទ្រិយេ សត្តវស
 ណានេ សត្តវស មក្កេ សត្តវស សម្បយុត្តេ សត្ត-
 វស វិប្បយុត្តេ សត្តវស អត្តិយា សត្តវស នត្តិយា
 សត្តវស វិភតេ សត្តវស អវិភតេ សត្តវស ។ ឯវំ
 កណោតព្វំ ។

អនុលោមំ ។

[៧១] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចុយា
 នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចុយា វិចិកិច្ចាសហាតតេ
 ខន្ទេ បច្ចុយា វិចិកិច្ចាសហាតតោ មោហោ ។

[៧២] ការនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចុយា
 នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ
 ធម្មោ . . . ឧទ្ធច្ចុសហាតតេ ខន្ទេ បច្ចុយា ឧទ្ធច្ចុស-
 ហាតតោ មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 អាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងតន្ត្រីយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
 ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្តិ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត ត្រូវរាប់
 យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[៧១] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយភាវនា ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។

[៧២] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយភាវនា ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ភាវនា . . . គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ
 ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវារោ

[៧៣] នេវ ទស្សនេន ន ការវាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ការវាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . អហេតុកំ នេវ ទស្ស-
 នេន ន ការវាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ អហេ-
 តុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។ បរិបុណ្ណំ ។ ចក្ខាយ-
 តនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចយា
 កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចយា អហេតុកា នេវ ទស្ស-
 នេន ន ការវាយ បហាតព្វហេតុកា ខន្ធ វត្ថុំ បច្ចយា
 វិចិត្តិក្ខាសហគតោ ឧទ្ធចូសហគតោ មោហោ ។

[៧៤] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ នេវ
 ទស្សនេន ន ការវាយ បហាតព្វហេតុកញ ធម្មំ
 បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ការវាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ . . . វិចិត្តិក្ខាសហគតេ ខន្ធច
 វត្ថុញ បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតោ មោហោ ។

[៧៥] ការវាយ បហាតព្វហេតុកញ នេវ
 ទស្សនេន ន ការវាយ បហាតព្វហេតុកញ ធម្មំ
 បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ការវាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

[៧៣] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា . . . គឺ ខន្ធភក្តិ ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តិ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធទ ជាអហេតុកៈ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាអហេតុកៈ ក្នុងអហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណៈ . . . ។ បរិបូណ៌ ។ ចក្កវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ពួកខន្ធ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

[៧៤] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង . . . គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង វត្ថុផង ។

[៧៥] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧទ្ធចូសហគតេ ខន្ទេ ច វត្ថុញ បច្ចុយា ឧទ្ធចូ-
សហគតោ មោហោ ។

[៧៦] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចុយា
នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអាម្ពណាប្បច្ចុយា ទស្សនេន បហា-
តព្វហេតុកេ ខន្ទេ បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៧៧] ការនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចុយា
ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . ការនាយ
បហាតព្វហេតុកេ ខន្ទេ បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៧៨] នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចុយា នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ
បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . នេវ ទស្សនេន ន
ការនាយ បហាតព្វហេតុកេ ខន្ទេ បច្ចុយា ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ នេវ ទស្សនេន ន កា-
រនាយ បហាតព្វហេតុកេ ខន្ទេ បច្ចុយា កដត្តា-
រូបំ ខន្ទេ បច្ចុយា វត្ថុ ឯកំ មហាក្ខតំ . . .
ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . .
អសញ្ញសត្តានំ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ ដោយ
ឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង ។

[៧៦] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាមម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

[៧៧] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ពឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា . . . គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ។

[៧៨] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា . . . គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹង
ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវនា កងត្តារូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ
ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ មហាក្ខត ១ . . . ពាហិរ . . . អាហារស-
មុដ្ឋាន . . . ឧត្តសមុដ្ឋាន . . . របស់ពួកអសញ្ញសត្វ . . . ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវារោ

[៧៩] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការ្នាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ការ្នាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ . . . ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេ
 ខន្ទេ ច មហាក្វតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 វិចិត្តិក្ខាសហកតេ ខន្ទេ ច មោហញ្ច បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៨០] ការ្នាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការ្នាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ការ្នាយ បហាតព្វហេតុ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បច្ចយា ការ្នាយ
 បហាតព្វហេតុកេ ខន្ទេ ច មហាក្វតេ ច បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធចូសហកតេ ខន្ទេ ច មោហញ្ច
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៨១] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
 យា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នអធិបតិប្បច្ចយា ។ សហជាតសទិសំ ។ នអនន្ត-
 រ្បច្ចយា នសមនន្តរ្បច្ចយា នអញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

[៧៧] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាវា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាវាផង . . . គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសមុជ្ជានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង មោហៈផង ។

[៨០] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាវា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាវាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាវាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាវាផង ពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសមុជ្ជានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ ដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ។

[៨១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យដែរ ។ ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

នឧបនិស្សយប្បច្ចយា នបុរេជាតប្បច្ចយា ។ បដិច្ច-
វារេ បច្ចនីយសទិសំ ។ តេស បញ្ញា និដ្ឋានំ ។
នបច្ចាជាតប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា ។

[៨២] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
យា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នកម្មប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេ ខន្ទេ
បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកា ចេតនា ។

[៨៣] ការនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្ម-
ប្បច្ចយា ការនាយ បហាតព្វហេតុកេ ខន្ទេ បច្ចយា
ការនាយ បហាតព្វហេតុកា ចេតនា ។

[៨៤] នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ
បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា
នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកេ ខន្ទេ
បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វ-
ហេតុកា ចេតនា ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . .
ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . វត្ថុំ បច្ចយា នេវ ទស្សនេន
ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកា ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ និងនបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ដូចគ្នា
នឹងបច្ចុនីយៈ ក្នុងបដិច្ចវារៈដែរ ។ បញ្ញា ១៣ មិនផ្សេងគ្នាទេ ។
ព្រោះនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ និងនអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៨២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពីង
ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

[៨៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ពីងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះន-
កម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ពីងផ្អែក
នឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ។

[៨៤] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយភាវនា ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ
គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយភាវនា ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ពាហិរៈ . . . អាហារស-
មុដ្ឋាន . . . ឧតុសមុដ្ឋាន . . . ចេតនា ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវារោ

នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នកម្មប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វ-
 ហេតុកា ចេតនា វិចិត្តិកិច្ចាសហាតតំ មោហំ បច្ចយា
 សម្មយុត្តកា ចេតនា ។ នេវ ទស្សនេន ន ការ-
 យ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ការ្គាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . វត្ថុំ បច្ចយា ការ្គាយ
 បហាតព្វហេតុកា ចេតនា ឧទ្ធចូសហាតតំ មោហំ
 បច្ចយា សម្មយុត្តកា ចេតនា ។

[៨៥] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . .
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេ ខន្ទេ ច វត្ថុញ្ច បច្ច-
 យា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកា ចេតនា វិចិ-
 កិច្ចាសហាតតេ ខន្ទេ ច មោហញ្ច បច្ចយា សម្ម-
 យុត្តកា ចេតនា ។

[៨៦] ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ ទស្ស-
 នេន ន ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ បច្ច-
 យា ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាវា ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ សម្បយុត្តកចេតនា ពីងផ្អែកនឹងមោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាវា
 ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយការវាវា . . . គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាវា
 ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ សម្បយុត្តកចេតនា ពីងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[៨៥] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាវាផង . . . គឺ ចេតនា
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង វត្ថុផង សម្បយុត្តកចេតនា ពីង
 ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង មោហៈផង ។

[៨៦] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាវា ពីងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវាវាផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិន
 ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាវាផង ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នកម្មប្បច្ចយា ការនាយ បហាតព្វហេតុកេ ខន្ទេ
ច វត្តញ្ច បច្ចយា ការនាយ បហាតព្វហេតុកា
ចេតនា ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ទេ ច មោហញ្ច បច្ចយា
សម្បយុត្តកា ចេតនា ។

[៨៧] នស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ច-
យា នស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នវិចាកប្បច្ចយា ។ បរិបុណ្ណំ ។ បដិសន្ធិ នត្តិ ។
. . . នអាហារប្បច្ចយា ពាហិរំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . .
អសញ្ញាសត្តានំ . . . ។ . . . នសន្ធិយប្បច្ចយា ពា-
ហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . .
អសញ្ញាសត្តានំ មហាក្ខតេ បច្ចយា រូបដីវិតិទ្ធិយំ ។
. . . នឈានប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ
ខន្ធនំ . . . ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុ-
ដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ . . . ។ . . . នមត្តប្បច្ចយា
អហេតុកំ ឯកំ . . . នសម្បយុត្តប្បច្ចយា នវិប្បយុត្ត-
ប្បច្ចយា ។ បដិច្ចវារប្បច្ចដិយេ នវិប្បយុត្តសទិសំ
និដ្ឋានំ ។ ឯកានស ។ នោនត្តិប្បច្ចយា នោវិក-
តប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវេទនា ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវេទនាផង វត្ថុផង សម្បយុត្តកចេតនា ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ។

[៨៧] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ នវិបាកប្បច្ច័យ ។ បរិបូណ៌ ។ បដិសន្ធិមិនមានទេ ។ . . . ព្រោះ នអាហារប្បច្ច័យ ពាហិរៈ . . . ឧតុសមុដ្ឋាន . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។ . . . ព្រោះនតន្ត្រិយប្បច្ច័យ ពាហិរៈ . . . អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧតុសមុដ្ឋាន . . . រូបជីវិតន្ត្រិយ ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ . . . ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ ខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយបញ្ចវិញ្ញាណ . . . ពាហិរៈ . . . អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧតុសមុដ្ឋាន . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។ . . . ព្រោះ នមគ្គប្បច្ច័យ (ខន្ធ) ១ ជាអហេតុកៈ . . . ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ពាក្យនេះ មិនផ្សេងគ្នាទេ ដូចគ្នានឹងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារប្បច្ចនីយៈដែរ ។ មានវារៈ ១១ ។ ព្រោះ នោនត្តិប្បច្ច័យ និងនោវិតតប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បច្ចយវារោ

[៨៨] នហេតុយា បញ្ច នអារម្មណោ បញ្ច
 នអធិបតិយា សត្តវស នអនន្តវេ បញ្ច នសម-
 នន្តវេ បញ្ច នអញ្ញមញ្ញោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច
 នបុរេជាតេ តេវស នបច្ឆាជាតេ សត្តវស នអាសេ-
 វនេ សត្តវស នកម្មេ សត្ត នវិចារកេ សត្តវស
 នអាហារេ ឯកំ នឥន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ
 នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ឯកា-
 ទស នោនត្តិយា បញ្ច នោវិតតេ បញ្ច ។ ឯវំ
 កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយំ ។

[៨៩] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ បញ្ច . . .
 នអធិបតិយា សត្តវស នអនន្តវេ បញ្ច នសម-
 នន្តវេ បញ្ច នអញ្ញមញ្ញោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច
 នបុរេជាតេ តេវស នបច្ឆាជាតេ សត្តវស នអា-
 សេវនេ សត្តវស នកម្មេ សត្ត នវិចារកេ សត្តវស

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

[៨៨] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
 នអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នតន្រ្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងន-
 មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងន-
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

[៨៩] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣
 ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ១៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ឯកាទស ជោនត្តិ-
យា បញ្ច ជោវិតតេ បញ្ច ។ ឯវំ កលោតត្ថំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

[៩០] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ បញ្ច . . .
អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច សហជាតេ បញ្ច
អញ្ញមញ្ញោ បញ្ច និស្សយេ បញ្ច ឧបនិស្សយេ បញ្ច
បុរេជាតេ បញ្ច អាសេវនេ បញ្ច កម្មេ បញ្ច វិចា-
កេ ឯកំ អាហារេ បញ្ច ឥន្ទ្រិយេ បញ្ច ណានេ
បញ្ច មត្តេ បញ្ច សម្បយុត្តេ បញ្ច វិប្បយុត្តេ បញ្ច
អត្តិយា បញ្ច នត្តិយា បញ្ច វិតតេ បញ្ច អវិតតេ
បញ្ច ។ ឯវំ កលោតត្ថំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បច្ចយវារោ និដ្ឋិតោ ។

និស្សយវារោ បច្ចយវារសទិសោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១
ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

[៩០] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៥ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ . . .
ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអា-
ហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងតន្រ្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឈាន-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសម្បយុត្តប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បច្ចយវារៈ (តែប៉ុណ្ណោះ) ។

និស្សយវារៈ ដូចគ្នានឹងបច្ចយវារៈដែរ ។

សំសង្ហារាម

[៩១] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
 សង្ហោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ
 សំសង្ហា តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ សំសង្ហា ទ្វេ ខន្ធ ។

[៩២] ការាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
 សង្ហោ ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . ការ-
 យ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ សំសង្ហា តយោ
 ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ សំសង្ហា ទ្វេ ខន្ធ ។

[៩៣] នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ សំសង្ហោ នេវ ទស្សនេន ន ការាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . នេវ ទស្សនេន ន
 ការាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ សំសង្ហា តយោ
 ខន្ធ បដិសន្ធិក្កុលោ . . . ។ នេវ ទស្សនេន ន
 ការាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ សំសង្ហោ ទស្ស-
 នេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . វិចិត្តិក្ខាសហ-
 កតំ មោហំ សំសង្ហា សម្មយុត្តកា ខន្ធ ។ នេវ
 ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
 សង្ហោ ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . ឧទ្ធច្ចុ-
 សហកតំ មោហំ សំសង្ហា សម្មយុត្តកា ខន្ធ ។

សំសង្ខារៈ

[៩១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ខន្ធ ២ ច្រឡំនឹងខន្ធ ២ ។

[៩២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ច្រឡំនឹងធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា . . . គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ខន្ធ ២ ច្រឡំនឹងខន្ធ ២ ។

[៩៣] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយភាវនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា . . . គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា
ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ . . . ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយភាវនា . . . ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ច្រឡំនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិកិត្វា ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ច្រឡំ
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា . . . គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ច្រឡំនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៩៤] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 សំសដ្ឋោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . .
 វិចិត្តិច្ឆាសហគតំ ឯកំ ខន្ធព្វា មោហញ្ច សំសដ្ឋា
 តយោ ខន្ធា . . . ទ្វេ ខន្ធា ។

[៩៥] ការនាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ ទស្ស-
 នេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ សំ-
 សដ្ឋោ ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . .
 ឧទ្ធចូសហគតំ ឯកំ ខន្ធព្វា មោហញ្ច សំសដ្ឋា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

[៩៦] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
 សដ្ឋោ នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា ទស្ស-
 នេន បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធា សំសដ្ឋា តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ
 ធម្មំ សំសដ្ឋោ នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ
 បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . . វិចិត្តិច្ឆាសហគតេ
 ខន្ធា សំសដ្ឋោ វិចិត្តិច្ឆាសហគតោ មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៤៤] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង . . . គឺ
ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង មោហៈផង . . .
ខន្ធ ២ ។

[៤៥] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ច្រឡំនឹងធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង . . . ខន្ធ ៣ ច្រឡំ
នឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង មោហៈផង ខន្ធ ២ . . . ។

[៤៦] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយភាវនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹង
ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា
ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ គឺ មោហៈ
ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ សំសដ្ឋារោ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋា ទស្ស-
នេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ ទស្សនេន ន
ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា . . . វិចិ-
កិច្ចាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា
មោហោ ច ទ្វេ ខន្ធេ . . . ។ ការាយ បហាតព្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋា . . . តីណិ ។

[៩៧] នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋា នេវ ទស្សនេន ន ការ-
យ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មា . . . នេវ ទស្ស-
នេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ
សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ សំសដ្ឋា ទ្វេ
ខន្ធា បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។ នេវ ទស្សនេន ន
ការាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋា នេវ
ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មា . . .
វិចិកិច្ចាសហគតំ មោហំ សំសដ្ឋា សម្មយុត្តកា
ខន្ធា ។ នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋា ការាយ បហាតព្វហេតុ-
កោ ធម្មា . . . ឧទ្ធចូសហគតំ មោហំ សំសដ្ឋា
សម្មយុត្តកា ខន្ធា ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ សំសដ្ឋារេ:

ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ធម៌ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាក្តី ប្រឡំនឹងធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហាៈ
ក្តី ប្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខុ ខន្ធ ២ . . . ។ ប្រឡំ
នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា . . . (បានដល់ពាក្យ
បុច្ឆា និងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។

[៤៧] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវនា ប្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវនា . . . គឺ ខន្ធ ៣ ប្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ខន្ធ ២
ប្រឡំនឹងខន្ធ ២ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ . . . ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ប្រឡំនឹងធម៌
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការ
វនា . . . គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ប្រឡំនឹងមោហាៈ ដែលប្រឡំដោយ
វិចិក្ខុ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ប្រឡំនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវនា . . . គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ប្រឡំនឹងមោហាៈ ដែលប្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៩៨] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ
 សំសដ្ឋា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . .
 វិចិត្តិក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធព្វា មោហញ្ច សំសដ្ឋា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ ច មោហញ្ច សំសដ្ឋា ។

[៩៩] ការាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច នេវ ទស្ស-
 នេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកញ្ច ធម្មំ សំ-
 សដ្ឋា ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឯកំ ខន្ធព្វា
 មោហញ្ច សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ . . . ។

[១០០] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
 សដ្ឋា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ
 ឯកំ ខន្ធនំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ . . . ។
 ការាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋា . . .
 ឯកំ ។ នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហា-
 តព្វហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋា នេវ ទស្សនេន ន
 ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៩៨] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង . . . គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រកិច្ចាផង មោហៈផង ច្រឡំនឹង ខន្ធ ២ ផង មោហៈផង ។

[៩៩] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ អារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ផង មោហៈផង ខន្ធ ២ . . . ។

[១០០] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ច្រឡំនឹង ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិ- បតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ ទស្សនៈ (ច្រឡំ) នឹងខន្ធ២ . . . ។ . . . ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុ ត្រូវលះ ដោយភាវនា . . . ខន្ធ ១ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ទើបកើតឡើង

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ សំសដ្ឋារោ

អធិបតិប្បច្ចយា នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហា-
តព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា
ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . អនន្តរយ្យច្ចយា សមនន្តរយ្យច្ចយា ។

[១០១] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សដ្ឋា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ សហជាតប្បច្ចយា អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា និស្ស-
យប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយា បុរេជាតប្បច្ចយា
អាសេវនប្បច្ចយា កម្មប្បច្ចយា វិទាកប្បច្ចយា អា-
ហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយា ឈានប្បច្ចយា មត្ត-
ប្បច្ចយា សម្បយុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្តិ-
ប្បច្ចយា នត្តិប្បច្ចយា វិតតប្បច្ចយា អវិតតប្បច្ចយា ។

[១០២] ហេតុយា សត្ត អារម្មណេ ឯកានស
អធិបតិយា តីណិ អនន្តរេ ឯកានស សមនន្តរេ
ឯកានស សហជាតេ ឯកានស អញ្ញមញ្ញេ ឯកា
នស និស្សយេ ឯកានស ឧបនិស្សយេ ឯកា-
នស បុរេជាតេ ឯកានស អាសេវនេ ឯកានស
កម្មេ ឯកានស វិទាកេ ឯកំ អាហារេ ឯកា-
នស ឥន្ទ្រិយេ ឯកានស ឈានេ ឯកានស

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ សំសដ្ឋវារៈ

ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ប្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ខន្ធ ២ . . . ព្រោះ
អនន្តរប្បច្ច័យ និងសមនន្តរប្បច្ច័យ ។

[១០១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រឡំនឹង
ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះស-
ហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បុរេជាតប្បច្ច័យ អាសេវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហា-
រប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ នត្ថិប្បច្ច័យ វិគតប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ ។

[១០២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១១ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១១ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១១ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១១ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១១ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១
ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

មត្តេ ឯកាទស សម្បយុត្តេ ឯកាទស វិប្បយុត្តេ
ឯកាទស អត្តិយា ឯកាទស នត្តិយា ឯកាទស វិក-
តេ ឯកាទស អវិកតេ ឯកាទស ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

អនុលោមំ ។

[១០៣] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សដ្ឋោ នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុ-
កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិកិច្ចាសហ-
កតេ ខន្ទេ សំសដ្ឋោ វិចិកិច្ចាសហកតោ មោហោ ។

[១០៤] ការនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សដ្ឋោ នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុ-
កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហ-
កតេ ខន្ទេ សំសដ្ឋោ ឧទ្ធច្ចសហកតោ មោហោ ។

[១០៥] នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ
បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា
អហេតុកំ នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វ-
ហេតុកំ ឯកំ ខន្ទំ សំសដ្ឋោ តយោ ខន្ទា ទ្វេ
ខន្ទេ សំសដ្ឋា ទ្វេ ខន្ទា អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខ-
ណោ ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុង
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនត្ថិប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[១០៣] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ។

[១០៤] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ច្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[១០៥] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវនា ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្ប-
ច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ខន្ធ ២ ច្រឡំនឹង
ខន្ធ ២ ក្នុងអហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណៈ... ។

ទេស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ សំសដ្ឋវារោ

[១០៦] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ . . .
 នអធិបតិប្បច្ចយា ។ សហជាតសទិសំ ។ នបុរេជា-
 តប្បច្ចយា នបច្ឆាជាតប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា
 នកម្មប្បច្ចយា សត្ត ។ នវិចារកប្បច្ចយា នឈាន-
 ប្បច្ចយា នមត្តប្បច្ចយា នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។

[១០៧] នហេតុយា តីណិ នអធិបតិយា ឯកា-
 ទស នបុរេជាតេ ឯកាទស នបច្ឆាជាតេ ឯកាទស
 នអាសេវនេ ឯកាទស នកម្មេ សត្ត នវិចារកេ
 ឯកាទស នឈានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ
 ឯកាទស ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយំ ។

[១០៨] នហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា សត្ត . . .
 នបុរេជាតេ សត្ត នបច្ឆាជាតេ សត្ត នអាសេវនេ
 សត្ត នកម្មេ សត្ត នវិចារកេ សត្ត នវិប្បយុត្តេ
 សត្ត ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ សំសដ្ឋវារៈ

[១០៦] នឹងធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . .
ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ដូចគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យដែរ ។ ព្រោះន-
បុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ នអាសេវនប្បច្ច័យ និងនកម្មប្បច្ច័យ
បានដល់វារៈ ៧ ។ ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ
និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[១០៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១១ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុង
នកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុង
នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុនីយៈ ។

[១០៨] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ . . .
ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចុនីយៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១០៩] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ តីណិ . . .
 អនន្តរេ តីណិ សមនន្តរេ តីណិ សហជាតេ តីណិ
 អញ្ញមញ្ញេ តីណិ និស្សយេ តីណិ ឧបនិស្សយេ
 តីណិ បុរេជាតេ តីណិ អាសវនេ តីណិ កម្មេ
 តីណិ វិចារកេ ឯកំ អាយារេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ
 តីណិ ឈានេ តីណិ មក្កេ ទ្វេ សម្បយុត្តេ តីណិ
 វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្តិយា តីណិ នត្តិយា តីណិ
 វិតតេ តីណិ អវិតតេ តីណិ ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

សម្បយុត្តវារោ សំសង្ខវារសទិសោ ។

បញ្ហាវារោ

[១១០] ទិស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទិស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ទិស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ហេតុ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[១០៩] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ...
 ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអា-
 ហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈា-
 នប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងសម្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថិប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
 យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

សម្បយុត្តវារៈ ដូចគ្នានឹងសំសដ្ឋវារៈដែរ ។

បញ្ហាវារៈ

[១១០] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[១១១] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកោ ហេតុ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១១២] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន ន
 ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ហេតុ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ រូចានំ
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ការនាយ . . . តីណិ
 ។ មេ ។ នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុ-
 កោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ . . . ឯកំ ។

[១១៣] នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចិត្តិច្ឆាសហ-
 កតោ មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

[១១១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ លះ ដោយភាវនា ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានហេតុ ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែល មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ ទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ដោយភាវនា ... បានដល់វារៈ ៣ ។ បេ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ ភាវនា (ដែលមានហេតុ) មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ... បានដល់វារៈ ១ ។

[១១៣] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន ត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយ វិចិក្ខុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១១៤] នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហាតព្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧទ្ធច្ចសហាតតោ
មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១១៥] នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហាតព្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស
ច នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចិត្តិក្ខាសហ-
តតោ មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានញ្ច រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១១៦] នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ធម្មោ ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ច នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧទ្ធច្ចសហាត-
តោ មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានញ្ច រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[១១៤] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៥] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៦] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[១១៧] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ
 រាតំ អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ អារត្ត ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកោ រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ
 វិចិត្តិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ
 ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ
 តំ អារត្ត ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ រាគោ
 ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចិត្តិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ វិចិត្តិច្ឆំ
 អារត្ត វិចិត្តិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកំ ទោមនស្សំ អារត្ត ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ
 វិចិត្តិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ ។

[១១៨] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ការឆាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេ បហីនេ កិលេសេ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

[១១៧] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអារម្មណ៍ប្ប-
 ច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះរាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ប្រារព្ធនូវរាគៈនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិកិច្ចា កើតឡើង
 ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង (បុគ្គល)
 ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះទិដ្ឋិ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ប្រារព្ធនូវទិដ្ឋិនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិកិច្ចា
 កើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 កើតឡើង វិចិកិច្ចា ប្រារព្ធនូវវិចិកិច្ចា ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើត
 ឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង
 ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រារព្ធនូវទោម-
 នស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ
 កើតឡើង វិចិកិច្ចា កើតឡើង ។

[១១៨] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា
 ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណាពួកកិលេស ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដែលលះបង់ហើយ នូវពួកកិលេស

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បច្ចុវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ពិតេ . . . បុព្វេ ។ បេ ។ ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកេ ខន្ទេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្ត-
 តោ . . . ចេតោបរិយញ្ញាណោន ទស្សនេន បហាតព្វ-
 ហេតុកា ខន្ទា ចេតោបរិយញ្ញាណាស្ស បុព្វេនិវាសា-
 នុស្សតិញ្ញាណាស្ស យថាកម្មបកញ្ញាណាស្ស អនាគ-
 តំសញ្ញាណាស្ស អារដ្ឋនាយ មោហាស្ស ច អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១១៩] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស
 . . . ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេ ខន្ទេ អារព្ព
 វិចិត្តិច្ឆាសហតតា ខន្ទា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។

[១២០] ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ការនាយ បហាតព្វហេតុកំ រាគំ
 អស្សាទេតិ អភិនទ្គតិ តំ អារព្ព ការនាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធចំ ឧប្បជ្ជតិ ការ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកំ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធចំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ . . . ក្នុងកាលមុន ។ បេ ។ (ពិចារណា)
នូវពួកខន្ធ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ថាមិនឡើង ជា
ទុក្ខ មិនមែនខ្លួន . . . ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធ ដែលមាន
ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោ-
បរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មុបគញ្ញាណ អនាគតំ-
សញ្ញាណ និងមោហៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១១៩] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ធម៌ ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង . . .
គឺ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធនូវពួកខន្ធ
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ។

[១២០] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
គឺ (បុគ្គល) ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះរាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះ ដោយការវិនាស រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស
ប្រារព្ធ នូវរាគៈនោះ ទើបកើតឡើង ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង ទោម-
នស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស កើតឡើង ឧទ្ធច្ចៈ

ទេស្ឋនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

អារត្ត ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ ការឆាយ បហាតព្វហេតុកំ
 ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ការឆាយ បហាតព្វហេតុកំ
 ទោមនស្សំ អារត្ត ការឆាយ បហាតព្វហេតុកំ
 ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ ។

[១២១] ការឆាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស . . . ការ-
 ឆាយ បហាតព្វហេតុកំ រាតំ អស្សាទេតិ អភិទន្ធិតិ
 តំ អារត្ត ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ រាតោ
 ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចិត្តិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ ទស្ស-
 នេន បហាតព្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធច្ចំ
 អារត្ត ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចិត្តិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ការឆាយ
 បហាតព្វហេតុកំ ទោមនស្សំ អារត្ត ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ វិចិត្តិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ ។

[១២២] ការឆាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ការឆាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស . . . អរិយា ការឆាយ បហាតព្វហេតុកំ
 បហីនំ កិលេសំ បច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ហិតកិលេសំ . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

ប្រារព្ធនូវឧទ្ធច្ចៈ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវ
លះ ដោយការវា កើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវា ប្រារព្ធនូវទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវា ទើបកើតឡើង ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង ។

[១២១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . គឺ (បុគ្គល)
ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះរាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា
រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រារព្ធនូវរាគៈនោះ
ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិកិច្ចា កើតឡើង ទោមនស្ស ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ ប្រារព្ធនូវឧទ្ធច្ចៈ
ទើបកើតឡើង វិចិកិច្ចា កើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ប្រារព្ធនូវទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវា ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិកិច្ចា កើតឡើង ។

[១២២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវា
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវា . . . គឺ ពួកព្រះអរិយបុគ្គល
ពិចារណា នូវកិលេស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការ
វា ដែលលះបង់ហើយ នូវកិលេសដែលសង្កត់សង្កិនហើយ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ . . . . ការៈនាយ បហាតព្វហេតុ-
 កោ ខន្ទេ អនិច្ចតោ . . . . ចេតោបរិយញ្ញាណោន ការ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកា ខន្ទា ចេតោបរិយញ្ញា-
 ណាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាស្ស យថាកម្ម-
 បតញ្ញាណាស្ស អនាគតំសញ្ញាណាស្ស អារដ្ឋនាយ
 មោហាស្ស ច អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១២៣] ការៈនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 នស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ នស្សនេន
 ន ការៈនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ការៈនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ខន្ទេ អារត្ត វិចិត្តិច្ឆាសហគតា ខន្ទា ច
 មោហោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។

[១២៤] ការៈនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ការៈនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ នស្សនេន
 ន ការៈនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស . . . .
 ការៈនាយ បហាតព្វហេតុកោ ខន្ទេ អារត្ត ឧទ្ធច្ច-
 សហគតា ខន្ទា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(ពួកកិលេស) ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . ពួកខន្ធ ដែល មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ថាមិនទៀង . . . ពួកខន្ធ ដែល មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មុបគញ្ញាណ អនាគតំសញ្ញាណ និងមោហៈ ដោយអារម្មណ- ប្បច្ច័យ ។

[១២៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង ដោយអារម្ម- ណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រាក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធ នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ទើបកើតឡើង ។

[១២៤] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនាផង ដែលមានហេតុមិន ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង . . . គឺ ខន្ធ ទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធ នូវខន្ធ ទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ទើបកើតឡើង ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[១២៥] នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ
បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ទានំ ទត្វា . . . ។ វិត្តាវតព្វំ ទស្សនត្តិក-
សទិសំ ។ . . . អារជ្ជនាយ មោហាស្ស ច អារម្ម-
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១២៦] នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហាត-
ព្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ ទត្វា . . . ។
យថា ទស្សនត្តិកំ ។

[១២៧] នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ធម្មោ ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ ទត្វា . . . ។
យថា ទស្សនត្តិកំ ។

[១២៨] នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស
ច នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហាតព្វហេតុ-
កស្ស ច ធម្មស្ស . . . ចក្កំ អារព្ព វិចិត្តិច្ឆាសហ-
កតា ខន្ធា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ សោតំ . . . វត្ថុ . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

[១២៥] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) ឲ្យទាន . . . ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនត្តិកៈ ដែលបណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ ។ . . . ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ផង នៃមោហៈផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១២៦] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) ឲ្យទាន . . . ។ ដូចទស្សនត្តិកៈ ។

[១២៧] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) ឲ្យទាន . . . ។ ដូចទស្សនត្តិកៈ ។

[១២៨] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង . . . គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខាក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធ នូវចក្ខុ ទើបកើតឡើង នូវសោតៈ . . នូវវត្ថុ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកេ
ខន្ទេ អារព្ព វិចិត្តិក្ខាសហគតា ខន្ទា ច មោហោ
ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។

[១២៩] នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ធម្មោ ការាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ច នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ . . .
វត្ថុំ . . . នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុ-
កេ ខន្ទេ អារព្ព ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ទា ច មោហោ
ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។

[១៣០] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស . . . វិចិ-
តិក្ខាសហគតេ ខន្ទេ ច មោហាញ អារព្ព ទស្សនេន
បហាតព្វហេតុកោ ខន្ទា ឧប្បជ្ជន្តិ ។

[១៣១] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

ខន្ធទាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្រក្កិ មោហៈក្កិ ប្រារព្ធ នូវខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវនា ទើបកើតឡើង ។

[១២៧] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវនាផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ
ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្កិ មោហៈក្កិ ប្រារព្ធ នូវចក្ក . . . នូវ
វត្ថុ . . . នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ទើបកើតឡើង ។

[១៣០] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្កិ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាក្កិ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . គឺ
ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រារព្ធ នូវ
ខន្ធទាំងឡាយ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្រក្កិផង មោហៈផង ទើបកើត
ឡើង ។

[១៣១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្កិ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាក្កិ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

នេវ ទស្សនេន ន ការ្លាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចីកិច្ចាសហ-
ភតេ ខន្ធេ ច មោហញ្ច អារព្ព នេវ ទស្សនេន
ន ការ្លាយ បហាតព្វហេតុកា ខន្ធា ច មោហោ
ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។

[១៣២] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ការ្លាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ការ្លាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស . . .
វិចីកិច្ចាសហភតេ ខន្ធេ ច មោហញ្ច អារព្ព វិច-
កិច្ចាសហភតា ខន្ធា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។

[១៣៣] ការ្លាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ការ្លាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស . . . ឧទ្ធច្ច-
សហភតេ ខន្ធេ ច មោហញ្ច អារព្ព ទស្សនេន
បហាតព្វហេតុកា ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។

[១៣៤] ការ្លាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ការ្លាយ បហាតព្វហេតុកោ ច

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយភាវនា ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ
ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា
ក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធ នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង
មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

[១៣២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង . . .
គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធ
នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង មោហៈផង ទើបកើត
ឡើង ។

[១៣៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . គឺ ខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រារព្ធ នូវខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

[១៣៤] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

ធម្មា ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស . . .
ឧទ្ធចូសហគតេ ខន្ទេ ច មោហញ អារព្ព ភាវនាយ
បហាតព្វហេតុកា ខន្ទា ឧប្បជ្ជន្តិ ។

[១៣៥] ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស . . . ឧទ្ធចូសហគតេ ខន្ទេ ច មោហញ អា-
រព្ព នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកា
ខន្ទា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។

[១៣៦] ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស . . .
ឧទ្ធចូសហគតេ ខន្ទេ ច មោហញ អារព្ព វិចីកិច្ចា-
សហគតា ខន្ទា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។

[១៣៧] ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា . . . គឺ ខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ប្រារព្ធ នូវខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

[១៣៥] ធម៌ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយភាវនា . . . គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធ នូវខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

[១៣៦] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង . . .
គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធ នូវខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

[១៣៧] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដែលមាន
ហេតុ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

ឧទ្ធចូសហកតេ ខន្ធច ច មោហាញ អារព្ព ឧទ្ធចូ-
សហកតា ខន្ធច ច មោហោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។

[១៣៨] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អធិប-
តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ទស្សនត្តិកសទិសំ ។
ទស បញ្ញា ។

[១៣៩] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ច-
យេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ទស្សនេន បហាតព្វ-
ហេតុកា ខន្ធច បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ ទស្សនេន បហា-
តព្វហេតុកាធំ ខន្ធច អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៤០] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ ទស្សនេន ន ការោយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
វិចិត្តិក្ខាសហកតា ខន្ធច បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស មោ-
ហាស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ទស្សនេន បហា-
តព្វហេតុកា ខន្ធច វុដ្ឋានស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន
បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី ប្រាវព្វ
នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង មោហៈផង ទើបកើត
ឡើង ។

[១៣៨] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។
(ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនត្តិកៈដែរ ។ ប្រស្នា ១០ យ៉ាង ។

[១៣៩] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអនន្តរវប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធទាំងឡាយ មុន ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ដោយអនន្តរវប្បច្ច័យ ។

[១៤០] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ដោយអនន្តរវប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយមុន ។ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិត្តិក្ខា ជាបច្ច័យ នៃមោហៈក្រោយ ។ ដោយអនន្តរវប្បច្ច័យ ខន្ធទាំង-
ឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃវុដ្ឋានៈ
(ការចេញ) ដោយអនន្តរវប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១៤១] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អនន្ត-
 រហ្មច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា វិចិត្តិក្ខាសហ-
 កតា ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ វិចិត្តិក្ខាសហកតាធំ
 ខន្ធាធំ មោហាស្ស ច អនន្តរហ្មច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៤២] ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ កា-
 រនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរហ្មច្ច-
 យេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ការនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ ការនាយ បហា-
 តព្វហេតុកោធំ ខន្ធាធំ អនន្តរហ្មច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៤៣] ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស . . . បុរិមា បុរិមា ឧទ្ធច្ចសហកតា ខន្ធា
 បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស មោហាស្ស អនន្តរហ្មច្ចយេន
 បច្ចយោ ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ខន្ធា វុដ្ឋា-
 នស្ស អនន្តរហ្មច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[១៤១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តាផង
មោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[១៤២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធទាំងឡាយមុន ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[១៤៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយភាវនា . . . គឺ ខន្ធទាំងឡាយមុន ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
ជាបច្ច័យ នៃមោហៈក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ខន្ធទាំងឡាយ
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃវុដ្ឋានៈ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[១៤៤] ការឆាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ការឆាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន ន
 ការឆាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស . . . បុរិ-
 មា បុរិមា ឧទ្ធចូសហកតា ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ
 ឧទ្ធចូសហកតាណំ ខន្ធាណំ មោហាស្ស ច អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[១៤៥] នេវ ទស្សនេន ន ការឆាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ការឆាយ បហា-
 តព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស . . . បុរិមោ បុរិមោ វិចិត្តិក្ខា-
 សហកតោ ឧទ្ធចូសហកតោ មោហោ បច្ឆិមស្ស
 បច្ឆិមស្ស វិចិត្តិក្ខាសហកតស្ស ឧទ្ធចូសហកតស្ស
 មោហាស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
 នោ ទស្សនេន ន ការឆាយ បហាតព្វហេតុកោ
 ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ នេវ ទស្សនេន ន ការ-
 ឆាយ បហាតព្វហេតុកោណំ ខន្ធាណំ អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អនុលោមំ កោត្រកុស្ស អនុលោមំ វោទា-
 នស្ស ។ សទ្ធិត្តំ ។ និរោទា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវ-
 សញ្ញាណសញ្ញាយតណំ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

[១៤៤] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិន ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនាផង . . . គឺ ខន្ធ ទាំងឡាយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ ។

[១៤៥] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ លះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយ ទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា . . . គឺ មោហៈ មុន ។ ដែលច្រឡំ ដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃមោហៈក្រោយ ។ ដែល ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ ខន្ធទាំង- ឡាយមុន ។ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយក្រោយ ។ ដែលមានហេតុមិន ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយអនន្តរហ្ម- ច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រភូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃ វោទានៈ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ (របស់ ព្រះអរិយបុគ្គល) កាលចេញ អំពីនិរោធ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១៤៦] នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុ-
 កស្ស ធម្មស្ស . . . បុរិមោ បុរិមោ វិចិត្តិក្ខាសហ-
 កតោ មោហោ បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ វិចិត្តិក្ខាសហ-
 កតាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរយ្យច្ចយេន បច្ចយោ អារដ្ឋេនា
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរយ្យច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[១៤៧] នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស . . . បុរិមោ បុរិមោ ឧទ្ធច្ចសហកតោ មោហោ
 បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ ឧទ្ធច្ចសហកតាណំ ខន្ធាណំ អនន្ត-
 រយ្យច្ចយេន បច្ចយោ អារដ្ឋេនា ការ្គាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរយ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៤៨] នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស
 ច នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ច ធម្មស្ស . . . បុរិមោ បុរិមោ វិចិត្តិក្ខាសហកតោ
 មោហោ បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ វិចិត្តិក្ខាសហកតាណំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[២៤៦] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . គឺ មោហៈ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ អារជ្ជនៈ (ការពិចារណា) ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ ។

[១៤៧] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា . . . គឺ មោហៈ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ អារជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ ។

[១៤៨] ធម៌ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង . . . គឺ មោហៈ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តាផង

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

ខន្ធនំ មោហាស្ស ច អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារជ្ជនា វិចិត្តិច្ឆាសហាគតានំ ខន្ធនំ មោហាស្ស ច
អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៤៩] នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច
នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច
ធម្មស្ស . . . បុរិមា បុរិមា ឧទ្ធចូសហាគតោ មោហោ
បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ ឧទ្ធចូសហាគតានំ ខន្ធនំ មោ-
ហាស្ស ច អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារជ្ជនា ឧទ្ធចូ-
សហាគតានំ ខន្ធនំ មោហាស្ស ច អនន្តវប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៥០] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តវប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា វិចិត្តិច្ឆាសហាគតា
ខន្ធនំ ច មោហោ ច បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ វិចិត្តិច្ឆា-
សហាគតានំ ខន្ធនំ អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥១] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មោ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

មោហៈផង ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ អាវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តាផង មោហៈផង ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ ។

[១៤៩] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង . . . គឺ មោហៈមុន ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ អាវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំ ដោយឧទ្ធច្ចៈផង មោហៈផង ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ ។

[១៥០] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តាក្តី មោហៈ ក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ ។

[១៥១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស . . . បុរិមា បុរិមា វិចិកិច្ចាសហាគតា ខន្ទា
ច មោហោ ច បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស មោហាស្ស អនន្ត-
រហ្មច្ចយេន បច្ចយោ វិចិកិច្ចាសហាគតា ខន្ទា ច
មោហោ ច វុដ្ឋានស្ស អនន្តរហ្មច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥២] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ការាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស . . .
បុរិមា បុរិមា វិចិកិច្ចាសហាគតា ខន្ទា ច មោហោ
ច បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ វិចិកិច្ចាសហាគតាធំ ខន្ទាធំ
មោហាស្ស ច អនន្តរហ្មច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥៣] ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
ការាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរហ្មច្ច-
យេន បច្ចយោ តីណិ ។ ទស្សនេន សទិសំ កមធំ ។

[១៥៤] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មា
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស សម-
នន្តរហ្មច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនន្តរសទិសំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

(ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា . . . គឺ ខន្ធទាំងឡាយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តាភិ មោហៈភិ ជាបច្ច័យ នៃមោហៈ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តាភិ មោហៈភិ ជាបច្ច័យ នៃវុដ្ឋានៈ ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ ។

[១៥២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈភិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាភិ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង . . . គឺ ខន្ធទាំងឡាយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តាភិ មោហៈភិ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តាផង មោហៈផង ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ ។

[១៥៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនាភិ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាភិ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុច្ឆានិវិសជ្ជនា) ព លើក ។ ដំណើរ (នេះ) ប្រាកដស្មើ ដោយទស្សនៈដែរ ។

[១៥៤] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយសមនន្តរហ្មច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើ ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យដែរ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ហារាពោ

សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សង្ខតំ ។ បដិច្ច-
វារេ សហជាតសទិសំ ។ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។ សង្ខតំ ។ បដិច្ចវារេ អញ្ញមញ្ញសទិសំ ។
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សង្ខតំ ។ បច្ចយវារេ
និស្សយវារសទិសំ ។ វិសុ យជនា នត្តិ ។

[១៥៥] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្ត-
រូបនិស្សយោ បកតូបនិស្សយោ ។ បកតូបនិស្ស-
យោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ រាតំ ឧបនិស្សា-
យ ចាលំ ហានតិ . . . សង្ខំ ភិន្ទតិ ទស្សនេន
បហាតព្វហេតុកំ ទោសំ . . . មោហំ . . . ទិដ្ឋិ . . .
បត្តនំ ឧបនិស្សាយ ចាលំ ហានតិ . . . សង្ខំ ភិន្ទតិ
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ រាតោ . . . ទោសោ
មោហោ ទិដ្ឋិ . . . បត្តនា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុ-
កស្ស រាតស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ (ពាក្យនេះ)
 ប្រាកដស្មើ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ជាបច្ច័យ
 ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដ
 ស្មើដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
 និស្សយប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើ ដោយ
 និស្សយវារៈ ក្នុងបច្ច័យវារៈដែរ ។ តំណផ្សេងគ្នា (នៃធម៌ទាំងនោះ)
 មិនមានទេ ។

[១៥៥] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូប-
 និស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យនូវរាគៈ ដែលមាន
 ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ហើយសម្លាប់សត្វ . . . បំបែកសង្ឃ
 នូវទោសៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . នូវមោហៈ
 . . . នូវទិដ្ឋិ . . . អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយសម្លាប់សត្វ . . .
 បំបែកសង្ឃ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . .
 ទោសៈ មោហៈ ទិដ្ឋិ . . . សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ និង
 សេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៥៦] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ការៈនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូប-
 និស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ រាគំ ឧបនិស្សាយ ទានំ
 ទេតិ . . . សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ទស្សនេន បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ទោសំ . . . មោហំ . . . ទិដ្ឋិ . . . បត្តនំ
 ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ . . . សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ រាគោ . . . បត្តនា
 សទ្ធាយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
 កស្ស ទុក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយា មោហាស្ស ច
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥៧] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ការៈនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បក-
 ត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកោ រាគោ . . . ទោសោ មោហា
 ទិដ្ឋិ . . . បត្តនា វិចិកិច្ឆាសហាគតានំ ខន្ធានំ មោ-
 ហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[១៥៦] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
 ការវេទនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបក-
 តូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យនូវរាគៈ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ហើយឲ្យទាន . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ
 ឲ្យកើតឡើង នូវទោសៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . .
 នូវមោហៈ . . . នូវទិដ្ឋិ . . . អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យ
 ទាន . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវ
 លះ ដោយទស្សនៈ . . . សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា បញ្ញា
 កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ ផលសមាបត្តិ និងមោហៈ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ។

[១៥៧] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
 មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវេទនាផង ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។
 បកតូបនិស្ស័យ គឺ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . .
 ទោសៈ មោហៈ ទិដ្ឋិ . . . សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[១៥៨] ការងាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ការងាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ អនន្ត-
 រូបនិស្សយោ បកត្តូបនិស្សយោ ។ បកត្តូបនិស្ស-
 យោ ការងាយ បហាតព្វហេតុកោ រាគោ . . . ទោ-
 សោ មោហោ មាណោ . . . បត្តោ ការងាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកស្ស រាគស្ស ទោសស្ស មោហស្ស មាណស្ស
 បត្តោយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥៩] ការងាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តូបនិស្សយោ ។ បកត្តូ-
 បនិស្សយោ ការងាយ បហាតព្វហេតុកំ រាគំ
 ឧបនិស្សាយ ចាណំ ហានតិ . . . សដ្ឋំ ភិន្ទតិ
 ការងាយ បហាតព្វហេតុកំ ទោសំ . . . មោហំ . . .
 មាណំ . . . បត្តំ ឧបនិស្សាយ ចាណំ ហានតិ
 . . . សដ្ឋំ ភិន្ទតិ ការងាយ បហាតព្វហេតុកោ
 រាគោ . . . បត្តោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស
 រាគស្ស ទោសស្ស មោហស្ស ទិដ្ឋិយា បត្តោយ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

[១៥៨] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។
 បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា . . .
 ទោសៈ មោហៈ មានៈ . . . សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ
 ទោសៈ មោហៈ មានៈ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ
 ដោយការវនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៥៩] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថប-
 និស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវរាគៈ ដែល
 មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ហើយសម្លាប់សត្វ . . . បំបែក
 សង្ឃី នូវទោសៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា . . . នូវ
 មោហៈ . . . នូវមានៈ . . . អាស្រ័យ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយ
 សម្លាប់សត្វ . . . បំបែកសង្ឃី រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ការវនា . . . សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ ទោសៈ មោហៈ
 ទិដ្ឋិ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ សកកល្ខោ ឆន្ទ-
រាគោ បរកល្ខោ ឆន្ទរាគស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សកបរិត្តហោ ឆន្ទរាគោ បរបរិត្តហោ ឆន្ទ-
រាគស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦០] ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរុប-
និស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ
ការាយ បហាតព្វហេតុកំ រាគំ ឧបនិស្សយ ទានំ
ទេតិ . . . សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ការាយ បហាតព្វ-
ហេតុកំ ទោសំ . . . មោហំ . . . មាទំ . . . បត្តនំ
ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ . . . សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
ការាយ បហាតព្វហេតុកោ រាគោ . . . បត្តនា
សទ្ធាយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
កស្ស ទុក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយា មោហស្ស ច
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦១] ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ការាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ឆន្ទរាគៈ ក្នុងទ្រព្យរបស់ខ្លួន ជាបច្ច័យ នៃ
ឆន្ទរាគៈ ក្នុងទ្រព្យរបស់បុគ្គលដទៃ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ឆន្ទរាគៈ
ក្នុងការហ្នឹងហែងរបស់ខ្លួន ជាបច្ច័យ នៃឆន្ទរាគៈ ក្នុងការហ្នឹងហែង
របស់បុគ្គលដទៃ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៦០] ធម៌ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបក-
តូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យនូវរាគៈ ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ហើយឲ្យទាន . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ
ឲ្យកើតឡើង នូវទោសៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា . . .
នូវមោហៈ . . . នូវមានៈ . . . អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យ
ទាន . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា . . . សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា បញ្ញា កាយិក-
សុខ កាយិកទុក្ខ ផលសមាបត្តិ និងមោហៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៦១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា (ជាបច្ច័យ)
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

បកត្ថបនិស្សយោ ការឆាយ បហាតព្វហេតុកោ
រាកោ . . . បត្តនា វិចិត្តិក្ខាសហាតតានំ ខន្ធានំ មោ-
ហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦២] ការឆាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ការឆាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ការឆាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្ត្របនិស្សយោ បក-
ត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ ការឆាយ បហា-
តព្វហេតុកោ រាកោ . . . បត្តនា ឧទ្ធច្ចសហាតតានំ
ខន្ធានំ មោហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦៣] នេវ ទស្សនេន ន ការឆាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ការឆាយ
បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្ត្របនិស្សយោ
បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ សន្ធិំ ឧប-
និស្សាយ ទានំ ទេតិ . . . សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
សីលំ . . . បញ្ញំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ ទុក្ខំ
ឧត្តំ កោជនំ សេនាសនំ . . . មោហំ ឧបនិស្សាយ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា . . .
សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា
ផង មោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៦២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនាផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។

បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា . . .
សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
ផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៦៣] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។

បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យនូវសទ្ធា ហើយឱ្យទាន . . .
ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល . . . នូវបញ្ញា កាយិកសុខ
កាយិកទុក្ខ រដូវ កោជន សេនាសនៈ . . . អាស្រ័យនូវមោហៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ទានំ ទេតិ . . . សទ្ធា . . . មោហោ សទ្ធាយ ផល-
សមាបត្តិយា មោហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៦៤] នេវ ទស្សនេន ន ការ្ជាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ហា-
បនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកតូបនិស្សយោ ។
បកតូបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ . . . ទិដ្ឋិ
កណ្ហាតិ សីលំ . . . បញ្ញំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ
ទុក្ខំ សេនាសនំ . . . មោហំ ឧបនិស្សាយ ចាលំ
ហនតិ . . . សង្ឃំ ភិទ្ធតិ សទ្ធា . . . សេនាសនំ . . .
មោហោ ច ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស វាតស្ស
បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦៥] នេវ ទស្សនេន ន ការ្ជាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ធម្មោ ការ្ជាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ហា-
បនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកតូបនិស្សយោ ។
បកតូបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ . . . មាណំ
ជប្បេតិ មោហំ ឧបនិស្សាយ . . . មាណំ ជប្បេតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ហើយឲ្យទាន . . . សទ្ធា . . . មោហា: ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា នៃ ផលសមាបត្តិ និងមោហា: ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៦២] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន ត្រូវលះ ដោយការវេទនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យនូវសទ្ធា . . . ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល . . . នូវបញ្ញា នូវ កាយិកសុខ នូវកាយិកទុក្ខ នូវសេនាសនៈ . . . អាស្រ័យនូវមោហា: ហើយសម្លាប់សត្វ . . . បំបែកសង្ឃ សទ្ធា . . . សេនាសនៈ . . . និងមោហា: ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុ ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៦៥] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន ត្រូវលះ ដោយការវេទនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវេទនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យសទ្ធា . . . ដំឡើងមានៈ អាស្រ័យមោហា: . . . ដំឡើងមានៈ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

សទ្ធា . . . សេនាសនំ . . . មោហោ ច ការាយ
បហាតព្វហេតុកស្ស វាកស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦៦] នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុ-
កស្ស ច នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វ-
ហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អនន្ត្រូបនិស្សយោ បកត្ថូបនិស្សយោ ។ បក-
ត្ថូបនិស្សយោ សទ្ធា . . . បញ្ញា កាយិកំ សុខំ
កាយិកំ ទុក្ខំ សេនាសនំ . . . មោហោ ច វិចិ-
កិច្ចាសហកតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស ច ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦៧] នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ធម្មោ ការាយ បហាតព្វហេតុ-
កស្ស ច នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហា-
តព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អនន្ត្រូបនិស្សយោ បកត្ថូបនិស្សយោ ។
បកត្ថូបនិស្សយោ សទ្ធា . . . សេនាសនំ . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

សទ្ធា . . . សេនាសនៈ . . . និងមោហៈ ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ និង
សេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវេទនា ដោយឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ ។

[១៦៦] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវេទនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវេទនាផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ
និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ សទ្ធា . . . បញ្ញា កាយិក-
សុខ កាយិកទុក្ខ សេនាសនៈ . . . និងមោហៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រាផង នៃមោហៈផង ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៦៧] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវេទនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវេទនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវេទនាផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ
និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ សទ្ធា . . . សេនាសនៈ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

មោហោ ច ឧទ្ធច្ចសហកតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស
ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦៨] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្ត្រូបនិស្សយោ បកត្ថ-
បនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ វិចិត្តិក្ខាសហ-
កតា ខន្ធា ច មោហោ ច ទស្សនេន បហាតព្វ-
ហេតុកស្ស រាគស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៦៩] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្ត្រូប-
និស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ
វិចិត្តិក្ខាសហកតា ខន្ធា ច មោហោ ច សទ្ធាយ
បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស
ទុក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយា មោហាស្ស ច ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

និងមោហៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង
នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៦៨] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។
បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាក្តី មោហៈ
ក្តី ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៦៩] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
បកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិក្ខាក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា បញ្ញា កាយិកសុខ
កាយិកទុក្ខ ផលសមាបត្តិផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[១៧០] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្ត្រូបនិស្សយោ បក-
 ត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ វិចិត្តិក្ខាសហ-
 កតា ខន្ធា ច មោហោ ច វិចិត្តិក្ខាសហកតានំ ខន្ធានំ
 មោហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧១] ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្ត្រូបនិស្សយោ បកត្វប-
 និស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ ឧទ្ធច្ចសហកតា
 ខន្ធា ច មោហោ ច ទស្សនេន បហាតព្វហេតុ-
 កស្ស រាគស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[១៧២] ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

[១៧០] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។
 បកតូបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាក្តី មោហៈ
 ក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង នៃមោហៈ
 ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៧១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ដែលមាន
 ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្ប-
 ច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ
 គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃរាគៈ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៧២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ការងាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្ត្រូបនិស្សយោ បកត្ថប-
 និស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ ឧទ្ធច្ចសហាតតា
 ខន្ទា ច មោហោ ច ការងាយ បហាតព្វហេតុ-
 កស្ស រាគស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[១៧៣] ការងាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នៅ
 ទស្សនេន ន ការងាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
 នៅ ទស្សនេន ន ការងាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្ត្រូប-
 និស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ
 ឧទ្ធច្ចសហាតតា ខន្ទា ច មោហោ ច សទ្ធាយ
 ផលសមាបត្តិយា មោហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[១៧៤] ការងាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នៅ
 ទស្សនេន ន ការងាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នៅ ទស្សនេន
 ន ការងាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តុបនិស្ស័យ ។
បកត្តុបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈ
ក្តី ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៧៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ
និងបកត្តុបនិស្ស័យ ។ បកត្តុបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា នៃផលសមាបត្តិផង
នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៧៤] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាក្តី (ជាបច្ច័យ)
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ...

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

ឧទ្ធចូសហាគតា ខន្ធចា ច មោហោ ច វិចិត្តិក្ខាសហ-
កតានំ ខន្ធចានំ មោហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៧៥] ការងាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នៅ
ទស្សនេន ន ការងាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
ការងាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច នៅ ទស្សនេន
ន ការងាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បក-
តូបនិស្សយោ ។ បកតូបនិស្សយោ ឧទ្ធចូសហាគតា
ខន្ធចា ច មោហោ ច ឧទ្ធចូសហាគតានំ ខន្ធចានំ មោ-
ហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៦] នៅ ទស្សនេន ន ការងាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ធម្មា នៅ ទស្សនេន ន ការងាយ
បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្ម-
ណបុរេជាតំ ចក្កំ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ សោតំ
. . . វត្ថុ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ ទិព្វេន ចក្កុណ
រូបំ . . . ទិព្វាយ សោតនាតុយា . . . រូចាយតនំ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុផ្សេងៗ នៃមោហៈផង ដោយឧប- និស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៧៥] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ដែលមាន ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសក្តី ជា បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ដែលមាន ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បកត្តបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង នៃមោហៈ ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៧៦] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បាន ដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង . . . ឃើញច្បាស់ នូវ សោតៈ . . . នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង . . . នូវរូប ដោយចក្ខុដូចជា ទិព្វ . . . ដោយទិព្វសោតជាតុ . . . រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)

ចក្កុវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជញ្ចាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កាយ-
 តនំ . . . កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ នេវ
 ទស្សនេន ន ការឆាយ បហាតព្វហេតុកានំ ខន្ធានំ
 មោហស្ស ច បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៧] នេវ ទស្សនេន ន ការឆាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន ការឆាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេ-
 ជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ . . .
 វត្ថុ អស្សាទេតិ អភិទទ្ធាតិ តំ អារព្ព ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកោ រកោ . . . ទិដ្ឋិ . . . វិចិត្តិច្ឆា . . .
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។
 វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកានំ
 ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៨] នេវ ទស្សនេន ន ការឆាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ធម្មោ ការឆាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេ-
 ជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ជាដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយ
បុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ . . . កាយាយតនៈ
(ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង
នៃមោហៈផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[១៧៧] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និង
វត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺ បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះ
ចក្ខុ . . . ចំពោះវត្ថុ ភគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ប្រារព្ធ នូវចក្ខុនោះ . . . ទិដ្ឋិ . . . វិចិកិច្ចា . . . ទោមនស្ស ដែល
មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[១៧៨] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ការវនា ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេ
ជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺ បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះចក្ខុ . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិនទ្ធពតិ តំ អារព្ព ការាយ បហា-
តព្វហេតុកោ រាកោ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធចំ ឧប្បជ្ជតិ
ការាយ បហាតព្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។
វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ ការាយ បហាតព្វហេតុកានំ ខន្ទា-
នំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៩] នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស
ច នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ច ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ-
បុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ . . .
វត្ថុំ អារព្ព វិចិកិច្ឆាសហគតា ខន្ទា ច មោហោ ច
ឧប្បជ្ជន្តិ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ វិចិកិច្ឆាសហគតានំ
ខន្ទានំ មោហាស្ស ច បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨០] នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ការាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ច នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ច ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ-
បុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ . . .
វត្ថុំ អារព្ព ឧទ្ធចូសហគតា ខន្ទា ច មោហោ ច

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ចំពោះវត្ថុ រាគៈ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវេនា ប្រារព្ធ នូវវត្ថុ នោះ ទើបកើតឡើង ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង ទោមនស្ស ដែលមាន ហេតុត្រូវលះ ដោយការវេនា កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវេនា ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[១៧៩] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន ត្រូវលះ ដោយការវេនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ ទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវេនាផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំ ដោយវិចិត្រកិច្ចាភ្នំ មោហៈភ្នំ ប្រារព្ធ នូវចក្ខុ... នូវវត្ថុ ទើបកើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយ វិចិត្រកិច្ចាផង នៃមោហៈផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[១៨០] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន ត្រូវលះ ដោយការវេនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវេនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ លះ ដោយការវេនាផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេ ជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈភ្នំ មោហៈភ្នំ ប្រារព្ធ នូវចក្ខុ... នូវវត្ថុ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជន្តិ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ ឧទ្ធច្ចសហកតានំ ខន្ធានំ
មោហាស្ស ច បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨១] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស
ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨២] ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា
ការ្គាយ បហាតព្វហេតុកោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥ-
មស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨៣] នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ បហាតព្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ
បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បច្ឆាជាតា នេវ ទស្សនេន ន ការ្គាយ
បហាតព្វហេតុកោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កា-
យស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាតិ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នះផង នៃមោហៈផង ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ។

[១៨១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ដោយបច្ច័យជាតិប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាតិ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតិប្បច្ច័យ ។

[១៨២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ដោយបច្ច័យជាតិប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាតិ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតិប្បច្ច័យ ។

[១៨៣] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ដោយបច្ច័យជាតិប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាតិ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតិប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[១៨៤] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
 នេវ ទស្សនេន ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា
 វិចិត្តិក្ខាសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច បុរេជាតស្ស
 ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨៥] ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
 នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា
 ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច បុរេជាតស្ស
 ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨៦] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាសេ-
 វនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកោ ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ ទស្ស-
 នេន បហាតព្វហេតុកាធំ ខន្ធាធំ អាសេវនប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

[១៨៤] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយភាវនា ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយ
នេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

[១៨៥] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយភាវនា ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ខន្ធទាំង-
ឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

[១៨៦] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធទាំងឡាយមុន ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១៨៧] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស . . . បុរិមា បុរិមា វិចិត្តិក្ខាសហគតា ខន្ធា
 បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស មោហស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[១៨៨] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ការាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អា-
 សេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា វិចិត្តិក្ខា-
 សហគតា ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ វិចិត្តិក្ខាសហ-
 គតាណំ ខន្ធាណំ មោហស្ស ច អាសេវនប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[១៨៩] ការាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ការាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ។ សន្និក្ខំ ។
 ឥមាណិ តីណិ ។ នេវ ទស្សនេន ន ការាយ ។ មេ ។
 អាសេវនមូលកេ វុដ្ឋានស្សបិ អារដ្ឋនាយបិ បហា-
 តព្វំ ។ សត្តវស បញ្ញា បរិបុណ្ណា អនន្តវសទិសា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[១៨៧] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ការវនា . . . គឺ ខន្ធទាំងឡាយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ជា
បច្ច័យ នៃមោហៈ ក្រោយ ។ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[១៨៨] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង ដោយអាសេវ-
នប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយ វិចិកិច្ចា ជាបច្ច័យ
នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចាផង នៃមោហៈ
ផង ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[១៨៩] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។
ពាក្យទាំងនេះ បានដល់វារៈ ៣ លើក ។ មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ។ បេ ។ (កិលេសជាត ដែលបុគ្គលត្រូវ
លះ (ជាបច្ច័យ) នៃការចេញផង នៃការពិចារណាផង ដូចក្នុង
អាសេវនប្បច្ច័យជាមូល ។ បញ្ហា ១៧ ដ៏បរិបូណ៌ ប្រាកដស្មើដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ ។

ទេស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[១៩០] ទិស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទិស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស កិម្ម-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ
 ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កិម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[១៩១] ទិស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទិស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស កិម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណា-
 ខណិកា ។ សហជាតា ទិស្សនេន បហាតព្វហេតុ-
 កោ ចេតនា មោហស្ស ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ
 កិម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណាខណិកា ទិស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកោ ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ កដត្តា
 ច រូចានំ កិម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៩២] ទិស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទិស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទិស្សនេន
 ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស . . .
 ទិស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ចេតនា សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូចានំ កិម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

[១៩០] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ
ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៩១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។
សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃមោហៈផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ជាវិបាកផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

[១៩២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង . . . គឺ ចេតនា
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធផង មោហៈផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១៧៣] ការ័នាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ការ័នាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ការ័នាយ បហាតព្វហេតុកា ចេ-
តនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៧៤] ការ័នាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ ទស្សនេន ន ការ័នាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ការ័នាយ បហា-
តព្វហេតុកា ចេតនា មោហស្ស ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ
រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៥] ការ័នាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ការ័នាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ការ័នាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស កម្ម-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ការ័នាយ បហាតព្វហេតុកា
ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានព្វ រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៦] នេវ ទស្សនេន ន ការ័នាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ការ័នាយ
បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[១៩៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តិកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៩៤] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ ការវិនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ ការវិនា ជាបច្ច័យ នៃមោហៈផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ កម្មប្បច្ច័យ ។

[១៩៥] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដែលមានហេតុមិន ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាផង ដោយកម្ម- ប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តិកក្ខន្ធផង មោហៈផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ កម្មប្បច្ច័យ ។

[១៩៦] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន ត្រូវលះ ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនា ដោយកម្មប្បច្ច័យ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

សហជាតា ធានាខណ៌ិកា ។ សហជាតា នេវ
 ទស្សនេន ន ការវាយ បហាតព្វហេតុកា ចេតនា
 សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានព្វ រូចានំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។
 ធានាខណ៌ិកា នេវ ទស្សនេន ន ការវាយ បហា-
 តព្វហេតុកា ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច
 រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៩៧] នេវ ទស្សនេន ន ការវាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ការវាយ
 បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ បវត្តិប្បដិសន្ធិ ។ វិចារកា ខន្ធា វត្តស្ស ។

[១៩៨] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាហារ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកា
 អាហារា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ អាហារប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[១៩៩] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ការវាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស . . . ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកា អាហារា

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

បានដល់សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ ភាវនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ជាវិបាកផង នៃពួកកដត្តា- រូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៩៧] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន ត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។ បវត្តិប្បដិសន្ធិ ។ ខន្ធទាំងឡាយ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ។

[១៩៨] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ បានដល់អាហារ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[១៩៩] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ ភាវនា . . . បានដល់អាហារ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

មោហស្ស ចិត្តសមុដ្ឋានាណញ្ច រូចានំ អាហារប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

[២០០] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស . . .
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ អាហារា សម្បយុត្ត-
កានំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានាណញ្ច រូចានំ
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ការនាយ . . . តីណិ ។
ទស្សនេន សទិសំ ។

[២០១] នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ
បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ
អាហារា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានាណញ្ច
រូចានំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ បទិសន្តិក្ខណោ
កតទ្បីកាហោ អាហារោ ឥមស្ស កាយស្ស ។

[២០២] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ . . .
ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ អាហារស-
ទិសំ ។ មោហោ កាតព្វោ ។ ការនាយ . . . តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃមោហៈផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[២០០] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង . . . បានដល់ អាហារ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប- យុត្តកក្ខន្ធផង មោហៈផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ដោយការវនា . . . (បានដល់ពាក្យបុច្ឆានិងវិសជ្ជនា) ព លើក ។ (ពាក្យ នេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនៈ ។

[២០១] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន ត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ដោយអាហារប្បច្ច័យ បាន ដល់អាហារ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន- រូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ កតឡើងរាហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[២០២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . ជា បច្ច័យ ដោយតន្ត្រីយប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុច្ឆា និងវិសជ្ជនា) ព លើក ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ មោហៈ ក៏បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ (ឲ្យដូចគ្នា) ដោយការវនា . . . (បានដល់ពាក្យ បុច្ឆា និងវិសជ្ជនា) ព លើក ។

ទេស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[២០៣] នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ
 បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស . . . នេវ ទស្សនេន
 ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកា សង្ខិយា សម្ម-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ។ សង្ខិតំ ។ ចក្កុន្ទិយំ ចក្កុ-
 វិញ្ញាណស្ស កាយិន្ទិយំ . . . រូបដីវតិក្កិយំ កដត្តា-
 រូចានំ សង្ខិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ លានប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ មក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឥមេ សហេតុ-
 កា កាតព្វា ។ សម្មយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បដិច្ចវារេ សម្មយុត្តវារសទិសំ ។

[២០៤] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ ។ ទស្សនត្តិកសទិសំ ។

[២០៥] ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
 នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ ។ ទស្សនត្តិកសទិសំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

[២០៣] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា . . . គឺ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ចក្ខុន្ទ្រិយ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយន្ទ្រិយ . . . រូបជីវិតន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ នៃកដត្តារូបទាំងឡាយ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ។ ពួកធម៌ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ មួយអន្លើ ដោយហេតុទាំងនេះ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយសម្បយុត្តវារៈ ក្នុងបដិច្ចវារៈ ។

[២០៤] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវនា ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនត្តិកៈ ។

[២០៥] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនត្តិកៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២០៦] នេវ ទស្សនេន ន ការ្រាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ការ្រាយ
បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បុរ-
ជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ ទស្សនត្តិកសទិសំ ។ បច្ឆា-
ជាតា នេវ ទស្សនេន ន ការ្រាយ បហាតព្វហេ-
តុកា ខន្ធា ច មោហោ ច បុរជាតស្ស ឥមស្ស
កាយស្ស ។

[២០៧] នេវ ទស្សនេន ន ការ្រាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស . . . ។ បុរជាតំ វត្ថុ ទស្សនេន បហាតព្វ-
ហេតុកានំ ខន្ធានំ ។

[២០៨] នេវ ទស្សនេន ន ការ្រាយ បហាតព្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ការ្រាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស . . . ។ បុរជាតំ វត្ថុ ការ្រាយ បហាតព្វ-
ហេតុកានំ ខន្ធានំ ។

[២០៩] នេវ ទស្សនេន ន ការ្រាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុ-
កស្ស ច នេវ ទស្សនេន ន ការ្រាយ បហាតព្វ-
ហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស . . . ។ បុរជាតំ វត្ថុ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[២០៦] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា . . . បានដល់សហជាតិ បុរេជាតិ និងបច្ចាជាតិ ។ ។ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើដោយទស្សនត្តិកៈ ។ បច្ចាជាតិ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ។

[២០៧] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ . . . ។ បុរេជាតិ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ។

[២០៨] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា . . . ។ បុរេជាតិ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ។

[២០៩] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង . . . ។ បុរេជាតិ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

វិចិត្តិកិច្ចាសហាតតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស ច វិប្ប-
យុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២១០] នេវ ទស្សនេន ន ការ្គោយ បហា-
តព្វហេតុកោ ធម្មោ ការ្គោយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ច នេវ ទស្សនេន ន ការ្គោយ បហាតព្វហេតុ-
កស្ស ច ធម្មស្ស . . . ។ បុរេជាតំ វត្ថុ ឧទ្ធចូស-
ហាតតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស ច វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[២១១] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ការ្គោយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
នេវ ទស្សនេន ន ការ្គោយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហាជាតំ បច្ឆា-
ជាតំ ។ សហាជាតា វិចិត្តិកិច្ចាសហាតតា ខន្ធា ច
មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូចានំ វិប្បយុត្តប្បច្ច-
យេន បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា វិចិត្តិកិច្ចាសហាតា ខន្ធា
ច មោហោ ច បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រកិច្ចាផង នៃមោហៈផង ដោយ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

[២១០] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវា ជាបដ្ឋយ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវាផង . . . ។ បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបដ្ឋយ នៃ
ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង មោហៈផង ដោយវិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយ ។

[២១១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវាក្តី ជា
បដ្ឋយ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវា ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។
សហជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រកិច្ចាក្តី មោហៈក្តី
ជាបដ្ឋយ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។
ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រកិច្ចាក្តី មោហៈ
ក្តី ជាបដ្ឋយ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២១២] ការ្លាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការ្លាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
 នេវ ទស្សនេន ន ការ្លាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា ឧទ្ធច្ចសហកតា ខន្ធា ច
 មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូចានំ ។ បច្ឆាជាតា
 ឧទ្ធច្ចសហកតា ខន្ធា ច មោហោ ច បុរេជាតស្ស
 ឥមស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២១៣] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ឯកោ
 ខន្ធា ... ។

[២១៤] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មា
 នេវ ទស្សនេន ន ការ្លាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆា-
 ជាតំ ។ សហជាតា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[២១២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ដែល
 មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
 លះ ដោយភាវនា ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និង
 បច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈ
 ក្តី មោហៈក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ
 ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 កាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[២១៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ... ។

[២១៤] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
 ដោយភាវនា ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។
 សហជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
 ទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

សហជាតា វិចិត្តិកិច្ចាសហតតា ខន្ធោ មោហាស្ស

ចិត្តសមុដ្ឋានាណញ្ច រូចានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បច្ឆាជាតា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកា ខន្ធោ បុរេ-

ជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២១៥] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន

ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស . . .

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ឯកោ ខន្ធោ តិណ្ណន្នំ

ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានាណញ្ច រូចានំ អត្តិប្បច្ចយេន

បច្ចយោ វិចិត្តិកិច្ចាសហតតោ ឯកោ ខន្ធោ តិណ្ណន្នំ

ខន្ធានំ មោហាស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានាណញ្ច រូចានំ អត្តិ-

ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ការនាយ បហាតព្វហេតុ-

កោ ធម្មោ . . . តីណិ ។

[២១៦] នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វ-

ហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ

បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ

សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(មួយទៀត) សហជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយ វិចិកិត្តា ជាបច្ច័យ នៃមោហៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ អត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវ លះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ អត្ថិប្បច្ច័យ ។

[២១៥] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវេនផង . . . គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំ ដោយវិចិកិត្តា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង មោហៈផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវេន . . . (បានដល់ពាក្យបុច្ឆា និងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

[២១៦] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន ត្រូវលះ ដោយការវេន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវេន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

សហជាតោ នេវ ទស្សនេន ន ការៈនាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានព្វ រូចានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចិ-
 កិច្ចាសហគតោ ឧទ្ធចូសហគតោ មោហោ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានានំ រូចានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ-
 ក្ខណោ អសញ្ញាសត្តានំ . . . ។ បុរេជាតំ ចក្កំ . . .
 វត្ថុំ . . . អនិច្ចតោ . . . ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ
 ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្នំ សុណាតិ រូចាយតនំ
 ចក្កុវិញ្ញាណាស្ស ដោជ្ជព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណាស្ស
 ចក្កាយតនំ . . . កាយាយតនំ . . . វត្ថុ នេវ ទស្ស-
 នេន ន ការៈនាយ បហាតព្វហេតុកានំ ខន្ធានំ
 មោហាស្ស ច អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា
 នេវ ទស្សនេន ន ការៈនាយ បហាតព្វហេតុកា
 ខន្ធា ច មោហោ ច បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កតទ្បីកាហោ អាហារោ
 ឥមស្ស កាយស្ស រូបដីវិតិទ្ធិយំ កជត្តារូចានំ ។

[២១៧] នេវ ទស្សនេន ន ការៈនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ទាំងឡាយផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ច
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយ
អត្តិប្បច្ច័យ នៃពួកអសញ្ញាសត្វ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ឯបុរេ-
ជាត គឺ (បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ) ចំពោះចក្ខុ . . . ចំពោះវត្ថុ
. . . ថាមិនទៀង . . . បុគ្គល ឃើញរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮសំឡេង
ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោដ្ឋ-
ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ចក្ខាយតនៈ . . . កាយ-
យតនៈ . . . វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុមិនត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង នៃមោហៈផង
ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុ
មិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាក្តី មោហៈក្តី
ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ កតឡិដ្ឋា-
រាហារ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយនេះ រូបជីវិតិន្ធិយ (ជាបច្ច័យ) នៃ
កដត្តារូបទាំងឡាយ ។

[២១៧] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

សហជាតោ វិចិត្តិច្ឆាសហគតោ មោហោ សម្ម-
 យុត្តកាណំ ខន្ធាណំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេ-
 ជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ អារព្ព
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ រាគោ ឧប្បជ្ជតិ
 ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វិចិត្តិច្ឆា . . . ទស្សនេន បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ វត្ថុ ទស្សនេន បហា-
 តព្វហេតុកាណំ ខន្ធាណំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២១៨] នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ការាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេ-
 ជាតំ ។ សហជាតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ
 សម្មយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បុរេជាតំ ចក្កំ អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ វត្ថុ ការាយ
 បហាតព្វហេតុកាណំ ខន្ធាណំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២១៩] នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច
 នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ច ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

សហជាត គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ជាបច្ច័យ នៃ សម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះចក្ខុ . . . ចំពោះវត្ថុ រាគៈ ដែលមាន ហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ប្រារព្ធ នូវចក្ខុនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិកិច្ចា . . . ទោមនស្ស ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ កើតឡើង វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែល មានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[២១៨] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន ត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃសម្ប- យុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះចក្ខុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែល មានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[២១៩] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន ត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន ត្រូវលះ ដោយការវនាផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បុរេជាតំ ។ សហជាតោ វិចិត្តិក្ខាសហគតោ មោហោ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាណនញ្ច រូចានំ
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ចក្កំ អារព្ព
 វិចិត្តិក្ខាសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ
 វត្ថុំ អារព្ព វត្ថុ វិចិត្តិក្ខាសហគតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស
 ច អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២០] នេវ ទស្សនេន ន ការ្ជាយ បហា-
 តព្វហេតុកោ ធម្មោ ការ្ជាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ច នេវ ទស្សនេន ន ការ្ជាយ បហាតព្វហេតុ-
 កស្ស ច ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ ឧទ្ធចូសហគតោ
 មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាណនញ្ច
 រូចានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ចក្កំ
 អារព្ព ឧទ្ធចូសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ
 វត្ថុំ អារព្ព វត្ថុ ឧទ្ធចូសហគតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស
 ច អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២១] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការ្ជាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រកិច្ចា
ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំង-
ឡាយផង ដោយអត្ថិប្បច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិត្រកិច្ចាក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធ នូវចក្ខុ ទើបកើតឡើង វត្ថុ
ប្រារព្ធ នូវវត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រកិច្ចា
ផង នៃមោហៈផង ដោយអត្ថិប្បច័យ ។

[២២០] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយការវេទនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវេទនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវេទនាផង ដោយអត្ថិប្បច័យ បានដល់សហជាត និង
បុរេជាត ។ សហជាត គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈជា
បច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ
ផង ដោយអត្ថិប្បច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែល
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធ នូវចក្ខុ ទើបកើតឡើង វត្ថុ
ប្រារព្ធ នូវវត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង
នៃមោហៈផង ដោយអត្ថិប្បច័យ ។

[២២១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវេទនាក្តី

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ
 ច តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ
 ខន្ធា . . . វិចិកិច្ឆាសហកតោ ឯកោ ខន្ធា ច
 មោហោ ច តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទ្វេ ខន្ធា ... ។

[២២២] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការោយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
 នេវ ទស្សនេន ន ការោយ បហាតព្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ
 ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ
 ខន្ធា ច បហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ សហជាតោ វិចិកិច្ឆាសហកតា
 ខន្ធា ច មោហោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ អត្ថិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហជាតោ វិចិកិច្ឆាសហ-
 កតា ខន្ធា ច វត្ថុ ច មោហាស្ស នត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតោ វិចិកិច្ឆាសហកតា ខន្ធា ច
 មោហោ ច បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយ
អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១
ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣
ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ឆាក្តី
មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ។

[២២២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាក្តី (ជា
បច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ
ដោយការវនា . . . បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ
និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈក្តី បហាកូតទាំងឡាយក្តី ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ទាំងឡាយ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ (មួយទៀត) សហជាត គឺ ខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ឆាក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ (មួយវិញទៀត) សហ-
ជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ឆាក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ
នៃមោហៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិកិច្ឆាក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកា ខន្ធច ច កតទ្បីកាហោ អាហារោ
 ច ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជាតា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកា ខន្ធច ច រូប-
 ដិវិតិទ្ធិយញ្ច កដត្តារូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២៣] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
 ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហ-
 ជាតោ វិចិត្តិក្ខាសហាតតោ ឯកោ ខន្ធច ច វត្ថុ
 ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធចំ មោហស្ស ច អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធច . . . វិចិត្តិក្ខាសហាតតោ ឯកោ
 ខន្ធច ច មោហោ ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធចំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នានញ្ច រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធច
 ច មោហោ ច ... ។

[២២៤] ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
 ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ (មួយទៀត) បច្ឆាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី កតឡើងវិញហារក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ (មួយវិញទៀត) បច្ឆាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី រូបជីវិតិទ្រិយ ក្តី ជាបច្ច័យ នៃកដត្តារូបទាំងឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[២២៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ជា បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដោយ អត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រកិច្ចាក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង មោហៈ ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រកិច្ចា ក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ក្តី មោហៈក្តី . . . ។

[២២៤] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី ដែល មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាក្តី

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

ការាយ . . . ។ សង្ខតំ ។ តិស្សោ បញ្ញា ទស្ស-
នេន នយេន វិកតិភព្វា ។ ឧទ្ធច្ចន្តិ និយាមេតព្វំ ។

នត្ថិវិតតអវិតតប្បច្ចយា ។

[២២៥] ហេតុយា ឯកាទស អារម្មណេ ឯក-
វីស អធិបតិយា ទស អនន្តរេ សត្តរស សមនន្ត-
រេ សត្តរស សហជាតេ សត្តរស អញ្ញមញ្ញេ ឯកា-
ទស និស្សយេ សត្តរស ឧបនិស្សយេ ឯកវីស
បុរេជាតេ បញ្ច បច្ឆាជាតេ បញ្ច អាសេវនេ សត្ត-
រស កម្មេ សត្ត វិចារកេ ឯកំ អាហារេ សត្ត
តន្ត្រិយេ សត្ត ណានេ សត្ត មក្កេ សត្ត សម្បយុត្តេ
ឯកាទស វិប្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា សត្តរស នត្ថិយា
សត្តរស វិកតេ សត្តរស អវិកតេ សត្តរស ។ ឯវំ
កណោតព្វំ ។

អនុលោមំ ។

[២២៦] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកិស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ដោយភាវនា . . . ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ប្រស្នា ៣ យ៉ាង បណ្ឌិត
គប្បីចែកតាមទស្សនន័យ ។ ពាក្យថាឧទ្ធច្ចៈ បណ្ឌិត គប្បីកំណត់បាន ។
ចប់ នត្តិវិគតអវិគតប្បច្ច័យ ។

[២២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងតន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
១៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[២២៦] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២២៧] ទិស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ ទិស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆា-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ កិម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២៨] ទិស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ទិស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទិស្សនេន
ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អា-
រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២៩] ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៣០] ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ទិស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[២២៧] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[២២៨] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដោយអា-
រម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២២៩] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៣០] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[២៣១] ការឆាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
នេវ ទស្សនេន ន ការឆាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៣២] ការឆាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ការឆាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[២៣៣] ការឆាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ការឆាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ការឆាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អា-
រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៣៤] នេវ ទស្សនេន ន ការឆាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ធម្មោ នេវ ទស្សនេន ន ការឆាយ
បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

[២៣១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

[២៣២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដោយអារម្ម-
ណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៣៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដែលមានហេតុមិន
ត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដោយអា-
រម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៣៤] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកយុដ្ឋានំ

បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ កេម្មប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[២៣៥] នេវ ទិស្សនេន ន ការ្ជាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ធម្មោ ទិស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៣៦] នេវ ទិស្សនេន ន ការ្ជាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ធម្មោ ការ្ជាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៣៧] នេវ ទិស្សនេន ន ការ្ជាយ បហាតព្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ទិស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស
ច នេវ ទិស្សនេន ន ការ្ជាយ បហាតព្វហេតុ-
កស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយតន្ត្រីប្បច្ច័យ ។

[២៣៥] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ទស្សនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[២៣៦] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិន
ត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយ
ភាវនា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[២៣៧] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយភាវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវ
លះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយភាវនាផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៣៨] នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហា-
តព្វហេតុកោ ធម្មា ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ច នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុ-
កស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៣៩] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឥធិ សហជាតំ
បុរេជាតំ មិស្សកតំ អត្ថិ ចាសិយំ កាតព្វំ កណ-
នាយ ឧបទាវត្ថា កណោតព្វំ ។

[២៤០] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច
ធម្មា នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុ-
កស្ស ធម្មស្ស ... សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[២៣៨] ធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះ ដោយការវនា ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវនាផង ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវនាផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
បុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[២៣៩] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអារម្ម-
ណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។ សហជាតប្បច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ ដែលតាំងនៅ
ក្នុងការច្រឡំគ្នា រមែងមាន ក្នុងទីនេះ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើតាម (ឲ្យដូច)
ក្នុងបាលី បណ្ឌិត គប្បីពិចារណាហើយរាប់ (តាមលំដាប់) នៃការរាប់ ។

[២៤០] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាក្តី (ជា
បច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវនា ... បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ច័យជាត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ ឥទាមិ អាម្មណាប្បច្ចយា ឧប-
និស្សយប្បច្ចយា អត្ថិ ចាសិយំ នត្ថិ កណោន្តេន
ឧបទាវត្វា កណោតព្វំ ។

[២៤១] ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ការោយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នេវ ទស្សនេន
ន ការោយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស
អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឥទាមិ
សហជាតំ បុរេជាតំ យំ មិស្សកប្បញ្ញា អត្ថិ ចា-
សិយំ ន កាតព្វំ ។

[២៤២] ការោយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ការោយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាម្មណា-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៤៣] ការោយ បហាតព្វហេតុកោ ច នេវ
ទស្សនេន ន ការោយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
ការោយ បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អាម្មណា-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ ពួកអារម្មណប្បច្ច័យ និងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ រមែងមាន ក្នុងទីនេះដែរ មិនមាន ក្នុងបាលីទេ បណ្ឌិត កាលរាប់ គប្បីពិចារណាលើយរាប់ចុះ ។

[២៤១] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈក្តី ដែល មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាក្តី ជា បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែលមាន ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាផង ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សហជាតប្បច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ ដែល ជាមិស្សកប្បញ្ញា ក៏មាន ក្នុងទីនេះដែរ បណ្ឌិត កុំគប្បីធ្វើ ដូចក្នុងបាលី ឡើយ ។

[២៤២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនាក្តី ដែល មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាក្តី ជា បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ដោយអារម្ម- ណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៤៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនាក្តី ដែល មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវនាក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវនា ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឥធាបិ សហ-
ជាតំ បុរេជាតំ យំ មិស្សុកប្បញ្ញា អត្ថិ ។

[២៤៤] ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នៅ
ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
នៃ ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ចាជាតំ អាហារំ
ឥន្ទ្រិយំ ។ ឥធាបិ អារម្មណឧបនិស្សយា អត្ថិ ។

[២៤៥] ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នៅ
ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកស្ស ច នៅ ទស្សនេន
ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[២៤៦] ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច នៅ
ទស្សនេន ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកោ ច ធម្មា
ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច នៅ ទស្សនេន
ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អារម្ម-
ណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សហជាតប្បច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ
ដែលជាមិស្សកប្បញ្ញា ក៏មាន ក្នុងទីនេះដែរ ។

[២២២] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស (ជា
បច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវ
លះ ដោយការវិនាស . . .បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត
អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ អារម្មណប្បច្ច័យ និងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
ក៏មាន ក្នុងទីនេះដែរ ។

[២២៣] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈផង ដែល
មានហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២២៤] ធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាស ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាស ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ដែលមាន
ហេតុមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះ ដោយការវិនាសផង ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឥជាបិ សហ-
ជាតំ បុរេជាតំ អត្តិ យេ តេ បញ្ញា ន លិខិតា
តេ ចាលិយំ កណោត្តានំ ព្យញ្ញនេន ន សមេន្តិ
តេ ចាលិយំ ន លិខិតា កណាណា ចាកដា ហោន្តិ
យទិ សំសយោ ឧប្បជ្ជតិ អនុលោមេ អត្តិប្បច្ចយេ
បេក្ខិតព្វំ ។

[២៤៧] នហេតុយា ឯករឹស នអារម្មណោ ន-
អធិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នសហជាតេ
នអញ្ញមញ្ញោ ននិស្សយេ នឧបនិស្សយេ នបុរេជាតេ
នបច្ចាជាតេ នអាសេវនេ នកម្មេ នវិចារកេ នអា-
ហារេ នឥន្ទ្រិយេ នឈានេ នមក្កេ នសម្បយុត្តេ
នវិប្បយុត្តេ នោអត្តិយា នោនត្តិយា នោវិតតេ នោ-
អវិតតេ សព្វត្ថ ឯករឹស ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយំ ។

[២៤៨] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ ឯកា-
ទស . . . នអធិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សហជាតប្បច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ ក៏
មាន ក្នុងទីនេះដែរ ពួកប្រស្នាណា ដែលលោកមិនបានសរសេរហើយ
ពួកប្រស្នានោះ មិនសមដោយព្យញ្ជនៈ របស់លោកកាលរាប់ក្នុងបាលី
ពួកប្រស្នានោះ លោកមិនបានសរសេរទុកក្នុងបាលីទេ តែការរាប់ក៏
រមែងប្រាកដ បើសេចក្តីសង្ស័យកើតឡើង បណ្ឌិត គប្បីពិនិត្យមើល
ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ ដែលជាអនុលោមចុះ ។

[២៤៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនអារម្មណា-
ប្បច្ច័យ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ
ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ
ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ ក្នុងនអា-
ហារប្បច្ច័យ ក្នុងនតន្រ្តិយប្បច្ច័យ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងនោអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុង
នោនត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១
ទាំងអស់ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ឆនីយៈ ។

[២៤៨] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកេ បញ្ញាវារោ

ឯកាទស នអញ្ញមញ្ញេ តីណិ នឧបនិស្សយេ នបុ-
 រេជាតេ នបច្ឆាជាតេ នអាសេវនេ នកម្មេ នវិចារកេ
 នអាហារេ នឥន្ទ្រិយេ នឈានេ នមក្កេ ឯកាទស
 នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ បញ្ច ជោនត្តិយា
 ឯកាទស ជោវិតតេ ឯកាទស ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

[២៤៩] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ឯកវីស . . .

អធិបតិយា ទស អនន្តរេ សត្តរស សមនន្តរេ
 សត្តរស សហជាតេ សត្តរស អញ្ញមញ្ញេ ឯកា-
 ទស និស្សយេ សត្តរស ឧបនិស្សយេ ឯកវីស
 បុរេជាតេ បញ្ច បច្ឆាជាតេ បញ្ច អាសេវនេ សត្ត-
 រស កម្មេ សត្ត វិចារកេ ឯកំ អាហារេ សត្ត
 ឥន្ទ្រិយេ សត្ត ឈានេ សត្ត មក្កេ សត្ត សម្ប-
 យុត្តេ ឯកាទស វិប្បយុត្តេ នវ អត្តិយា សត្តរស

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

មានវារៈ ១១ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ក្នុងនអាសេវនប្ប-ច្ច័-
យ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ ក្នុង
នតន្រ្តិយប្បច្ច័យ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

[២៤៧] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
. . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអាហារ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតន្រ្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឈាន-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧

១១៨

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នត្តិយា សត្តរស វិភតេ សត្តរស អវិភតេ សត្ត-
រស ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកំ នវមំ និដ្ឋិតំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ ទី ៩

អាចយកាមិត្តិកំ

បដិច្ចវារោ

[២៥០] អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយកាមិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អាចយកាមី ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធលេ បដិច្ច ទ្វេ
 ខន្ធា ។ អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយកាមិជា-
 បចយកាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អាចយ-
 កាមី ខន្ធលេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយកាមី
 ធម្មំ បដិច្ច អាចយកាមិ ច នេវាចយកាមិជាបចយ-
 កាមិ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អាចយកាមី
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធលេ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។

[២៥១] អបចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អបចយ-
 កាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អបចយកាមី
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធលេ បដិច្ច
 ទ្វេ ខន្ធា ។ អបចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយ-
 កាមិជាបចយកាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 អបចយកាមី ខន្ធលេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អាចយគាមិត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២៥០] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវការសន្សំ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់
 នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អា-
 ស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី
 អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ
 គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

[២៥១] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវ
 ការមិនសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
 ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ខន្ធ ២ អាស្រ័យខន្ធ ២ ។ ធម៌
 ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អបចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អបចយកាមិ ច នេវាចយ-
កាមិ នាបចយកាមិ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
អបចយកាមី ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានញ រូបំ ។

[២៥២] នេវាចយកាមិនាបចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច
នេវាចយកាមិនាបចយកាមិ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា នេវាចយកាមិនាបចយកាមី ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ . . .
បដិសន្ធិក្ខណោ នេវាចយកាមិនាបចយកាមី ឯកំ
ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ
. . . ខន្ធធ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហា-
ក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា ទ្វេ មហាក្ខតេ បដិច្ច
ទ្វេ មហាក្ខតា មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
កដត្តារូបំ ឧចាទារូបំ ។

[២៥៣] អាចយកាមិញ នេវាចយកាមិនាប-
ចយកាមិញ ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយកាមិនាបចយ-
កាមិ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អាចយកាមី
ខន្ធធ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
ដល់នូវការមិនសន្សំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អា-
ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
អាស្រ័យខន្ធ ២ ។

[២៥២] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អា-
ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ នូវ
ខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តារូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមិនដល់ នូវ
ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២
. . . វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហា-
កូត ៣ អាស្រ័យមហាកូត ១ មហាកូត ២ អាស្រ័យមហាកូត ២ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យមហាកូតទាំងឡាយ ។

[២៥៣] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំង-
ឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាកូតទាំងឡាយផង ។

អាចយកាមិត្តិកេ បដិច្ចវារោ

អបចយកាមិត្តិកេ នេវាចយកាមិត្តិកេ ធម្មំ
បដិច្ច នេវាចយកាមិត្តិកេ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយោ អបចយកាមិត្តិកេ ខន្ធ ច មហាក្សតេ ច
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៥៤] អាចយកាមិត្តិកេ ធម្មំ បដិច្ច អាចយកាមិត្តិកេ
ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ អាម្ពណាប្បច្ចយោ អាចយកាមិត្តិកេ ឯកំ
ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... ។

[២៥៥] អបចយកាមិត្តិកេ ធម្មំ បដិច្ច អបចយកាមិត្តិកេ
ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ អាម្ពណាប្បច្ចយោ អបចយកាមិត្តិកេ
ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ .... ។

[២៥៦] នេវាចយកាមិត្តិកេ ធម្មំ បដិច្ច
នេវាចយកាមិត្តិកេ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ អាម្ព-
ណាប្បច្ចយោ នេវាចយកាមិត្តិកេ ឯកំ ខន្ធ
បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ បដិច្ច . . . បដិសន្ធិ-
ក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធ ។

[២៥៧] អាចយកាមិត្តិកេ ធម្មំ បដិច្ច អាចយកាមិត្តិកេ
ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយោ តីណិ ។ . . .
អបចយកាមិត្តិកេ ធម្មំ . . . អធិបតិប្បច្ចយោ តីណិ ។

អាចយតាមិត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ
ផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

[២៥២] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣
អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ នូវខន្ធ ២ ... ។

[២៥៥] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ
៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ នូវខន្ធ ២ . . . ។

[២៥៦] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១
ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យខន្ធ ២ ...
ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[២៥៧] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋ័យ (បានដល់ពាក្យបុច្ឆា
និងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។ . . . ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋ័យ (បានដល់ពាក្យបុច្ឆា និងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នេវាចយកាមិណាបចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយកា-
មិណាបចយកាមិ ធម្មោ . . . ឯកំ ។ បដិសន្និ នត្តិ ។
ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា ។ បេ ។
មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទារូបំ ។
អាចយកាមិញ្ច នេវាចយកាមិណាបចយកាមិញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
អធិបតិប្បច្ចយា អាចយកាមី ខន្ទេ ច មហាក្ខតេ ច
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អបចយកាមិញ្ច នេវាច-
យកាមិណាបចយកាមិញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយកាមិណា-
បចយកាមិ ធម្មោ . . . អធិបតិប្បច្ចយា អបចយកាមី
ខន្ទេ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៥៨] អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយកាមិ
ធម្មោ . . . អនន្តរវ្យច្ចយា សមនន្តរវ្យច្ចយា សហ-
ជាតវ្យច្ចយា សព្វេបិ មហាក្ខតា កាតញ្ច ។ អញ្ញ-
មញ្ញវ្យច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានម្បិ កេជត្តារូបម្បិ ឧបា-
ទារូបម្បិ នត្តិ ។ និស្សយវ្យច្ចយា ឧបនិស្សយវ្យច្ច-
យា បុរេជាតវ្យច្ចយា អាសេវនវ្យច្ចយា កម្មវ្យច្ច-
យា វិចាកវ្យច្ចយា អាហារវ្យច្ចយា ឥន្ទ្រិយវ្យច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌
 ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ . . . មិនដល់នូវការមិនសន្សំ បានដល់
 វារៈ ១ ។ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហា-
 ក្ខត ១ ។ លេ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យមហាក្ខត
 ទាំងឡាយ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់
 នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិប-
 តិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ
 ផង មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
 ការមិនសន្សំផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

[២៥៨] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំ . . . ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ និងសហជាត-
 ប្បច្ច័យ ឯមហាក្ខតទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូបក្តី កដត្តារូបក្តី ឧបាទារូបក្តី មិនមាន ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យទេ ។
 ព្រោះនិស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ អាសេ-
 វនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ

អាចយកាមិត្តិកេ បដិច្ចវារោ

ណានប្បច្ចយា មក្កប្បច្ចយា សម្បយុត្តប្បច្ចយា វិប្ប-
យុត្តប្បច្ចយា អត្ថិប្បច្ចយា នត្ថិប្បច្ចយា វិតតប្បច្ចយា
អវិតតប្បច្ចយា ។

[២៥៩] ហេតុយា នវ អារម្មណោ តីណិ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តវេ តីណិ សមនន្តវេ តីណិ ស-
ហាជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញោ តីណិ និស្សយេ នវ ឧប-
និស្សយេ តីណិ បុរជាតេ តីណិ អាសវនេ តីណិ
កម្មេ នវ វិចាកេ ឯកំ អាហារេ នវ ឥន្ទ្រិយេ
នវ ណានេ នវ មក្កេ នវ សម្បយុត្តេ តីណិ វិប្ប-
យុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា តីណិ វិតតេ តីណិ
អវិតតេ នវ ។ ឯវំកណោតព្វំ ។

អនុលោមំ ។

[២៦០] អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយកាមិ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិកិច្ចាសហកតេ
ឧទ្ធច្ចសហកតេ ខន្ទេ បដិច្ច វិចិកិច្ចាសហកតោ
ឧទ្ធច្ចសហកតោ មោហោ ។

អាចយគាមិត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្តិ-
ប្បច្ច័យ នត្តិប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ ។

[២៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
តន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[២៦០] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ
ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២៦១] នេវាចយតាមិណាបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច
 នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ . . . នហេតុប្បច្ច-
 យា អហេតុកំ នេវាចយតាមិណាបចយតាមី ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ
 ខន្ធធ្វេ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច
 វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ . . ពាហិវំ . .
 អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧត្តសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ
 ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច ។

[២៦២] អាចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយតា-
 មិណាបចយតាមិ ធម្មោ . . . នអារម្មណាប្បច្ចយា អា-
 ចយតាមី ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អបច-
 យតាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ
 ធម្មោ . . . នអារម្មណាប្បច្ចយា អបចយតាមី ខន្ធធ្វេ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៦៣] នេវាចយតាមិណាបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច
 នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ . . . នអារម្ម-
 ណាប្បច្ចយា នេវាចយតាមិណាបចយតាមី ខន្ធធ្វេ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វត្ថុ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[២៦១] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាអហេតុកៈ នូវ ខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហាក្ខត ១ . . . ពាហិរ . . . អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧត្តសមុដ្ឋាន . . . អាស្រ័យមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។

[២៦២] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការមិនសន្សំ ។

[២៦៣] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ

អាចយកាមិត្តិកេ បដិច្ចវារោ

ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . .
ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ . . . ។

[២៦៤] អាចយកាមិត្ត លោចយកាមិជាបចយ-
កាមិត្ត ធម្មំ បដិច្ច លោចយកាមិជាបចយកាមិ
ធម្មោ . . . នអារម្មណាប្បច្ចយា អាចយកាមី ខន្ទេ ច
មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៦៥] អបចយកាមិត្ត លោចយកាមិជាបច-
យកាមិត្ត ធម្មំ បដិច្ច លោចយកាមិជាបចយកាមិ
ធម្មោ . . . នអារម្មណាប្បច្ចយា អបចយកាមី ខន្ទេ ច
មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៦៦] អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយកាមិ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា តីណិ ។ អប-
ចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អបចយកាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នអធិបតិប្បច្ចយា អបចយកាមី ខន្ទេ បដិច្ច អប-
ចយកាមិ អធិបតិ ។ លោចយកាមិជាបចយកាមី
ធម្មំ បដិច្ច លោចយកាមិជាបចយកាមិ ធម្មោ . . .

អាចយតាមិគ្គិកៈ បដិច្ចវារៈ

ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មហាក្វត ១ . . . ពាហិរ . . . អាហារ-
សមុដ្ឋាន . . . ឧតុសមុដ្ឋាន . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

[២៦៤] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង
មហាក្វតទាំងឡាយផង ។

[២៦៥] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង
មហាក្វតទាំងឡាយផង ។

[២៦៦] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការ
សន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យបុច្ឆានិង
វិសជ្ជនា) ៣ លើក ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌
ដែលមិនដល់នូវការមិនសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
អធិបតិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
ការមិនសន្សំ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នអធិបតិប្បច្ចយា នេវាចយកាមិជាបចយកាមី ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ
 ខន្ធេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច
 ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ពាហិវំ . . . ។ សន្និដ្ឋតំ ។
 អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ។

[២៦៧] អាចយកាមិញ នេវាចយកាមិជាបចយ-
 កាមិញ ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយកាមិជាបចយកាមិ
 ធម្មោ . . . នអធិបតិប្បច្ចយា អាចយកាមី ខន្ធេ ច
 មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៦៨] អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយកា-
 មិជាបចយកាមិ ធម្មោ . . . នអនន្តរវ្យច្ចយា នសម-
 នន្តរវ្យច្ចយា នអញ្ញមញ្ញវ្យច្ចយា នឧបនិស្សយវ្យច្ច-
 យា នបុរេជាតវ្យច្ចយា កុសលត្តិកសទិសា សត្ត
 បញ្ញា ។ នបច្ឆាជាតវ្យច្ចយា ។

[២៦៩] អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយកាមិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអាសេវនវ្យច្ចយា តីណិ ។ អបចយ-
 កាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយកាមិជាបចយកាមិ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ព ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ នូវខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យ វត្ថុ មហាកូត ១ . . . ពាហិរ . . . ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ នូវមហាកូត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

[២៦៧] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាកូតទាំងឡាយផង ។

[២៦៨] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . ព្រោះនអនន្តរឫប្បច្ច័យ នសមនន្តរឫប្បច្ច័យ នអញ្ញមញ្ញឫប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយឫប្បច្ច័យ និងនបុរេជាតឫប្បច្ច័យ ប្រស្នាទាំង ៧ (នេះ) ប្រាកដស្មើដោយកុសលត្តិកៈ ដែរ ។ ព្រោះនបច្ឆាជាតឫប្បច្ច័យ ។

[២៦៩] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់ នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាសេវនឫប្បច្ច័យ (បានដល់ពាក្យ បុច្ឆា និងវិសជ្ជនា) ព លើក ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ

អាចយកាមិត្តិកេ បដិច្ចវារោ

ឧប្បជ្ជតិ នអាសេវនប្បច្ចយា អបចយកាមី ខន្តេ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ នេវាចយកាមិនាបច-
យកាមី ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយកាមិនាបចយកាមិ
ធម្មោ . . . នអាសេវនប្បច្ចយា ឯកា បញ្ញា ។ សព្វេ
មហាក្ខតា កាតព្វា ។

[២៧០] អាចយកាមិញ នេវាចយកាមិនាបចយ-
កាមិញ ធម្មំ បដិច្ច នេវាចយកាមិនាបចយកាមិ
ធម្មោ . . . នអាសេវនប្បច្ចយា អាចយកាមី ខន្តេ ច
មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយ-
កាមិញ នេវាចយកាមិនាបចយកាមិញ ធម្មំ បដិច្ច
នេវាចយកាមិនាបចយកាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអាសេ-
វនប្បច្ចយា អបចយកាមី ខន្តេ ច មហាក្ខតេ ច
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៧១] អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយ-
កាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា អាចយកាមី
ខន្តេ បដិច្ច អាចយកាមិ ចេតនា ។ អបច-
យកាមី ធម្មំ បដិច្ច អបចយកាមិ ធម្មោ . . .

អាចយតាមិត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ បាន
ដល់បញ្ហា ១ ។ មហាកូតទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ។

[២៧០] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហា-
កូតទាំងឡាយផង ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
មិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់
នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអា-
សេវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំផង មហាកូតទាំងឡាយផង ។

[២៧១] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវ
ការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវ
ការសន្សំ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ ធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

នកម្មប្បច្ចយា អបចយកាមី ខន្ទេ បដិច្ច អបចយ-
 កាមី ចេតនា ។ នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មំ
 បដិច្ច នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មោ . . . នកម្ម-
 ប្បច្ចយា នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ខន្ទេ បដិច្ច
 នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ចេតនា ពាហិរំ . . . អា-
 ហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ។

[២៧២] អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច អាចយកាមី
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិចាកប្បច្ចយា បរិបុណ្ណំ បដិសន្ធិ
 នត្ថិ ។ បេ ។ នអាហារប្បច្ចយា នត្រិយប្បច្ចយា
 នណានប្បច្ចយា នមក្កប្បច្ចយា នសម្បយុត្តប្បច្ចយា
 នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា តីណិ ។ នោនត្ថិប្បច្ចយា នោវិ-
 កតប្បច្ចយា ។

[២៧៣] នហោតុយា ទ្វេ នអារម្មណោ បញ្ច
 នអធិបតិយា ន នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
 បញ្ច នអញ្ញមញ្ញោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យ
 ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
 ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
 ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ
 ចេតនា ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ អាស្រ័យ
 ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ពាហិរ . . . អាហារសមុដ្ឋាន . .. ឧតុសមុដ្ឋាន មហា-
 ភូតិ ១ ... ។

[២៧២] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្ធិ ដ៏
 បរិបូណ៌ មិនមានទេ ។ បេ ។ ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ នត្រ្រិយប្បច្ច័យ
 នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 (បានដល់ពាក្យបុព្វា និងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។ ព្រោះនោនត្តិប្បច្ច័យ
 និងនោវិតតប្បច្ច័យ ។

[២៧៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអារម្មណ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥

អាចយតាមិត្តិកេ បដិច្ចវារោ

នបុរេជាតេ សត្ត នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ
 សត្ត នកម្មេ តីណិ នវិទាកេ នវ នអាហារេ
 ឯកំ នសង្ខិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ
 នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ តីណិ នោនត្តិយា
 បញ្ច នោវិកតេ បញ្ច ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយំ ។

[២៧៤] ហេតុប្បច្ចយា នអាវម្មណោ បញ្ច . . .
 នអធិបតិយា ឆ នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ បញ្ច
 នអញ្ញមញ្ញោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរេជាតេ
 សត្ត នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ សត្ត នកម្មេ
 តីណិ នវិទាកេ នវ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្ប-
 យុត្តេ តីណិ នោនត្តិយា បញ្ច នោវិកតេ បញ្ច ។
 ឯវំ កណោតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

អាចយគាមិត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុង
នតន្ត្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងន-
មគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្តិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥
ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

[២៧២] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
... ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥
ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥
ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ
៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
ក្នុងនោនត្តិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២៧៥] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ទ្វេ . . .
 អនន្តរេ ទ្វេ សមនន្តរេ ទ្វេ សហជាតេ ទ្វេ អញ្ញា-
 មញ្ញោ និស្សយេ បុរេជាតេ អាសេវនេ កម្មេ ទ្វេ
 វិចាកេ ឯកំ អាហារេ ទ្វេ ឥន្ទ្រិយេ ទ្វេ ឈានេ
 ទ្វេ មត្តេ ឯកំ សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ អត្តិយា
 នត្តិយា វិតតេ អវិតតេ ទ្វេ ។ ឯវំ កលោតព្វំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បដិច្ចវាពោ ។

សហជាតវាពោ បដិច្ចវាសទិសោ ។

បច្ចយវាពោ

[២៧៦] អាចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អាចយកាមី ឯកំ ខន្ធំ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធឞេ បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[២៧៥] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្ប-
ច្ច័យ . . . ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ
ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហា-
រប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងតន្រ្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងឈាន-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសម្បយុត្តប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ
ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជាតវារៈ ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចយវារៈ

[២៧៦] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពីង
ផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ ខន្ធ ២ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ។

អាចយកាមីក្តីកេ បច្ចយវារោ

អាចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា នេវាចយកាមីនាបចយ-
 កាមី ធម្មោ . . . ហេតុប្បច្ចយា អាចយកាមី ខន្ធ
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយកាមី ធម្មំ
 បច្ចយា អាចយកាមី ច នេវាចយកាមីនាបចយកាមី
 ច ធម្មា . . . អាចយកាមី ឯកំ ខន្ធ បច្ចយា តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ អបច-
 យកាមី ធម្មំ បច្ចយា . . . តីណិ ។

[២៧៧] នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មំ បច្ច-
 យា នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មោ . . . ហេតុ-
 ប្បច្ចយា នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ឯកំ ខន្ធ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ
 ខន្ធា . . . បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធា បច្ចយា វត្ថុ វត្ថុ
 បច្ចយា ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បច្ចយា វត្ថុ បច្ចយា
 នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ខន្ធា ។ នេវាចយកាមី-
 នាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមី ធម្មោ . . .
 ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុ បច្ចយា អាចយកាមី ខន្ធា ។

អាចយតាមិក្កិកៈ បច្ចយវារៈ

ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប ពីងផ្អែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ ធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំក្តី (ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំក្តី) ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ និងខន្ធ
 ២ . . . ។ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ . . . (បានដល់
 ពាក្យបុព្វានិងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។

[២៧៧] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
 ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 នឹងខន្ធ ២ . . . វត្ថុ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
 សន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពីងផ្អែកនឹងមហាក្ខត ១ ខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពីង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នេវាចយកាមិណាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចុយា អបចយ-
 កាមិ ធម្មោ . . . វត្ថុំ បច្ចុយា អបចយកាមី ខន្ធា ។
 នេវាចយកាមិណាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចុយា អាចយកា-
 មិ ច នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ច ធម្មោ . . . វត្ថុំ
 បច្ចុយា អាចយកាមី ខន្ធា មហាក្វតេ បច្ចុយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។ នេវាចយកាមិណាបចយកាមី ធម្មំ
 បច្ចុយា អបចយកាមិ ច នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ
 ច ធម្មោ . . . វត្ថុំ បច្ចុយា អបចយកាមី ខន្ធា មហា-
 ក្វតេ បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៧៨] អាចយកាមិញ នេវាចយកាមិណាបចយ-
 កាមិញ ធម្មំ បច្ចុយា អាចយកាមិ ធម្មោ . . . ហេតុ-
 ប្បច្ចុយា អាចយកាមី ឯកំ ខន្ធាញ វត្ថុញ បច្ចុយា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ អាចយកាមិញ នេវាចយ-
 កាមិណាបចយកាមិញ ធម្មំ បច្ចុយា នេវាចយកាមិណា-
 បចយកាមិ ធម្មោ . . . ហេតុប្បច្ចុយា អាចយកាមី
 ខន្ធា ច មហាក្វតេ ច បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ពីងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
 គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុ-
 ជ្ជានរូប ពីងផ្អែកនឹងមហាក្ខតទាំងឡាយ ។ ធម៌ដែលដល់នូវការ
 មិនសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី
 ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
 គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្ត-
 សមុជ្ជានរូប ពីងផ្អែកនឹងមហាក្ខតទាំងឡាយ ។

[២៧៨] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំផង . . . ព្រោះហេតុប្បថ្ន័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលមិន
 ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំផង . . . ព្រោះហេតុប្បថ្ន័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប ពីងផ្អែកនឹង
 ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

អាចយកាមិត្តិកេ បច្ចយវារោ

អាចយកាមិត្ត លោចយកាមិតាបចយកាមិត្ត ធម្មំ
 បច្ចយា អាចយកាមិ ច លោចយកាមិតាបចយកាមិ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អាចយកាមី ឯកំ
 ខន្ធពុ វត្តុពុ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .
 អាចយកាមី ខន្ធធ្វេ ច មហាក្សតេ ច បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អបចយកាមិត្ត លោចយកាមិតា-
 បចយកាមិត្ត ធម្មំ បច្ចយា អបចយកាមិ ធម្មោ . . .
 តីណិ ។

[២៧៩] អាចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា អាចយកាមី ឯកំ
 ខន្ធធ្វេ បច្ចយា ។ អបចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា . . . ឯកំ ។

[២៨០] លោចយកាមិតាបចយកាមី ធម្មំ
 បច្ចយា លោចយកាមិតាបចយកាមិ ធម្មោ . . .
 លោចយកាមិតាបចយកាមី ឯកំ ខន្ធធ្វេ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ វត្តុ
 បច្ចយា ខន្ធា ចក្កាយតនំ បច្ចយា ចក្កវិញ្ញាណំ

អាចយតាមត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ
 ផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺខន្ធ ៣ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង នូវខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីង
 ផ្អែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាកូតទាំងឡាយ
 ផង ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំផង . . . (បានដល់ពាក្យបុច្ឆា និងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។

[២៧៧] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ពីងផ្អែក
 នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការ
 មិនសន្សំ . . . បានដល់វារៈ ១ ។

[២៨០] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ . . . គឺ ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធទាំងឡាយ ពីង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពីងផ្អែកនឹងចក្ខាយតនៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

កាយាយតនំ បច្ចុយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចុយា
 នេវាចយកាមិនាបចយកាមី ខន្ធា ។ នេវាចយកាមិ-
 នាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចុយា អាចយកាមិ ធម្មោ . . .
 វត្ថុំ បច្ចុយា អាចយកាមី ខន្ធា ។ នេវាចយកាមិ-
 នាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចុយា អបចយកាមិ ធម្មោ . . .
 វត្ថុំ បច្ចុយា អបចយកាមី ខន្ធា ។

[២៨១] អាចយកាមិញ្ច នេវាចយកាមិនាបចយ-
 កាមិញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា អាចយកាមិ ធម្មោ . . . អាច-
 យកាមី ឯកំ ខន្ធាញ្ច វត្ថុញ្ច បច្ចុយា តយោ ខន្ធា
 ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

[២៨២] អបចយកាមិញ្ច នេវាចយកាមិនាបចយ-
 កាមិញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា អបចយកាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 អារម្មណប្បច្ចុយា អបចយកាមី ឯកំ ខន្ធាញ្ច វត្ថុញ្ច
 បច្ចុយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

[២៨៣] អាចយកាមី ធម្មំ បច្ចុយា អាចយ-
 កាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចុយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

កាយវិញ្ញាណ ពីងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិន
ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
នូវការមិនសន្សំ . . . គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីង
ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . គឺ ខន្ធទាំងឡាយ
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

[២៨១] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំផង . . . គឺ ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការ
សន្សំផង វត្ថុផង (ពីងផ្អែក) នឹងខន្ធ ២ . . . ។

[២៨២] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
ការមិនសន្សំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង វត្ថុផង (ពីងផ្អែក)
នឹងខន្ធ ២ . . . ។

[២៨៣] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់វារៈ ៣ ។

អាចយកាមិត្តិកេ បច្ចុយវារោ

អបចយកាមិ តីណិ ។ នេវាចយកាមិជាបចយកាមិ
 . . . នេវាចយកាមិ ឯកំ . . . វត្ថុ បច្ចុយា នេវាច-
 យកាមិជាបចយកាមិ ខន្ធ ។ នេវាចយកាមិជាបច-
 យកាមិ ធម្មំ បច្ចុយា អាចយកាមិ ធម្មោ . . . ។
 ឥទាមិ យជនា ហេតុសទិសា ។

[២៨៤] អាចយកាមិ ធម្មំ បច្ចុយា អាចយកាមិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អនន្តរឃ្យច្ចុយា សមនន្តរឃ្យច្ចុយា
 សហជាតឃ្យច្ចុយា តីណិ ។ អបចយកាមិ តីណិ ។
 នេវាចយកាមិជាបចយកាមិ ធម្មំ បច្ចុយា នេវាចយ-
 កាមិជាបចយកាមិ ធម្មោ . . . សហជាតឃ្យច្ចុយា នេ-
 វាចយកាមិជាបចយកាមិ ឯកំ ខន្ធ បច្ចុយា តយោ
 ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ . . . បដិសន្ធិ-
 ក្ខណោ ។ សន្ធិត្ថំ ។ អសញ្ញសត្តានំ ឯកំ មហា-
 ភូតំ . . . ចក្ខាយតនំ បច្ចុយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ កាយា-
 យតនំ . . . បច្ចុយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុ បច្ចុយា ។
 នេវាចយកាមិជាបចយកាមិ ធម្មំ បច្ចុយា អាចយ-
 កាមិ ធម្មោ . . . សហជាតឃ្យច្ចុយា ។ សន្ធិត្ថំ ។
 សព្វេ យជនា កាតញ ។

អាចយតាមិត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ គឺ មានវារៈ ៣ លើក ។ ធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . (ពឹងផ្អែក) នឹងខន្ធ
១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ . . . ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការ
សន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ . . . ។ តំណ ក្នុងទីនេះ ប្រាកដស្មើដោយហេតុប្បច្ច័យដែរ ។

[២៨២] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ និង
សហជាតប្បច្ច័យ បានដល់វារៈ ៣ លើក ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិន
សន្សំ មានវារៈ ៣ លើក ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
ដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
ដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
ការមិនសន្សំ នូវខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។
(ពឹងផ្អែក)នឹងមហាកូត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹង
ផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ពឹងផ្អែក
នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់
នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ ។
សេចក្តីបំប្រួញ ។ តំណ ទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២៨៥] អបចយកាមី ធម្មំ . . . អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា
 និស្សយប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយា បុរេជាតប្បច្ច-
 យា អាសេវនប្បច្ចយា កម្មប្បច្ចយា វិចារកប្បច្ចយា
 អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយា ឈានប្បច្ចយា មក្ក-
 ប្បច្ចយា សម្បយុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្តិ-
 ប្បច្ចយា នត្តិប្បច្ចយា វិភតប្បច្ចយា អវិភតប្បច្ចយា ។

[២៨៦] ហេតុយា សត្តវស អារម្មណេ សត្ត
 អធិបតិយា សត្តវស អនន្តវេ សត្ត សមនន្តវេ សត្ត
 សហជាតេ សត្តវស អញ្ញមញ្ញេ សត្ត និស្សយេ
 សត្តវស ឧបនិស្សយេ សត្ត បុរេជាតេ សត្ត អាសេ-
 វនេ សត្ត កម្មេ សត្តវស វិចារកេ ឯកំ អាហារេ
 សត្តវស ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មក្កេ សត្តវស សម្ប-
 យុត្តេ សត្ត វិប្បយុត្តេ សត្តវស អត្តិយា សត្តវស
 នត្តិយា សត្ត វិភតេ សត្ត អវិភតេ សត្តវស ។
 ឯវំ កណោតព្វំ ។

អនុលោមំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[២៨៥] ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ អាសេវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារ-
ប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ នត្ថិប្បច្ច័យ វិគតប្បច្ច័យ
និងអវិគតប្បច្ច័យ ។

[២៨៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ
១៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
សម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

អាចយតាមិត្តិកេ បច្ចយវាពា

[២៨៧] អាចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមី
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតេ
 ឧទ្ធចូសហគតេ ខន្ធោ បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតោ
 ឧទ្ធចូសហគតោ មោហោ ។ នេវាចយតាមីនាបចយ-
 តាមី ធម្មំ បច្ចយា នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
 . . . នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ នេវាចយតាមីនាប-
 ចយតាមី ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិ-
 ក្ខណោ ។ សន្ធិត្តំ ។ អសញ្ញសត្តានំ ឯកំ មហា-
 ភូតំ . . . ចក្កាយតនំ បច្ចយា ចក្កវិញ្ញាណំ កា-
 យាយតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចយា
 អហេតុកា នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ខន្ធា ។
 នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយ-
 តាមី ធម្មោ . . . នហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា វិចិ-
 ក្ខិក្ខាសហគតោ ឧទ្ធចូសហគតោ មោហោ ។

អាចយតាមិត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

[២៨៦] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ
ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ . . .
ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ (ពីងផ្អែក) នឹង
មហាកូត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ចក្ខុវិញ្ញាណ ពីងផ្អែកនឹង
ចក្ខាយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពីងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ខន្ធទាំងឡាយ
ជាអហេតុកៈ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពីង
ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិន
ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២៨៨] អាចយតាមិញ នេវាចយតាមិណាបចយ-
 តាមិញ ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ ធម្មោ . . . នហេ-
 តុប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហតតេ ឧទ្ធច្ចសហតតេ ខន្ទេ
 ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហតតោ ឧទ្ធច្ចសហ-
 តតោ មោហោ ។

[២៨៩] អាចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា នេវាចយ-
 តាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ . . . នអារម្មណាប្បច្ចយា ។
 សន្និទ្ធកំ ។ បដិច្ចវាសនិសំ ។

[២៩០] អាចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយតា-
 មិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា តីណិ ។
 អបចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អបចយតាមិ ធម្មោ . . .
 នអធិបតិប្បច្ចយា អបចយតាមី ខន្ទេ បច្ចយា អប-
 ចយតាមិ អធិបតិ ។ នេវាចយតាមិណាបចយតាមី
 ធម្មំ ។ សន្និទ្ធកំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ ចក្ខាយតនំ បច្ចយា
 ចក្ខុវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ . . . វត្ថុំ បច្ចយា នេវា-
 ចយតាមិណាបចយតាមី ខន្ទោ ។ នេវាចយតាមិណា-
 បចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ ធម្មោ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[២៨៨] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង ។

[២៨៩] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . ព្រោះនអារម្មណប្បដ្ឋាយ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ពាក្យនេះ ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈ ។

[២៩០] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋាយ បានដល់វារៈ ៣លើក ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋាយ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។ (ពីងផ្អែក) នឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពីងផ្អែកនឹងចក្ខាយតនៈ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ (ពីងផ្អែក) នឹងកាយាយតនៈ . . . ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .

អាចយកាមិត្តិកេ បច្ចយវាពា

នអធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អាចយកាមី ខន្ទា ។
 នេវាចយកាមិណាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា អបចយ-
 កាមិ ធម្មោ . . . នអធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អ-
 បចយកាមិ អធិបតិ ។ នេវាចយកាមិណាបចយកាមី
 ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមិ ច នេវាចយកាមិណា-
 បចយកាមិ ច ធម្មោ . . . នអធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ
 បច្ចយា អាចយកាមី ខន្ទា មហាក្សតេ បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៩១] អាចយកាមិញ នេវាចយកាមិណាបចយ-
 កាមិញ ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមិ ធម្មោ . . . នអ-
 ធិបតិប្បច្ចយា អាចយកាមី ឯកំ ខន្ទញ វត្ថុញ
 បច្ចយា តយោ ខន្ទា ទ្វេ ខន្ទេ . . . ។ អាចយកា-
 មិញ នេវាចយកាមិណាបចយកាមិញ ធម្មំ បច្ចយា
 នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ . . . អាចយកាមី
 ខន្ទេ ច មហាក្សតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អាចយតាមិត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីង ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនអធិ- បតិប្បច្ច័យ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែកនឹងមហាកូតទាំងឡាយ ។

[២៩១] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល ដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ មិនសន្សំផង . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែកនឹង ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹង ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន ដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាកូតទាំងឡាយផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អាចយកាមិញ្ច នេវាចយកាមិណាបចយកាមិញ្ច ធម្មំ
បច្ចយា អាចយកាមិ ច នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ
ច ធម្មា . . . អាចយកាមី ឯកំ ខន្ធព្វា វត្តព្វា
បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . អាចយកាមី
ខន្ធធ្វេ ច មហាក្វតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៩២] អបចយកាមិញ្ច នេវាចយកាមិណាបច-
យកាមិញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អបចយកាមិ ធម្មោ . . .
នអធិបតិប្បច្ចយា អបចយកាមី ខន្ធធ្វេ ច វត្តព្វា
បច្ចយា អបចយកាមិ អធិបតិ ។ នអនន្តរយ្យច្ចយា
នសមនន្តរយ្យច្ចយា នអញ្ញមញ្ញយ្យច្ចយា នឧបនិស្ស-
យយ្យច្ចយា នបុរេជាតយ្យច្ចយា បដិច្ចវាវសទិសា សត្ត
បញ្ញា ។ នបច្ឆាជាតយ្យច្ចយា បរិបុណ្ណំ ។

[២៩៣] អាចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា អាច-
យកាមិ ធម្មោ . . . នអាសេវនយ្យច្ចយា តីណិ ។
អបចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា នេវាចយកាមិណាប-
ចយកាមិ ធម្មោ . . . នអាសេវនយ្យច្ចយា អបច-
យកាមី ខន្ធធ្វេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
នូវការមិនសន្សំក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . គឺ ខន្ធ ៣
ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង (ពីងផ្អែក) នឹង
ខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់
នូវការសន្សំផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

[២៩២] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
ការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការ
មិនសន្សំផង វត្ថុផង ។ ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ
នអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ និងនបុរេជាតប្បច្ច័យ បញ្ហា
៧ ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈ ។ ព្រោះនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ (នេះ)
ជាពាក្យគ្រប់គ្រាន់ ។

[២៩៣] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ . . . ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ បានដល់វារៈ ៣
លើក ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពីង
ផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។

អាចយកាមិត្តិកេ បច្ចុយវារោ

នេវាចយកាមិណាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចុយា នេវាចយ-
 កាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញ-
 សត្តានំ . . . ចក្ខុយតនំ បច្ចុយា កាយាយតនំ
 បច្ចុយា វត្ថុំ បច្ចុយា នេវាចយកាមិណាបចយកាមី
 ខន្ធា ។ នេវាចយកាមិណាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចុយា
 អាចយកាមិ ធម្មោ . . . នអាសេវេនប្បច្ចុយា វត្ថុំ
 បច្ចុយា អាចយកាមី ខន្ធា ។ នេវាចយកាមិណាប-
 ចយកាមី ធម្មំ បច្ចុយា អាចយកាមិ ច នេវាចយ-
 កាមិណាបចយកាមិ ច ធម្មោ . . . វត្ថុំ បច្ចុយា អាច-
 យកាមី ខន្ធា មហាក្ខតេ បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៩៤] អាចយកាមិញ នេវាចយកាមិ-

ណាបចយកាមិញ ធម្មំ បច្ចុយា អាចយកាមិ
 ធម្មោ . . . អាចយកាមី ឯកំ ខន្ធាញ វត្ថុញ
 បច្ចុយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ អាច-
 យកាមិញ នេវាចយកាមិណាបចយកាមិញ ធម្មំ
 បច្ចុយា នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ . . .

អាចយតាមិក្កិកៈ បច្ចយវារៈ

ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ។ សេចក្តី
 បំប្រួញ ។ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់
 នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងចក្ខាយតនៈ ពីង
 ផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ
 ពីងផ្អែកនឹង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 . . . ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . គឺ ខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុជ្ជានរូប ពីងផ្អែកនឹង
 មហាកូតទាំងឡាយ ។

[២៩២] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ផង . . . គឺ ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំផង
 វត្ថុផង (ពីងផ្អែក) នឹងខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អាចយកាមី ខន្ទេ ច មហាក្សតេ ច បច្ចុយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយកាមិញ្ច ណេវាចយកាមិណា-
 បចយកាមិញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា អាចយកាមិ ច ណេវា-
 ចយកាមិណាបចយកាមិ ច ធម្មា . . . អាចយកាមី
 ឯកំ ខន្ទេញ្ច វត្ថុញ្ច បច្ចុយា តយោ ខន្ទា ទ្វេ ខន្ទេ
 ច វត្ថុញ្ច បច្ចុយា អាចយកាមី ខន្ទេ ច មហាក្សតេ
 ច បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អាចយកាមិញ្ច
 ណេវាចយកាមិណាបចយកាមិញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា ណេវាច-
 យកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ . . . នអាសេវនប្បច្ចុយា
 អបចយកាមី ខន្ទេ ច មហាក្សតេ ច បច្ចុយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៩៥] អាចយកាមី ធម្មំ បច្ចុយា អាចយកាមិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចុយា អាចយកាមី ខន្ទេ
 បច្ចុយា អាចយកាមិ ចេតនា ។ អបចយកាមី ធម្មំ
 បច្ចុយា អបចយកាមិ ធម្មោ . . . នកម្មប្បច្ចុយា
 អបចយកាមី ខន្ទេ បច្ចុយា អបចយកាមិ ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ផង នឹងមហាក្ខតទាំងឡាយផង ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង មហាក្ខត ទាំងឡាយផង ។ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ មិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិន ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះនអាសេវ- នប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់ នូវការមិនសន្សំផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

[២៩៥] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល ដល់នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែល ដល់នូវការសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការ មិនសន្សំ . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការ មិនសន្សំ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ។

អាចយកាមិត្តិកេ បច្ចយវារោ

នេវាចយកាមិណាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា នេវាចយ-
 កាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ . . . នកម្មប្បច្ចយា នេវា-
 ចយកាមិណាបចយកាមី ខន្ទេ បច្ចយា នេវាចយកា-
 មិណាបចយកាមិ ចេតនា ពាហិរំ . . អាហារសមុដ្ឋា-
 នំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . វត្ថុំ បច្ចយា នេវាចយកាមិ-
 ណាបចយកាមិ ចេតនា ។ នេវាចយកាមិណាបចយកាមី
 ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមិ ធម្មោ . . . នកម្មប្បច្ចយា
 វត្ថុំ បច្ចយា អាចយកាមិ ចេតនា ។ នេវាចយកាមិ-
 ណាបចយកាមី ធម្មំ បច្ចយា អបចយកាមិ ធម្មោ . . .
 នកម្មប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អបចយកាមិ ចេតនា ។

[២៩៦] អាចយកាមិញ្ច នេវាចយកាមិណាបចយ-
 កាមិញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អាចយកាមិ ធម្មោ . . . ន-
 កម្មប្បច្ចយា អាចយកាមី ខន្ទេ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា
 អាចយកាមិ ចេតនា ។

អាចយតាមិត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះ
 នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ពាហិរ . . . អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧត្ត-
 សមុដ្ឋាន . . . ចេតនា ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះ
 នកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។
 ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការ
 សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា
 ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

[២៩៦] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់
 នូវការសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
 សន្សំផង . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការ
 សន្សំ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំផង វត្ថុផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២៩៧] អបចយតាមិញ្ច នេវាចយតាមិណាបចយ-
តាមិញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អបចយតាមិ ធម្មោ . . . .
នកម្មប្បច្ចយា អបចយតាមី ខន្ទេ ច វត្ថុញ្ច បច្ច-
យា អាចយតាមិ ចេតនា ។

[២៩៨] អាចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា អាចយតាមិ
ធម្មោ . . . នវិចាកប្បច្ចយា ។ បរិបុណ្ណំ កាតព្វំ ។
បដិសន្ធិក្ខណោ នត្តិ ។

[២៩៩] នេវាចយតាមិណាបចយតាមី ធម្មំ បច្ចយា
នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ . . . . នអាហារ-
រម្បច្ចយា ពាហិរំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញា-
សត្តានំ . . . ។

[៣០០] . . . នសង្ខិយប្បច្ចយា ពាហិរំ . . .
អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ
មហាក្ខតេ បច្ចយា រូបដិវត្តិស្រ្ទិយំ ។

[៣០១] . . . នណាមប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណំ
ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អ-
សញ្ញាសត្តានំ . . . ចក្ខុយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ
កាយាយតនំ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

[២៩៧] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង វត្ថុផង ។

[២៩៨] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ (គ្រប់បទទាំងអស់) ។ (អាចយគាមិធម៌) មិនមាន ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិទេ ។

[២៩៩] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ . . . ឧតុសមុដ្ឋាន . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

[៣០០] . . . ព្រោះនតន្ត្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ . . . អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧតុសមុដ្ឋាន . . . រូបដីវិតិទ្រិយ ពីងផ្អែកនឹងមហាក្ខតទាំងឡាយ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។

[៣០១] . . . ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ បញ្ចវិញ្ញាណ (ពីងផ្អែក) នឹងពាហិរ . . . អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧតុសមុដ្ឋាន . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ចក្កវិញ្ញាណ ពីងផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ (កាយវិញ្ញាណ ពីងផ្អែក) នឹងការយាយតនៈ . . . ។

អាចយកាមិត្តិកេ បច្ចយវារោ

[៣០២] . . . នមត្តប្បច្ចយា អហោតុកា នេវច-
 យកាមិណាបចយកាមី ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ
 ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ចក្កាយតនំ បច្ចយា ចក្ក-
 វិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អ-
 ហោតុកា នេវចយកាមី . . . នសម្បយុត្តប្បច្ចយា
 នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។ បដិច្ចវាសនិសំ តីណិ ។
 នោនត្តិប្បច្ចយា នោវិកតប្បច្ចយា ។

[៣០៣] នហោតុយា ចត្តារិ នអារម្មណោ បញ្ច
 នអធិបតិយា ទ្វាទស នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
 នអញ្ញមញ្ញេ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរេជាតេ សត្ត
 នបច្ឆាជាតេ សត្តវស នអាសេវនេ ឯកានស
 នកម្មេ សត្ត នវិចាកេ សត្តវស នអាហារេ ន-
 ត្រិយេ នណានេ នមក្កេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច
 នវិប្បយុត្តេ តីណិ នោនត្តិយា នោវិកតេ បញ្ច ។
 ឯវំ កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយំ ។

អាចយតាមិត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

[៣០២] . . . ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាអហេតុកៈ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ចក្ខុវិញ្ញាណ ពីងផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ (កាយវិញ្ញាណ) ពីងផ្អែកនឹងកាយយតនៈ ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ ជាអហេតុកៈ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ . . . ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ (វារៈនៃបុច្ឆា និងវិសជ្ជនា) ៣ លើកប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។ ព្រោះនោនត្តិប្បច្ច័យ និងនោវិតតប្បច្ច័យ ។

[៣០៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ នតន្ត្រិយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ និងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣០៤] ហេតុប្បច្ចយា នអាម្មណោ បញ្ច . . .
 នអធិបតិយា ធានស នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នអញ្ញ-
 មញ្ញោ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរេជាតេ សត្ត ន-
 បច្ឆាជាតេ សត្តរស នអាសេវនេ ឯកានស នកម្មេ
 សត្ត នវិចារកេ សត្តរស នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្ប-
 យុត្តេ តីណិ នោនត្តិយា នោវិតតេ បញ្ច ។ ឯវំ
 កណោតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

[៣០៥] នហេតុប្បច្ចយា អាម្មណោ ចត្តារិ . . .
 អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ អញ្ញមញ្ញោ និស្សយេ
 ឧបនិស្សយេ បុរេជាតេ អាសេវនេ កម្មេ ចត្តារិ
 វិចារកេ ឯកំ អាហារេ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយេ ណានេ
 ចត្តារិ មក្កេ តីណិ សម្បយុត្តេ វិប្បយុត្តេ អត្តិយា
 នត្តិយា វិតតេ ចត្តារិ អវិតតេ ចត្តារិ ។ ឯវំ
 កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បច្ចយវារោ សមត្តោ ។

និស្សយវារោ បច្ចយវារសទិសោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៣០២] ក្នុងនិទានអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងនិទានអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនិទាននន្តរប្បច្ច័យ និទាននន្តរ
 ប្បច្ច័យ និទានអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ និងនិទានឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនិទានបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិទានបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងនិទានអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនិទានកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនិទានវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនិទានសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនិទានវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិទាននតិប្បច្ច័យ និងនិទានវិគ-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

[៣០៥] ក្នុងនិទានអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនិទានហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងនិទាននន្តរប្បច្ច័យ និទានសមនន្តរប្បច្ច័យ និទានសហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញមញ្ញ-
 ប្បច្ច័យ និទាននិស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ អា-
 សេវនប្បច្ច័យ និងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិទានវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងនិទានអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិទានតន្ត្រីប្បច្ច័យ និងនិទានឈានប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២ ក្នុងនិទានមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិទានសម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ អតិប្បច្ច័យ នតិប្បច្ច័យ និងនិទានវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
 ក្នុងនិទានអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បច្ចយវារៈ ។

និស្សយវារៈ ប្រាកដស្មើដោយបច្ចយវារៈដែរ ។

សំសដ្ឋារី

[៣០៦] អាចយកាមី ធម្មំ សំសដ្ឋា អាចយកាមី
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អាចយកាមី ឯកំ
ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ សំសដ្ឋា ។

[៣០៧] អបចយកាមី ធម្មំ សំសដ្ឋា អបចយ-
កាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អបចយកាមី
ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ . . . ។

[៣០៨] នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មំ សំ-
សដ្ឋា នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មោ . . . នេវា-
ចយកាមីនាបចយកាមី ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ
ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ . . . បដិសន្ធិក្កុណោ . . . ។

[៣០៩] អាចយកាមី ធម្មំ សំសដ្ឋា អាចយ-
កាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា អធិបតិប្ប-
ច្ចយា អនន្តរប្បច្ចយា សមនន្តរប្បច្ចយា សហជា-
តប្បច្ចយា អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧប-
និស្សយប្បច្ចយា បុរេជាតប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា
កម្មប្បច្ចយា វិចាកប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិ-
យប្បច្ចយា ណានប្បច្ចយា មក្កប្បច្ចយា សម្បយុត្ត-
ប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្តិប្បច្ចយា នត្តិប្បច្ចយា
វិតតប្បច្ចយា អវិតតប្បច្ចយា ។

សំសង្ខារៈ

[៣០៦] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹង
ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងខន្ធ ២ ។

[៣០៧] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ នឹងខន្ធ ២ . . . ។

[៣០៨] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ...
គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
ការមិនសន្សំ នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

[៣០៩] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋយ អធិបតិប្បដ្ឋយ
អនន្តរប្បដ្ឋយ សមនន្តរប្បដ្ឋយ សហជាតប្បដ្ឋយ អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយ
និស្សយប្បដ្ឋយ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ បុរេជាតប្បដ្ឋយ អាសេវនប្បដ្ឋយ
កម្មប្បដ្ឋយ វិបាកប្បដ្ឋយ អាហារប្បដ្ឋយ ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ ឈានប្បដ្ឋយ
មគ្គប្បដ្ឋយ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ អត្តិប្បដ្ឋយ នត្តិប្បដ្ឋយ
វិតតប្បដ្ឋយ និងអវិតតប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣១០] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ អធិប-
 តិយា អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ អញ្ញមញ្ញ
 ជិស្សយេ ឧបជិស្សយេ បុរេជាតេ អាសេវនេ កម្មេ
 សព្វត្ថ តីណិ ។ វិចាកេ ឯកំ អាហារេ តីណិ
 ត្រិយេ ឈានេ មក្កេ សម្បយុត្តេ វិប្បយុត្តេ
 អត្តិយា នត្តិយា វិតតេ អវិតតេ តីណិ ។ ឯវំ
 កណោតព្វំ ។

អនុលោមំ ។

[៣១១] អាចយកាមី ធម្មំ សំសដ្ឋោ អាចយ-
 កាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិកិច្ចា-
 សហកតេ ឧទ្ធច្ចសហកតេ ខន្ទេ សំសដ្ឋោ វិចិ-
 កិច្ចាសហកតោ ឧទ្ធច្ចសហកតោ មោហោ ។

[៣១២] នេវាចយកាមិធាបចយកាមី ធម្មំ សំ-
 សដ្ឋោ នេវាចយកាមិធាបចយកាមិ ធម្មោ . . . ន-
 ហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ នេវាចយកាមិធាបចយកាមី
 ឯកំ ខន្ធី សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . .
 អហេតុកប្បជិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៣១០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ អធិបតិប្បច្ច័យ អនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ អាសេវនប្បច្ច័យ និងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ទាំងអស់ ។ ក្នុង វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្ប- យុត្តប្បច្ច័យ អត្តិប្បច្ច័យ នត្តិប្បច្ច័យ វិគតប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[៣១១] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់នូវ ការសន្សំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហាៈ ដែល ច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ច្រឡំនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែល ច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[៣១២] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែល មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈ នៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ . . . ។

អាចយកាមិត្តិកេ សំសដ្ឋារាព

[៣១៣] អាចយកាមី ធម្មំ សំសដ្ឋោ អាចយ-
 កាមី ធម្មោ . . . នអធិបតិប្បច្ចយា នបុរេជាតប្បច្ចយា
 នបច្ឆាជាតប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា អាចយកាមី
 ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធេ . . . ។

[៣១៤] នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មំ
 សំសដ្ឋោ នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មោ . . .
 នអាសេវនប្បច្ចយា នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ឯកំ
 ខន្ធំ សំសដ្ឋា បដិសន្ធិក្ខណោ . . . នកម្មប្បច្ចយា
 នវិចាកប្បច្ចយា នណានប្បច្ចយា នមក្កប្បច្ចយា
 នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។

[៣១៥] នហោតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា តីណិ
 នបុរេជាតេ តីណិ នបច្ឆាជាតេ តីណិ នអាសេវនេ ទ្វេ
 នកម្មេ តីណិ នវិចាកេ តីណិ នណានេ ឯកំ
 នមក្កេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយំ ។

អាចយគាមិត្តិកៈ សំសដ្ឋវារៈ

[៣១៣] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវការសន្សំ . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ នបុរេជាតិប្បច្ច័យ នបច្ឆាជា-
តិប្បច្ច័យ និងនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ នឹងខន្ធ ២ . . . ។

[៣១៤] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . .
ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមិន
ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . .
ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ និង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៣១៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣១៦] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា តីណិ . . .
 នបុរេជាតេ តីណិ នបច្ឆាជាតេ តីណិ នអាសេវនេ
 ទ្វេ នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ
 តីណិ ។ ឯវំ កលោតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

[៣១៧] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ទ្វេ . . .
 អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ អញ្ញមញ្ញេ និស្សយេ
 ឧបនិស្សយេ បុរេជាតេ អាសេវនេ កម្មេ សព្វត្ថ
 ទ្វេ ។ វិចារកេ ឯកំ អាហារេ ទ្វេ ឥន្ទ្រិយេ ទ្វេ
 ណានេ ទ្វេ មត្តេ ឯកំ សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ
 អត្តិយា នត្តិយា វិកតេ អវិកតេ ទ្វេ ។ ឯវំ
 កលោតព្វំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

សំសដ្ឋវារោ ។

សម្បយុត្តវារោ សំសដ្ឋវារសទិសោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

[៣១៦] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

[៣១៧] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ...
ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ
និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ អាសេវនប្បច្ច័យ
និងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ទាំងអស់ ។ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងតន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្តិប្បច្ច័យ នត្តិប្បច្ច័យ
វិគតប្បច្ច័យ អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ សំសដ្ឋវារៈ ។

សម្បយុត្តវារៈ ប្រាកដស្មើដោយសំសដ្ឋវារៈដែរ ។

បញ្ហាវារោ

[៣១៨] អាចយកាមិ ធម្មោ អាចយកាមិស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាចយកាមិ
 ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៣១៩] អាចយកាមិ ធម្មោ នេវាចយកាមិណា-
 បចយកាមិស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អាចយកាមិ ហេតុ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ ហេ-
 តុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣២០] អាចយកាមិ ធម្មោ អាចយកាមិស្ស
 ច នេវាចយកាមិណាបចយកាមិស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាចយកាមិ ហេតុ សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ ហេតុប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[៣២១] អបចយកាមិ ធម្មោ អបចយកាមិស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

បញ្ហាវារៈ

[៣១៨] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣១៩] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣២០] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣២១] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ (បានដល់វារៈនៃបុត្រានិងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣២២] នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ នេ-
 វាចយតាមិណាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ នេវាចយតាមិណាបចយតាមី ហេតុ សម្ម-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាណាណព្វ រូចានំ ហេតុ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ នេវាចយតាមិ-
 ណាបចយតាមី ហេតុ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ កដត្តា
 ច រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣២៣] អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
 ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ ទត្តា
 សីលំ សមាទិយិត្តា ឧចោសថកម្មំ កត្តា តំ បច្ច-
 វេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ បច្ចវេក្ខតិ ឈានា រុដ្ឋ-
 ហិត្តា ឈានំ បច្ចវេក្ខតិ សេក្ខា បហីនេ កិលេសេ
 បច្ចវេក្ខតិ វិក្ខម្ពិតេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ
 សមុទាចិណ្ណោ កិលេសេ ជានន្តិ សេក្ខា វា បុច្ច-
 ជ្ជនា វា អាចយតាមី ខន្ធេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ អភិនន្តិ តំ អារព្ព
 វាកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . វិចិត្តិច្ឆា . . . ឧទ្ធច្ចំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៣២២] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ហេតុទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃកដត្តារូបទាំងឡាយផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៣២៣] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន សមាទាន សីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ពិចារណានូវបុញ្ញកម្មនោះ ពិចារណានូវបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលបានសន្សំទុកល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈានហើយពិចារណា នូវឈាន (ចំណែកខាង) សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយ ពិចារណា នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលបានលះបង់ហើយ ពិចារណា នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលបានសង្កត់សង្កិនហើយ ស្គាល់នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលពុះពោរឡើង ក្នុងកាលមុន សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយក្តី បុប្ផជនទាំងឡាយក្តី ឃើញច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា រមែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវអំពើនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ... វិចិត្តិច្ឆា... ឧទ្ធច្ចៈ ...

អាចយតាមិត្តិកេ បញ្ញាវារោ

ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ចេតោបរិយញ្ញាលោន អាចយ-
 តាមិចិត្តសមដ្ឋីស្ស ចិត្តំ ជានន្តិ អាកាសានញ្ញាយត-
 នកុសលំ វិញ្ញាលាញ្ញាយតនកុសលស្ស អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាកិញ្ញញ្ញាយតនកុសលំ នេវ-
 សញ្ញាណសញ្ញាយតនកុសលស្ស អាចយតាមិ ខន្ធ
 ឥទ្ធិវិធិញ្ញាលាស្ស ចេតោបរិយញ្ញាលាស្ស បុព្វេនិវា-
 សានុស្សតិញ្ញាលាស្ស យថាកម្មបកញ្ញាលាស្ស អនា-
 តតំសញ្ញាលាស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣២៤] អាចយតាមិ ធម្មោ នេវាចយតាមិ-
 នាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អរហា បហីនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ
 សមុទាចិណ្ណោ កិលេសេ ជានាតិ អាចយតាមិ
 ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សតិ
 ចេតោបរិយញ្ញាលោន អាចយតាមិចិត្តសមដ្ឋីស្ស
 ចិត្តំ ជានាតិ សេក្ខា វា បុថុជ្ជនា វា អាចយ-
 តាមិ ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ
 កុសលេ និរុទ្ធេ វិចារកោ តទារម្មណតា ឧប្បជ្ជតិ

អាចយតាមិត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

ទោមនស្ស កើតឡើង លោកទាំងនោះ រមែងដឹង នូវចិត្តរបស់បុគ្គល អ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនកុសល ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ អាកិញ្ញញ្ញាយតនកុសល ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកុសល ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃឥទ្ធិវិធាញ្ញាណ នៃចេតោបរិយញ្ញាណ នៃបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ នៃយថាកម្មុបគញ្ញាណ នៃអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣២២] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ព្រះអរហន្ត ពិចារណា នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលលះបានហើយ ស្គាល់នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលពុះពោរឡើង ក្នុងកាលមុន ឃើញច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ស្គាល់នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយក្តី បុប្ផជនទាំងឡាយក្តី រមែងឃើញច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា កាលបើកុសល រលត់ហើយ វិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះតទារម្មណ៍

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អាចយតាមី ខន្ទេ អស្សាទេតិ អភិទន្ធិតិ តំ អារព្ព
 រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ អកុសលេ និរុទ្ទេ
 វិចារកោ តទារម្មណាតា ឧប្បជ្ជតិ អាកាសានព្វាយត-
 នកុសលំ វិញ្ញាណព្វាយតនវិចារកស្ស ច កិរិយស្ស
 ច អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាកិញ្ញាញាយតន-
 កុសលំ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនវិចារកស្ស ច កិរិ-
 យស្ស ច អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាចយតាមី
 ខន្ទា ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិ-
 ញ្ញាណស្ស យថាកម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញា-
 ណស្ស អារជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣២៥] អបចយតាមី ធម្មោ អាចយតាមីស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេក្ខា មក្កា
 វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ បច្ចវេក្ខន្តិ ចេតោបរិយញ្ញាណោន
 អបចយតាមិចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជានន្តិ អបចយតាមី
 ខន្ទា ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ
 រាគៈ ប្រារព្ធ នូវសេចក្តីត្រេកអរនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស
 កើតឡើង កាលបើអកុសល រលត់ហើយ វិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះ
 តទារម្មណ៍ អាកាសានញ្ញាយតនកុសល ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញ្ញាយ-
 តនវិបាកផង នៃកិរិយាផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ អាកិញ្ញញ្ញាយតន-
 កុសល ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនវិបាកផង នៃកិរិយាផង
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ
 នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ
 យថាកម្មុបគញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣២៥] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ សេក្ខបុគ្គល
 ទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ពិចារណានូវមគ្គ ស្គាល់នូវចិត្ត របស់បុគ្គល
 អ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយចេតោបរិ-
 យញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

អាចយតាមិត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[៣២៦] អបចយតាមិ ធម្មោ នេវាចយតាមិ-
 នាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អរហា មក្កា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ បច្ចវេក្ខតិ ចេ-
 តោបរិយញ្ញាណោន អបចយតាមិចិត្តសមដ្ឋីស្ស ចិត្តំ
 ជានាតិ អបចយតាមី ខន្ធា ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស
 អារដ្ឋនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣២៧] នេវាចយតាមិនាបចយតាមិ ធម្មោ នេ-
 វាចយតាមិនាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អរហា ផលំ បច្ចវេក្ខតិ និព្វានំ បច្ច-
 វេក្ខតិ និព្វានំ ផលស្ស អារដ្ឋនាយ អារម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អរហា ចក្កំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សតិ សោតំ . . . វត្ថុ . . . នេវាច-
 យតាមិនាបចយតាមី ខន្ធា អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្ត-
 តោ វិបស្សតិ ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ ទិព្វា-
 យ សោតនាគុយា សទ្ធិំ សុណាតិ ចេតោបរិយញ្ញា-
 ណោន នេវាចយតាមិនាបចយតាមិចិត្តសមដ្ឋីស្ស
 ចិត្តំ ជានាតិ អាកាសានព្វាយតនកិរិយំ វិញ្ញា-
 ណាព្វាយតនកិរិយស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អាចយគាមិគ្គិកៈ បញ្ញាវារៈ

[៣២៦] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ព្រះអរហន្ត ចេញអំពីមគ្គ ពិចារណានូវមគ្គ ស្គាល់នូវចិត្ត របស់បុគ្គល អ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣២៧] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ព្រះអរហន្ត ពិចារណានូវផល ពិចារណានូវព្រះនិព្វាន (ព្រោះថា) ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណានូវផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ព្រះអរហន្ត ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ឃើញច្បាស់ នូវសោតៈ . . . នូវវត្ថុ . . . នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ឃើញនូវរូប ដោយចក្ខុ ដូចជាទិព្វ ឮនូវសំឡេង ដោយសោតធាតុ ដូចជាទិព្វ ស្គាល់នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ឯអាកាសានញ្ញាយតនកិរិយា ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនកិរិយា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អាភិញ្ញាយតនកិរិយំ   នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតន-
 កិរិយស្ស រូបាយតនំ   ចក្កវិញ្ញាណស្ស   ដោដ្ឋព្វាយ-
 តនំ   កាយវិញ្ញាណស្ស   នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ
 ខន្ទា   ឥន្ទ្រិវិញ្ញាណស្ស   ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស   អនាគតំសញ្ញាណស្ស
 អារដ្ឋនាយ   អារម្មណាប្បច្ចយេន   បច្ចយោ ។

[៣២៨]   នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ   ធម្មោ
 អាចយតាមិស្ស   ធម្មស្ស   អារម្មណាប្បច្ចយេន   បច្ច-
 យោ   សេក្ខា   ផលំ   បច្ចវេក្ខន្តិ   និព្វានំ   បច្ចវេក្ខន្តិ
 និព្វានំ   កោត្រភុស្ស   វោទានស្ស   អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ   សេក្ខា   វា   បុមុជ្ជនា   វា   ចក្កំ   អនិច្ចតោ
 ទុក្ខតោ   អនត្តតោ   វិបស្សន្តិ   អស្សាទេន្តិ   អភិនន្តន្តិ
 តំ   អារព្ព   វាកោ   ឧប្បជ្ជតិ   ទោមនស្សំ   ឧប្បជ្ជតិ
 សោតំ . . . វត្ថុ . . .   នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ   ខន្ទេ
 អនិច្ចតោ   ទុក្ខតោ   អនត្តតោ   វិបស្សន្តិ   អស្សាទេន្តិ
 អភិនន្តន្តិ   តំ   អារព្ព   វាកោ   ឧប្បជ្ជតិ   ទិដ្ឋិ   ឧប្បជ្ជតិ
 វិចិត្តិច្ឆា . . .   ទោមនស្សំ . . .   ទិព្វេន   ចក្កុនា
 រូបំ   បស្សន្តិ   ទិព្វាយ   សោតណាតុយា   សទ្ធិំ   សុណាន្តិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

អាកិញ្ចញ្ញាយតនកិរិយា ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកិរិយា រូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ កាយវិញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ ការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥទ្ធិវិធានញ្ញាណ ចេតោ- បរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣២៨] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយ ពិចារណានូវផល ពិចារណានូវព្រះនិព្វាន (ព្រោះថា) ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រក្ខ នៃវោទានៈ ដោយអារម្ម- ណប្បច្ច័យ សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយក្តី បុប្ផជនទាំងឡាយក្តី ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា រមែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវសេចក្តីត្រេកអរនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង ឃើញច្បាស់ នូវសោតៈ . . . នូវវត្ថុ . . . នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិន ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជា អនត្តា រមែងត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវសេចក្តីត្រេកអរនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិកិច្ចា . . . ទោមនស្ស . . . ឃើញនូវ រូប ដោយចក្ខុ ដូចជាទិព្វ ព្មនូវសំឡេង ដោយសោតធាតុ ដូចជាទិព្វ

អាចយតាមិត្តិកេ បញ្ញាវារោ

ចេតោបរិយញ្ញាណោន   នេវាចយតាមិជាបចយតាមិ-
 ចិត្តសមន្តិស្ស   ចិត្តំ   ជាតាតិ   នេវាចយតាមិជាបចយ-
 តាមី   ខន្ធោ   ឥទ្ធិវិធិញ្ញាណាស្ស   ចេតោបរិយញ្ញាណាស្ស
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាស្ស   អនាគតំសញ្ញាណាស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន   បច្ចយោ ។

[៣២៩]   នេវាចយតាមិជាបចយតាមិ   ធម្មោ
 អបចយតាមិស្ស   ធម្មស្ស   អារម្មណាប្បច្ចយេន   បច្ចយោ
 និព្វានំ   មក្កស្ស   អារម្មណាប្បច្ចយេន   បច្ចយោ ។

[៣៣០]   អាចយតាមិ   ធម្មោ   អាចយតាមិស្ស
 ធម្មស្ស   អធិបតិប្បច្ចយេន   បច្ចយោ   អារម្មណាធិបតិ
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ   នានំ   ទត្វា   សីលំ
 សមាទិយិត្វា   ឧចោសថកម្មំ   កត្វា   តំ   ករុំ   កត្វា   បច្ច-
 វេក្ខតិ   បុព្វេ   សមុទាចិណ្ណានិ   កត្វា   ករុំ   បច្ចវេក្ខតិ
 ឈានា   វុដ្ឋហិត្វា   ឈានំ   ករុំ   កត្វា   បច្ចវេក្ខតិ
 អាចយតាមី   ខន្ធោ   ករុំ   កត្វា   អស្សាទេតិ   អភិទន្ធតិ
 តំ   ករុំ   កត្វា   វាកោ   ឧប្បជ្ជតិ   ទិដ្ឋិ   ឧប្បជ្ជតិ ។
 សហជាតាធិបតិ   អាចយតាមិ   អធិបតិ   សម្បយុត្ត-
 កានំ   ខន្ធានំ   អធិបតិប្បច្ចយេន   បច្ចយោ ។

អាចយគាមិគ្គិកៈ បញ្ញាវារៈ

ស្គាល់នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃឥទ្ធិវិធានញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣២៩] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣៣០] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ធ្វើនូវបុញ្ញកម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលបានសន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ចេញអំពីឈាន ធ្វើឈាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើនូវបុញ្ញកម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ ក៏កើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣៣១] អាចយកាមិ ធម្មោ នេវាចយកាមិ-
នាបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតាធិបតិ អាចយកាមិ អធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
រូចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៣២] អាចយកាមិ ធម្មោ អាចយកាមិស្ស
ច នេវាចយកាមិនាបចយកាមិស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ អាចយកាមិ
អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ
រូចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៣៣] អបចយកាមិ ធម្មោ អបចយកាមិស្ស
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិ-
បតិ អាចយកាមិ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៣៤] អបចយកាមិ ធម្មោ អាចយកាមិស្ស
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ
សេក្ខា មក្កា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។

[៣៣៥] អបចយកាមិ ធម្មោ នេវាចយកាមិនា-
បចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៣៣១] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាន ដល់សហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជា បច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៣៣២] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវការសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ មិនសន្សំផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំង ឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៣៣៣] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជា តាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃ សម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៣៣៤] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

[៣៣៥] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ

អាចយកាមិត្តិកេ បញ្ហាវារោ

អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
អរហា មក្កា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ ករុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខតិ ។
សហជាតាធិបតិ អបចយកាមិ អធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានំ រូចានំ ។ បេ ។

[៣៣៦] អបចយកាមិ ធម្មោ អបចយកាមិស្ស
ច នេវាចយកាមិធាបចយកាមិស្ស ច ធម្មស្ស អធិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ សហជាតាធិបតិ អបចយ-
កាមិ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានញ្ច រូចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

[៣៣៧] នេវាចយកាមិធាបចយកាមិ ធម្មោ
នេវាចយកាមិធាបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ច-
យេន បច្ចុយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។
អារម្មណាធិបតិ អរហា ផលំ ករុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខតិ
និព្វានំ ករុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខតិ និព្វានំ ផលស្ស អធិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ សហជាតាធិបតិ នេវា-
ចយកាមិធាបចយកាមិ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចុយោ ។

អាចយតាមិត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះអរហន្ត ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ (ជា បច្ច័យ) នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ។ បេ ។

[៣៣៦] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវការមិនសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ ការមិនសន្សំផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំង ឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៣៣៧] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន សន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតា ធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះអរហន្ត ធ្វើនូវផល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា (ចំណែកខាង) ព្រះនិព្វាន ក៏ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ សហជាតាធិបតិ គឺ ធម៌ ជាអធិបតិ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិន ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃចិត្ត សមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣៣៨] នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ អា-
 ចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ សេក្ខា ផលំ ករំ កត្វា បច្ច-
 វេក្ខន្តិ និព្វានំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ កោត្រ-
 ភុស្ស វោទានស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ
 ករំ កត្វា អស្សាទេតិ វត្ថុ . . . នេវាចយកាមិណាបច-
 យកាមី ខន្ធេ ករំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ
 ករំ កត្វា វាកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . ។

[៣៣៩] នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ
 អបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ និព្វានំ មត្តស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បេ ។ បច្ចយោ ។

[៣៤០] អាចយកាមិ ធម្មោ អាចយកាមិស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
 អាចយកាមី ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ អាចយកាមីណំ
 ខន្ធាណំ អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ កោ-
 ត្រភុស្ស អនុលោមំ វោទានស្ស អនន្តរាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

[៣៣៨] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយ ធ្វើនូវផល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា (ចំណែកខាង) ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ នៃវោទានៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បុគ្គល ធ្វើនូវចក្ខុ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ នូវវត្ថុ... ធ្វើនូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើនូវសេចក្តីត្រេកអរនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ ... ។

[៣៣៩] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ លេ ។ ជាបច្ច័យ ។

[៣៤០] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ មុនៗ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយៗ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវោទានៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

អាចយកាមិត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[៣៤១] អាចយកាមិ ធម្មោ អាចយកាមិស្ស
ធម្មស្ស . . . កោត្រកុ មគ្គស្ស វោទានំ មគ្គស្ស
អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៤២] អាចយកាមិ ធម្មោ នេវាចយកាមិណា-
បចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ
អាចយកាមិ ខន្ធា វុដ្ឋានស្ស អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ច-
យោ សេក្ខានំ អនុលោមំ ផលសមាបត្តិយា និរោ-
ធា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនកុសលំ
ផលសមាបត្តិយា អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៤៣] អបចយកាមិ ធម្មោ នេវាចយកាមិ-
ណាបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ
មក្កោ ផលស្ស អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៤៤] នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ នេវា-
ចយកាមិណាបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អនន្តរឃ្យច្ចយេន
បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ខន្ធា
បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ ខន្ធាណំ កវដ្ឋំ អារដ្ឋនាយ កិរិយំ
វុដ្ឋានស្ស អរហតោ អនុលោមំ ផលសមាបត្តិយា
និរោធា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនកិរិយំ
ផលសមាបត្តិយា អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

អាចយតាមិគ្គិកៈ បញ្ញាវារៈ

[៣៤១] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . គោត្រភូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វោទានៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ ។

[៣៤២] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិន ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ គឺ ខន្ធ ទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃវុជ្ជានៈ ដោយអនន្ត- រហ្មច្ច័យ អនុលោម របស់សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយ (ជាបច្ច័យ) នៃផល- សមាបត្តិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកុសល របស់បុគ្គលកាលចេញអំពី និរោធិ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ ។

[៣៤៣] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ គឺ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ ។

[៣៤៤] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ មុនៗ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយៗ ភវង្គៈ (ជា បច្ច័យ)នៃអាវជ្ជនៈកិរិយា(ជាបច្ច័យ)នៃវុជ្ជានៈ អនុលោម របស់ព្រះអរហន្ត (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកិរិយា របស់បុគ្គល កាលចេញអំពីនិរោធិ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣៤៥] លោកយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ
អាចយកាមិស្ស ធម្មស្ស . . . អារដ្ឋេនា អាចយកាមិណំ
ខន្ធានំ អនន្តរយ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៤៦] អាចយកាមិ ធម្មោ អាចយកាមិស្ស
ធម្មស្ស សមនន្តរយ្យច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរសទិសំ ។
សហជាតយ្យច្ចយេ បដិច្ចវារេ សហជាតសទិសា នវ
បញ្ញា ។ អញ្ញមញ្ញយ្យច្ចយេ បដិច្ចវារេ អញ្ញមញ្ញស-
ទិសំ តីណិ ។ និស្សយយ្យច្ចយេ បច្ចយវារេ និស្ស-
យសទិសំ ។ ចត្តារិចិ ហិ វិសុំ យដេនា នត្តិ ។
តេរស បញ្ញា ។

[៣៤៧] អាចយកាមិ ធម្មោ អាចយកាមិស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយយ្យច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌប-
និស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថូបនិស្សយោ ។
បកត្ថូបនិស្សយោ អាចយកាមី សន្ធិំ ឧបនិស្សយ
នានំ ទេតិ សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ . . . ណានំ . . .
វិបស្សនំ . . . អភិញ្ញំ . . . សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាណំ
ជយ្យតិ ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ អាចយកាមី សីលំ . . . សុតំ
ចាកំ បញ្ញំ រាគំ ទោសំ មោហំ មាណំ ទិដ្ឋិ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៣៤៥] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . អារជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៣៤៦] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវការសន្សំ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ (ពាក្យនេះ) ប្រាកដស្មើ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យដែរ ។ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានបញ្ហា ៩ ប្រាកដ ស្មើដោយសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានបញ្ហា ៣ ប្រាកដស្មើដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានបញ្ហាប្រាកដស្មើដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុង បច្ច័យវារៈដែរ ។ បញ្ហា ៤ យ៉ាង មិនមានផ្សេងអំពីតំណ (នៃបច្ច័យ ទាំងនោះ) ទេ ។ បញ្ហា ១៣ ។

[៣៤៧] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវការសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្តបនិ- ស្ស័យ អនន្តរនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បកត្តបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែលដល់នូវការសន្សំ ហើយឲ្យទាន នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . ញ៉ាំងឈាន . . . ញ៉ាំង វិបស្សនា . . . ញ៉ាំងអភិញ្ញា . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ដំឡើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . នូវសុតៈ ចាតៈ បញ្ញា វាតៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ . . .

អាចយកាមិត្តិកេ បញ្ញារាពោ

បត្តនំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ សីលំ . . . ឧចោ-
 សថកម្មំ . . . ឈានំ . . . វិបស្សនំ . . . អភិញ្ញំ . . .
 សមាបត្តិ . . ចាលំ ហានតិ សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ អាចយ-
 កាមិ សទ្ធា . . . បញ្ញា រាគោ . . . បត្តនា អាចយ-
 កាមិយា សទ្ធាយ បញ្ញាយ រាគស្ស បត្តនាយ ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមស្ស ឈានស្ស
 បរិកម្មំ បឋមស្ស ឈានស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បេ ។ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស បរិ-
 កម្មំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បឋមំ ឈានំ ទុតិយស្ស ឈានស្ស
 ។ បេ ។ អាតិញ្ញាយតនំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយ-
 តនស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៤៨] អាចយកាមិ ធម្មោ អបចយកាមិស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរុប-
 និស្សយោ បកត្ថុបនិស្សយោ ។ បកត្ថុបនិស្សយោ
 បឋមស្ស មក្កស្ស បរិកម្មំ បឋមស្ស មក្កស្ស
 ចតុត្ថស្ស មក្កស្ស បរិកម្មំ ចតុត្ថស្ស មក្កស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អាចយតាមិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

អាស្រ័យ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យទាន នូវសីល . . . នូវឧបោស-
 ថកម្ម . . . ញ៉ាំងឈាន . ញ៉ាំងវិបស្សនា . . . ញ៉ាំងអភិញ្ញា . . .
 ញ៉ាំងសមាបត្តិ . . . សម្លាប់សត្វ បំបែកសង្ឃ សទ្ធា ដែលដល់នូវ
 ការសន្សំ . . . បញ្ញា រាគៈ . . . សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា
 ដែលដល់នូវការសន្សំ នៃបញ្ញា នៃរាគៈ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ បរិកម្ម នៃបឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃបឋមជ្ឈាន ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ លេ ។ បរិកម្ម នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃទុតិយជ្ឈាន ។ លេ ។ អាកិញ្ញញ្ញាយតនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៤៨] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ
 និងបកត្តូបនិស្ស័យ ។ បកត្តូបនិស្ស័យ គឺ បរិកម្ម នៃមគ្គទី ១ (ជា
 បច្ច័យ) នៃមគ្គទី ១ បរិកម្ម នៃមគ្គទី ២ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ២
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

[៣៤៩] អាចយកាមិ ធម្មោ នេវាចយកាមិណា-
 បចយកាមិស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អនន្ត្របនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បក-
 ត្តបនិស្សយោ អាចយកាមី សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ អត្តានំ
 អាតាបេតិ បរិតាបេតិ បរិយិដ្ឋិម្បលកំ ទុក្ខំ បច្ចនុ-
 កោតិ អាចយកាមី សីលំ . . . បញ្ញា . . . វាគំ . . . បត្តនំ
 ឧបនិស្សាយ អត្តានំ អាតាបេតិ បរិតាបេតិ បរិយិដ្ឋិ-
 ម្បលកំ ទុក្ខំ បច្ចនុកោតិ អាចយកាមិ សទ្ធា . . .
 បញ្ញា . . . វាគោ . . . បត្តនា កាយិកស្ស សុខស្ស
 កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ កុសលាកុសលំ កម្មំ វិចា-
 កស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៥០] អបចយកាមិ ធម្មោ អបចយកាមិស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បកត្តប-
 និស្សយោ បបមោ មក្កោ ទុតិយស្ស មក្កស្ស តតិ-
 យោ មក្កោ ចតុត្ថស្ស មក្កស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[៣៥១] អបចយកាមិ ធម្មោ អាចយកាមិស្ស
 ធម្មស្ស . . . អាវម្មណ្ឌបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៣៤៩] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល
 អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែលដល់នូវការសន្សំ ហើយញ៉ាំងខ្លួន ឲ្យក្តៅទូទៅ
 ឲ្យក្តៅជុំវិញ ទទួលនូវទុក្ខ ដែលមានការស្វែងរកជាមូល នូវសីល ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ . . . នូវបញ្ញា . . . នូវរាគៈ . . . អាស្រ័យ នូវសេចក្តី
 ប្រាថ្នា ហើយញ៉ាំងខ្លួន ឲ្យក្តៅទូទៅ ឲ្យក្តៅជុំវិញ ទទួលនូវទុក្ខ ដែល
 មានការស្វែងរកជាមូល សទ្ធា ដែលដល់នូវការសន្សំ . . . បញ្ញា . . .
 រាគៈ . . . សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ នៃកាយិកទុក្ខ នៃ
 ផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ កុសលាកុសលកម្ម ជាបច្ច័យ
 នៃវិបាក ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៥០] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្ថបនិស្ស័យ
 គឺ មគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ២ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ៤
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៥១] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវការសន្សំ . . . បានដល់អារម្មណ្តូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។

អាចយកាមិត្តិកេ បញ្ញាវារោ

បកតូបនិស្សយោ សេក្ខា មត្តំ ឧបនិស្សាយ
 អនុប្បន្នំ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ឧប្បន្នំ សមាបជ្ជតិ
 សង្ខារេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ មក្កោ
 សេក្ខានំ អត្ថប្បដិសម្ពិទាយ ធម្មប្បដិសម្ពិទាយ និរុត្តិ-
 ប្បដិសម្ពិទាយ បដិកាលាប្បដិសម្ពិទាយ ហាណាហាន-
 កោសល្លស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៥២] អបចយកាមិ ធម្មោ នេវាចយកាមិណា-
 បចយកាមិស្ស ធម្មស្ស . . . អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកតូបនិស្សយោ ។ បកតូប-
 និស្សយោ អរហា មត្តំ ឧបនិស្សាយ អនុប្បន្នំ កិ-
 រិយសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ឧប្បន្នំ សមាបជ្ជតិ . . .
 ហាណាហានកោសល្លស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ មក្កោ ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៣៥៣] នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ
 នេវាចយកាមិណាបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស ឧប្ប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកតូបនិស្សយោ ។ បកតូ-
 បនិស្សយោ កាយិកំ សុខំ ឧបនិស្សាយ

អាចយតាមិត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

បកតូបនិស្ស័យ គឺ សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយ អាស្រ័យ នូវមគ្គ ហើយ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ដែលមិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់សមាបត្តិ ដែលកើតឡើងហើយ ឃើញច្បាស់ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃអត្ថប្បដិសម្មិទា នៃធម្មប្បដិសម្មិទា នៃនិរុត្តិប្បដិសម្មិទា នៃបដិកាណប្បដិសម្មិទា នៃឋានាឋានកោសល្យ របស់សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៥២] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . បានដល់ អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ ព្រះអរហន្ត អាស្រ័យ នូវមគ្គ ញ៉ាំងកិរិយាសមាបត្តិ ដែលមិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់កិរិយាសមាបត្តិ ដែលកើតឡើងហើយ . . . ជាបច្ច័យ នៃឋានាឋានកោសល្យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៥៣] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវកាយិកសុខ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អត្តានំ អាតាបេតិ បរិតាបេតិ បរិយិដ្ឋិម្ហលកំ ទុក្ខំ
 បច្ចុនុកោតិ កាយិកំ ទុក្ខំ . . . ឧត្តំ . . . កោជនំ
 . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ អត្តានំ អាតាបេតិ
 បរិតាបេតិ កាយិកំ សុខំ . . . កាយិកំ ទុក្ខំ . . .
 ឧត្តំ . . . កោជនំ . . . សេនាសនំ កាយិកស្ស សុខស្ស
 កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរហា កាយិកំ សុខំ ឧប-
 និស្សាយ អនុប្បដ្ឋំ កិរិយសមាបត្តិ ។ បេ ។ វិបស្សតិ
 កាយិកំ ទុក្ខំ . . . ឧត្តំ . . . កោជនំ . . . សេនាសនំ
 ឧបនិស្សាយ ។ បេ ។ វិបស្សតិ ។

[៣៥៤] នេវាចយតាមិធាបចយតាមិ ធម្មោ អា-
 ចយតាមិស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តបនិ-
 ស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ កាយិកំ សុខំ ឧប-
 និស្សាយ ទានំ ទេតិ . . . សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
 ចាលំ ហានតិ សដ្ឋំ ភិទ្ធតិ កាយិកំ ទុក្ខំ . . .
 ឧត្តំ . . . កោជនំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ ទានំ
 ទេតិ . . . សដ្ឋំ ភិទ្ធតិ កាយិកំ សុខំ . . . សេនា-
 សនំ អាចយតាមិយា សទ្ធាយ បញ្ញាយ រាគស្ស
 បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ញ៉ាំងខ្លួន ឲ្យក្តៅទូទៅ ឲ្យក្តៅជុំវិញ ទទួល នូវទុក្ខ ដែលមានការ
 ស្វែងរកជាមូល នូវកាយិកទុក្ខ . . . នូវរដូវ . . . នូវភោជន . . .
 អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ញ៉ាំងខ្លួន ឲ្យក្តៅទូទៅ ឲ្យក្តៅជុំវិញ
 កាយិកសុខ . . . កាយិកទុក្ខ . . . រដូវ . . . ភោជន . . . សេនា-
 សនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ នៃកាយិកទុក្ខ នៃផលសមាបត្តិ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ព្រះអរហន្ត អាស្រ័យ នូវកាយិកសុខ
 ញ៉ាំងកិរិយាសមាបត្តិ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ។ បេ ។ ឃើញច្បាស់
 នូវកាយិកទុក្ខ . . . នូវរដូវ . . . នូវភោជន . . . អាស្រ័យ នូវ
 សេនាសនៈ ។ បេ ។ ឃើញច្បាស់ ។

[៣៥៤] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។
 បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវកាយិកសុខ ហើយឲ្យទាន
 . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សម្រាប់សត្វ បំបែកសង្ឃី នូវកាយិ-
 កទុក្ខ . . . នូវរដូវ . . . នូវភោជន . . . អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ
 ហើយឲ្យទាន . . . បំបែកសង្ឃី កាយិកសុខ . . . សេនាសនៈ ជា
 បច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលដល់នូវការសន្សំ នៃបញ្ញា នៃរាគៈ នៃសេចក្តី
 ប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អាចយតាមិត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[៣៥៥]   លោចយតាមិណាបចយតាមិ   ធម្មោ
 អបចយតាមិស្ស   ធម្មស្ស   ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ   អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ   អនន្ត្របនិស្សយោ
 បកត្តបនិស្សយោ   ។   បកត្តបនិស្សយោ   កាយិកំ
 សុខំ   ឧបនិស្សាយ   មក្កំ   ឧប្បាទេតិ   កាយិកំ   ទុក្ខំ
 . . .   សេនាសនំ   ឧបនិស្សាយ   មក្កំ   ឧប្បាទេតិ   កា-
 យិកំ   សុខំ   . . .   កាយិកំ   ទុក្ខំ   . . .   សេនាសនំ
 មក្កស្ស   ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន   បច្ចយោ   ។

[៣៥៦]   លោចយតាមិណាបចយតាមិ   ធម្មោ
 លោចយតាមិណាបចយតាមិស្ស   ធម្មស្ស   បុរេជាតប្ប-
 ច្ចយេន   បច្ចយោ   អារម្មណ្ឌបុរេជាតំ   វត្ថុបុរេជាតំ   ។
 អារម្មណ្ឌបុរេជាតំ   អរហា   ចក្កំ   . . .   វត្ថុ   អនិច្ចតោ
 ទុក្ខតោ   អនត្តតោ   វិបស្សតិ   ទិព្វេន   ចក្កុនា   រូបំ
 បស្សតិ   ទិព្វាយ   សោតនាតុយា   សទ្ធិំ   សុណាតិ
 រូបាយតនំ   ចក្កុវិញ្ញាណស្ស   ដោជ្ឈព្វាយតនំ   កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស   បុរេជាតប្បច្ចយេន   បច្ចយោ   ។   វត្ថុបុរេ-
 ជាតំ   ចក្កាយតនំ   ចក្កុវិញ្ញាណស្ស   កាយាយតនំ
 កាយវិញ្ញាណស្ស   វត្ថុ   លោចយតាមិណាបចយតាមិ
 ខន្ធនំ   បុរេជាតប្បច្ចយេន   បច្ចយោ   ។

អាចយតាមិត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

[៣៥៥] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវកាយិកសុខ ហើយញ្ចាំងមគ្គ ឲ្យកើត នូវកាយិកទុក្ខ . . . អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយញ្ចាំងមគ្គ ឲ្យកើត នូវកាយិកសុខ . . . នូវកាយិកទុក្ខ . . . សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៥៦] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណ្ឌបុរេជាត គឺ ព្រះអរហន្ត ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ថា មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ឃើញរូប ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ ឮសំឡេង ដោយសោតធាតុដូចជាទិព្វ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

[៣៥៧]   លោកយកាមិណាបចយកាមិ   ធម្មោ
 អាចយកាមិស្ស   ធម្មស្ស   បុរេជាតប្បច្ចយេន   បច្ចយោ
 អាម្ពណាបុរេជាតំ   វត្ថុបុរេជាតំ   ។   អាម្ពណាបុរេជាតំ
 សេក្ខា   វា   បុច្ឆុជ្ជនា   វា   ចក្កំ . . . វត្ថុំ   អនិច្ចតោ
 ទុក្ខតោ   អនត្តតោ   វិបស្សន្តិ   អស្សាទេន្តិ   អភិនន្តន្តិ
 តំ   អាវុត្ត   វាកោ   ឧប្បជ្ជតិ   ទោមនស្សំ   ឧប្បជ្ជតិ
 ទិព្វេន   ចក្កុនា   រូបំ   បស្សតិ   ទិព្វាយ   សោតនាតុ-
 យា   សទ្ធិំ   សុណាតិ   ។   វត្ថុបុរេជាតំ   វត្ថុ   អាចយកា-
 មីនំ   ខន្ធានំ   បុរេជាតប្បច្ចយេន   បច្ចយោ   ។

[៣៥៨]   លោកយកាមិណាបចយកាមិ   ធម្មោ
 អបចយកាមិស្ស   ធម្មស្ស   បុរេជាតប្បច្ចយេន   បច្ចយោ
 វត្ថុបុរេជាតំ   វត្ថុ   អបចយកាមីនំ   ខន្ធានំ   បុរេជាតប្ប-
 ច្ចយេន   បច្ចយោ   ។

[៣៥៩]   អាចយកាមិ   ធម្មោ   លោកយកាមិណា-
 បចយកាមិស្ស   ធម្មស្ស   បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន   បច្ចយោ
 បច្ឆាជាតា   អាចយកាមី   ខន្ធា   បុរេជាតស្ស   ឥមស្ស
 កាយស្ស   បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន   បច្ចយោ   ។

[៣៦០]   អបចយកាមិ   ធម្មោ   លោកយកាមិណា-
 បចយកាមិស្ស   ធម្មស្ស   បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន   បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៣៥៧] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍បុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណ៍បុរេជាត គឺ សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយក្តី បុប្ផជនទាំងឡាយក្តី រមែងឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវសេចក្តីរីករាយនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង ឃើញរូប ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ ឮសំឡេង ដោយសោតធាតុ ដូចជាទិព្វ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៣៥៨] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់វត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៣៥៩] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ដែល មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំដោយបច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

[៣៦០] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ

អាចយតាមិត្តិកេ បញ្ញាវារោ

បច្ឆាជាតា អាចយតាមី ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៦១] នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ធម្មោ
នេវាចយតាមីនាបចយតាមីស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា នេវាចយតាមីនាបចយ-
តាមី ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆា-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៦២] អាចយតាមី ធម្មោ អាចយតាមីស្ស
ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
អាចយតាមី ខន្ធា បច្ឆិមាជំ បច្ឆិមាជំ អាចយតាមីជំ
ខន្ធាជំ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ
កោត្រភុស្ស អនុលោមំ វោទានស្ស អាសេវនប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

[៣៦៣] អាចយតាមី ធម្មោ អបចយតាមីស្ស
ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ កោត្រភុ
មក្កស្ស វោទានំ មក្កស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

អាចយតាមិត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

បានដល់បច្ឆាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

[៣៦១] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ឆាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

[៣៦២] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ មុនៗ
ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយៗ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃ
គោត្រភូ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវោទានៈ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៣៦៣] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ គោត្រភូ (ជាបច្ច័យ)
នៃមគ្គ វោទានៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣៦៤]   ណេវចយតាមិណាបចយតាមិ   ធម្មោ
 ណេវចយតាមិណាបចយតាមិស្ស   ធម្មស្ស . . . បុរិមា
 បុរិមា   ណេវចយតាមិណាបចយតាមិ   ខន្ធា   បច្ឆិមាណំ
 បច្ឆិមាណំ   ណេវចយតាមិណាបចយតាមិណំ   ខន្ធាណំ   អា-
 សេវេនប្បច្ចយេន   បច្ចយោ   ។

[៣៦៥]   អាចយតាមិ   ធម្មោ   អាចយតាមិស្ស
 ធម្មស្ស   កម្មប្បច្ចយេន   បច្ចយោ   អាចយតាមិ   ចេតនា
 សម្បយុត្តកាណំ   ខន្ធាណំ   កម្មប្បច្ចយេន   បច្ចយោ   ។

[៣៦៦]   អាចយតាមិ   ធម្មោ   ណេវចយតាមិណា-
 បចយតាមិស្ស   ធម្មស្ស   កម្មប្បច្ចយេន   បច្ចយោ
 សហជាតា   ធានាខណិកា   ។   សហជាតា   អាចយ-
 តាមិ   ចេតនា   ចិត្តសមុដ្ឋានាណំ   រូចាណំ   កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ   ។   ធានាខណិកា   អាចយតាមិ   ចេតនា
 វិចារកាណំ   ខន្ធាណំ   កដត្តា   ច   រូចាណំ   កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ   ។

[៣៦៧]   អាចយតាមិ   ធម្មោ   អាចយតាមិស្ស
 ច   ណេវចយតាមិណាបចយតាមិស្ស   ច   ធម្មស្ស . . .
 អាចយតាមិ   ចេតនា   សម្បយុត្តកាណំ   ខន្ធាណំ   ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានាណញ្ច   រូចាណំ   កម្មប្បច្ចយេន   បច្ចយោ   ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៣៦៤] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . គឺ ខន្ធទាំងឡាយ មុនៗ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់ នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្រោយៗ ដែលមិនដល់ នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៣៦៥] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវការសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៦៦] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិន ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលដល់ នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយកម្មប្ប- ច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ជា បច្ច័យ នៃវិបាកក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃកដត្តារូបទាំងឡាយផង ដោយ កម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៦៧] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវការសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ ការមិនសន្សំផង. . . គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូប ទាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អាចយតាមិត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[៣៦៨] អបចយតាមិ ធម្មោ អបចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អបចយតាមិ ចេតនា
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៦៩] អបចយតាមិ ធម្មោ នេវាចយតាមិនា-
បចយតាមិស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតា នាណខណិកា ។ សហជាតា អបចយ-
តាមិ ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ ។ នាណខណិ-
កា អបចយតាមិ ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ កម្ម-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧០] អបចយតាមិ ធម្មោ អបចយតាមិស្ស
ច នេវាចយតាមិនាបចយតាមិស្ស ច ធម្មស្ស កម្ម-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អបចយតាមិ ចេតនា សម្ប-
យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ រូបានំ កម្ម-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧១] នេវាចយតាមិនាបចយតាមិ ធម្មោ
នេវាចយតាមិនាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ នេវាចយតាមិនាបចយតាមិ ចេតនា

អាចយតាមិត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

[៣៦៨] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៦៩] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតិ និងនានាខណិកៈ ។ សហជាតិ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៧០] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៧១] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូចានំ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ នេវាចយ-
តាមិណាបចយតាមិ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
កដត្តា ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧២] នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ នេ-
វាចយតាមិណាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស វិចាកប្បច្ចយេន
បច្ចយោ វិចាកោ នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ ឯកោ
ខន្ធា តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធា វត្ថុស្ស
វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧៣] អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ណានប្បច្ចយេន បច្ចយោ មក្កប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧៤] អាចយតាមិ ធម្មោ នេវាចយ-
តាមិណាបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា
អាចយតាមិ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃកដត្តារូបទាំងឡាយផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៧២] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ជាវិបាក ដែលមិនដល់នូវការ
សន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ខន្ធទាំងឡាយ
ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

[៣៧៣] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៣៧៤] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្ប-
ច្ច័យ បានដល់សហជាតិ និងបច្ឆាជាតិ ។ សហជាតិ គឺ ខន្ធទាំង-
ឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ

អាចយកាមិត្តិកេ បញ្ហាវារោ

វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អាច-
យកាមី ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស

វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧៥] បចយកាមី ធម្មោ នេវាចយកាមីនាប-
ចយកាមិស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អបចយកាមី ខន្ធា
ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
បច្ឆាជាតា អបចយកាមី ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧៦] នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មោ
នេវាចយកាមីនាបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស វិប្ប-
យុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆា-
ជាតំ ។ សហជាតា នេវាចយកាមីនាបចយកាមី
ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ នេវាចយកាមីនាបចយកាមី
ខន្ធា កេដត្តារូចានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ខន្ធា វត្ថុស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ
ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ

អាចយតាមិត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

[៣៧៥] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិន
ដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ បាន
ដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។

[៣៧៦] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។
សហជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវ
ការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយវិប្បយុត្ត-
ប្បដ្ឋយ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកងត្តារូបទាំងឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្ប-
ដ្ឋយ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។ ឯបុរេជាត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ចក្ខុយតនំ . . . កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ
នេវាចយតាមិណាបចយតាមីនំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា នេវាចយតាមិណាបច-
យតាមី ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស ។

[៣៧៧] នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ
អាចយតាមិស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរេជាតំ វត្ថុ អាចយតាមីនំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

[៣៧៨] នេវាចយតាមិណាបចយតាមិ ធម្មោ
អបចយតាមិស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ បុរេជាតំ វត្ថុ អបចយតាមីនំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្ត-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៧៩] អាចយតាមិ ធម្មោ អាចយតាមិស្ស
ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាចយតាមិ ឯកោ
ខន្ធា តិណ្ណាន្តំ ខន្ធានំ ។

[៣៨០] អាចយតាមិ ធម្មោ នេវាចយតាមិណា-
បចយតាមិស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

គឺ ចក្ខុយនៈ . . . កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ
វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
នូវការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ខន្ធទាំង-
ឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ (ជាបច្ច័យ)
នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ។

[៣៧៧] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បាន
ដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការ
សន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៣៧៨] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
ការមិនសន្សំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៣៧៩] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ
(ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ។

[៣៨០] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ

អាចយកាមិត្តិកេ បញ្ញាវារោ

សហជាតំ បច្ឆាជាតំ សហជាតា អាចយកាមី
ខន្ទា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចុ-
យោ ។ បច្ឆាជាតា អាចយកាមី ខន្ទា បុរេជាតស្ស
ឥមស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

[៣៨១] អាចយកាមី ធម្មោ អាចយកាមិស្ស
ច នេវាចយកាមិធាបចយកាមិស្ស ច ធម្មស្ស អត្តិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អាចយកាមី ឯកោ ខន្ទា
តិណ្ណាន្នំ ខន្ទានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ រូចានំ អត្តិប្បច្ចុ-
យេន បច្ចុយោ ទ្វេ ខន្ទា . . . ។ អបចយកាមិ
ធម្មោ . . . តីណិ ។ អាចយកាមិនយេន កាតព្វំ ។

[៣៨២] នេវាចយកាមិធាបចយកាមិ ធម្មោ នេ-
វាចយកាមិធាបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចុយេន
បច្ចុយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ
តទ្ធិយំ ។ សហជាតោ នេវាចយកាមិធាបចយកាមិ
ឯកោ ខន្ទា តិណ្ណាន្នំ ខន្ទានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ
រូចានំ អត្តិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ទ្វេ ខន្ទា . . . បដិ-
សន្និក្ខុណោ ខន្ទា វត្ថុស្ស អត្តិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ វត្ថុ
ខន្ទានំ អត្តិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ឯកំ មហាក្ខតំ . . .
ពាហិរំ . . . អាហារំ . . . ឧតុ . . . អសញ្ញសត្តានំ . . . ។

អាចយគាមិត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

បានដល់សហជាត និងបច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយ អត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

[៣៨១] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវការសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ មិនសន្សំផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជា បច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ . . . (វារៈនៃបុច្ឆានិងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើតាមន័យក្នុងអាចយគាមិធម៌ ។

[៣៨២] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិន សន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការ មិនសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងតន្រ្តិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលមិនដល់នូវ ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ មហាកូត ១ . . . ពាហិរៈ . . . អាហារ . . . ឧត្ត . . . នៃពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បុរេជាតំ អរហា ចក្កំ . . . វត្ថុំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សតិ ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ . . . ទិព្វាយ
 សោតនាតុយា សទ្ធិំ សុណាតិ រូបាយតនំ ចក្កុ-
 វិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ចក្កា-
 យតនំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស . . . កាយាយតនំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស វត្ថុ នេវាចយកាមិណាបចយកាមីនំ ខន្ធានំ
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា នេវាចយកា-
 មិណាបចយកាមី ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កតធឿកាហោ អារហាហោ
 ឥមស្ស កាយស្ស រូបដីវិតិទ្ធិយំ កតត្តារូបាទំ ។

[៣៨៣] នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ
 អាចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេ-
 ជាតំ សេក្ខា វា បុថុជ្ជនា វា ចក្កំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ អភិនន្តន្តិ តំ អារព្ព
 រាគោ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ សោតំ . . . វត្ថុំ
 អនិច្ចតោ . . . វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ អភិនន្តន្តិ តំ អារព្ព
 រាគោ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ
 . . . ទិព្វាយ សោតនាតុយា សទ្ធិំ សុណាតិ វត្ថុ
 អាចយកាមីនំ ខន្ធានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ឯបុរេជាត គឺ ព្រះអរហន្ត ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ថាមិន
 ទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន (ឃើញ)រូប ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ . . . ឮ
 សំឡេង ដោយសោតធាតុដូចជាទិព្វ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុ-
 វិញ្ញាណ ដោយដ្ឋព្វាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ចក្ខាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ . . . កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយ-
 វិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ
 នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ កតទ្ធិង្គារាហារ (ជា
 បច្ច័យ) នៃកាយនេះ រូបជីវិត្រ្យិយ (ជាបច្ច័យ) នៃកដត្តារូបទាំងឡាយ ។

[៣៨៣] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់
 បុរេជាត គឺ សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយក្តី បុថុជនទាំងឡាយក្តី ឃើញ
 ច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ហើយត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈ ប្រារព្ធ នូវសេចក្តីរីករាយនោះ . . . ទោមនស្ស កើតឡើង នូវ
 សោតៈ . . . ឃើញច្បាស់ នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង . . . ហើយត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈ ប្រារព្ធ នូវសេចក្តីរីករាយនោះ . . . ទោមនស្ស កើតឡើង នូវរូប
 ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ . . . ឮសំឡេង ដោយសោតធាតុដូចជាទិព្វ វត្ថុ
 ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

អាចយកាមិត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[៣៨៤]   លោកយកាមិតាបចយកាមិ   ធម្មា
 អបចយកាមិស្ស   ធម្មស្ស   អត្តិប្បច្ចយេន   បច្ចយោ
 បុរេជាតំ   វត្ថុ   អបចយកាមីនំ   ខន្ធានំ   អត្តិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ   ។

[៣៨៥]   អាចយកាមិ   ច   លោកយកាមិតាបច-
 យកាមិ   ច   ធម្មា   អាចយកាមិស្ស   ធម្មស្ស   អត្តិប្បច្ច-
 យេន   បច្ចយោ   សហជាតំ   បុរេជាតំ   ។   សហជាតោ
 អាចយកាមិ   ឯកោ   ខន្ធា   ច   វត្ថុ   ច   តិណ្ណន្នំ
 ខន្ធានំ   អត្តិប្បច្ចយេន   បច្ចយោ   ទ្វេ   ខន្ធា   . . .   ។

[៣៨៦]   អាចយកាមិ   ច   លោកយកាមិតាបច-
 យកាមិ   ច   ធម្មា   លោកយកាមិតាបចយកាមិស្ស
 ធម្មស្ស   អត្តិប្បច្ចយេន   បច្ចយោ   សហជាតំ   បច្ឆា-
 ជាតំ   អាហារំ   ឥន្ទ្រិយំ   ។   សហជាតោ   អាចយកាមី
 ខន្ធា   ច   មហាក្ខតា   ច   ចិត្តសមុដ្ឋានានំ   រូចានំ
 អត្តិប្បច្ចយេន   បច្ចយោ   ។   បច្ឆាជាតោ   អាចយកាមី
 ខន្ធា   ច   កតទ្បិកាវោ   អាហារោ   ច   ឥមស្ស   កា-
 យស្ស   អត្តិប្បច្ចយេន   បច្ចយោ   ។   បច្ឆាជាតោ
 អាចយកាមី   ខន្ធា   ច   រូបដីវិតិទ្ធរិយញ្ច   កដត្តារូចានំ
 អត្តិប្បច្ចយេន   បច្ចយោ   ។

អាចយតាមិក្កិកៈ បញ្ហាវារៈ

[៣៨៤] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បាន ដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការ មិនសន្សំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[៣៨៥] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់ នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់ នូវការសន្សំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃ ខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

[៣៨៦] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវ ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់ នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ បានដល់ សហជាត បច្ច័យជាត អាហារ និងតន្ត្រិយ ។ សហជាត ខន្ធ ទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី មហាកូតទាំងឡាយក្តី ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ច័យជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី កតឡិដ្ឋារាហារក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ច័យជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែល ដល់នូវការសន្សំក្តី រូបជីវិតន្ត្រិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃកដត្តារូបទាំងឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣៨៧] អបចយកាមិ ច នេវាចយកាមិជាបច-
 យកាមិ ច ធម្មា អបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ ទ្វេ កាតញ្ច ទស្សិតនយេន ។
 នត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិតតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អវិតតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៨៨] ហេតុយា សត្ត អារម្មណេ សត្ត
 អធិបតិយា ទស អនន្តរេ ឆ សមនន្តរេ ឆ សហ-
 ជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញេ តីណិ ទិស្សយេ តេស ឧប-
 ទិស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ
 អាសេវនេ តីណិ កម្មេ សត្ត វិចារកេ ឯកំ
 អាហារេ សត្ត ឥន្ទ្រិយេ សត្ត ណានេ សត្ត មក្កេ
 សត្ត សម្បយុត្តេ តីណិ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា
 តេស នត្តិយា ឆ វិតតេ ឆ អវិតតេ តេស ។

អនុលោមំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៣៨៧] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវ
ការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវ
ការមិនសន្សំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ច័យទាំងពីរ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ
តាមន័យដែលសំដែងរួចហើយ ។ (ធម៌) ជាបច្ច័យ ដោយនត្តិប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

[៣៨៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ
១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តិប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

ចប់ អនុលោម ។

អាចយកាមិត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[៣៨៩] អាចយកាមិ ធម្មោ អាចយកាមិស្ស ធម្មស្ស
អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។ សហជាតប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៩០] អាចយកាមិ ធម្មោ អបចយកាមិស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៩១] អាចយកាមិ ធម្មោ នេវាចយកាមិជាប-
ចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ កិម្ពប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

[៣៩២] អាចយកាមិ ធម្មោ អាចយកាមិស្ស
ច នេវាចយកាមិជាបចយកាមិស្ស ច ធម្មស្ស សហ-
ជាតប្បច្ចយេន ប្បច្ចយោ ។

[៣៩៣] អបចយកាមិ ធម្មោ អបចយកាមិស្ស
ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៩៤] អបចយកាមិ ធម្មោ អាចយកាមិស្ស
ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អាចយតាមិត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

[៣៨៩] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការសន្សំ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។ លេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៩០] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៩១] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយបច្ច័យជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៩២] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់
នូវការមិនសន្សំផង ដោយសហជាតិប្បច្ច័យ ។

[៣៩៣] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយសហជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៩៤] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣៩៥] អបចយកាមិ ធម្មោ នេវាចយកាមិណា-
បចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៩៦] អបចយកាមិ ធម្មោ អបចយកាមិស្ស
ច នេវាចយកាមិណាបចយកាមិស្ស ច ធម្មស្ស សហ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៩៧] នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ នេ-
វាចយកាមិណាបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៩៨] នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ
អាចយកាមិស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៣៩៩] នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ អប-
ចយកាមិស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៣៩៥] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការសន្សំ ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

[៣៩៦] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំផង នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[៣៩៧] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយតន្ត្រីប្បច្ច័យ ។

[៣៩៨] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៣៩៩] ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

អាចយកាមិត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[៤០០] អាចយកាមិ ច នេវាចយកាមិជាបច-
យកាមិ ច ធម្មា អាចយកាមិស្ស ធម្មស្ស . . .
សហជាតំ បុរេជាតំ ។

[៤០១] អាចយកាមិ ច នេវាចយកាមិជាបច-
យកាមិ ច ធម្មា នេវាចយកាមិជាបចយកាមិស្ស
ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

[៤០២] អបចយកាមិ ច នេវាបចកាមិជាបចយ-
កាមិ ច ធម្មា អបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស . . . សហ-
ជាតំ បុរេជាតំ ។

[៤០៣] អបចយកាមិ ច នេវាចយកាមិជាបច-
យកាមិ ច ធម្មា នេវាចយកាមិជាបចយកាមិស្ស
ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

[៤០៤] នហេតុយា បណ្ណាស នអារម្មណោ នអ-
ធិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ បណ្ណាស នសហ-
ជាតេ ឯកាទស នអញ្ញមញ្ញេ ឯកាទស ននិស្សយេ
ឯកាទស នឧបនិស្សយេ ចុទ្ធស នបុរេជាតេ តេរស

អាចយតាមិគ្គិកៈ បញ្ញាវារៈ

[២០០] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំ... បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

[២០១] ធម៌ ដែលដល់នូវការសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . បានដល់សហជាត បច្ច័យជាត អាហារ និងតន្ត្រីយ ។

[២០២] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ... បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

[២០៣] ធម៌ ដែលដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ មិនដល់នូវការមិនសន្សំ . . . បានដល់សហជាត បច្ច័យជាត អាហារ និងតន្ត្រីយ ។

[២០៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ នអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តរប្បច្ច័យ និងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នបច្ឆាជាតេ បណ្ណាស នអាសវនេ នកម្មេ នវិចារកេ
 នអាហារេ នសង្ខិយេ នឈានេ នមក្កេ បណ្ណាស
 នសម្បយុត្តេ ឯកានស នវិប្បយុត្តេ នវ នោអត្ថិ-
 យា នវ នោនត្ថិយា បណ្ណាស នោវិតតេ បណ្ណាស
 នោអវិតតេ នវ ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយំ ។

[៤០៥] នហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ សត្ត . . .
 នអធិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ សត្ត នអញ្ញ-
 មញ្ញេ តីណិ នឧបនិស្សយេ សត្ត នបុរេជាតេ
 នបច្ឆាជាតេ នអាសវនេ នកម្មេ នវិចារកេ នអា-
 ហារេ នសង្ខិយេ នឈានេ នមក្កេ សត្ត នសម្ប-
 យុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ តីណិ នោនត្ថិយា សត្ត
 នោវិតតេ សត្ត ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្ប-
ច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នអាហារប្បច្ច័យ នតន្ត្រិយប្បច្ច័យ នឈាន-
ប្បច្ច័យ និងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនោអត្តិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១៥ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុនីយៈ ។

[៤០៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
. . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តរប្បច្ច័យ និងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ នអាសេវនប្ប-
ច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នអាហារប្បច្ច័យ នតន្ត្រិយប្ប-
ច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុ-
ត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោ-
នត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចុនីយៈ ។

អាចយតាមិត្តិកេ បញ្ហាវារោ

[៤០៦] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ សត្ត . . .
 អធិបតិយា នស អនន្តរេ ឆ សមនន្តរេ ឆ សហ-
 ជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញេ តីណិ និស្សយេ តេស
 ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ
 អាសេវនេ តីណិ កម្មេ សត្ត វិចាកេ ឯកំ អាហា-
 រេ សត្ត ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មក្កេ សត្ត សម្បយុត្តេ
 តីណិ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា តេស នត្តិយា ឆ
 វិកតេ ឆ អវិកតេ តេស ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

អាចយតាមិត្តិកំ ទសមំ និដ្ឋិតំ

អាចយគាមិត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

[៤០៦] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
 ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។
 បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុនីយានុលោម ។

ចប់ អាចយគាមិត្តិកៈ ទី ១០

សេក្ខិត្តិកំ

បដិច្ចវារោ

[៤០៧] សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច សេក្ខោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច
 នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 សេក្ខោ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ សេក្ខំ
 ធម្មំ បដិច្ច សេក្ខោ ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។

[៤០៨] អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច អសេក្ខោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អសេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ។
 អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ
 . . . អសេក្ខោ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច អសេក្ខោ ច នេវសេក្ខានា-
 សេក្ខោ ច ធម្មា . . . អសេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។

សេក្ខត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៤០៧] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ខន្ធ ២ . . . ។

[៤០៨] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ខន្ធ ២ . . . ។

សេក្ខត្តិកេ បដិច្ចវាណ

[៤០៩] នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . . នេវសេក្ខានាសេក្ខំ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញូ រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ
 ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ
 បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា ទ្វេ មហាក្ខតេ បដិច្ច ទ្វេ
 មហាក្ខតា មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 កាដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។

[៤១០] សេក្ខញូ នេវសេក្ខានាសេក្ខញូ ធម្មំ
 បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា សេក្ខោ ខន្ធធ្វេ ច មហាក្ខតេ ច
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៤១១] អសេក្ខញូ នេវសេក្ខានាសេក្ខញូ ធម្មំ
 បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា អសេក្ខោ ខន្ធធ្វេ ច មហាក្ខតេ ច
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

សេក្ខតិកៈ បដិច្ចវារៈ

[២០៩] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូប
 ក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិន
 មិនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហាកូត ៣ អាស្រ័យមហា-
 កូត ១ មហាកូត ២ អាស្រ័យមហាកូត ២ ចិត្តសមុជ្ជានរូប កងត្តារូប
 និងឧបាទារូប អាស្រ័យមហាកូតទាំងឡាយ ។

[២១០] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌
 ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង មហាកូតទាំងឡាយផង ។

[២១១] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ធម៌
 ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង មហាកូតទាំងឡាយផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៤១២] សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច សេក្ខោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អាម្ពណាប្បច្ចយា អធិបតិប្បច្ចយា បដិ-
 សន្តិ នត្តិ ។ អនន្តរាប្បច្ចយា សមនន្តរាប្បច្ចយា សហ-
 ជាតប្បច្ចយា សព្វេ មហាក្ខតា កាតព្វា ។ អញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយា
 បុរេជាតប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា សេក្ខំ ឯកំ
 ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។

[៤១៣] នេវសេក្ខាណសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ-
 សេក្ខាណសេក្ខោ ធម្មោ . . . អាសេវនប្បច្ចយា នេវ-
 សេក្ខាណសេក្ខំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធធ្វេ . . . កម្មប្បច្ចយា វិចាកប្បច្ចយា វិចាកំ សេក្ខំ
 ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។
 តីណិ បរិបុណ្ណំ ។

[៤១៤] អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច អសេក្ខោ ធម្មោ . . .
 វិចាកប្បច្ចយា អសេក្ខំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច . . .
 តីណិ ។

[៤១៥] នេវសេក្ខាណសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច
 នេវសេក្ខាណសេក្ខោ ធម្មោ . . . វិចាកប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[២១២] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែល
 ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ និងអធិប-
 តិប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ ពួកមហាក្ខតទាំងអស់ បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើតាមទំនង អនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ និងសហជាតប្បច្ច័យ ។
 ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ
 និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ និងអាសេ-
 វនប្បច្ច័យ នូវខន្ធ ២ . . . ។

[២១៣] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អ-
 សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ
 ១ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល នូវ
 ខន្ធ ២ . . . ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ និងវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាក-
 ក្ខន្ធទ ១ ជារបស់សេក្ខបុគ្គល នូវខន្ធ ២ . . . ។ វារៈ ៣ ជាពាក្យគ្រប់គ្រាន់ ។

[២១៤] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែល
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . វារៈ ៣ ។

[២១៥] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
 មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ

សេក្ខត្តិកេ បដិច្ចវារោ

វិចាកំ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . បដិ-
សន្ធិក្ខណោ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា
ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ។

[៤១៦] សេក្ខញ នេវសេក្ខានាសេក្ខញ ធម្មំ
បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . . វិចាកប្បច្ច-
យា វិចាកេ សេក្ខេ ខន្ធធ្វេ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៤១៧] អសេក្ខញ នេវសេក្ខានាសេក្ខញ ធម្មំ
បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . . វិចាកប្បច្ច-
យា អសេក្ខេ ខន្ធធ្វេ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៤១៨] សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច សេក្ខោ ធម្មោ . . .
អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយា ឈានប្បច្ចយា មក្ក-
ប្បច្ចយា សម្បយុត្តប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្តិ-
ប្បច្ចយា នត្តិប្បច្ចយា វិកតប្បច្ចយា អវិកតប្បច្ចយា ។

សេក្ខតិកៈ បដិច្ចវារៈ

គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យវិបាកក្ខន្ធន្ធ ១ ដែលមិន
មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល នូវខន្ធ ២ . . .
វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ
អាស្រ័យ វត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ . . . ។

[២១៦] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង . . .
ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យវិបាកក្ខន្ធទាំងឡាយ
ជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

[២១៧] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
. . . ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

[២១៨] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ជារបស់
សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ
មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្តិប្បច្ច័យ នត្តិប្បច្ច័យ
វិតតប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៤១៩] ហេតុយា នវ អារម្មណោ តីណិ អធិ-
 បតិយា នវ អនន្តវេ តីណិ សមនន្តវេ តីណិ សហ-
 ជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញោ តីណិ និស្សយេ នវ ឧប-
 និស្សយេ តីណិ បុរេជាតេ តីណិ អាសេវនេ ទ្វេ-
 កម្មេ នវ វិចារកេ អាហារេ ឥន្ទ្រិយេ ណានេ មក្ក-
 នវ សម្បយុត្តេ តីណិ វិប្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ
 នត្តិយា តីណិ វិភតេ តីណិ អវិភតេ នវ ។ ឯវ
 កណោតព្វំ ។

អនុលោមំ ។

[៤២០] នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា
 អហេតុកំ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . .
 អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធា បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ
 បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច ពាហិវំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[២១៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈាន-
 ប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[២២០] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ
 ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល នូវ
 ខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ក្នុងអហេតុកប្បដិសន្ធិ ខន្ធ
 ទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ អាស្រ័យមហាកូត ១ នូវពាហិរ . . .

សេក្ខតិកេ បដិច្ចវារោ

អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧត្តសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញា-
សត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . វិចិត្តិច្ឆាសហគតេ
ឧទ្ធចូសហគតេ ខន្ទេ បដិច្ច វិចិត្តិច្ឆាសហគតោ
ឧទ្ធចូសហគតោ មោហោ ។

[៤២១] សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ
ធម្មោ . . . នអារម្មណាប្បច្ចយា សេក្ខេ ខន្ទេ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៤២] អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេ-
ក្ខោ ធម្មោ . . . នអារម្មណាប្បច្ចយា អសេក្ខេ ខន្ទេ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៤២៣] នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ-
សេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . . នអារម្មណាប្បច្ចយា
នេវសេក្ខានាសេក្ខេ ខន្ទេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ ខន្ទេ បដិច្ច វត្ថុ ឯកំ មហា-
ក្ខតំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ . . . ។

សេក្ខតិកៈ បដិច្ចវារៈ

នូវអាហារសមុជ្ជាន . . . នូវឧតុសមុជ្ជាន . . . នូវមហាក្ខត ១
ដែលជារបស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[២២១] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអា-
រម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលជា
របស់សេក្ខបុគ្គល ។

[២២២] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះ
នអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែល
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ។

[២២៣] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
សមុជ្ជានរូបអាស្រ័យ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ នូវមហាក្ខត ១ . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៤២៤] សេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . .
 នអារម្មណាប្បច្ចយា សេក្ខោ ខន្តោ ច មហាក្សតេ
 ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៤២៥] អសេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . នអារម្មណា-
 ប្បច្ចយា អសេក្ខោ ខន្តោ ច មហាក្សតេ ច បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៤២៦] សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច សេក្ខោ ធម្មោ . . .
 នអធិបតិប្បច្ចយា សេក្ខោ ខន្តោ បដិច្ច សេក្ខោ
 អធិបតិ ។ អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច អសេក្ខោ
 ធម្មោ . . . នអធិបតិប្បច្ចយា អសេក្ខោ ខន្តោ
 បដិច្ច អសេក្ខោ អធិបតិ ។ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ
 ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[២២៤] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែល
មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង . . .
ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

[២២៥] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
ផង . . . ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

[២២៦] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជា
របស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់
សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌
ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
. . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលមិន
មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . .

សេក្ខត្តិកេ បដិច្ចវារោ

នអធិបតិប្បច្ចយា បរិបុណ្ណំ បដិសន្ធិបិ មហាក្កតាបិ
 សព្វេ ។ នអនន្តរប្បច្ចយា នសមនន្តរប្បច្ចយា ន-
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា នឧបនិស្សយប្បច្ចយា នបុរេជា-
 តប្បច្ចយា សត្ត កុសលត្តិកសទិសា ។ នបច្ឆាជា-
 តប្បច្ចយា . . . ។

[៤២៧] នអាសេវនប្បច្ចយា វិចាកំ សេក្ខំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ សេក្ខំ
 ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . . នអា-
 សេវនប្បច្ចយា សេក្ខោ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ។ សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច សេក្ខោ ច នេវសេក្ខា-
 នាសេក្ខោ ច ធម្មោ . . . នអាសេវនប្បច្ចយា វិចាកំ
 សេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច
 អសេក្ខោ ធម្មោ . . . តីណិ ។ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ
 ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . . នអាសេវ-
 នប្បច្ចយា នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ឯកំ . . . បរិបុណ្ណំ ។

សេក្ខត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្ធិក្តី មហាក្ខតទាំងអស់ក្តី រមែង
មានដោយគ្រប់គ្រាន់ ។ វារៈ ៧ ប្រាកដស្មើដោយកុសលត្តិកៈ
ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ នឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ និងនបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ . . . ។

[២២៧] . . . ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យវិបាក-
ក្ខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលមិនមែន
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែល
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អា-
ស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជារបស់
សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អ-
សេក្ខបុគ្គលក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអា-
សេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យវិបាកក្ខន្ធ ១
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខ-
បុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . (បានដល់វារៈ
នៃពាក្យបុច្ឆា និងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់
សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែន
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះន-
អាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . (វារៈនេះ) ជាវារៈគ្រប់គ្រាន់ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

សេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច . . . ។ យដនា

បរិបុណ្ណា ។ ទ្វេបិ កាតញ្ច នវ ។

[៤២៨] . . . នកម្មប្បច្ចយា សេក្ខេ ខន្តេ បដិច្ច
សេក្ខា ចេតនា ។ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . . នកម្មប្បច្ចយា
នេវសេក្ខានាសេក្ខេ ខន្តេ បដិច្ច នេវសេក្ខានា-
សេក្ខា ចេតនា ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . .
ឧតុសមុដ្ឋានំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ។

[៤២៩] សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច សេក្ខោ ធម្មោ . . .
នវិចាកប្បច្ចយា សេក្ខំ ឯកំ ខន្តំ បដិច្ច ។ សេក្ខំ
ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . . នវិចា-
កប្បច្ចយា សេក្ខេ ខន្តេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
រូបំ ។ សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច សេក្ខោ ច នេវសេក្ខា-
នាសេក្ខោ ច ធម្មោ . . . នវិចាកប្បច្ចយា សេក្ខំ
ឯកំ ខន្តំ បដិច្ច តយោ ខន្តា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

នូវធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខ-
បុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង . . . ។ តំណ (នៃវារៈនេះ)
មានគ្រប់គ្រាន់ ។ វារៈ ៩ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើឲ្យដូចជាវារៈ ២ ដែរ ។

[២២៨] . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជារបស់សេក្ខ-
បុគ្គល អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែល
មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
. . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែន
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល នូវពាហិរៈ . . .
អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧតុសមុដ្ឋាន មហាក្ខត៍ ១ . . . ។

[២២៩] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជា
របស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែល
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល . . .
ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែល
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែល
មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ។

សេក្ខតិកេ បដិច្ចវារោ

[៤៣០] នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ-
សេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . . នវិចាកប្បច្ចយា បរិ-
បុណ្ណំ បដិសន្ធិ នត្ថិ ។

[៤៣១] សេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . . នវិចាកប្ប-
ច្ចយា សេក្ខោ ខន្ទេ ច មហាក្វតេ ច បដិច្ច ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៤៣២] នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ-
សេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . . នអាហារប្បច្ចយា
នសន្ធិយប្បច្ចយា នឈានប្បច្ចយា នមគ្គប្បច្ចយា ។
សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . .
នសម្បយុត្តប្បច្ចយា ។

[៤៣៣] សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច សេក្ខោ
ធម្មោ . . . នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ សេក្ខំ ឯកំ
ខន្ធុ . . . ។ អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច អសេក្ខោ ធម្មោ . . .

សេក្ខតិកៈ បដិច្ចវារៈ

[៤៣០] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ (វារៈ
នេះ) ជាវារៈគ្រប់គ្រាន់ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។

[៤៣១] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង . . .
ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង មហាកូតទាំងឡាយផង ។

[៤៣២] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ នត្រ្រិយប្ប-
ច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និងនមគ្គប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់
សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជា
របស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៤៣៣] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែល
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែល
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ក្នុងអរូបជ្ឈាន . . . ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ អសេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ . . . ។
 នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ
 ធម្មោ . . . នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ នេវសេក្ខានា-
 សេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ . . . ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . .
 ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ . . . នោនត្តិប្បច្ចយា
 នោវិតតប្បច្ចយា ។

[៤៣៤] នហោតុយា ឯកំ នអារម្មណោ បញ្ច
 នអធិបតិយា តីណិ នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នអញ្ញា-
 មញ្ញោ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរេជាតេ សត្តំ នបច្ឆា-
 ជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ ទ្វេ នវិចាកេ
 បញ្ច នអាហារេ ឯកំ នឥន្ទ្រិយេ ឯកំ នណារេ
 ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ
 តីណិ នោនត្តិយា បញ្ច នោវិតតេ បញ្ច ។ ឯវំ
 កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ១ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ក្នុង
អរូបជ្ឈាន . . . ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ១
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ក្នុង
អរូបជ្ឈាន . . . ពាហិរៈ . . . អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧតុសមុដ្ឋាន . . .
របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ព្រោះនោនត្តិប្បដ្ឋាយ និងនោវិគតប្បដ្ឋាយ ។

[២៣២] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណ៍-
ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្ត-
រប្បដ្ឋាយ នសមនន្តរប្បដ្ឋាយ នអញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋាយ និងនឧបនិស្សយ-
ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចា-
ជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងន-
កម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាហារ-
ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈាន-
ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្ត-
ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្តិ-
ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

សេក្ខត្តិកេ បដិច្ចវារោ

[៤៣៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ បញ្ច . . .
 នអធិបតិយា តីណិ នអនន្តរេ នសមនន្តរេ នអញ្ញ-
 មញ្ញេ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរេជាតេ សត្ត នបច្ឆា-
 ជាតេ នអាសវនេ នវេ នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ បញ្ច
 នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ តីណិ នោនត្តិយា
 បញ្ច នោវិតតេ បញ្ច ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

[៤៣៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ ឯកំ . . .
 អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ អញ្ញមញ្ញេ និស្សយេ
 ឧបនិស្សយេ បុរេជាតេ អាសវនេ កម្មេ វិចារកេ
 អាហារេ ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មត្តេ សម្បយុត្តេ វិប្ប-
 យុត្តេ អត្តិយា នត្តិយា វិតតេ អវិតតេ ។ ឯវំ
 កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បដិច្ចវារោ និដ្ឋិតោ ។

សហជាតវារោ បដិច្ចវារសទិសោ ។

សេក្ខតិកៈ បដិច្ចវារៈ

[៤៣៥] ក្នុងនអាមណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
នអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
នោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

[៤៣៦] ក្នុងអាមណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
. . . ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញមញ្ញ-
ប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ អាសេ-
វនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
អត្តិប្បច្ច័យ នត្តិប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជាតវារៈ ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចយវារោ

[៤៣៧] សេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា សេក្ខោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ បដិច្ចវារសទិសំ ។
 អសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា អសេក្ខោ . . . ហេតុប្បច្ច-
 យា តីណិ បដិច្ចវារសទិសំ ។

[៤៣៨] នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា
 នេវសេក្ខានាសេក្ខោ . . . ហេតុប្បច្ចយា បរិបុណ្ណំ
 មហាក្ខតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ
 ឧបាទារូបំ វត្ថុំ បច្ចយា នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ខន្ធ ។
 នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា សេក្ខោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា សេក្ខោ ខន្ធ ។
 នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា អសេក្ខោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អសេក្ខោ ខន្ធ ។

បច្ច័យវារៈ

[២៣៧] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ វារៈ ៣
 យ៉ាង ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។ ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
 ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ
 គឺ វារៈ ៣ យ៉ាង ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។

[២៣៨] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខ-
 បុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ
 (វារៈនេះ) ជាវារៈគ្រប់គ្រាន់ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប
 ពឹងផ្អែក នឹងមហាកូតទាំងឡាយ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌
 ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខ-
 បុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។
 ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

សេក្ខត្តិកេ បច្ចយវារោ

នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា សេក្ខោ ច នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 វត្ថុំ បច្ចយា សេក្ខា ខន្ធា មហាក្វតេ បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ
 បច្ចយា អសេក្ខោ ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អសេក្ខា
 ខន្ធា មហាក្វតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៤៣៩] សេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា សេក្ខោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 សេក្ខំ ឯកំ ខន្ធឯ វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ សេក្ខញ្ច នេវសេក្ខា-
 នាសេក្ខញ្ច ធម្មំ បច្ចយា នេវសេក្ខានាសេក្ខោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សេក្ខោ ខន្ធា ច
 មហាក្វតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

សេក្ខតិកៈ បច្ចយវារៈ

ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាកូតទាំងឡាយ ។ ធម៌ ដែល
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
 មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងមហាកូតទាំងឡាយ ។

[៤៣៧] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ
 ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង ខន្ធ ២
 . . . ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជា របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌
 ដែលមិនមែនជា របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា របស់អសេក្ខបុគ្គលផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹង
 ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង មហាកូតទាំងឡាយផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

សេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ បច្ចយា
 សេក្ខោ ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សេក្ខំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច វត្ថុញ្ច
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . សេក្ខោ ខន្ធធ្វេ
 ច មហាក្ខតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 អសេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ បច្ចយា . . .
 តីណិ សេក្ខសទិសា ។

[៤៤០] សេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា សេក្ខោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា ឯកំ ។
 អសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា . . . ឯកំ ។ នេវសេក្ខា-
 នាសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា . . . ឯកំ វត្ថុំ បច្ចយា
 នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ខន្ធា ចក្កាយតនំ បច្ចយា
 ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញា-
 ណំ វត្ថុំ បច្ចយា នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ខន្ធា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខ-
 បុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជា
 របស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ ២
 . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខ-
 បុគ្គលផង មហាកូតទាំងឡាយផង ។ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គលផង . . . វារៈ ៣ ប្រាកដស្មើ ដោយធម៌ដែលជា
 របស់សេក្ខបុគ្គលដែរ ។

[៤៤០] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋាយ បានដល់
 វារៈ ១ ។ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . បាន
 ដល់វារៈ ១ ។ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . បានដល់វារៈ ១ គឺ ខន្ធទាំង-
 ឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
 ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងចក្ខុយតនៈ កាយ-
 វិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងកាយាយតនៈ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

សេក្ខត្តិកេ បច្ចយវាពោ

នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា សេក្ខោ ធម្មោ . . .
 អារម្មណាប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា សេក្ខោ ខន្ធ ។ នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា អសេក្ខោ ធម្មោ . . .
 អារម្មណាប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អសេក្ខោ ខន្ធ ។

[៤៤១] សេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា សេក្ខោ ធម្មោ . . . អារម្មណាប្បច្ចយា អសេក្ខំ
 ឯកំ ខន្ធចញ្ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធ ទ្វេ
 ខន្ធ . . . ។

[៤៤២] អសេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា អសេក្ខោ ធម្មោ . . . អារម្មណាប្បច្ចយា
 អសេក្ខំ ឯកំ ខន្ធចញ្ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធ
 ទ្វេ ខន្ធ . . . ។

[៤៤៣] សេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា សេក្ខោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា អនន្តរ្យច្ចយា
 សមនន្តរ្យច្ចយា សហជាតប្បច្ចយា អញ្ញមញ្ញប្បច្ច-
 យា និស្សយប្បច្ចយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយា បុរេជា-
 តប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា សេក្ខំ ឯកំ ខន្ធ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធ ។

សេក្ខតិកៈ បច្ចយវារៈ

ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះអារម្មណា-
 ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។
 ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះអារម្មណាប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

[២២១] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង. . . ព្រោះអារម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹង
 ផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ . . . ។

[២២២] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
 មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង. . . ព្រោះអារម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង ខន្ធ ២ . . . ។

[២២៣] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ អនន្តរប្បច្ច័យ
 សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ និងអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៤៤៤] នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . . អាសេវនប្បច្ចយា នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខំ ឯកំ ខន្ធិ បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា
 នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ខន្ធា ។ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ
 ធម្មំ បច្ចយា សេក្ខោ ធម្មោ . . . វត្ថុំ បច្ចយា
 សេក្ខោ ខន្ធា ។

[៤៤៥] សេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា សេក្ខោ ធម្មោ . . . អាសេវនប្បច្ចយា សេក្ខំ
 ឯកំ ខន្ធឲញ្ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធធ្វេ . . . ។

[៤៤៦] សេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា សេក្ខោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ កម្មប្បច្ចយា វិចាកប្បច្ចយា វិចាកំ
 សេក្ខំ ឯកំ ខន្ធិ . . . អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិយ-
 ប្បច្ចយា ណានប្បច្ចយា មត្តប្បច្ចយា សម្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្តិប្បច្ចយា នត្តិប្បច្ចយា
 វិតតប្បច្ចយា អវិតតប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[២២២] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

[២២៥] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង . . . ព្រោះអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ។

[២២៦] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ នឹងវិបាកប្បច្ច័យ គឺ (ពឹងផ្អែក) នឹងវិបាកក្ខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ នត្ថិប្បច្ច័យ វិគតប្បច្ច័យ នឹងអវិគតប្បច្ច័យ ។

សេក្ខត្តិកេ បច្ចយវារោ

[៤៤៧] ហោតុយា សត្តរស អារម្មណោ សត្ត
 អធិបតិយា សត្តរស អនន្តរេ សត្ត សមនន្តរេ សត្ត
 សហជាតេ សត្តរស អញ្ញមញ្ញោ សត្ត និស្សយេ
 សត្តរស ឧបនិស្សយេ សត្ត បុរេជាតេ សត្ត អាសេ-
 វនេ ចត្តារិ កកម្មេ សត្តរស វិចារកេ សត្តរស អាហារេ
 សត្តរស ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មក្កេ សត្តរស សម្ប-
 យុត្តេ សត្ត វិប្បយុត្តេ សត្តរស អត្ថិយា សត្តរស
 នត្ថិយា សត្ត វិភតេ សត្ត អវិភតេ សត្តរស ។ ឯវំ
 កណោតព្វំ ។

អនុលោមំ ។

[៤៤៨] នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហោតុប្បច្ចយា
 អហោតុកំ នេវសេក្ខានាសក្ខំ ឯកំ ខន្ធិ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានពូ រូបំ . . . ទ្វេ ខន្ធា
 អហោតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធា បច្ចយា វត្ថុ វត្ថុ
 បច្ចយា ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បច្ចយា ពាហិរំ . . .

សេក្ខតិកៈ បច្ចយវារៈ

[២២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ១៧ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
 ឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[២២៨] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
 មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធ ៣ និងចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ដែលមិន
 មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ខន្ធ ២
 វត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ខន្ធ-
 ទាំងឡាយ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងមហាកូត ១ ពាហិរ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អាហារំ . . . ឧត្ត . . . អសញ្ញសត្តានំ . . . ចក្កាយតនំ
 បច្ចយា . . . កាយាយតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ
 វត្ថុំ បច្ចយា អហេតុកា នេវសេក្ខានាសេក្ខា
 ខន្ធ វិចិត្តិក្ខាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធច ច
 វត្ថុញ បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ
 មោហោ ។ សេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា នេវសេក្ខានា-
 សេក្ខោ ធម្មោ . . . នអារម្មណប្បច្ចយា ។

[៤៤៩] សេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា សេក្ខោ ធម្មោ . . .
 នអធិបតិប្បច្ចយា សេក្ខោ ខន្ធច បច្ចយា សេក្ខោ
 អធិបតិ ។ អសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា អសេក្ខោ ធម្មោ
 . . . នអធិបតិប្បច្ចយា អសេក្ខោ ខន្ធច បច្ចយា
 អសេក្ខោ អធិបតិ ។ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ
 បច្ចយា នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . . នអធិប-
 តិប្បច្ចយា បរិបុណ្ណំ អសញ្ញសត្តានំ . . . ចក្កាយតនំ
 . . . វត្ថុំ បច្ចយា នេវសេក្ខានាសេក្ខោ អធិបតិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

អាហារ . . . ឧតុ . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ពីងផ្អែក នឹង
 ចក្ខាយតនៈ . . . កាយវិញ្ញាណ ពីងផ្អែក នឹងកាយាយតនៈ ខន្ធទាំង-
 ឡាយ ជាអហេតុកៈ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ពីងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ ពីងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខ-
 បុគ្គល . . . ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៤៤៧] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជារបស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល ពីងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខ-
 បុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ពីងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ។
 ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គលមិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពីង
 ផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខ-
 បុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ (ពាក្យនេះ) ជាពាក្យគ្រប់គ្រាន់
 របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ចក្ខាយតនៈ . . . អធិបតិធម៌ ដែលមិន
 មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

សេក្ខត្តិកេ បច្ចយវាពោ

នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា សេក្ខោ ធម្មោ . . .
 នអធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា សេក្ខោ អធិបតិ ។
 នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា អសេក្ខោ ធម្មោ
 . . . នអធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អសេក្ខោ
 អធិបតិ ។

[៤៥០] សេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា . . . នអធិបតិប្បច្ចយា សេក្ខោ ខន្ទេ ច
 វត្ថុញ្ច បច្ចយា សេក្ខោ អធិបតិ ។ អសេក្ខញ្ច
 នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អសេក្ខោ
 ធម្មោ . . . នអធិបតិប្បច្ចយា អសេក្ខោ ខន្ទេ ច
 វត្ថុញ្ច បច្ចយា អសេក្ខោ អធិបតិ ។

[៤៥១] សេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា នេវសេក្ខានាសេ-
 ក្ខោ ធម្មោ . . . នអនន្តរប្បច្ចយា នសមនន្តរប្បច្ចយា
 នអញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា នឧបនិស្សយប្បច្ចយា នបុរេជា-
 តប្បច្ចយា នបច្ឆាជាតប្បច្ចយា សត្តំ ។ នអាសេវ-
 នប្បច្ចយា . . . ។

សេក្ខតិកៈ បច្ចយវារៈ

ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់
សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ
គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ
ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

[២៥០] ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែល
មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង . . .
ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក
នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង ។ ធម៌ ដែល
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង
. . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹង
ផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង ។

[២៥១] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល . . .
ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ នឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ នបុរេជាតប្បច្ច័យ និងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ បានដល់
វារៈ ៧ ។ ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៤៥២] . . . នកម្មប្បច្ចយា សេក្ខេ ខន្ធេ បច្ចុ-
 យា សេក្ខា ចេតនា ។ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ
 បច្ចុយា នេវសេក្ខានាសេក្ខា ធម្មា . . . នកម្មប្ប-
 ច្ចយា នេវសេក្ខានាសេក្ខេ ខន្ធេ បច្ចុយា នេវសេ-
 ក្ខានាសេក្ខា ចេតនា ពាហិរំ . . . អាហារំ . . . ឧត្ត
 . . . វត្ថុំ បច្ចុយា នេវសេក្ខានាសេក្ខា ចេតនា ។
 នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចុយា សេក្ខា ធម្មា
 . . . នកម្មប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចុយា សេក្ខា ចេតនា ។
 សេក្ខញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា
 សេក្ខា ធម្មា . . . នកម្មប្បច្ចយា សេក្ខេ ខន្ធេ
 ច វត្ថុញ្ច បច្ចុយា សេក្ខា ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៤៥២] . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជារបស់
សេក្ខបុគ្គល ពីងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ។
ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អ-
សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជារបស់
សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពីងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពាហិរ
. . . អាហារ . . . ឧត្ត . . . ចេតនា ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខ-
បុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពីងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលជា
របស់សេក្ខបុគ្គល ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពីងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលជារបស់
សេក្ខបុគ្គល ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង . . .
ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពីងផ្អែក
នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង វត្ថុផង ។

សេក្ខតិកេ បច្ចយវារោ

[៤៥៣] សេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា សេក្ខោ ធម្មោ
 . . . នវិចាកប្បច្ចយា ។ សេក្ខមូលកេ តីណិ ។
 នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា នេវសេក្ខានា-
 សេក្ខោ ធម្មោ . . . . នវិចាកប្បច្ចយា ។ នេវសេ-
 ក្ខានាសេក្ខមូលកេ តីណិ ។ សេក្ខញ្ច នេវសេ-
 ក្ខានាសេក្ខញ្ច ធម្មំ បច្ចយា សេក្ខោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ នវិចាកប្បច្ចយា ។ សេក្ខយដនេសុ តីណិ ។

[៤៥៤] នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បច្ចយា
 នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . . . នអាហារប្បច្ចយា
 នសន្តិយប្បច្ចយា នឈានប្បច្ចយា នមត្តប្បច្ចយា
 នសម្បយុត្តប្បច្ចយា នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា នោនត្តិ-
 ប្បច្ចយា នោវិតតប្បច្ចយា ។

[៤៥៥] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ បញ្ច
 នអធិបតិយា សត្តំ នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
 បញ្ច នអញ្ញមញ្ញោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច

សេក្ខតិកៈ បច្ចយវារៈ

[២៥៣] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 ជារបស់សេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ ។ ក្នុងសេក្ខមូលកៈ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ ។ ក្នុងនេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខមូលកៈ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិ-
 បាកប្បច្ច័យ ។ ក្នុងតំណ នៃធម៌ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល មានវារៈ ៣ ។

[២៥៤] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
 មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ នត្រ្រិយប្បច្ច័យ
 នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 នោនត្តិប្បច្ច័យ និងនោវិតតប្បច្ច័យ ។

[២៥៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នបុរេជាតេ សត្ត នបច្ឆាជាតេ សត្តរស នអាសេវនេ
 សត្តរស នកម្មេ ចត្តារិ នវិចារកេ នវ នអាហារេ
 ឯកំ នសង្ខិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ
 នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ តីណិ នោនត្តិយា
 បញ្ច នោវិតតេ បញ្ច ។ ឯវំ កលោតព្វំ ។

បច្ចនីយំ ។

[៤៥៦] ហេតុប្បច្ចយា នអាម្មណោ បញ្ច . . .
 នអធិបតិយា សត្ត នអនន្តវេ នសមនន្តវេ នអញ្ញ-
 មញ្ញេ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរេជាតេ សត្ត ន-
 បច្ឆាជាតេ សត្តរស នអាសេវនេ សត្តរស នកម្មេ
 ចត្តារិ នវិចារកេ នវ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ
 តីណិ នោនត្តិយា បញ្ច នោវិតតេ បញ្ច ។ ឯវំ
 កលោតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៧
 ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នត្រ្រិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្តិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នោវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុនីយៈ ។

[៤៥៦] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ . . .
 ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋាយ នសមនន្តរប្បដ្ឋាយ
 នអញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋាយ និងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជា-
 តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
 នអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 នវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្តិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នោវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចុនីយៈ ។

សេក្ខតិកេ សំសដ្ឋវារោ

[៤៥៧] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ឯកំ . . .
អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ អញ្ញមញ្ញេ ឯកំ ។
សង្ខតំ ។ អវិតតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បច្ចយវារោ និដ្ឋិតោ ។

និស្សយវារោ បច្ចយវារសទិសោ ។

សំសដ្ឋវារោ

[៤៥៨] សេក្ខំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ សេក្ខោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ អសេក្ខំ ធម្មំ សំ-
សដ្ឋោ អសេក្ខោ ធម្មោ . . . ហេតុប្បច្ចយា អសេក្ខំ
ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។
នេវសេក្ខានសេក្ខំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ នេវសេក្ខាន-
សេក្ខោ ធម្មោ . . . ហេតុប្បច្ចយា នេវសេក្ខាន-
សេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ
... បដិសន្ធិក្កាលោ... ។

សេក្ខត្តិកៈ សំសដ្ឋវារៈ

[២៥៧] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្ប-
ច្ច័យ . . . ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ និង
អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចុនីយានុលោម ។

ចប់ បច្ចយវារៈ ។

និស្សយវារៈ ប្រាកដស្មើដោយបច្ចយវារៈដែរ ។

សំសដ្ឋវារៈ

[២៥៨] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជា
របស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ
នឹងខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល នឹងខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . .
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ដែលជារបស់អសេក្ខ-
បុគ្គល នឹងខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខ-
បុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៤៥៩] សេក្ខំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ សេក្ខោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា អធិបតិប្បច្ចយា ។
សង្ខតំ ។ បុរេជាតប្បច្ចយា អាសេវនប្បច្ចយា ទ្វេ
កាតញ្ច ។ បេ ។ អវិកតប្បច្ចយា ។

[៤៦០] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ តីណិ អ-
ធិបតិយា តីណិ អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ
អញ្ញមញ្ញេ និស្សយេ ឧបនិស្សយេ បុរេជាតេ តីណិ
អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ តីណិ ។ សង្ខតំ ។ អវិកតេ
តីណិ ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

អនុលោមំ ។

[៤៦១] នេវសេក្ខាណសេក្ខំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ
នេវសេក្ខាណសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ច-
យា អហេតុកំ នេវសេក្ខាណសេក្ខំ ឯកំ ខន្ធំ សំ-
សដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . អហេតុកប្បដិ-
សន្ធិក្ខណោ វិចិកិច្ឆាសហកតេ ឧទ្ធច្ចសហកតេ ខន្ធធ្វេ
សំសដ្ឋោ វិចិកិច្ឆាសហកតោ ឧទ្ធច្ចសហកតោ
មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[២៥៧] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ និង អធិបតិប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ព្រោះបុរេជាតប្បច្ច័យ និង អាសេវនប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ (ឲ្យដូចគ្នា) ទាំងពីររូប ។ បេ ។ ព្រោះអវិតតប្បច្ច័យ ។

[២៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ សម- នន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧប- និស្សយប្បច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ក្នុង អវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[២៦១] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់ អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល នឹងខន្ធ ២ . . . មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ច្រឡំ នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។

សេក្ខតិកេ សំសដ្ឋារោ

[៤៦២] សេក្ខំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ សេក្ខោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា សេក្ខេ ខន្ធេ សំសដ្ឋោ
 សេក្ខោ អធិបតិ ។ អសេក្ខំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ
 អសេក្ខោ ធម្មោ . . . អសេក្ខេ ខន្ធេ សំសដ្ឋោ
 អសេក្ខោ អធិបតិ ។ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ
 សំសដ្ឋោ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ . . . នអធិ-
 បតិប្បច្ចយា បរិបុណ្ណំ ឯកំ ។

[៤៦៣] សេក្ខំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ សេក្ខោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា នបច្ឆាជាតប្បច្ចយា ន-
 អាសេវនប្បច្ចយា នកម្មប្បច្ចយា ទ្វេ កាតព្វា ។
 នវិចាកប្បច្ចយា ទ្វេ កាតព្វា ។ នណានប្បច្ចយា
 នមគ្គប្បច្ចយា នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា ។

[៤៦៤] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា តីណិ
 នបុរេជាតេ តីណិ នបច្ឆាជាតេ តីណិ នអាសេវនេ
 តីណិ នកម្មេ ទ្វេ នវិចាកេ ទ្វេ នណានេ ឯកំ

សេក្ខត្តិកៈ សំសដ្ឋវារៈ

[៤៦២] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់វារៈ ១ ជាវារៈគ្រប់គ្រាន់ ។

[៤៦៣] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតិប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតិប្បច្ច័យ នអាសេវនប្បច្ច័យ និងនកម្មប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ (ឲ្យដូចគ្នា) ទាំងពីរបទ ។ ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ (ឲ្យដូចគ្នា) ទាំងពីរបទ ។ ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៤៦៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នមត្តេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយំ ។

[៤៦៥] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា តីណិ . . .
នបុរេជាតេ តីណិ នបច្ឆាជាតេ នអាសេវនេ តីណិ
នកម្មេ ទ្វេ នវិចាកេ ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។
ឯវំ កណោតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

[៤៦៦] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ . . .
អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ អញ្ញមញ្ញេ និស្សយេ
ឧបនិស្សយេ បុរេជាតេ អាសេវនេ កម្មេ វិចាកេ
អាហារេ ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មត្តេ សម្បយុត្តេ វិប្ប-
យុត្តេ អត្តិយា នត្តិយា វិកតេ អវិកតេ ឯកំ ។
ឯវំ កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

សំសដ្ឋវារោ ។

សម្បយុត្តវារោ សំសដ្ឋវារសទិសោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

[៤៦៥] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ . . . ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
នអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងន-
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

[៤៦៦] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
. . . ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញាមញ្ញ-
ប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ អាសេ-
វនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្តិប្ប-
ច្ច័យ នត្តិប្បច្ច័យ វិគតប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ សំសដ្ឋវារៈ ។

សម្បយុត្តវារៈ ប្រាកដស្មើដោយសំសដ្ឋវារៈដែរ ។

បញ្ហាវារោ

[៤៦៧] សេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេក្ខោ ហេតុ សម្បយុត្ត-
កានំ ខន្ធលាំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៦៨] សេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខោនាសេក្ខស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេក្ខោ ហេតុ
ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៦៩] សេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស ច នេវ-
សេក្ខោនាសេក្ខស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សេក្ខោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធលាំ
ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៧០] អសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស ធម្មស្ស
. . . តីណិ ។ នេវសេក្ខោនាសេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខា-
នាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
នេវសេក្ខោនាសេក្ខោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធលាំ

បញ្ហាវារៈ

[៤៦៧] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៦៨] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជា បច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៦៩] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៧០] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . បានដល់វារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិន មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ចិត្តសមុដ្ឋាណញ្ច រូបាណំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

[៤៧១] សេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខាណសេក្ខស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មក្កា
វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ បច្ចវេក្ខន្តិ សេក្កំ ផលំ បច្ចវេក្ខន្តិ
ចេតោបរិយញ្ញាណោន សេក្ខចិត្តសមដ្ឋីស្ស ចិត្តំ
ជាណន្តិ សេក្ខា ខន្ធា ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស
បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស
អារម្មណយ អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៧២] អសេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខាណសេក្ខស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរហា
អសេក្កំ ផលំ បច្ចវេក្ខតិ ចេតោបរិយញ្ញាណោន
អសេក្ខចិត្តសមដ្ឋីស្ស ចិត្តំ ជាណតិ អសេក្ខា ខន្ធា
ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញា-
ណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារម្មណយ អារម្ម-
ណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
សន្ធិ... ។

[៤៧១] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ
អារម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវ
មគ្គ ពិចារណា នូវផល ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដឹង នូវចិត្ត របស់
បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយចេតោបរិ-
យញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃការ
ពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និង
អនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ ។

[៤៧២] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ
អារម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ព្រះអរហន្ត រមែងពិចារណា នូវផល ដែលជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ដឹង នូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្តដែលជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេ-
និវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ ។

សេក្ខត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[៤៧៣] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ទានំ ទត្វា សីលំ សមាទិយិត្វា ឧចោសថ-
 កម្មំ កត្វា តំ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ . . .
 ណាណ វុដ្ឋហិត្វា ណានំ បច្ចវេក្ខតិ អរិយា និព្វានំ
 បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ កោត្រភុស្ស វោទានស្ស អារដ្ឋ-
 នាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា បហីនេ
 កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ពិតេ កិលេសេ បច្ច-
 វេក្ខន្តិ បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ កិលេសេ ជានន្តិ ចក្កំ
 អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ អស្សា-
 ទេន្តិ អភិនន្តន្តិ តំ អារព្ព វាកោ ឧប្បជ្ជតិ ទោម-
 នស្សំ ឧប្បជ្ជតិ សោតំ . . . វត្ថុ . . . នេវសេក្ខានា-
 សេក្ខោ ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តិ
 អស្សាទេន្តិ ទោមនស្សំ . . . ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ . . .
 ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្និ . . . ចេតោបរិយញ្ញា-
 ណោន នេវសេក្ខានាសេក្ខចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ

សេក្ខតិកៈ បញ្ហាវារៈ

[២៧៣] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខ-
 បុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល
 ឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណា នូវបុញ្ញកម្ម
 នោះ នូវបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលខ្លួនសន្សំទុកល្អហើយ ក្នុងកាលមុន
 ... បុគ្គល ចេញអំពីឈាន ហើយពិចារណា នូវឈាន ពួកព្រះអរិយៈ
 ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន (ព្រោះថា) ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារ-
 ណា នូវគោត្រក្ខុ និងវោទានៈ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ
 ពិចារណា នូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណានូវកិ-
 លេសទាំងឡាយ ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹង នូវកិលេសទាំងឡាយ
 ដែលពុះពោរ ក្នុងកាលមុន ពួកជន រមែងឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិន
 ទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធហើយ
 នូវសេចក្តីរីករាយនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស ក៏កើតឡើង នូវ
 សោតៈ . . . នូវវត្ថុ . . . ឃើញច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិន
 មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ថាមិនទៀង
 ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ត្រេកអរ រីករាយ ទោមនស្ស . . . នូវរូប
 ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ . . . នូវសំឡេង ដោយសោតជាតុដូចជាទិព្វ . . .
 ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត ដែលមិនមែនជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អាភាសានញាយតនំ វិញ្ញាណញាយតនស្ស អា-
 ភិញ្ញាយតនំ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស អាម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
 ដោដ្ឋញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស នេវសេក្ខាណ-
 សេក្ខា ខន្ធា ឥន្ទ្រិយវិញ្ញាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញា-
 ណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្ម-
 បតញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អាវដ្ឋនាយ
 អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៧៤] នេវសេក្ខាណសេក្ខា ធម្មោ សេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ និព្វានំ មគ្គស្ស
 សេក្ខស្ស ផលស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៧៥] នេវសេក្ខាណសេក្ខា ធម្មោ អសេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ និព្វានំ
 អសេក្ខស្ស ផលស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៧៦] សេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ សេក្ខា-
 ធិបតិ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

អាកាសានញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញាយតនៈ អាកិញ្ញញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្កវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃការពិចារណា នូវឥទ្ធិវិធាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៤៧៤] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ និងផល ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៤៧៥] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃផល ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៤៧៦] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សេក្ខត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[៤៧៧] សេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ អរិយា មក្កា
 វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ សេក្ខំ ផលំ
 ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ សេក្ខា-
 ធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៤៧៨] សេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស ច នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ សេក្ខាធិបតិ សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ទានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ អធិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[៤៧៩] អសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ អសេ-
 ក្ខាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ទានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

សេក្ខតិកៈ បញ្ហាវារៈ

[៤៧៧] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ពួកអរិយបុគ្គល ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជា ទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវផល ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៤៧៨] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហ- ជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ សម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយ អធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៤៧៩] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតា- ធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្ប- យុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៤៨០] អសេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខាណ-
 សេក្ខស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
 រម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 អរហា អសេក្ខំ ផលំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ ។
 សហជាតាធិបតិ អសេក្ខាធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៨១] អសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស ច នេវ-
 សេក្ខាណសេក្ខស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ អសេក្ខាធិបតិ សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ រូចានំ អធិបតិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៨២] នេវសេក្ខាណសេក្ខោ ធម្មោ នេវ-
 សេក្ខាណសេក្ខស្ស ធម្មស្ស . . . អារម្មណាធិបតិ
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ ទត្វា
 សីលំ សមាទិយិត្វា ឧចោសថកម្មំ កត្វា តំ ករុំ
 កត្វា បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ ករុំ កត្វា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៤៨០] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះអរហន្ត ធ្វើ នូវផល ដែលជារបស់អសេក្ខ- បុគ្គល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំង- ឡាយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៤៨១] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខ- បុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ សម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយ អធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៤៨២] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់ អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហ- ជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គលឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ធ្វើ នូវបុញ្ញកម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារ- ណា ធ្វើ នូវបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលសន្សំទុកល្អហើយ ក្នុងកាលមុន

សេក្ខត្តិកេ បញ្ញាវារោ

បច្ចុវេក្ខតិ ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ ករុំ កត្វា បច្ចុ-
 វេក្ខតិ អរិយា និព្វានំ ករុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខតិ និព្វានំ
 កោត្រភុស្ស វោទានស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
 ចក្កំ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ ករុំ កត្វា
 វាកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ សោតំ . . . វត្ថុំ . . .
 នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ខន្ធេ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ
 អភិទន្ធតិ តំ ករុំ កត្វា វាកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ
 ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ នេវសេក្ខានាសេក្ខា-
 ធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ
 រូចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

[៤៨៣] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អារម្មណា-
 ធិបតិ និព្វានំ មក្កស្ស សេក្ខស្ស ផលស្ស អធិប-
 តិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

សេក្ខត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ចេញអំពីឈាន ធ្វើ នូវឈាន ឲ្យជាទី
 គោរព ហើយពិចារណា ពួកអរិយបុគ្គល ធ្វើ នូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយពិចារណា ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រភូ និងវោទានៈ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បុគ្គល ធ្វើ នូវចក្ខុ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈ ធ្វើ នូវចក្ខុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយកើតឡើង ទិដ្ឋិ ក៏កើតឡើង
 ធ្វើ នូវសោតៈ . . . នូវវត្ថុ . . . នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេក-
 អរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយកើតឡើង ទិដ្ឋិ
 ក៏កើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ដែលមិនមែនជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២៨៣] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ
 និងផល ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៤៨៤] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិ-
 បតិ និព្វានំ អសេក្ខស្ស ផលស្ស អធិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[៤៨៥] សេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា សេក្ខោ ខន្ធា
 បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ សេក្ខានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ មក្កោ សេក្ខស្ស ផលស្ស សេក្ខំ ផលំ
 សេក្ខស្ស ផលស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៨៦] សេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ មក្កោ អសេក្ខស្ស
 ផលស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៨៧] សេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេក្ខំ ផលំ
 វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[២៨២] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ
នៃផល ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២៨៥] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរវ្យច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែល
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល មានក្នុងកាលមុន ។ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល មានក្នុងកាលក្រោយ ។ ដោយអនន្តរវ្យច្ច័យ
មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ផល ដែល
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃផល ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល
ដោយអនន្តរវ្យច្ច័យ ។

[២៨៦] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរវ្យច្ច័យ គឺ មគ្គ ជាបច្ច័យ
នៃផល ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរវ្យច្ច័យ ។

[២៨៧] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអ-
នន្តរវ្យច្ច័យ គឺ ផល ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃវុដ្ឋានៈ
ដោយអនន្តរវ្យច្ច័យ ។

សេក្ខតិកេ បញ្ញាវារោ

[៤៨៨] អសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខុស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អសេក្ខា
 ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ អសេក្ខាណំ ខន្ធាណំ អ-
 សេក្ខំ ផលំ អសេក្ខុស្ស ផលស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៤៨៩] អសេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខាណា-
 សេក្ខុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អសេក្ខំ
 ផលំ វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៩០] នេវសេក្ខាណាសេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខា-
 ណាសេក្ខុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បុរិមា បុរិមា នេវសេក្ខាណាសេក្ខា ខន្ធា បច្ឆិមាណំ
 បច្ឆិមាណំ នេវសេក្ខាណាសេក្ខាណំ ខន្ធាណំ អនុលោមំ
 កោត្រភុស្ស អនុលោមំ វោទានស្ស អារដ្ឋេនា
 នេវសេក្ខាណាសេក្ខាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

សេក្ខតិកៈ បញ្ហាវារៈ

[២៨៨] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល មានក្នុងកាលមុន ។ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ទាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល មានក្នុងកាលក្រោយៗ ផល ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃផល ដែលជារបស់អសេក្ខ- បុគ្គល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[២៨៩] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ផល ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃវុជ្ជានៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[២៩០] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់ អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល មាន ក្នុងកាលមុន ។ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់ សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល មានក្នុងកាលក្រោយ ។ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រក្ខ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវេទានៈ អារជ្ជនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៤៩០] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ កោត្រកុ មក្ខស្ស
 វោទានំ មក្ខស្ស អនុលោមំ សេក្ខាយ ផលសមា-
 បត្តិយា និរោទា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវសញ្ញានាសញ្ញាយ-
 តំ សេក្ខាយ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរវ្យច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៤៩២] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ អ-
 សេក្ខាយ ផលសមាបត្តិយា និរោទា វុដ្ឋហន្តស្ស
 នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតំ អសេក្ខាយ ផលសមា-
 បត្តិយា អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៩៣] សេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស ធម្មស្ស
 សមនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរសទិសំ អដ្ឋ
 បញ្ញា ។

[៤៩៤] សេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស សហជាតវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បដិច្ចវារេ
 សហជាតសទិសំ នវ បញ្ញា ។ អញ្ញមញ្ញ-
 វ្យច្ចយេ បដិច្ចវារេ អញ្ញមញ្ញសទិសំ តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៤៩១] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្ត-
រហូច្ច័យ គឺ គោត្រភូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វោទានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
មគ្គ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល
នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គល កាលចេញអំពីនិរោធិ ជាបច្ច័យ
នៃផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរហូច្ច័យ ។

[៤៩២] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអ-
នន្តរហូច្ច័យ គឺ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គល កាលចេញ
អំពីនិរោធិ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
ដោយអនន្តរហូច្ច័យ ។

[៤៩៣] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយសមនន្តរហូច្ច័យ គឺ បញ្ញា ៨ យ៉ាង
ប្រាកដស្មើដោយអនន្តរហូច្ច័យ ។

[៤៩៤] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ បញ្ញា ៩ យ៉ាង
ប្រាកដស្មើដោយសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈ ។ បញ្ញា ៣ យ៉ាង
ប្រាកដស្មើដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ។

សេក្ខត្តិកេ បញ្ញាវារោ

និស្សយប្បច្ចយេ កុសលត្តិកេ និស្សយប្បច្ចយ-
សទិសំ តេរស បញ្ញា ។

[៤៩៥] សេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្ត្រូបនិស្សយោ
បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ បបមោ
មក្កោ ទុតិយស្ស មក្កស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ទុតិយោ មក្កោ តតិយស្ស មក្កស្ស ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តតិយោ មក្កោ ច-
តុត្ថស្ស មក្កស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
មក្កោ សេក្ខាយ ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

[៤៩៦] សេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្ត្រូបនិស្សយោ
បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ មក្កោ
អសេក្ខាយ ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៤៩៧] សេក្ខោ ធម្មោ នេរសេក្ខានិសេក្ខស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ហ-
បនិស្សយោ អនន្ត្រូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។

សេក្ខត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

បញ្ញា ១៣ យ៉ាង ប្រាកដស្មើដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤៩៥] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ មគ្គទី ១ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ២ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គទី ២ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ៣ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ៤ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤៩៦] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃ ផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤៩៧] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មិនមែនជា របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្យូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង បកតូបនិស្ស័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បកត្ថបនិស្សយោ អរិយា មក្កំ ឧបនិស្សាយ អនុប្បន្នំ
 សមាបត្តិ ឧប្បាទេន្តិ ឧប្បន្នំ សមាបន្តន្តិ សង្ខារ
 អនិច្ចតោ . . . វិបស្សន្តិ មក្កោ អរិយានំ អត្ថប្បនិសម្ពិ-
 ទាយ ធម្មប្បនិសម្ពិទាយ និរុត្តិប្បនិសម្ពិទាយ បនិ-
 កាលាប្បនិសម្ពិទាយ ហានាហានកោសល្យស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេក្ខា ផលសមា-
 បត្តិ កាយិកស្ស សុខស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៤៩៨] អសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បុរិមា បុរិមា អសេក្ខោ ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ . . .
 អសេក្ខំ ផលំ អសេក្ខស្ស ផលស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤៩៩] អសេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស . . . អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកត្ថបនិស្សយោ ។ បកត្ថបនិស្សយោ អសេក្ខោ
 ផលសមាបត្តិ កាយិកស្ស សុខស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ពួកអរិយបុគ្គល អាស្រ័យនូវមគ្គ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ដែលមិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង រមែងចូលកាន់សមាបត្តិ ដែលកើត ឡើងហើយ ឃើញច្បាស់ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ថាមិនទៀង . . . មគ្គ របស់ពួកអរិយបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃអត្តប្បដិសម្ពិទា ធម្មប្បដិសម្ពិទា និរុត្តិប្បដិសម្ពិទា បដិកាណប្បដិសម្ពិទា និងឋានាឋានកោសល្យៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់ សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤៩៨] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល មុន ។ (ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ) ក្រោយ ។ . . . ផល ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃផល ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤៩៩] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . គឺ អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ផលសមាបត្តិ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

សេក្ខត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[៥០០] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ នេវសេ-
 ក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្ត្របនិស្សយោ បក-
 ត្វបនិស្សយោ ។ បកត្វបនិស្សយោ នេវសេក្ខានា-
 សេក្ខំ សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ សីលំ . . .
 ឧទាសថកម្មំ . . . ឈានំ . . . វិបស្សនំ . . . អភិ-
 ញ្ញំ . . . សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ . . .
 នេវសេក្ខានាសេក្ខំ សីលំ . . . បញ្ញំ រាគំ មោហំ
 កាយិកំ សុខំ ឧត្ថំ កោដនំ . . . សេនាសនំ ឧប-
 និស្សាយ ទានំ ទេតិ សីលំ . . . សមាបត្តិំ ឧប្បា-
 ទេតិ ចាលំ ហានតិ សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ នេវសេក្ខានា-
 សេក្ខោ សទ្ធា . . . បញ្ញា រាគោ បត្តនា កាយិកំ
 សុខំ . . . សេនាសនំ នេវសេក្ខានាសេក្ខាយ
 សទ្ធាយ បញ្ញាយ រាគស្ស បត្តនាយ កាយិ-
 កស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមស្ស ឈានស្ស បរិ-
 កម្មំ បឋមស្ស ឈានស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស បរិកម្មំ

សេក្ខតិកៈ បញ្ញាវារៈ

[៥០០] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ អារម្មណ្ត-
បនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ បកត្តបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្តបនិស្ស័យ គឺ
បុគ្គល អាស្រ័យនូវសំឡេង ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ហើយឲ្យទាន សីល . . . នូវឧបោសថកម្ម
. . . នូវឈាន . . . នូវវិបស្សនា . . . នូវអភិញ្ញា . . . ញ៉ាំងស-
មាបត្តិឲ្យកើត ដំឡើងមានៈ នូវទិដ្ឋិ . . . នូវសីល ដែលមិនមែនជា
របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . នូវបញ្ញា នូវរាគៈ
នូវមោហៈ នូវកាយិកសុខ នូវរដូវ នូវភោជន . . . បុគ្គល អាស្រ័យ
នូវសេនាសនៈ ទើបឲ្យទាន សីល . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើត
សម្លាប់សត្វ បំបែកសង្ឃី សទ្ធា ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . បញ្ញា រាគៈ បត្តនា កាយិកសុខ
. . . សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលមិនមែនជា របស់
សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល នៃបញ្ញា នៃរាគៈ នៃ
បត្តនា នៃកាយិកសុខ នៃកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បរិកម្ម របស់បឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃបឋមជ្ឈាន ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បរិកម្ម របស់នេវសញ្ញានាសញ្ញាតនៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស បឋមំ ឈានំ ទុតិ-
យស្ស ឈានស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អាភិញ្ញាញាយតនំ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០១] នេវសេក្ខាណសេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ហា-
បនិស្សយោ អនន្ត្រ្យបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។
បកត្តបនិស្សយោ បឋមស្ស មក្កស្ស បរិកម្មំ
បឋមស្ស មក្កស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ចតុត្ថស្ស មក្កស្ស បរិកម្មំ ចតុត្ថស្ស មក្កស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០២] នេវសេក្ខាណសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ហា-
បនិស្សយោ អនន្ត្រ្យបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។
បកត្តបនិស្សយោ កាយិកំ សុខំ . . . កាយិកំ
ទុក្ខំ ឧត្ត កោដនំ . . . សេនាសនំ អសេក្ខាយ
ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៣] នេវសេក្ខាណសេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខា-
ណសេក្ខស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

(ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ បឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ
នៃទុតិយជ្ឈាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ
នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥០១] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបក-
តូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បរិកម្ម របស់មគ្គទី ១ ជាបច្ច័យ
នៃមគ្គទី ១ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បរិកម្ម របស់មគ្គទី ២ ជាបច្ច័យ
នៃមគ្គទី ២ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥០២] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
បកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ កាយិកសុខ . . . កាយិកទុក្ខ
រដូវ កោជន . . . សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដែល
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥០៣] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់
សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ

សេក្ខតិកេ បញ្ញាវារោ

អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ
 ចក្កំ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ អស្សាទេតិ អភិនន្ទតិ
 តំ អារព្ព រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ . . . សោតំ
 . . . វត្ថុ . . . អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សតិ
 . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ . . .
 ទិព្វាយ សោតណតុយា សទ្ធិំ . . . រូបាយតនំ
 ចក្កុវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កា-
 យតនំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស វត្ថុ នេវសេក្ខានាសេក្ខានំ ខន្ធានំ
 បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៤] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុបុរេជាតំ
 វត្ថុ សេក្ខានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៥] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខ-
 ស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុបុរេ-
 ជាតំ វត្ថុ អសេក្ខានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

សេក្ខតិកៈ បញ្ហាវារៈ

គឺ អារម្មណបុរេជាត វត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់នូវចក្ខុ ដោយសេចក្តីថា មិនទៀង . . . ហើយ ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវចក្ខុនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស . . . បុគ្គលឃើញច្បាស់ នូវសោតៈ . . . នូវវត្ថុ . . . ដោយសេចក្តី ថា មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា . . . ទោមនស្ស កើតឡើង នូវរូប ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ . . . នូវសំឡេង ដោយសោតជាតុដូចជាទិព្វ . . . រូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ កាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៥០៤] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់វត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៥០៥] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់វត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ទាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥០៦] សេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា
 សេក្ខា ខន្ធោ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៧] អសេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខានាសេក្ខ-
 ស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆា-
 ជាតា អសេក្ខា ខន្ធោ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស . . . ។

[៥០៨] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បច្ឆាជាតា នេវសេក្ខានាសេក្ខា ខន្ធោ
 បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស ។

[៤០៩] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា នេវសេក្ខានាសេក្ខា ខន្ធោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

[៥០៦] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ឆាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជា របស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ឆា- ជាតប្បច្ច័យ ។

[៥០៧] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ឆាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់ អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ... ។

[៥០៨] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់ អសេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមិនមែនជា របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ឆា- ជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែន ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ។

[៥០៩] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់ អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ មុនៗ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល

សេក្ខត្តិកេ បញ្ញាវារោ

បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ នេវសេក្ខានាសេក្ខានំ ខន្ធាណំ
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ កោត្រភុស្ស
អនុលោមំ វោទានស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០០] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស
ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ កោត្រភុ
មក្ខស្ស វោទានំ មក្ខស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៥០១] សេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស ធម្មស្ស
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណខណិកា ។
សហជាតា សេក្ខា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធាណំ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណខណិកា សេក្ខា
ចេតនា វិចារកានំ សេក្ខានំ ខន្ធាណំ កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៥០២] សេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស ធម្មស្ស
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាណខណិកា សេក្ខា
ចេតនា អសេក្ខានំ ខន្ធាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សេក្ខតិកៈ បញ្ហាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយក្រោយ ។ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវេទានៈ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៥១០] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ គោត្រកូ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ វេទានៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៥១១] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃវិបាកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៥១២] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់នានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥០៣] សេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស
 ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា
 សេក្ខា ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូចានំ កម្មប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៤] សេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស ច នេវសេក្ខា-
 នាសេក្ខស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សេក្ខា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានានព្វ រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៥] អសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស ធម្មស្ស
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អសេក្ខា ចេតនា សម្ប-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៦] អសេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខានាសេ-
 ក្ខស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អសេក្ខា
 ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

[៥១៣] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត គឺ ចេតនា ដែលជារបស់ សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយកម្ម- ប្បច្ច័យ ។

[៥១៤] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៥១៥] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជា របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដោយ កម្មប្បច្ច័យ ។

[៥១៦] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ កម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

សេក្ខតិកេ បញ្ហាវារោ

[៥០៧] អសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខុស្ស ច
 នេវសេក្ខានាសេក្ខុស្ស ច ធម្មុស្ស កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អសេក្ខា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៨] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ នេវសេ-
 ក្ខានាសេក្ខុស្ស ធម្មុស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតា នាណខណិកា ។ សហជាតា នេវសេ-
 ក្ខានាសេក្ខា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិ-
 សន្និក្ខុលោ . . . ។ នាណខណិកា នេវសេក្ខានា-
 សេក្ខា ចេតនា វិចារកានំ នេវសេក្ខានាសេក្ខានំ
 ខន្ធានំ កដត្តា ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០៩] សេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខុស្ស ធម្មុស្ស
 វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកោ សេក្ខោ ឯកោ
 ខន្ធា តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ ។ សេក្ខុមូលកេ តីណិ ។

សេក្ខតិកៈ បញ្ហាវារៈ

[៥១៧] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ជា របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយផង នៃ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៥១៨] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខ- បុគ្គល មិនមែនជា របស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែល មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ទាំងឡាយផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាវិបាកផង នៃកដត្តារូបទាំងឡាយផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៥១៩] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្ខន្ធ ១ ដែលជារបស់ សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃខន្ធនា ។ ក្នុងសេក្ខមូលកៈ មានវារៈ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥២០] អសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខុស្ស ធម្មស្ស
វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ អសេក្ខោ ឯកោ ខន្ទោ
តិណ្ណន្នំ ... ។ អសេក្ខុម្ភុលកេ តីណិ ។

[៥២១] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខា-
នាសេក្ខុស្ស ធម្មស្ស វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ
វិចាកោ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ឯកោ ខន្ទោ តិណ្ណន្នំ
ខន្ទានំ បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ទា វត្ថុស្ស វិចាក-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥២២] សេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខុស្ស ធម្មស្ស
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ណានប្បច្ចយេន បច្ចយោ មក្កប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥២៣] សេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខានាសេក្ខុស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា សេក្ខោ ខន្ទោ ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូចានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៥២០] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលជា របស់អសេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ . . . ។ ក្នុងអសេក្ខមូលកៈ មានវារៈ ៣ ។

[៥២១] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា របស់អសេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្ខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល (ជា បច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ខន្ធទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិបា- កប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៥២២] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ មគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៥២៣] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខ- បុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជា បច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

សេក្ខតិកេ បញ្ញាវារោ

បច្ឆាជាតា សេក្ខា ខន្ធ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥២៤] អសេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
បច្ឆាជាតំ សេក្ខសទិសំ ។

[៥២៥] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខា-
នាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា នេវ-
សេក្ខានាសេក្ខា ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូចានំ
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ នេវ-
សេក្ខានាសេក្ខា ខន្ធ កេដត្តារូចានំ វិប្បយុត្តប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ខន្ធ វត្ថុស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
បច្ចយោ វត្ថុ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
បុរេជាតំ ចក្ខាយតនំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស កាយា-
យតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ នេវសេក្ខានា-
សេក្ខានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សេក្ខតិកៈ បញ្ញាវារៈ

ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៥២៤] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺសហជាត និងបច្ឆាជាត ប្រាកដស្មើដោយសេក្ខធម៌ ។

[៥២៥] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់ អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ សហជាត បុរេ- ជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិន មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ខន្ធទាំងឡាយ ដែល មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកងត្តារូបទាំងឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺ ចក្ខាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ កាយវិញ្ញាណ វត្ថុ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់ សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បច្ឆាជាតា នេវសេក្ខានាសេក្ខា ខន្ធ បុរេជាតស្ស
ឥមស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥២៦] នេវសេក្ខានាសេក្ខា ធម្មា សេក្ខស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ
សេក្ខានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥២៧] នេវសេក្ខានាសេក្ខា ធម្មា អសេ-
ក្ខស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេ-
ជាតំ វត្ថុ អសេក្ខានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៥២៨] សេក្ខា ធម្មា សេក្ខស្ស ធម្មស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សេក្ខា ឯកោ ខន្ធា-
តិណ្ណានំ ខន្ធានំ ។

[៥២៩] សេក្ខា ធម្មា នេវសេក្ខានា-
សេក្ខស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
ជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា សេក្ខា ខន្ធា
ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុនដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៥២៦] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៥២៧] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៥២៨] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ។

[៥២៩] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

សេក្ខតិកេ បញ្ញាវារោ

បច្ឆាជាតា សេក្ខា ខន្ធោ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៣០] សេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស ច នេវ-
សេក្ខាណសេក្ខស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សេក្ខោ ឯកោ ខន្ធោ តិណ្ណន្នំ ខន្ធនំ
ចិត្តសមុដ្ឋានាណព្វ រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

[៥៣១] អសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស ធម្មស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ សេក្ខសទិសំ ។

[៥៣២] នេវសេក្ខាណសេក្ខោ ធម្មោ នេវ-
សេក្ខាណសេក្ខស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិ-
យំ ។ សហជាតោ នេវសេក្ខាណសេក្ខោ ឯកោ
ខន្ធោ តិណ្ណន្នំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានាណព្វ រូចានំ
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិ-
សន្និក្ខុណោ ខន្ធា វត្ថុស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
វត្ថុ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។

សេក្ខតិកៈ បញ្ហាវារៈ

ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[៥៣០] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ដែល ជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែល ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូប ទាំងឡាយផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២...។

[៥៣១] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់វារៈ ៣ ប្រាកដស្មើដោយធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ។

[៥៣២] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ សហជាត បុរេ- ជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងតន្ត្រិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែល មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២... ខន្ធទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈ នៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បេ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ពាហិរំ ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញា-
 សត្តានំ . . . ។ បុរេជាតំ ចក្កំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សតិ អស្សាទេតិ អភិនន្ទតិ តំ អារព្ព
 រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ . . . សោតំ . . . វត្ថុ
 អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ . . .
 ទិព្វាយ សោតនាតុយា សង្ខំ . . . រូបាយតនំ ចក្កុ-
 វិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ចក្កា-
 យតនំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយវិញ្ញា-
 ណស្ស វត្ថុ នេវសេក្ខានាសេក្ខានំ ខន្ធានំ អត្តិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា នេវសេក្ខានាសេក្ខា
 ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ កតទ្បីកាហោ អាហារោ ឥមស្ស កា-
 យស្ស រូបដីវិតិទ្ធិយំ កដត្តារូបានំ អត្តិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៥៣៣] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ សេ-
 ក្ខស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ
 វត្ថុ សេក្ខានំ ខន្ធានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

នូវមហាក្ខត ១ . . . នូវពាហិរៈ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ របស់ពួកអ-
 សញ្ញាសត្វ . . . ។ បុរេជាត គឺ បុគ្គលឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ ថាមិនទៀង
 ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវចក្ខុនោះ
 ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស . . . បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវសោតៈ . . .
 នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង . . . នូវរូប ដោយចក្ខុ ដូចជាទិព្វ . . . នូវ
 សំឡេង ដោយសោតធាតុ ដូចជាទិព្វ . . . រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយរូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ
 ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។
 ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ កតឡឺង្ការាហារ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយនេះ រូប-
 ដីវិតិទ្រ្ទិយ ជាបច្ច័យ នៃកងត្តារូបទាំងឡាយ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

[៥៣៣] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

សេក្ខតិកេ បញ្ញាវារោ

[៥៣៤] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មា អសេក្ខ-
ស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ
អសេក្ខានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៣៥] សេក្ខោ ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ច
ធម្មា សេក្ខស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ សេក្ខោ ឯកោ
ខន្ធា ច វត្ថុ ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

[៥៣៦] សេក្ខោ ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ច
ធម្មា នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។
សហជាតា សេក្ខោ ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានំ រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆា-
ជាតា សេក្ខោ ខន្ធា ច កតព្យិកាពោ អាហារោ ច
ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆា-
ជាតា សេក្ខោ ខន្ធា ច រូបដិវតិទ្ធិយព្វា កដត្តា-
រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សេក្ខតិកៈ បញ្ហាវារៈ

[៥៣៤] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[៥៣៥] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ។

[៥៣៦] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី មហាកូតទាំងឡាយក្តី ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបទាំងឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ក្សត្រិយៈភារក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី រូបជីវិតិទ្រិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃកដត្តារូបទាំងឡាយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥៣៧] អសេក្ខោ ច នេវសេក្ខាណសេក្ខោ ច
 ធម្មា អសេក្ខស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ទ្វេ បញ្ញា កាតព្វា សេក្ខសទិសា ។

[៥៣៨] ហេតុយា សត្ត អារម្មណោ បញ្ច
 អធិបតិយា នវ អនន្តវ អដ្ឋ សមនន្តវ អដ្ឋ
 សហជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញោ តីណិ ទិស្សយេ តេស
 ឧបទិស្សយេ អដ្ឋ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ
 អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ អដ្ឋ វិចារកេ អាហារេ ឥន្ទ្រិយេ
 ណានេ មក្កេ សត្ត សម្បយុត្តេ តីណិ វិប្បយុត្តេ
 បញ្ច អត្ថិយា តេស នត្ថិយា អដ្ឋ វិតតេ អដ្ឋ
 អវិតតេ តេស ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

អនុលោមំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៥៣៧] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បញ្ហា ២ យ៉ាង
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យប្រាកដស្មើដោយធម៌ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ។

[៥៣៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៨ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ
ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៨ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

សេក្ខតិកេ បញ្ញាវារោ

[៥៣៩] សេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស ធម្មស្ស
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ សេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៤០] សេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៤១] សេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស ច នេវសេ-
ក្ខានាសេក្ខស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៥៤២] អសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស ធម្មស្ស
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៥៤៣] អសេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សេក្ខតិកៈ បញ្ហាវារៈ

[៥៣៩] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៤០] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

[៥៤១] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[៥៤២] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៤៣] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥៤៤] អសេក្ខោ ធម្មោ អសេក្ខស្ស ច នេវ-
សេក្ខានាសេក្ខស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៥៤៥] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ នេវសេក្ខា-
នាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស អាវម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្ទាជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហា-
រប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៤៦] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ សេក្ខស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៤៧] នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ អសេ-
ក្ខស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៤៨] សេក្ខោ ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ច
ធម្មោ សេក្ខស្ស ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បុរេជាតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៥៤៤] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខ- បុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ដោយសហជាតិប្បច្ច័យ ។

[៥៤៥] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់ អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ សហជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ តន្ត្រីប្បច្ច័យ ។

[៥៤៦] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជា របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ។

[៥៤៧] ធម៌ ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់ អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ។

[៥៤៨] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន ជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គល... បានដល់សហជាតិ និងបុរេជាតិ ។

សេក្ខត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[៥៤៩] សេក្ខោ ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ច
ធម្មា នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស . . . សហ-
ជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

[៥៥០] អសេក្ខោ ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ច
ធម្មា អសេក្ខស្ស ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បុរេជាតំ ។

[៥៥១] អសេក្ខោ ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ
ច ធម្មា នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស . . . សហ-
ជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

[៥៥២] នហេតុយា ចុទ្ទស នអារម្មណោ
នអធិបតិយា នអនន្តរេ នសមនន្តរេ ចុទ្ទស
នសហជាតេ ទស នអញ្ញមញ្ញេ ទស ននិស្ស-
យេ ទស នឧបនិស្សយេ តេវស នបុរេជាតេ
ទ្វាទស នបច្ឆាជាតេ ចុទ្ទស នអាសេវនេ នកិម្មេ
នវិចារកេ នអាហារេ នឥន្ទ្រិយេ នឈានេ

សេក្ខតិកៈ បញ្ហាវារៈ

[៥៤៩] ធម៌ ដែលជារបស់សេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . .
បានដល់សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងតន្ត្រីយ ។

[៥៥០] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . . បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

[៥៥១] ធម៌ ដែលជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី ធម៌ ដែលមិនមែន
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល . . .
បានដល់សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងតន្ត្រីយ ។

[៥៥២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនអារម្មណ-
ប្បច្ច័យ នអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តរប្បច្ច័យ និងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១៤ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១០ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុង
នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ
នវិបាកប្បច្ច័យ នអាហារប្បច្ច័យ នតន្ត្រីយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

នមក្កេ ចុទ្ទស នសម្បយុត្តេ នស នវិប្បយុត្តេ អដ្ឋ
នោអត្ថិយា អដ្ឋ នោនត្ថិយា ចុទ្ទស នោវិកតេ
ចុទ្ទស នោអវិកតេ អដ្ឋ ។ ឯវំ កលោតព្វំ ។

បច្ចនីយំ ។

[៥៥៣] ហេតុប្បច្ចយា នអាម្មណោ សត្ត . . .
នអធិបតិយា សត្ត នអនន្តរេ សត្ត នសមនន្តរេ
សត្ត នអញ្ញមញ្ញោ តីណិ នឧបនិស្សយេ នបុរេជាតេ
នបច្ឆាជាតេ នអាសេវនេ នកម្មេ នវិចារកេ នអា-
ហារេ នសង្ខិយេ នឈានេ នមក្កេ សត្ត នសម្ប-
យុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ តីណិ នោនត្ថិយា សត្ត
នោវិកតេ សត្ត ។ ឯវំ កលោតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

[៥៥៤] នហេតុប្បច្ចយា អាម្មណោ បញ្ច . . .
អធិបតិយា នវ អនន្តរេ អដ្ឋ សមនន្តរេ អដ្ឋ សហ-
ជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញោ តីណិ និស្សយេ តេរស

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

និងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងនោអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុង
នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុង
នោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

[៥៥៣] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ នបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
នអាសេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នអាហារប្បច្ច័យ
នត្រ្រិយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

[៥៥៤] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨
ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣

សេក្ខត្តិកេ បញ្ញាវារោ

ឧបនិស្សយេ អដ្ឋ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ
 អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ អដ្ឋ វិចារកេ អាហារេ ឥន្ទ្រិ-
 យេ ណានេ មក្កេ សត្តុ សម្បយុត្តេ តីណិ វិប្ប-
 យុត្តេ បញ្ច អត្តិយា តេរស នត្តិយា អដ្ឋ វិកតេ
 អដ្ឋ អវិកតេ តេរស ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បញ្ញាវារោ និដ្ឋិតោ ។

សេក្ខត្តិកំ ឯកាទសមំ និដ្ឋិតំ ។

សេក្ខតិកៈ បញ្ញាវារៈ

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
 ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិ-
 យប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៨ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។ បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បញ្ញាវារៈ ។

ចប់ សេក្ខតិកៈ ជាគម្រប់ ១១ ។

បរិត្តត្តិកេ

បដិច្ចវារោ

[៥៥៥] បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . បដិសន្ធិ-
 ក្ខណោ បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ
 បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហា-
 ក្ខតា ទ្វេ មហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្ខតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច មហាក្ខតា ខន្ធា ។
 បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្ខតោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច
 មហាក្ខតា ខន្ធា មហាក្ខតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ ។

[៥៥៦] មហាក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្ខតោ
 ធម្មោ . . . ហេតុប្បច្ចយា មហាក្ខតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

បរិក្ខិត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៥៥៥] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចង្អាត អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចង្អាត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចង្អាត នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តារូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចង្អាត ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហាកូត ៣ អាស្រ័យមហាកូត ១ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យមហាកូត ២ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចង្អាត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចង្អាត ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចង្អាត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ កដត្តារូប អាស្រ័យមហាកូតទាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៥៥៦] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

បរិត្តតិកេ បដិច្ចវារោ

មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ . . . ហេតុប្បច្ចយា
 មហាក្កតេ ខន្ធោ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខុ-
 ណោ មហាក្កតេ ខន្ធោ បដិច្ច កដត្តារូបំ ។ មហាក្កតំ
 ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា . . .
 ហេតុប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ បដិសន្ធិក្ខុណោ មហាក្កតំ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា កដត្តា ច រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធោ . . . ។

[៥៥៧] អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាណោ
 ធម្មោ . . . ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធោ . . . ។ អប្បមាណំ
 ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ . . . ហេតុប្បច្ចយា អប្ប-
 មាណោ ខន្ធោ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អប្បមា-
 ណំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច អប្បមាណោ ច ធម្មា
 . . . ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ . . . ។

បរិក្ខត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ កងត្តារូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ
 ក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 . . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យ
 ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ខន្ធ ៣ ក្តី កងត្តារូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . ។

[៥៥៧] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន. . . ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ
 ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមាន
 ប្រមាណមិនបាន ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលមាន
 ប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . .
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥៥៨] បរិត្តញ្ច អប្បមាលាញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
បរិត្តោ ធម្មោ . . . ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាលោ ខន្ធ
ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៥៥៩] បរិត្តញ្ច មហាក្ខតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
ធម្មោ . . . ហេតុប្បច្ចយា មហាក្ខតេ ខន្ធ ច មហា-
ក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ
. . . ។ បរិត្តញ្ច មហាក្ខតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច មហាក្ខតោ
ធម្មោ . . . ហេតុប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្ខតំ
ឯកំ ខន្ធច្ច វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ
. . . ។ បរិត្តញ្ច មហាក្ខតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច
មហាក្ខតោ ច ធម្មោ . . . ហេតុប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខ-
ណោ មហាក្ខតំ ឯកំ ខន្ធច្ច វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ
ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ . . . មហាក្ខតេ ខន្ធធ ច មហាក្ខតេ
ច បដិច្ច កេជត្តារូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៥៥៨] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង . . . ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាកូតទាំងឡាយផង ។

[៥៥៩] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាកូតទាំងឡាយផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . កដត្តារូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាកូតទាំងឡាយផង ។

បរិក្ខត្តិកេ បដិច្ចវារោ

[៥៦០] បរិក្ខត្តិ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
អារម្មណាប្បច្ចយា បរិក្ខត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ។ បរិក្ខត្តិ
ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ច-
យា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច មហាក្កតា ខន្ធា ។

[៥៦១] មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ
. . . អារម្មណាប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

[៥៦២] អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
ធម្មោ . . . អារម្មណាប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។

[៥៦៣] បរិក្ខត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច មហា-
ក្កតោ ធម្មោ . . . អារម្មណាប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ
មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធាញ្ច វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា
ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។

[៥៦៤] បរិក្ខត្តិ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្ខត្តោ ធម្មោ
. . . អធិបតិប្បច្ចយា បរិក្ខត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .

បរិត្តតិកៈ បដិច្ចវារៈ

[៥៦០] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ
ទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង
ព្រោះអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ
អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៥៦១] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវ
សភាពធំ . . . ព្រោះអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

[៥៦២] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២ . . . ។

[៥៦៣] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះ
អារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាព
ធំផង នូវវត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . ។

[៥៦៤] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ . . . ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ខន្ធ ២ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា មហាក្ខតេ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧចាទារូបំ ។

[៤៦៥] មហាក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្ខតោ ធម្មោ
. . . អធិបតិប្បច្ចយា មហាក្ខតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ មហាក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច
បរិត្តោ ធម្មោ . . . អធិបតិប្បច្ចយា មហាក្ខតេ ខន្ធធ្វេ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ មហាក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច
បរិត្តោ ច មហាក្ខតោ ច ធម្មា . . . អធិបតិប្បច្ចយា
មហាក្ខតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តស-
មុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។

[៤៦៦] អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
ធម្មោ . . . អធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាលំ ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ អប្បមាលំ
ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ . . . អធិបតិប្បច្ចយា
អប្បមាលោ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច អប្បមាលោ ច
ធម្មា . . . អធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាលំ ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប និងឧបាទារូប
អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ ។

[៥៦៥] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ . . . ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ
អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ . . . ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ។ ធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ . . . ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ . . . ។

[៥៦៦] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អា-
ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . .
ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . .
ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១
ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២ . . . ។

បរិត្តត្តិកេ បដិច្ចវារោ

[៥៦៧] បរិត្តញ អប្បមាលាញ ធម្មំ បដិច្ច
បរិត្តោ ធម្មោ . . . អធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាលោ ខន្ទេ
ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៥៦៨] បរិត្តញ មហាក្ខតញ ធម្មំ បដិច្ច បរិ-
ត្តោ ធម្មោ . . . អធិបតិប្បច្ចយា មហាក្ខតេ ខន្ទេ ច
មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៥៦៩] បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
អនន្តរវ្យច្ចយា សមនន្តរវ្យច្ចយា សហជាតវ្យច្ចយា
សព្វេបិ មហាក្ខតា កាតញ ។ អញ្ញមញ្ញវ្យច្ចយា
និស្សយវ្យច្ចយា ឧបនិស្សយវ្យច្ចយា បុរេជាតវ្យ-
ច្ចយា តិស្សោ បញ្ញា កាតញ ។ អាសេវនវ្យ-
ច្ចយា តិស្សោ បញ្ញា កាតញ ។ កម្មវ្យច្ចយា
វិចាកវ្យច្ចយា តេរស បញ្ញា ។ អាហារវ្យច្ចយា
ត្រិយវ្យច្ចយា ណានវ្យច្ចយា មក្កវ្យច្ចយា សម្ប-
យុត្តវ្យច្ចយា វិប្បយុត្តវ្យច្ចយា អត្ថិវ្យច្ចយា នត្ថិវ្យ-
ច្ចយា វិកតវ្យច្ចយា អវិកតវ្យច្ចយា ។

បរិក្ខត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

[៥៦៧] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង . . . ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង នូវមហាកូតទាំងឡាយផង ។

[៥៦៨] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង នូវមហាកូតទាំងឡាយផង ។

[៥៦៩] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ និងសហជាតប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យដូចជាមហាកូតទាំងអស់ ។ ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើបញ្ហាទាំង ៣ ។ ព្រោះអាសេវនប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើបញ្ហាទាំង ៣ ។ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ និងវិបាកប្បច្ច័យ បណ្ឌិត (គប្បីធ្វើ)បញ្ហាទាំង ១៣ ។ ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្តិប្បច្ច័យ នត្តិប្បច្ច័យ វិគតប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

[៥៧០] ហោតុយា តេស អាវម្មណោ បញ្ច អធិ-
 បតិយា នវ អនន្តវេ បញ្ច សមនន្តវេ បញ្ច សហ-
 ជាតេ តេស អញ្ញមញ្ញោ សត្ត ទិស្សយេ តេស
 ឧបទិស្សយេ បញ្ច បុរេជាតេ តីណិ អាសេវនេ
 តីណិ កម្មេ តេស វិចាកេ តេស អាហារេ
 ឥន្ទ្រិយេ ឈានេ មក្កេ តេស សម្បយុត្តេ បញ្ច
 វិប្បយុត្តេ តេស អត្ថិយា តេស នត្ថិយា បញ្ច
 វិតតេ បញ្ច អវិតតេ តេស ។

អនុលោមំ ។

[៥៧១] បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហោតុប្បច្ចយា អហោតុកំ បរិត្តំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធោ . . . អហោតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធោ
 បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធោ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច
 ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៥៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ១៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ សន្តិយប្បច្ច័យ
 ឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

ចប់ អនុលោម ។

[៥៧១] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាអហេ-
 តុកៈ នូវខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃ
 អហេតុកប្បដិសន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ ពាហិរៈ . . . អាស្រ័យ
 មហាកូត ១ . . . អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧតុសមុដ្ឋាន . . .

បរិត្តតិកេ បដិច្ចវារោ

អសញ្ញសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច វិចិត្តិច្ឆា-
សហកតេ ឧទ្ធច្ចសហកតេ ខន្ធោ បដិច្ច វិចិត្តិច្ឆា-
សហកតោ ឧទ្ធច្ចសហកតោ មោហោ ។

[៥៧២] បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា បរិត្តោ ខន្ធោ បដិច្ច ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ បរិត្តោ ខន្ធោ បដិច្ច
កដត្តារូបំ ខន្ធោ បដិច្ច វត្ថុ ឯកំ មហាក្ខតំ . . .
ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . .
អសញ្ញសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ។

[៥៧៣] មហាក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា មហាក្ខតេ ខន្ធោ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្ខតេ ខន្ធោ
បដិច្ច កដត្តារូបំ ។

[៥៧៤] អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ
. . . នអារម្មណាប្បច្ចយា អប្បមាលោ ខន្ធោ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យមហា-
ភូត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[៥៧២] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ កដត្តា-
រូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ក្នុងខណៈនៃ
បដិសន្ធិ វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ នូវមហាភូត ១ . . . ពាហិរៈ
. . . អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧតុសមុដ្ឋាន . . . មហាភូត ១ របស់
ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

[៥៧៣] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តស-
មុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ កដត្តា-
រូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៥៧៤] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមណាមិនបាន . . . ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមណាមិនបាន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥៧៥] បរិត្តព្វ អប្បមាលាព្វ ធម្មំ បដិច្ច បរិ-
ត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា អប្បមាលោ
ខន្ទេ ច មហាក្សតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៥៧៦] បរិត្តព្វ មហាក្សតព្វ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា មហាក្សតេ ខន្ទេ
ច មហាក្សតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិ-
សន្និក្ខុលោ មហាក្សតេ ខន្ទេ ច មហាក្សតេ ច
បដិច្ច កេដត្តារូបំ ។

[៥៧៧] បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ទំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា បដិសន្និក្ខុលោ ខន្ទេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ
បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្សតំ . . . ។ សន្និក្ខំ ។
អសញ្ញសត្តានំ ។ បេ ។ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្ស-
តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បដិសន្និក្ខុ-
លោ វត្ថុ បដិច្ច មហាក្សតា ខន្ធា ។ បរិត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្សតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៥៧៥] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាកូតទាំងឡាយផង ។

[៥៧៦] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាកូតទាំងឡាយផង កដត្តារូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង នូវមហាកូតទាំងឡាយផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៥៧៧] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ នូវមហាកូត ១ . . . ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ បេ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង

បរិត្តតិកេ បដិច្ចវារោ

នអធិបតិប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច មហា-
ក្កតា ខន្ធា មហាក្កតេ បដិច្ច កេដត្តារូបំ ។

[៥៧៨] មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធា បដិច្ច
មហាក្កតាធិបតិ វិចាកំ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធា បដិច្ច
បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។ មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា វិចាកេ មហាក្កតេ
ខន្ធា បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ
មហាក្កតេ ខន្ធា បដិច្ច កេដត្តារូបំ ។ មហាក្កតំ ធម្មំ
បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នអធិបតិប្បច្ចយា វិចាកំ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធា បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . .
បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

[៥៧៩] អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាលោ
ខន្ធា បដិច្ច អប្បមាលាធិបតិ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ កដត្តារូប អាស្រ័យមហាកូតទាំងឡាយ ។

[៥៧៨] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ មហគ្គតាធិបតិ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក កដត្តារូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក នូវខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

[៥៧៩] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អប្បមាណាធិបតិ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥៨០] បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា វិចារកេ មហាក្កតេ
 ខន្ទេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 បដិសន្ធិក្កុណោ មហាក្កតេ ខន្ទេ ច មហាក្កតេ ច
 បដិច្ច កដត្តារូបំ ។ បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 មហាក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា
 បដិសន្ធិក្កុណោ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ទញ្ច វត្ថុញ្ច
 បដិច្ច តយោ ខន្ទា ទ្វេ ខន្ទេ . . . ។ បរិត្តញ្ច
 មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជន្តិ នអធិបតិប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្កុណោ មហាក្កតំ
 ឯកំ ខន្ទញ្ច វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ទា ទ្វេ ខន្ទេ
 . . . មហាក្កតេ ខន្ទេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច
 កដត្តារូបំ ។

[៥៨១] បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ . . .
 នអនន្តវប្បច្ចយា នសមនន្តវប្បច្ចយា នអញ្ញមញ្ញ-
 ប្បច្ចយា នឧបនិស្សយប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

[៥៨០] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ជាវិបាកផង មហាកូតទាំងឡាយផង កដត្តារូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង នូវមហាកូតទាំងឡាយផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . កដត្តារូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាកូតទាំងឡាយផង ។

[៥៨១] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ . . . ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

បរិត្តត្តិកេ បដិច្ចវារោ

[៥៨២] បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នបុរោជាតប្បច្ចយា អរូបេ បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . បរិត្តោ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ។
 បេ ។ សព្វេ មហាក្ខតា វិត្តារេតព្វា ។ បរិត្ត-
 មូលកេ តិស្សោ បញ្ញា ។

[៥៨៣] មហាក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្ខតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នបុរោជាតប្បច្ចយា អរូបេ មហាក្ខតំ ឯកំ
 ខន្ធំ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។ មហាក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច
 បរិត្តោ ធម្មោ ។ បេ ។ នបុរោជាតប្បច្ចយា មហាក្ខតេ
 ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ
 មហាក្ខតេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច កដត្តារូបំ ។ មហាក្ខតំ ធម្មំ
 បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្ខតោ ច ធម្មា . . . នបុរោ-
 ជាតប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្ខតំ ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។

បរិត្តគ្គិកៈ បដិច្ចវារៈ

[៥៨២] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចង្រ្គាវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចង្រ្គាវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣
 អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចង្រ្គាវ ក្នុងអរូបភព នូវខន្ធ ២ . . .
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចង្រ្គាវ ខន្ធ
 ៣ ក្តី កងត្តារូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចង្រ្គាវ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ។ បេ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើមហាកូត
 ទាំងអស់ឲ្យពិស្តារ ។ បញ្ចា ៣ ក្នុងបរិត្តមូលកៈ (ក៏បណ្ឌិត គប្បី
 ធ្វើឲ្យពិស្តារចុះ) ។

[៥៨៣] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋ័យ នូវខន្ធ ១ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ក្នុងអរូបភព . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។
 ធម៌ ដែលមានសភាពតូចង្រ្គាវ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ។ បេ ។ ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋ័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ កងត្តារូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមាន
 សភាពតូចង្រ្គាវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី កងត្តា-
 រូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 នូវខន្ធ ២ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥៨៤] អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
 ធម្មោ . . . ធម្មេវជាតប្បច្ចយា អរូបេ អប្បមាលំ
 ឯកំ ខន្ធំ . . . ។ អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
 ធម្មោ . . . ធម្មេវជាតប្បច្ចយា អប្បមាលោ ខន្ធោ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៥៨៥] បរិត្តញ្ច អប្បមាលាញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 បរិត្តោ ធម្មោ . . . ធម្មេវជាតប្បច្ចយា អប្បមាលោ
 ខន្ធោ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៥៨៦] បរិត្តញ្ច មហាក្ខតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
 ធម្មោ . . . ធម្មេវជាតប្បច្ចយា មហាក្ខតេ ខន្ធោ ច
 មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខុ-
 លោ . . . ។ បរិត្តញ្ច មហាក្ខតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច មហាក្ខ-
 តោ ធម្មោ . . . ធម្មេវជាតប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខុលោ
 មហាក្ខតំ ឯកំ ខន្ធាញ្ច វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៥៨២] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប . . . ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

[៥៨៥] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

[៥៨៦] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង នូវមហាក្ខតទាំងឡាយផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

បរិត្តត្តិកេ បដិច្ចវារោ

បរិត្តញ មហាក្កតញ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្ក-
តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា បដិ-
សន្និក្ខុណោ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធឯ វត្ថុញ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ . . . មហាក្កតេ ខន្ធធ ច
មហាក្កតេ ច បដិច្ច កេជត្តារូបំ ។

[៥៨៧] បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មា ឧប្ប-
ជ្ជតិ នបច្ឆាជាតប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា បរិត្តំ
ឯកំ ខន្ធធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ
ទ្វេ ខន្ធធ . . . បដិសន្និក្ខុណោ ខន្ធធ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ
បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ ។ សន្និក្ខុតំ ។ អសញ្ញា-
សត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ . . . ។

[៥៨៨] បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ នអាសេវនប្បច្ចយា បដិសន្និក្ខុណោ វត្ថុ
បដិច្ច មហាក្កតា ខន្ធា ។ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
ច មហាក្កតោ ច ធម្មា . . . នអាសេវនប្បច្ចយា បដិ-
សន្និក្ខុណោ វត្ថុ បដិច្ច មហាក្កតា ខន្ធា មហាក្កតេ
បដិច្ច កេជត្តារូបំ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យ
ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែល
ដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . .
កងត្តារូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហា-
កូតទាំងឡាយផង ។

[៥៨៧] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ និងនអា-
សេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ នូវខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យវត្ថុ មហាកូត ១ ។
សេចក្តីបំប្រួញ ។ មហាកូត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

[៥៨៨] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំង-
ឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។
ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
ធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ . . . ព្រោះនអាសេវ-
នប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យវត្ថុ
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ កងត្តារូប អាស្រ័យមហាកូតទាំងឡាយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥៨៩] មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ នអាសេវនប្បច្ចយា វិចាកំ មហាក្កតំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . បដិសន្ធិក្ខុ-
 លោ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ។
 មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្កោ ធម្មា . . . នអាសេវ-
 នប្បច្ចយា មហាក្កតោ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 បដិសន្ធិក្ខុលោ . . . ។ មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច ប-
 រិក្កោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា . . . នអាសេវនប្បច្ចយា
 វិចាកំ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . បដិសន្ធិក្ខុលោ
 មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ . . . ។

[៥៩០] អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
 ធម្មា . . . នអាសេវនប្បច្ចយា វិចាកំ អប្បមាលំ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ទ្វេ
 ខន្ធា ។ អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្កោ ធម្មា . . .
 នអាសេវនប្បច្ចយា អប្បមាលោ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច បរិក្កោ ច
 អប្បមាលោ ច ធម្មា . . . នអាសេវនប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៥៨៩] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អា-
 ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣
 អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។
 ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
 ធំ . . . ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ធម៌
 ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌
 ដែលដល់នូវសភាពធំ . . . ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក នូវ
 ខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៥៩០] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អា-
 ស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាវិបាក ខន្ធ ២ អាស្រ័យ
 ខន្ធ ២ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមាន
 ប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។ ធម៌
 ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី អា-
 ស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ

បរិត្តត្តិកេ បដិច្ចវារោ

វិចាកំ អប្បមាលំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។

[៥៩១] បរិត្តញ អប្បមាលញ ធម្មំ បដិច្ច
បរិត្តោ ធម្មោ . . . នអាសេវនប្បច្ចយា អប្បមាលោ
ខន្ធោ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៥៩២] បរិត្តញ មហាក្កតញ ធម្មំ បដិច្ច
បរិត្តោ ធម្មោ . . . នអាសេវនប្បច្ចយា មហាក្កតេ
ខន្ធោ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
បដិសន្ធិក្កុលោ មហាក្កតេ ខន្ធោ ច មហាក្កតេ
ច បដិច្ច កេដន្តារូបំ ។ បរិត្តញ មហាក្កតញ ធម្មំ
បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ . . . នអាសេវនប្បច្ចយា
បដិសន្ធិក្កុលោ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធឯញ វត្តញ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ បរិត្តញ មហាក្កតញ
ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ

បរិព្ពិត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណ មិនបាន ជាវិបាក ។

[៥៩១] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង . . . ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាកូតទាំងឡាយផង ។

[៥៩២] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះ នអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែល ដល់នូវសភាពធំផង មហាកូតទាំងឡាយផង កងត្តារូប អាស្រ័យខន្ធ ទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាកូតទាំងឡាយផង ក្នុងខណៈ នៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះ នអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាព ធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នអាសេវនប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតំ ឯកំ
ខន្ធព្វា វត្ថុញ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .
មហាក្កតេ ខន្ធធ មហាក្កតេ ច បដិច្ច កដត្តារូបំ ។

[៥៩៣] បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា បរិត្តោ ខន្ធធ បដិច្ច បរិត្តោ
ចេតនា ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុស-
មុដ្ឋានំ ឯកំ មហាក្កតំ . . . ។

[៥៩៤] មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ
ធម្មោ . . . នកម្មប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធធ បដិច្ច
មហាក្កតា ចេតនា ។

[៥៩៥] អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
ធម្មោ . . . នកម្មប្បច្ចយា អប្បមាលោ ខន្ធធ បដិច្ច
អប្បមាលា ចេតនា ។

[៥៩៦] បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ
. . . នវិចាកប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធធ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . កដត្តារូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាក្ខតទាំងឡាយផង ។

[៥៧៣] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពាហិរៈ . . . អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧតុសមុដ្ឋាន មហាក្ខត ១ . . . ។

[៥៧៤] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ។

[៥៧៥] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

[៥៧៦] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ នូវខន្ធ ២ . . .

បរិត្តត្តិកេ បដិច្ចវារោ

ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា មហាក្ខតេ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទារូបំ ពាហិរំ . . . អាហារំ
. . . ឧតុ . . . អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ។

[៥៩៧] មហាក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្ខតោ ធម្មោ
. . . នវិចាកប្បច្ចយា មហាក្ខតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានព្វ រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។
មហាក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ . . . នវិចាកប្ប-
ច្ចយា មហាក្ខតេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
មហាក្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច មហាក្ខតោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ នវិចាកប្បច្ចយា មហាក្ខតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានព្វ រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។

[៥៩៨] អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមាលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិចាកប្បច្ចយា អប្បមាលំ ឯកំ
ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ។ អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច
បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិចាកប្បច្ចយា អប្បមា-
លោ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អប្បមាលំ
ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ច អប្បមាលោ ច ធម្មា

បរិក្ខត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យមហាក្ខត ១ ចិត្តសមុជ្ជានរូប និងឧបាទារូប
អាស្រ័យមហាក្ខតទាំងឡាយ ពាហិរៈ . . . អាហារ . . . ឧត្ត . . .
មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញសត្វ . . . ។

[៥៧៧] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជាន-
រូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌
ដែលមានសភាពតូចច្រាវ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ . . .
ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
ដែលដល់នូវសភាពធំ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចច្រាវក្តី ធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ . . . ។

[៥៧៨] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល មាន
ប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។ ធម៌ ដែលមានសភាព
តូចច្រាវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង
ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចច្រាវក្តី ធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន

ឧប្បជ្ជន្តិ នវិចាកប្បច្ចយា អប្បមាលំ ឯកំ ខន្ធ្ធ
បដិច្ច តយោ ខន្ធ្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ
ខន្ធ្ធ ... ។

[៥៩៩] បរិត្តញ្ច អប្បមាលាញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ប-
រិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិចាកប្បច្ចយា អប្បមាលោ
ខន្ធ្ធ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៦០០] បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិចាកប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធ្ធ
ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៦០១] បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ នអាហារប្បច្ចយា ពាហិរំ . . . ឧតុ . . . អសញ្ញា-
សត្តានំ . . . ។ វិត្តាភេតព្វំ ។ នស្រ្តិយប្បច្ចយា
ពាហិរំ . . . អាហារំ . . . ឧតុ . . . អសញ្ញា-
សត្តានំ មហាក្កតេ បដិច្ច រូបដិវិតិស្រ្តិយំ នឈា-
នប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ ខន្ធ្ធ . . .
ពាហិរំ . . . ។ សង្ខតំ ។ អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ
មហាក្កតំ ។ បេ ។ សព្វេ មហាក្កតា កាតញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២ ... ។

[៥៩៩] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាកូតទាំងឡាយផង ។

[៦០០] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង មហាកូតទាំងឡាយផង ។

[៦០១] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ អាស្រ័យធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរៈ . . . ឧត្ត . . . របស់ពួកអសញ្ញសត្វ . . . ។ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។ ព្រោះនតន្ត្រិយប្បច្ច័យ ពាហិរៈ . . . អាហារៈ . . . ឧត្ត . . . រូបជីវិតន្ត្រិយ អាស្រ័យមហាកូតទាំងឡាយ របស់ពួកអសញ្ញសត្វ ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយបញ្ជាវិញ្ញាណ . . . ពាហិរៈ . . . ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ មហាកូត ១ របស់ពួកអសញ្ញសត្វ ។ បេ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើនូវមហាកូតទាំងអស់ ។

បរិក្ខត្តិកេ បដិច្ចវារោ

នមក្កប្បច្ចយា អហោតុកំ បរិក្កំ ឯកំ ខន្ធំ . . . .
អហោតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ឯកំ ។ សន្ធិត្តំ ។ សព្វ
មហាក្ខតា កាតញ្ច ។ នសម្បយុត្តប្បច្ចយា . . . . ។

[៦០២] . . . . នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ បរិក្កំ
ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ . . . . ពា-
ហិវំ . . . . អាហារំ . . . . ឧត្ត . . . . អសញ្ញាសត្តានំ . . . . ។

មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច មហាក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ . . . . ។

[៦០៣] អប្បមាលំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បមា-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ
អប្បមាលំ ឯកំ ខន្ធំ . . . . នោនតិប្បច្ចយា
នោវិតតប្បច្ចយា ។

[៦០៤] នហោតុយា ឯកំ នអារម្មណោ បញ្ច
នអធិបតិយា ទស នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
បញ្ច នអញ្ញមញ្ញេ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរេជាតេ
ទ្វាទស នបច្ឆាជាតេ តេរស នអាសេវនេ តេរស

បរិក្ខត្តិកៈ បដិច្ចវារៈ

ព្រោះនមគ្គប្បដ្ឋយ គឺ នូវខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចង្វាវ ជាអហេតុកៈ
... នូវខន្ធ ១ ក្នុងអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើ នូវមហាក្ខតទាំងអស់ ។ ព្រោះនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ ... ។

[៦០២] . . . ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចង្វាវ ក្នុងអរូប នូវខន្ធ ២ . . . ពាហិរៈ
. . . អាហារៈ . . . ឧតុ . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។ ធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុង
អរូប ... ។

[៦០៣] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ
១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប . . . ព្រោះនោនត្តិប្បដ្ឋយ
និងនោវិតតប្បដ្ឋយ ។

[៦០៤] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១០ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយ
និងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១២
ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ នអាហារេ ឯកំ
នស្រិយេ នឈានេ នមក្កេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ
បញ្ច នវិប្បយុត្តេ តីណិ នោនត្តិយា បញ្ច នោវិកតេ
បញ្ច ។ ឯវំ កលោតព្វំ ។

បច្ចនីយំ ។

[៦០៥] ហេតុប្បច្ចយា នអាម្មណោ បញ្ច . . .
នអធិបតិយា នស នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
នអញ្ញមញ្ញេ នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរេជាតេ ទ្វា-
នស នបច្ឆាជាតេ តេសេ នអាសេវនេ តេសេ
នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ នសម្បយុត្តេ បញ្ច
នវិប្បយុត្តេ តីណិ នោនត្តិយា បញ្ច នោវិកតេ
បញ្ច ។ ឯវំ កលោតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

[៦០៦] នហេតុប្បច្ចយា អាម្មណោ ឯកំ
. . . អនន្តរេ ឯកំ ។ សង្ខត្តំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងន-
អាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្ត្រីយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និង
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងន-
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោ-
វិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

[៦០៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
. . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនបច្ឆា-
ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣
ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

[៦០៦] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្ប-
ច្ច័យ . . . ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

បរិត្តត្តិកេ បច្ចយវារោ

វិតតេ ឯកំ អវិតតេ ឯកំ ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បដិច្ចវារោ និដ្ឋិតោ ។

សហជាតវារោមិ បដិច្ចវារសទិសោ ។

បច្ចយវារោ

[៦០៧] បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ . . .
 បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធោ បច្ចយា វត្ថុ វត្ថុំ បច្ចយា
 ខន្ធោ ឯកំ មហាក្ខតំ បច្ចយា ឧបាទារូបំ វត្ថុ
 បច្ចយា បរិត្តោ ខន្ធោ ។ បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចយា មហា-
 ក្ខតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា
 មហាក្ខតា ខន្ធោ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បច្ចយា មហា-
 ក្ខតា ខន្ធោ ។ បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចយា អប្បមាលោកា
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អប្ប-
 មាលោកា ខន្ធោ ។ បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ច
 អប្បមាលោកា ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា

បរិត្តត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បដិច្ចវារៈ ។

សហជាតវារៈ ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចយវារៈ

[៦០៧] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពីងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ នឹងខន្ធ ២
... វត្ថុ ពីងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ
ពីងផ្អែក នឹងវត្ថុ ឧបាទារូប ពីងផ្អែក នឹងមហាកូត ១ ខន្ធទាំងឡាយ
ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពីងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
ធំ ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពីងផ្អែក នឹងវត្ថុ
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពីងផ្អែក
នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពីងផ្អែក នឹងធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពីងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ពីងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

វត្ថុំ បច្ចុយា អប្បមាណា ខន្ធា មហាក្សតេ បច្ចុយា
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា បរិត្តោ
ច មហាក្សតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចុយា វត្ថុំ
បច្ចុយា មហាក្សតា ខន្ធា មហាក្សតេ បច្ចុយា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បច្ចុយា ។

[៦០៨] មហាក្សតំ ធម្មំ បច្ចុយា មហាក្សតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចុយា មហាក្សតំ ឯកំ ខន្ធី
បច្ចុយា បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្សតំ ឯកំ ខន្ធី . . . ។
មហាក្សតំ ធម្មំ បច្ចុយា បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចុយា មហាក្សតេ ខន្ធី បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ
រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។ មហាក្សតំ ធម្មំ បច្ចុយា
បរិត្តោ ច មហាក្សតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្ប-
ច្ចុយា មហាក្សតំ ឯកំ ខន្ធី បច្ចុយា តយោ ខន្ធី
ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធី . . . បដិសន្ធិក្ខណោ
មហាក្សតំ ឯកំ ខន្ធី . . . ។

[៦០៩] អប្បមាណា ធម្មំ បច្ចុយា អប្បមាណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចុយា អប្បមាណោ តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពីងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែក នឹងមហាកូតទាំងឡាយ ។ ធម៌ ដែលមាន
សភាពតូចច្រាវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចច្រាវ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធទាំងឡាយ
ដែលដល់នូវសភាពធំ ពីងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែក នឹង
មហាកូតទាំងឡាយ ពីងផ្អែក នឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៦០៨] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពីងផ្អែក
នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាព
ធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចច្រាវ
ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
សភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចច្រាវ
ក្តី ធម៌ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
ធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
ពីងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ នឹងខន្ធ ២ . . . នឹងខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

[៦០៩] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពីងផ្អែក នឹងធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
ក្នុងអប្បមាណធម៌ មានវារៈ (នៃបុច្ឆានិងវិសដ្ឋនា) ៣ លើក ។

បរិត្តត្តិកេ បច្ចយវារោ

[៦១០] បរិត្តញ្ច អប្បមាណាញ្ច ធម្មំ បច្ចយា
 បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាលោ
 ខន្ធច មហាក្ខតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 បរិត្តញ្ច អប្បមាណាញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អប្បមាលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាលំ ឯកំ
 ខន្ធច វត្តញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធច ។ បរិត្តញ្ច
 អប្បមាណាញ្ច ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ច អប្បមាលោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាលំ ឯកំ
 ខន្ធច វត្តញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធច ទ្វេ ខន្ធច . . .
 អប្បមាលោ ខន្ធច មហាក្ខតេ ច បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៦១១] បរិត្តញ្ច មហាក្ខតញ្ច ធម្មំ បច្ចយា
 បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 បដិសន្ធិក្ខណោ តីណិបិ កាតញ្ច ។

បរិត្តក្តិកៈ បច្ចយវារៈ

[៦១០] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង នឹងមហាកូតទាំងឡាយផង ។ ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង នឹងវត្ថុផង ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង មហាកូតទាំងឡាយផង ។

[៦១១] ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង នឹងធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ (បានដល់វារៈ នៃបុច្ឆានិងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។ សូម្បីវារៈ (នៃបុច្ឆានិងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ក៏បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដានំ

[៦១២] បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចុយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចុយា
 តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ
 បច្ចុយា ខន្ធោ ចក្កាយតនំ បច្ចុយា ចក្កវិញ្ញាណំ
 កាយាយតនំ បច្ចុយា . . . វត្ថុ បច្ចុយា បរិត្តោ ខន្ធោ ។
 អវសេសា ន បញ្ញា ហេតុប្បច្ចយសទិសា សត្ត
 កាតព្វា ។ អធិបតិប្បច្ចុយា បដិសន្ធិ នត្តិ សត្តវស
 បញ្ញា បរិបុណ្ណា ។ អនន្តរាប្បច្ចុយា ។ សន្ធិត្ថំ ។
 អវិកតប្បច្ចុយា ។

[៦១៣] ហេតុយា សត្តវស អារម្មណោ សត្ត
 អធិបតិយា សត្តវស អនន្តរេ សត្ត សមនន្តរេ សត្ត
 សហជាតេ សត្តវស អញ្ញមញ្ញោ នវ និស្សយេ សត្ត-
 វស ឧបនិស្សយេ សត្ត បុរេជាតេ សត្ត អាសេវនេ
 សត្ត កិម្មេ សត្តវស វិចារកេ សត្តវស អា-
 ហារេ សត្តវស ឥន្ទ្រិយេ ណានេ មក្កេ សត្តវស

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៦១២] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ នឹងខន្ធ ២ . . . ខន្ធទាំងឡាយ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងចក្ខុយតនៈ ពឹងផ្អែក នឹងកាយាយតនៈ . . . ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ បញ្ហា ៦ យ៉ាង ដ៏សេស ប្រាកដស្មើដោយហេតុប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យទៅជាបញ្ហា ៧ យ៉ាង ។ បដិសន្ធិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មិនមានទេ បញ្ហា ១៧ យ៉ាង មានគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។ ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ព្រោះអវិតតប្បច្ច័យ ។

[៦១៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងត្រ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧

បរិគ្គតិកេ បច្ចយវារោ

សម្បយុត្តេ សត្ត វិប្បយុត្តេ សត្តរស អត្តិយា សត្ត-
រស នត្តិយា សត្ត វិកតេ សត្ត អវិកតេ សត្តរស ។
ឯវំ កណោតព្វំ ។

អនុលោមំ ។

[៦១៤] បរិគ្គ ធម្មំ បច្ចយា បរិស្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ បរិគ្គ ឯកំ ខន្ធ
បច្ចយា តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ
. . . អហេតុកប្បជិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធ បច្ចយា វត្ថុ
វត្ថុំ បច្ចយា ខន្ធ ឯកំ មហាក្ខតំ ។ សន្ធិត្ថំ ។
អសញ្ញាសត្តានំ . . . ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញា-
ណំ កាយាយតនំ . . . វត្ថុំ បច្ចយា អហេតុកា
បរិស្តោ ខន្ធ វិចិត្តិច្ឆាសហកតេ ឧទ្ធចូសហកតេ
ខន្ធ ច វត្ថុញ បច្ចយា វិចិត្តិច្ឆាសហកតោ ឧទ្ធចូ-
សហកតោ មោហោ ។

[៦១៥] បរិគ្គ ធម្មំ បច្ចយា បរិស្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បច្ចយា បដិច្ចវារសទិសំ បញ្ច ។

បរិត្តត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[៦១៤] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជា
អហេតុកៈ នឹងខន្ធ ២ . . . វត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ក្នុងខណៈ
នៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ខន្ធទាំងឡាយ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មហាកូត ១ ។
សេចក្តីបំប្រួញ ។ របស់ពួកអសញ្ញសត្វ . . . ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក
នឹងចក្ខាយតនៈ នឹងកាយាយតនៈ . . . ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមាន
សភាពតូចត្រូវ ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង ។

[៦១៥] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ វារៈ ៥
ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៦១៦] បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា បរិត្តោតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចុយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចុយា
តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ . . .
បដិសន្ធិក្ខណោ អសញ្ញាសត្តានំ . . . ចក្ខាយតនំ . . .
កាយាយតនំ . . . វត្ថុំ បច្ចុយា បរិត្តា ខន្ធោ ។ បរិត្តំ
ធម្មំ បច្ចុយា មហាក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិ-
បតិប្បច្ចុយា វត្ថុំ បច្ចុយា មហាក្កតាធិបតិ វត្ថុំ បច្ចុយា
វិចាកា មហាក្កតា ខន្ធោ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បច្ចុយា
មហាក្កតា ខន្ធោ ។ បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា អប្បមាលោកា
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចុយា វត្ថុំ បច្ចុយា អប្ប-
មាលោកាធិបតិ ។ បរិត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា បរិត្តោ ច
មហាក្កតោ ច ធម្មា . . . នអធិបតិប្បច្ចុយា វត្ថុំ បច្ចុ-
យា វិចាកា មហាក្កតា ខន្ធោ មហាក្កតេ បច្ចុយា
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៦១៦] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា
 ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ នឹង
 ខន្ធ ២ . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ចក្ខុយ-
 តនៈ . . . កាយាយតនៈ . . . ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ
 ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិ-
 ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ជាវិបាក ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវ
 សភាពធំ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលមាន
 ប្រមាណមិនបាន ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អប្បមាណាធិបតិ ពឹងផ្អែក នឹង
 វត្ថុ ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី
 ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងមហាក្ខតទាំងឡាយ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
 សន្ធិ . . . ។

បរិក្ខត្តិកេ បច្ចយវាណ

[៦១៧] មហាក្កតំ ធម្មំ បច្ចយា មហាក្កតោ
 ធម្មោ . . . នអធិបតិប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ទេ បច្ចយា
 មហាក្កតាធិបតិ វិចាកំ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ទំ បច្ចយា
 តយោ ខន្ទា ទ្វេ ខន្ទេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។
 មហាក្កតំ ធម្មំ បច្ចយា បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអ-
 ធិបតិប្បច្ចយា វិចាកេ មហាក្កតេ ខន្ទេ បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។ មហាក្កតំ ធម្មំ
 បច្ចយា បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 នអធិបតិប្បច្ចយា វិចាកំ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ទំ បច្ចយា
 តយោ ខន្ទា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ទេ . . .
 បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

[៦១៨] អប្បមាណំ ធម្មំ បច្ចយា អប្បមាណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាណោ ខន្ទេ
 បច្ចយា អប្បមាណាធិបតិ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

[៦១៧] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពីងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពីងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

[៦១៨] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពីងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៦១៩] បរិត្តញ្ច អប្បមាលាញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា
 អប្បមាលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចុយា
 អប្បមាលោ ខន្ទេ ច វត្តញ្ច បច្ចុយា អប្បមា-
 លោធិបតិ ។

[៦២០] បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា ប-
 រិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចុយា វិចាកេ
 មហាក្កតេ ខន្ទេ ច មហាក្កតេ ច បច្ចុយា ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខុលោ . . . ។ បរិត្តញ្ច មហា-
 ក្កតញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា មហាក្កតោ ធម្មោ . . . នអធិប-
 តិប្បច្ចុយា មហាក្កតេ ខន្ទេ ច វត្តញ្ច បច្ចុយា
 មហាក្កតាធិបតិ វិចាកំ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ទញ្ច
 វត្តញ្ច បច្ចុយា តយោ ខន្ទោ ទ្វេ ខន្ទេ . . . បដិសន្ធិ-
 ក្ខុលោ . . . ។ បរិត្តញ្ច មហាក្កតញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា
 បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា . . . នអធិបតិប្បច្ចុយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៦១៩] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ពីងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង វត្ថុផង ។

[៦២០] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាកផង មហាកូតទាំងឡាយផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ពីងផ្អែក នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំផង វត្ថុផង ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាកផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ

បរិក្ខត្តិកេ បច្ចយវារោ

វិចាកំ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច វត្តញ្ច បច្ចយា
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . វិចាកេ មហាក្កតេ ខន្ធធ្វេ
ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិ-
សន្និក្ខុណោ មហាក្កតេ ខន្ធធ្វេ បច្ចយា ។

[៦២១] បរិក្កំ ធម្មំ បច្ចយា បរិក្កោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ នអនន្តរឃ្មច្ចយា នសមនន្តរឃ្មច្ចយា នអញ្ញ-
មញ្ញឃ្មច្ចយា នឧបនិស្សយឃ្មច្ចយា នបុរេជាតឃ្មច្ច-
យា បដិច្ចវារសទិសា ទ្វាទស បញ្ញា ។ នបច្ឆា-
ជាតឃ្មច្ចយា នអាសេវនឃ្មច្ចយា បរិបុណ្ណំ ។ វិចា-
កោតិ និទ្ធិស្សិតព្វំ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចាកោតិ
ន កាតព្វំ ។ នកម្មឃ្មច្ចយា នវិចាកឃ្មច្ចយា បដិ-
សន្និ វិចាកោបិ នត្ថិ ។ នអាហារឃ្មច្ចយា នឥន្ទ្រិ-
យឃ្មច្ចយា នឈានឃ្មច្ចយា នមក្កឃ្មច្ចយា ន-
សម្បយុត្តឃ្មច្ចយា នវិប្បយុត្តឃ្មច្ចយា នោនត្ថិឃ្មច្ចយា
នោវិតតឃ្មច្ចយា ។

[៦២២] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ បញ្ច នអ-
ធិបតិយា ទ្វាទស នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ នអញ្ញ-
មញ្ញេ នឧបនិស្សយេ នបុរេជាតេ ទ្វាទស នបច្ឆា-
ជាតេ សត្តវស នអាសេវនេ សត្តវស នកម្មេ សត្ត

បរិក្ខត្តិកៈ បច្ចយវារៈ

គឺ ខន្ធ ៣ ពីងផ្នែកនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាកផង វត្ថុ
ផង នឹងខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្នែកនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាកផង មហាកូតទាំងឡាយផង ពីងផ្នែក
នឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៦២១] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ពីងផ្នែកនឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរ-
ប្បច្ច័យ នអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ និងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
ឯបញ្ហា ១២ យ៉ាង ប្រាកដស្មើដោយបដិច្ចវារៈដែរ ។ ព្រោះនបច្ឆាជាត-
ប្បច្ច័យ និងនអាសេវនប្បច្ច័យ (ពាក្យនេះ) មានគ្រប់គ្រាន់ ។ ពាក្យថា
វិបាក បណ្ឌិត គប្បីសម្តែង ។ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប បណ្ឌិត មិនគប្បីធ្វើ
ថាដូចជាវិបាកទេ ។ ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ និងនវិបាកប្បច្ច័យ ឯបដិ-
សន្ធិនិងវិបាកមិនមានទេ ។ ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ នឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
នោនត្តិប្បច្ច័យ និងនោវិតតប្បច្ច័យ ។

[៦២២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
និងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

នវិចារកេ សត្តរស នអាហារេ នសង្ខិយេ ន-
 ណានេ នមក្កេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្ប-
 យុត្តេ តីណិ នោនត្តិយា បញ្ច នោវិគតេ បញ្ច ។
 ឯវំ កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយំ ។

[៦២៣] ហេតុប្បច្ចយា នអាម្មណោ បញ្ច . . .
 នអធិបតិយា ទ្វាទស នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
 បញ្ច នអញ្ញមញ្ញេ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុ-
 រោជាតេ ទ្វាទស នបច្ឆាជាតេ សត្តរស នអាសេវនេ
 សត្តរស នកម្មេ សត្ត នវិចារកេ សត្តរស នសម្ប-
 យុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ តីណិ នោនត្តិយា បញ្ច
 នោវិគតេ បញ្ច ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ នត្រ័យប្ប-
ច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តិ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្តិ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

[៦២៣] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
នសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
១២ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១៧ ក្នុងនសម្បយុត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

បរិត្តក្តីកេ សំសដ្ឋវារោ

[៦២៤] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ឯកំ . . .
អនន្តរេ សមនន្តរេ សហជាតេ វិតតេ អវិតតេ
ឯកំ ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បច្ចយវារោ និដ្ឋិតោ ។

និស្សយវារោ បច្ចយវារសទិសោ ។

សំសដ្ឋវារោ

[៦២៥] បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

[៦២៦] មហាក្កតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ មហាក្កតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ
សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . បដិសន្ធិ-
ក្ខណោ . . . ។

[៦២៧] អប្បមាណំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អប្បមាណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អប្បមាណំ ឯកំ
ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។

បរិក្ខត្តិកៈ សំសដ្ឋវារៈ

[៦២២] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ វិគតប្បច្ច័យ
និងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

ចប់ បច្ចយវារៈ ។

និស្សយវារៈ ប្រាកដស្មើដោយបច្ចយវារៈដែរ ។

សំសដ្ឋវារៈ

[៦២៥] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ... ។

[៦២៦] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់នូវ
សភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១
ដែលដល់នូវសភាពធំ នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

[៦២៧] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន នឹងខន្ធ ២ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៦២៨] បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា អធិបតិប្បច្ចយា បដិសន្ធិ
 នត្តិ ។ អនន្តរ្យប្បច្ចយា សមនន្តរ្យប្បច្ចយា សហជា-
 តប្បច្ចយា អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា និស្សយប្បច្ចយា ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយា បុរេជាតប្បច្ចយា បដិសន្ធិ នត្តិ ។
 អាសេវនប្បច្ចយា វិចារកោមិ បដិសន្ធិមិ នត្តិ ។
 កម្មប្បច្ចយា វិចារកប្បច្ចយា អាហារប្បច្ចយា ឥន្ទ្រិ-
 យប្បច្ចយា ឈានប្បច្ចយា មគ្គប្បច្ចយា សម្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា វិប្បយុត្តប្បច្ចយា អត្ថិប្បច្ចយា នត្ថិប្បច្ចយា
 វិកតប្បច្ចយា អវិកតប្បច្ចយា ។

[៦២៩] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ តីណិ អធិ-
 បតិយា តីណិ ។ សន្និទ្ធីត្ថំ ។ អវិកតេ តីណិ ។
 ឯវំ កណោតព្វំ ។

អនុលោមំ ។

[៦៣០] បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ បរិត្តំ ឯកំ
 ខន្ធិ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . អហេតុ-
 កប្បដិសន្ធិក្ខណោ វិចិកិច្ឆាសហកតេ ឧទ្ធច្ចសហ-
 កតេ ខន្ធិ សំសដ្ឋោ វិចិកិច្ឆាសហកតោ ឧទ្ធច្ចសហ-
 កតោ មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៦២៨] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យ បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ ព្រោះអាសេវនប្បច្ច័យ វិបាកក្តី បដិសន្ធិក្តី ក៏មិនមាន ។ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្តិប្បច្ច័យ នត្តិប្បច្ច័យ វិគតប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ ។

[៦២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[៦៣០] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាអហេតុកៈ នឹងខន្ធ ២ ... មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ច្រឡំនឹងខន្ធ ទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។

បរិក្ខត្តិកេ សំសដ្ឋានា

[៦៣១] បរិក្ខត្តិ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិក្ខត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បរិក្ខត្តំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា
តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

[៦៣២] មហាក្កតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ មហាក្កតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធោ
សំសដ្ឋា មហាក្កតា អធិបតិ វិចាកំ មហាក្កតំ ឯកំ
ខន្ធំ សំសដ្ឋា បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

[៦៣៣] អប្បមាលំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អប្បមា-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា អប្បមាលោ
ខន្ធោ សំសដ្ឋា អប្បមាលោ អធិបតិ ។

[៦៣៤] បរិក្ខត្តិ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិក្ខត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ បរិក្ខត្តំ ឯកំ ខន្ធំ
សំសដ្ឋា បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

[៦៣៥] មហាក្កតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ មហាក្ក-
តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា

បរិក្ខត្តិកៈ សំសដ្ឋវារៈ

[៦៣១] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

[៦៣២] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

[៦៣៣] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

[៦៣៤] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតិប្បច្ច័យ គឺ ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ក្នុងអរូប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

[៦៣៥] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតិប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អរូបេ មហាក្កតំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា
បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

[៦៣៦] អប្បមាណំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អប្បមាលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នបុរោជាតប្បច្ចយា អរូបេ អប្បមា-
ណំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ។

[៦៣៧] បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នបច្ឆាជាតប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា
បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា បដិសន្ធិ-
ក្ខណោ . . . ។

[៦៣៨] មហាក្កតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ មហាក្កតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអាសេវនប្បច្ចយា វិចាកំ មហាក្កតំ
ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

[៦៣៩] អប្បមាណំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អប្បមាលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអាសេវនប្បច្ចយា វិចាកំ អប្បមាណំ
ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា ។

[៦៤០] បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា បរិត្តោ ខន្ធា សំសដ្ឋា
បរិត្តោ ចេតនា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងអរូប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

[៦៣៦] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប ។

[៦៣៧] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ និងនអាសេវនប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

[៦៣៨] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាសេវនប្បដ្ឋយ គឺ (ខន្ធ ៣) ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

[៦៣៩] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាសេវនប្បដ្ឋយ គឺ (ខន្ធ ៣) ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាវិបាក ។

[៦៤០] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ គឺ ចេតនា ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ច្រឡំនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ។

បរិត្តត្តិកេ សំសដ្ឋានា

[៦៤១] មហាក្កតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ មហាក្កតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា មហាក្កតេ ខន្ធ
សំសដ្ឋា មហាក្កតា ចេតនា ។

[៦៤២] អប្បមាលំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អប្បមាលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា អប្បមាលោ ខន្ធ
សំសដ្ឋា អប្បមាលោ ចេតនា ។

[៦៤៣] បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នវិចាកប្បច្ចយា បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធ សំសដ្ឋា
តយោ ខន្ធ ។

[៦៤៤] មហាក្កតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ មហាក្កតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិចាកប្បច្ចយា មហាក្កតំ ឯកំ
ខន្ធ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធ ។

[៦៤៥] អប្បមាលំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អប្បមា-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិចាកប្បច្ចយា អប្បមាលំ
ឯកំ ខន្ធ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធ ។

បរិក្ខត្តិកៈ សំសដ្ឋវារៈ

[៦៤១] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលដល់
នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងមហគ្គតក្ខន្ធទាំងឡាយ ។

[៦៤២] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានប្រមាណ
មិនបាន ។

[៦៤៣] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចធ្មារ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានសភាពតូចធ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចធ្មារ ។

[៦៤៤] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ
នឹងខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ។

[៦៤៥] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៦៤៦] បរិត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នឈានប្បច្ចយា នមត្តប្បច្ចយា នវិប្បយុត្ត-
ប្បច្ចយា អរូបេ បរិត្តំ ឯកំ ខន្ធិ . . . ។

[៦៤៧] មហាត្តតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ មហាត្តតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ មហាត្តតំ
ឯកំ ខន្ធិ . . . ។

[៦៤៨] អប្បមាលំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អប្បមាលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ អប្បមាលំ
ឯកំ ខន្ធិ . . . ។

[៦៤៩] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា តីណិ
នបុរេជាតេ តីណិ នបច្ឆាជាតេ តីណិ នអាសេវនេ
តីណិ នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ តីណិ នឈានេ
ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។ ឯវំ
កលោតព្វំ ។

បច្ចនីយំ ។

[៦៥០] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា តីណិ . . .
នបុរេជាតេ នបច្ឆាជាតេ នអាសេវនេ នកម្មេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

[៦៤៦] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចង្អាត ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានសភាពតូចង្អាត ទើបកើតឡើង ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចង្អាត ក្នុងអរូប . . . ។

[៦៤៧] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ក្នុងអរូប . . . ។

[៦៤៨] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប . . . ។

[៦៤៩] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

[៦៥០] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ . . . ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ នអាសេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ

បរិត្តិតិកេ បញ្ញាវារោ

នវិចារកេ នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

[៦៥១] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ឯកំ . . .
អនន្តរេ ឯកំ ។ សង្ខតំ ។ អវិកតេ ឯកំ ។ ឯវំ
កណោតព្វំ ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

សម្បយុត្តវារោ សំសង្ខារសទិសោ ។

បញ្ញាវារោ

[៦៥២] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស ហេ-
តុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិត្តោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាធានញ្ច រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

[៦៥៣] មហាក្កតោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ បរិត្តិ បដិសន្ធិ
កាតញ្ច ។

[៦៥៤] អប្បមាលោកា ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

នវិបាកប្បច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត គប្បី
រាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

[៦៥១] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
. . . ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។

សម្បយុត្តវារៈ ប្រាកដស្មើដោយសំសដ្ឋវារៈដែរ ។

បញ្ហាវារៈ

[៦៥២] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ ពួកចិត្តស-
មុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

[៦៥៣] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ (បានដល់វារៈ នៃបុច្ឆានិងវិសជ្ជនា)
៣ លើក ។ បវត្តិកាល និងបដិសន្ធិកាល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។

[៦៥៤] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយហេតុប្បច្ច័យ (បានដល់វារៈ នៃ
បុច្ឆា និងវិសជ្ជនា) ៣ លើក ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

[៦៥៥] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អា-
 រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ ទត្វា សីលំ សមា-
 ទិយិត្វា ឧទោសថកម្មំ កត្វា តំ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ
 សុចិណ្ណានិ បច្ចវេក្ខតិ អរិយា កោត្រភំ បច្ចវេក្ខន្តិ
 វោទានំ បច្ចវេក្ខន្តិ បហីនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ
 វិក្ខម្ហិតេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ
 កិលេសេ ជានន្តិ ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . បរិត្តោ ខន្ទេ
 អនិច្ចតោ . . . វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ អភិនន្តន្តិ តំ
 អារត្ត វាកោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ រូបាយ-
 តនំ ចក្កំ ។ បេ ។ ដោជ្ជញ្ចាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៥៦] បរិត្តោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ
 បស្សតិ ទិព្វាយ សោតនាតុយា សទ្ធិំ . . . ចេតោ-
 បរិយញ្ញាណោ បរិត្តចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជានាតិ
 បរិត្តា ខន្ទា ឥទ្ធិវិញ្ញាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញា-
 ណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា-
 កម្មបតញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

[៦៥៥] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គលឲ្យទាន រក្សា
 សីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណា នូវកុសលនោះ ពិចារណា នូវ
 ពួកកុសលដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា
 នូវគោត្រតូ ពិចារណា នូវវេទនាៈ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែល
 លះហើយ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹងនូវ
 ពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ឃើញច្បាស់ នូវចក្ក
 . . . នូវវត្ថុ . . . នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ
 ថាមិនទៀង . . . ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ
 ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង រូបាយតនៈ ចក្ក ។ បេ ។
 ដោយដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។

[៦៥៦] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឃើញនូវរូប ដោយ
 ទិព្វចក្ក នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ . . . ដឹង នូវចិត្តរបស់បុគ្គល
 អ្នកព្រមព្រៀង ដោយចិត្តដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយចេតោបរិ-
 យញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃឥទ្ធិ-
 វិធាញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្ម-
 បគញ្ញាណ និងអនាគតិញ្ញាណ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។

បរិគ្គតិកេ បញ្ញាវារោ

[៦៥៧] មហាក្កតោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាកាសានញ្ញាយតនំ
 វិញ្ញាណញ្ញាយតនស្ស អាកិញ្ញញ្ញាយតនំ នេវ-
 សញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ចេតោបរិយញ្ញាណោន មហាក្កតចិត្តសមដ្ឋីស្ស
 ចិត្តំ ជាតតិ មហាក្កតា ខន្ធោ ឥទ្ធិវិធាញ្ញាណស្ស
 ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស
 យថាកម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អា-
 រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៥៨] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិគ្គតស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមំ ណានំ បច្ច-
 វេក្ខតិ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ
 ចក្កំ បច្ចវេក្ខតិ ទិព្វំ សោតណតំ . . . ឥទ្ធិវិធាញ្ញាណំ
 បច្ចវេក្ខតិ ចេតោបរិយញ្ញាណំ . . . បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណំ . . . យថាកម្មបកញ្ញាណំ . . . អនាគតំ-
 សញ្ញាណំ បច្ចវេក្ខតិ មហាក្កតេ ខន្ធោ អនិច្ចតោ . . .
 វិបស្សតិ អស្សាទេតិ អភិណ្ណតិ តំ អារព្ព វាកោ
 ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

[៦៥៧] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ អាកាសានញ្ញាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាកិញ្ញញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ បុគ្គល ដឹងនូវចិត្ត
 របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងដោយមហគ្គតចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ
 ខន្ធទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃឥទ្ធិវិធាញ្ញាណ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ
 និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។

[៦៥៨] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចារណា នូវ
 បឋមជ្ឈាន ពិចារណា នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ពិចារណា នូវ
 ទិព្វចក្ខុ នូវទិព្វសោតធាតុ . . . ពិចារណា នូវឥទ្ធិវិធាញ្ញាណ ចេតោ-
 បរិយញ្ញាណ . . . បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ . . . យថាកម្មបគញ្ញាណ
 . . . ពិចារណា នូវអនាគតំសញ្ញាណ ឃើញច្បាស់ នូវខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ថាមិនទៀង . . . ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ
 ប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ កើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៦៥៩] អប្បមាលោកា ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ និព្វានំ មក្ក-
ស្ស ផលស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៦០] អប្បមាលោកា ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មក្កា វុដ្ឋហិត្វា
មក្កំ បច្ចវេក្ខន្តិ ផលំ បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ បច្ចវេក្ខន្តិ
និព្វានំ កោត្រភុស្ស វោទានស្ស អារដ្ឋនាយ អារម្ម-
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៦១] អប្បមាលោកា ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្ម-
ស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា ចេតោប-
រិយញ្ញាលោន អប្បមាលាចិត្តសមដ្ឋីស្ស ចិត្តំ ជានន្តិ
អប្បមាលោកា ខន្ធា ចេតោបរិយញ្ញាលាស្ស បុព្វេនិវា-
សានុស្សតិញ្ញាលាស្ស អនាគតំសញ្ញាលាស្ស អារម្ម-
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៦២] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អធិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតា-
ធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ ទត្វា សីលំ សមាទិ-
យិត្វា ឧចោសថកម្មំ កត្វា តំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

[៦៥៧] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ព្រះនិព្វាន ជា បច្ច័យ នៃមគ្គ និងផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៦៦០] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពី មគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ពិចារណា នូវផល ពិចារណា នូវ ព្រះនិព្វាន (ព្រោះថា) ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវ គោត្រកូ និងវោទានៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៦៦១] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀង ដោយចិត្ត ដែលមានប្រមាណមិន បាន ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនា- គតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៦៦២] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យទាន រក្សាសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ធ្វើបុណ្យកម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា

បរិត្តតិកេ បញ្ហាវារោ

បុព្វេ សុចិណ្ណានិ ករុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខតិ សេក្ខា
 កោត្រិកុំ ករុំ កត្វា . . . វោទានំ ករុំ កត្វា បច្ចុ-
 វេក្ខន្តិ ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . បរិត្តេ ខន្ធ ករុំ កត្វា
 អស្សាទេន្តិ អភិនន្តន្តិ តំ ករុំ កត្វា វាកោ ឧប្បជ្ជតិ
 ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាទិបតិ បរិត្តាទិបតិ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាណនញ្ច រូចានំ
 អទិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៦៣] មហាក្កតោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
 អទិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាទិបតិ មហា-
 ក្កតាទិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អទិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៦៦៤] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អទិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាទិបតិ សហ-
 ជាតាទិបតិ ។ អារម្មណាទិបតិ បឋមំ លានំ ករុំ
 កត្វា . . . នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ . . . ទិព្វំ ចក្កំ . . .

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

ធ្វើបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលសន្សំទុកល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទី
 គោរព ហើយពិចារណា ពួកសេក្ខបុគ្គល ធ្វើនូវគោត្រកូឲ្យធ្ងន់ (ក្នុងចិត្ត)
 . . . ធ្វើនូវវោទានៈឲ្យធ្ងន់ (ក្នុងចិត្ត) ហើយពិចារណា ធ្វើនូវចក្ខុ . . .
 នូវវត្ថុ . . . ធ្វើនូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ឲ្យធ្ងន់ (ក្នុងចិត្ត)
 ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើនូវវត្ថុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
 កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌
 ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួក
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៦៦៣] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ
 អធិបតិធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៦៦៤] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានសភាពតូចឆ្មារ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និង
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើនូវបឋមជ្ឈានឲ្យធ្ងន់
 (ក្នុងចិត្ត) . . . នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ . . . ទិព្វចក្ខុ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

អនាគតំសញ្ញាណំ ករុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខតិ មហាក្កតេ
ខន្ទេ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិណន្ទតិ តំ ករុំ កត្វា
រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ
មហាក្កតាធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ អធិបតិប្បច្ចុ-
យេន បច្ចុយោ ។

[៦៦៥] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហា-
ក្កតស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ
សហជាតាធិបតិ មហាក្កតាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ
ខន្ទានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ អធិបតិប្បច្ចុយេន
បច្ចុយោ ។

[៦៦៦] អប្បមាលោកា ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ អារម្មណាធិបតិ
សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ និព្វានំ មក្កស្ស
ផលស្ស អធិបតិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។ សហជាតា-
ធិបតិ អប្បមាលោកាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ទានំ
អធិបតិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

[៦៦៧] អប្បមាលោកា ធម្មោ បរិត្តស្ស
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ អារម្មណាធិបតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ធ្វើនូវអនាគតិសញ្ញាណ ឲ្យជូន (ក្នុងចិត្ត) ហើយពិចារណា ធ្វើនូវពួកខន្ធ
ដែលដល់នូវសភាពធំ ឲ្យជូន ក្នុងចិត្ត ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ
ធ្វើនូវវត្ថុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។
ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៦៦៥] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ដោយអធិបតិ-
ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលដល់នូវសភាព
ធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៦៦៦] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ
និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃ
មគ្គនិងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៦៦៧] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ

បរិត្តតិកេ បញ្ហាវារោ

សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ អរិយា មក្កា រុដ្ឋ-
 ហិត្វា មក្កំ ករុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខន្តិ ផលំ ករុំ កត្វា . . .
 និព្វានំ ករុំ កត្វា . . . និព្វានំ កោត្រកុស្ស វោទា-
 នស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ សហជាតាធិ-
 បតិ អប្បមាណាធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ អធិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

[៦៦៨] អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច
 អប្បមាណាស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចុយោ សហជាតាធិបតិ អប្បមាណាធិបតិ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

[៦៦៩] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អន-
 ន្តប្បច្ចយេន បច្ចុយោ បុរិមា បុរិមា បរិត្តា ខន្ធា-
 បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ ខន្ធានំ អនន្តប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
 អនុលោមំ កោត្រកុស្ស អនុលោមំ វោទានស្ស អា-
 វដ្ឋោ បរិត្តានំ ខន្ធានំ អនន្តប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គឲ្យធ្ងន់ (ក្នុងចិត្ត) ហើយពិចារណា ធ្វើនូវផលឲ្យធ្ងន់ (ក្នុង ចិត្ត) . . . ធ្វើនូវព្រះនិព្វានឲ្យធ្ងន់ (ក្នុងចិត្ត) . . . ព្រះនិព្វាន ជា បច្ច័យ នៃគោត្រភូ និងវោទានៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជា- តាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃពួក ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៦៦៨] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ដោយអធិ- បតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលប្រ- មាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៦៦៩] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមាន សភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រភូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃ វោទានៈ អារជ្ជនា ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៦៧០] បរិត្តោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស អ-
 នន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិត្តំ ចុតិចិត្តំ មហាក្កតស្ស
 ឧបបត្តិចិត្តស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិត្តា
 ខន្ធា មហាក្កតស្ស វុដ្ឋានស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមស្ស ល្អានស្ស បរិ-
 កម្មំ . . . នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស បរិកម្មំ . . .
 ទិព្វស្ស ចក្កស្ស បរិកម្មំ . . . អនាគតំសញ្ញាណស្ស
 បរិកម្មំ អនាគតំសញ្ញាណស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៦៧១] បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ កោត្រកុ មក្កស្ស រោនាណំ
 មក្កស្ស អនុលោមំ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[៦៧២] មហាក្កតោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា មហាក្កតា
 ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ មហាក្កតាណំ ខន្ធាណំ អនន្ត-
 រប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៦៧០] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ចុតិចិត្ត ដែលមានសភាព
តូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃឧបបត្តិចិត្ត ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្ត-
រប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃវុដ្ឋានៈ
ដែលដល់នូវសភាពធំ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ បរិ-
កម្មបឋមជ្ឈាន . . . បរិកម្មនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ . . . បរិកម្មទិព្វ-
ចក្ខុ . . . បរិកម្មអនាគតំសញ្ញាណ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតំសញ្ញាណ
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៦៧១] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ គោត្រកូ
(ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វោទានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ អនុលោម ជាបច្ច័យ
នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៦៧២] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលដល់
នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលដល់នូវសភាពធំ
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

បរិត្តក្តិកេ បញ្ហាវារោ

[៦៧៣] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ មហាក្កតំ ចុតិចិត្តំ ប-
 រិត្តស្ស ឧបបត្តិចិត្តស្ស អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ
 មហាក្កតំ ភវន្តិ អារដ្ឋនាយ អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ
 មហាក្កតា ខន្ធា បរិត្តស្ស វុដ្ឋានស្ស អនន្តរឃ្យច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៦៧៤] មហាក្កតោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ នេវសញ្ញាណា-
 សញ្ញាយតនំ និរោធា វុដ្ឋហន្តស្ស ផលសមាបត្តិយា
 អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៧៥] អប្បមាលោកា ធម្មោ អប្បមាណស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
 អប្បមាលោកា ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ . . . អនន្ត-
 រឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ មក្កោ ផលស្ស ផលំ ផលស្ស
 អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៧៦] អប្បមាលោកា ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ ផលំ បរិត្តស្ស វុដ្ឋានស្ស
 អនន្តរឃ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

[៦៧៣] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវ ដោយអនន្តរហ្មឺន គឺ ចុតិចិត្ត ដែលដល់នូវ សភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃឧបបត្តិចិត្ត ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយ អនន្តរហ្មឺន ភវង្គៈ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ដោយអនន្តរហ្មឺន ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ វុដ្ឋានៈ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយអនន្តរហ្មឺន ។

[៦៧៤] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មាន ប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរហ្មឺន គឺ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយ- តនៈ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ របស់បុគ្គលកាលចេញអំពីនិរោធ ដោយអនន្តរហ្មឺន ។

[៦៧៥] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរហ្មឺន គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ ក្រោយ ។ . . . ដោយអនន្ត- រហ្មឺន មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ផល ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយ អនន្តរហ្មឺន ។

[៦៧៦] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយអនន្តរហ្មឺន គឺ ផល ជាបច្ច័យ នៃ វុដ្ឋានៈ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយអនន្តរហ្មឺន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៦៧៧] អប្បមាលោកា ធម្មោ មហាក្កតស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ផលំ មហាក្ក-
 តស្ស វុដ្ឋានស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សមនន្តរវ្យច្ចយំ អនន្តរវ្យច្ចយសទិសំ ។

[៦៧៨] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស សហ-
 ជាតវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បរិត្តោ ឯកោ ខន្ធា
 តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ រូចានំ សហជា-
 តវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិក្ខណោ
 ខន្ធា វត្ថុស្ស វត្ថុ ខន្ធានំ សហជាតវ្យច្ចយេន
 បច្ចយោ ឯកំ មហាក្កតំ ។ សន្ធិត្តំ ។ អសញ្ញ-
 សត្តានំ . . . ។

[៦៧៩] បរិត្តោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស . . .
 បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ មហាក្កតានំ ខន្ធានំ សហជា-
 តវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៨០] មហាក្កតោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
 . . . មហាក្កតោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ ទ្វេ
 ខន្ធា . . . បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៦៧៧] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរហូច្ច័យ គឺ ផល ជាបច្ច័យ នៃ វុដ្ឋានៈ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរហូច្ច័យ ។ សមនន្តរហូច្ច័យ ដូចគ្នានឹងអនន្តរហូច្ច័យដែរ ។

[៦៧៨] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយសហជាតិហូច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមាន សភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ សហជាតិហូច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ពួកខន្ធ (ជាបច្ច័យ) នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃ បដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយសហជាតិហូច្ច័យ មហា- ភូត ១ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

[៦៧៩] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវសភាពធំ . . . វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយសហជាតិហូច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៦៨០] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ . . . ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

បរិត្តត្តិកេ បញ្ហាវារោ

[៦៨១] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស . . .
មហាក្កតា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ សហជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតា ខន្ធា
កដត្តារូចានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៨២] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហាក្ក-
តស្ស ច ធម្មស្ស . . . មហាក្កតោ ឯកោ ខន្ធា
តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ សហ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិ-
ក្ខណោ . . . ។

[៦៨៣] អប្បមាលោកា ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
ធម្មស្ស . . . អប្បមាលោកា ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណាន្នំ
ខន្ធានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៨៤] អប្បមាលោកា ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
. . . អប្បមាលោកា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ សហ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៨៥] អប្បមាលោកា ធម្មោ បរិត្តស្ស ច អប្ប-
មាលាស្ស ច ធម្មស្ស . . . អប្បមាលោកា ឯកោ
ខន្ធា តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

[៦៨១] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវ . . . ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់ នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុង ខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៦៨២] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវផង នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

[៦៨៣] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិន បាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[៦៨៤] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ . . . គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[៦៨៥] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង . . . គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៦៨៦] បរិត្តោ ច អប្បមាលោ ច ធម្មា
បរិត្តស្ស ធម្មស្ស . . . អប្បមាលោ ខន្ធ ច មហា-
ភូតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូចានំ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៦៨៧] បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា បរិត្តស្ស
ធម្មស្ស . . . មហាក្កតា ខន្ធ ច មហាភូតា ច ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូចានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតា ខន្ធ ច មហាភូតា ច
កដត្តារូចានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៨៨] បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា មហាក្ក-
តស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិ-
សន្ធិក្ខណោ មហាក្កតោ ឯកោ ខន្ធ ច វត្ថុ ច
តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៨៩] បរិត្តោ ធម្មា បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អញ្ញ-
មញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិត្តោ ឯកោ ខន្ធ តិណ្ណន្នំ
ខន្ធានំ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ
ខន្ធ វត្ថុស្ស វត្ថុ ខន្ធានំ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឯកំ មហាភូតំ . . . អសញ្ញសត្តានំ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៦៨៦] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ . . . គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ពួកមហាកូតក្តី ជាបច្ច័យ នៃ ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[៦៨៧] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ . . . គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពួកមហាកូតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពួកមហាកូតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៦៨៨] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៦៨៩] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មហាកូត ១ . . . របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។

បរិត្តត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[៦៩០] បរិត្តោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ
មហាក្កតានំ ខន្ធានំ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៩១] មហាក្កតោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
. . . មហាក្កតោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ អញ្ញ-
មញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

[៦៩២] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស . . .
បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតា ខន្ធា វត្ថុស្ស អញ្ញមញ្ញ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៩៣] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហាក្ក-
តស្ស ច ធម្មស្ស . . . បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតោ
ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ វត្ថុស្ស ច អញ្ញមញ្ញ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៩៤] អប្បមាលោ ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
ធម្មស្ស . . . អប្បមាលោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណាន្នំ
ខន្ធានំ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

[៦៩៥] បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មោ
មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ

បរិត្តត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

[៦៩០] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវសភាពធំ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៦៩១] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល ដល់នូវសភាពធំ . . . គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃ ខន្ធ ៣ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

[៦៩២] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវ . . . គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៦៩៣] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង វត្ថុផង ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៦៩៤] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ។

[៦៩៥] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតោ ឯកោ ខន្ធា វត្ថុ ច
តិណ្ណាន្តំ ខន្ធានំ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៩៦] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស និស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរិត្តោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណាន្តំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ រូចានំ និស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធា វត្ថុស្ស
វត្ថុ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ មហា-
ក្ខតំ ។ បេ ។ អសញ្ញសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . .
ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយ-
វិញ្ញាណស្ស វត្ថុ បរិត្តានំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៦៩៧] បរិត្តោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស . . .
វត្ថុ មហាក្កតានំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ មហាក្កតានំ ខន្ធានំ និស្សយប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៩៨] បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស
. . . វត្ថុ អប្បមាណានំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៦៩៦] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ពួកខន្ធ (ជាបច្ច័យ) នៃវត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មហាក្ខត ១ ។ បេ ។ មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញសត្វ . . . ចក្ខាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦៩៧] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ . . . គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៦៩៨] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

បរិត្តត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[៦៩៩] មហាក្កតោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
. . . មហាក្កតោ ឯកោ ខន្ធភ តិណ្ណន្នំ ខន្ធនំ ទ្វេ
ខន្ធភ... បដិសន្ធិក្កុលោ... ។

[៧០០] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស . . .
មហាក្កតា ខន្ធភ ចិត្តសមុដ្ឋាណនំ រូចានំ និស្សយប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កុលោ មហាក្កតា ខន្ធភ
កដត្តារូចានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០១] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហាក្ក-
តស្ស ច ធម្មស្ស . . . មហាក្កតោ ឯកោ ខន្ធភ
តិណ្ណន្នំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋាណនញ្ច រូចានំ និស្សយប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធភ... បដិសន្ធិក្កុលោ... ។

[៧០២] អប្បមាលោកា ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
ធម្មស្ស . . . អប្បមាលោកា ឯកោ ខន្ធភ តិណ្ណន្នំ
ខន្ធនំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០៣] អប្បមាលោកា ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស . . .
អប្បមាលោកា ខន្ធភ ចិត្តសមុដ្ឋាណនំ រូចានំ និស្សយ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

[៦៩៩] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ . . . គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

[៧០០] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ . . . គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៧០១] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង . . . គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ផង ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

[៧០២] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧០៣] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ . . . គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧០៤] អប្បមាលោកា ធម្មា បរិត្តស្ស ច អប្ប-
មាលាស្ស ច ធម្មស្ស . . . អប្បមាលោកា ឯកោ ខន្ធា
តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូចានំ និស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០៥] បរិត្តោ ច អប្បមាលោកា ច ធម្មា ប-
រិត្តស្ស ធម្មស្ស . . . អប្បមាលោកា ខន្ធា ច មហាក្ខតា
ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧០៦] បរិត្តោ ច អប្បមាលោកា ច ធម្មា អប្ប-
មាលាស្ស ធម្មស្ស . . . អប្បមាលោកា ឯកោ ខន្ធា
វត្ថុ ច តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

[៧០៧] បរិត្តោ ច មហាក្ខតោ ច ធម្មា បរិត្តស្ស
ធម្មស្ស . . . មហាក្ខតា ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច
ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្ខតា ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច
កាដត្តារូចានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

[៧០៤] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង . . . គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួក ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧០៥] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ . . . គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ពួកមហាកូតក្តី ជាបច្ច័យ នៃ ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧០៦] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ។

[៧០៧] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ . . . គឺ ពួក ខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពួកមហាកូតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពួក មហាកូតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុង ខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

បរិត្តក្តីកេ បញ្ហាវារោ

[៧០៨] បរិត្តោ ច មហាគ្គតោ ច ធម្មា មហាគ្គ-
 តស្ស ធម្មស្ស . . . មហាគ្គតោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ
 ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិ-
 សន្និក្ខុណោ មហាគ្គតោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ ច
 តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ
 ខន្ធា . . . ។

[៧០៩] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាវម្មណ្ឌបនិស្សយោ
 អនន្តបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តប-
 និស្សយោ បរិត្តំ សន្នំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ
 សីលំ សមាទិយតិ ឧទោសថកម្មំ ករោតិ វិបស្សនំ
 ឧប្បាទេតិ មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ បរិត្តំ សីលំ
 . . . បញ្ញា រាគំ បត្តនំ កាយិកំ សុខំ . . . សេនា-
 សនំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ សីលំ . . . ឧទោស-
 ថកម្មំ . . . វិបស្សនំ ឧប្បាទេតិ ចាលំ ហនតិ សដ្ឋំ
 ភិក្ខុតិ បរិត្តា សន្ធា . . . បញ្ញា រាគោ បត្តនា កា-
 យិកំ សុខំ . . . សេនាសនំ បរិត្តាយ សន្ធាយ
 បញ្ញាយ រាគស្ស បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

[៧០៨] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ . . . គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយនិស្សយ-ប្បច្ច័យ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ . . . ។

[៧០៩] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍-បនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ហើយឲ្យទានសមាទានសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ញ៉ាំងវិបស្សនា ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង មានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ដែលមានសភាពតូចត្រូវ . . . នូវបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ . . . អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យទាននូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . ញ៉ាំងវិបស្សនា ឲ្យកើតឡើង សម្លាប់សត្វ បំបែកសង្ឃ សទ្ធា ដែលមានសភាពតូចត្រូវ . . . បញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ . . . សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលមានសភាពតូចត្រូវ នៃបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ កុសលាកុសលំ កម្មំ វិចាកស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចារណាតិចារោ ចារណាតិចា-
 តស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចក្កំ
 កាតព្វំ ។ មាតុយាតិកម្មំ មាតុយាតិកម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចក្កំ កាតព្វំ កុស-
 លត្តិកសទិសំ ។

[៧១០] បរិត្តោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស . . .
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថូបនិស្សយោ ។ បកត្ថូប-
 និស្សយោ បរិត្តំ សទ្ធាំ ឧបនិស្សាយ មហាក្កតំ ណានំ
 ឧប្បាទេតិ អភិញ្ញំ . . . សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ បរិត្តំ
 សីលំ . . . បញ្ញំ . . . រាតំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សា-
 យ មហាក្កតំ ណានំ ឧប្បាទេតិ អភិញ្ញំ . . . សមាបត្តិ
 ឧប្បាទេតិ បរិត្តោ សទ្ធា . . . សេនាសនំ មហាក្កតាយ
 សទ្ធាយ បញ្ញាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បឋមស្ស ណានស្ស បរិកម្មំ . . . នេវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយតនស្ស បរិកម្មំ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយត-
 នស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិព្វស្ស
 ចក្កស្ស បរិកម្មំ អនាគតំសញ្ញាណស្ស . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ កុសលាកុសលកម្ម ជាបច្ច័យ
នៃវិបាក ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាណាតិបាត ជាបច្ច័យ នៃបា-
ណាតិបាត ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើជាចក្កៈ
ចុះ ។ មាតុយាតិកម្ម ជាបច្ច័យ នៃមាតុយាតិកម្ម ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើជាចក្កៈ ឲ្យដូចគ្នានឹងកុសលត្តិកៈផងចុះ ។

[៧១០] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ . . . បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។
បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែលមានសភាព
តូចត្រូវ ហើយញ្ចាំងមហាក្កតជ្ឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ្ចាំងអភិញ្ញា . . .
ញ្ចាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលមានសភាពតូចត្រូវ . . .
នូវបញ្ញា . . . នូវរាគៈ . . . អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយញ្ចាំង
មហាក្កតជ្ឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ្ចាំងអភិញ្ញា . . . ញ្ចាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើត
ឡើង សទ្ធា ដែលមានសភាពតូចត្រូវ . . . សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ
នៃសទ្ធា ដែលដល់នូវសភាពធំ និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បរិកម្ម នៃបឋមជ្ឈាន . . . បរិកម្ម នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បរិកម្ម នៃទិព្វចក្ខុ (ជាបច្ច័យ) នៃអនាគត្តិសញ្ញាណ . . . ។

បរិក្ខត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[៧១១] បរិក្ខតោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្ត្រូបនិស្សយោ
 បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ បរិត្តំ សទ្ធិ
 ឧបនិស្សាយ អប្បមាណំ ណាណំ ឧប្បាទេតិ មក្កំ . . .
 ផលសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ បរិត្តំ សីលំ . . . បញ្ញំ រាគំ
 បត្តនំ កាយិកំ សុខំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ
 អប្បមាណំ ណាណំ ឧប្បាទេតិ មក្កំ . . . ផលសមា-
 បត្តិ ឧប្បាទេតិ បរិក្ខតោ សទ្ធា . . . សេនាសនំ អប្ប-
 មាណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ មក្កស្ស ផលសមា-
 បត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមស្ស
 មក្កស្ស បរិកម្មំ បឋមស្ស មក្កស្ស ចតុត្ថស្ស
 បរិកម្មំ ចតុត្ថស្ស មក្កស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[៧១២] មហាក្កតោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្ត្រូបនិស្សយោ
 បកត្តបនិស្សយោ ។ បកត្តបនិស្សយោ មហាក្កតំ
 សទ្ធិ ឧបនិស្សាយ មហាក្កតំ ណាណំ ឧប្បាទេតិ
 អភិញ្ញំ . . . សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាក្កតំ សីលំ . . .
 បញ្ញំ ឧបនិស្សាយ មហាក្កតំ ណាណំ . . . អភិញ្ញំ . . .

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

[៧១១] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូប-
 និស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ
 នូវសទ្ធា ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ហើយញ្ចាំងអប្បមាណជ្ឈាន ឲ្យកើត
 ឡើង ញ្ចាំងមគ្គ... ញ្ចាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែល
 មានសភាពតូចត្រូវ... នូវបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ...
 អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយញ្ចាំងអប្បមាណជ្ឈាន ឲ្យកើតឡើង
 ញ្ចាំងមគ្គ... ញ្ចាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ដែលមានសភាព
 តូចត្រូវ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលមានប្រមាណ
 មិនបាន នៃបញ្ញា មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បរិកម្ម នៃបឋមមគ្គ ជាបច្ច័យ នៃបឋមមគ្គ បរិកម្ម នៃចតុត្ថមគ្គ
 ជាបច្ច័យ នៃចតុត្ថមគ្គ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧១២] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់
 នូវសភាពធំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
 បកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ហើយញ្ចាំងមហាក្កតជ្ឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ្ចាំងអភិញ្ញា
 ... ញ្ចាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលដល់នូវសភាពធំ...
 អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយញ្ចាំងមហាក្កតជ្ឈាន... ញ្ចាំងអភិញ្ញា...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាក្កតា សទ្ធា . . . បញ្ញា
មហាក្កតាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ ឧបនិស្សយប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ បឋមំ ណាណំ ទុតិយស្ស ណានស្ស
អាភិញ្ញាយតនំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧១៣] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស . . .
អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកតូបនិ-
ស្សយោ ។ បកតូបនិស្សយោ មហាក្កតំ សទ្ធិំ ឧប-
និស្សាយ ទានំ ទេតិ សីលំ សមាទិយតិ ឧចោស-
ថកម្មំ ករោតិ វិបស្សនំ ឧប្បាទេតិ មាណំ ជប្បេតិ
ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ មហាក្កតំ សីលំ . . . បញ្ញា ឧបនិស្សា-
យ ទានំ ទេតិ . . . វិបស្សនំ ឧប្បាទេតិ ។ បេ ។
មហាក្កតា សទ្ធា . . . បញ្ញា បរិត្តាយ សទ្ធាយ បញ្ញា-
យ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧១៤] មហាក្កតោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស
ធម្មស្ស . . . អនន្តរូបនិស្សយោ បកតូបនិស្ស-
យោ ។ បកតូបនិស្សយោ មហាក្កតំ សទ្ធិំ ឧប-
និស្សាយ អប្បមាណំ ណាណំ ឧប្បាទេតិ មក្កំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ញ្ញាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ដែលដល់នូវសភាពធំ . . . បញ្ញា
ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលដល់នូវសភាពធំ និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ បឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃទុតិយជ្ឈាន អាកិញ្ញញ្ញាយតនៈ
ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧១៣] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ . . . បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ
និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា
ដែលដល់នូវសភាពធំ ហើយឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម
ញ្ញាំងវិបស្សនា ឲ្យកើតឡើង ដំឡើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ បុគ្គល អាស្រ័យ
នូវសីល ដែលដល់នូវសភាពធំ . . . អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយឲ្យទាន
. . . ញ្ញាំងវិបស្សនា ឲ្យកើតឡើង ។ បេ ។ សទ្ធា ដែលដល់នូវស-
ភាពធំ . . . បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលមានសភាពតូចត្រូវ នៃ
បញ្ញា កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧១៤] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន . . . បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។
បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែលដល់នូវសភាពធំ
ហើយញ្ញាំងឈាន ដែលមានប្រមាណមិនបាន ឲ្យកើតឡើង ញ្ញាំងមគ្គ...

បរិក្ខត្តិកេ បញ្ញាវារោ

ផលសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាក្កតំ សីលំ . . . បញ្ញា
 ឧបនិស្សាយ អប្បមាណំ ឈានំ . . . មក្កំ . . . ផល-
 សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មហាក្កតា សទ្ធា . . . បញ្ញា
 អប្បមាណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ មក្កស្ស ផល-
 សមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧១៥] អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស
 ធម្មស្ស . . . អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកកត្ថូបនិស្សយោ ។ បកកត្ថូបនិស្សយោ អប្បមាណំ
 សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ អប្បមាណំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ
 មក្កំ . . . ផលសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណំ
 សីលំ . . . បញ្ញា ឧបនិស្សាយ អប្បមាណំ ឈានំ . . .
 មក្កំ . . . ផលសមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណា
 សទ្ធា . . . បញ្ញា អប្បមាណាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមោ មក្កោ
 ទុតិយស្ស . . . តតិយោ មក្កោ ចតុត្ថស្ស មក្កស្ស ។

[៧១៦] អប្បមាណោ ធម្មោ បរិក្កស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្ស-
 យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកកត្ថូបនិស្សយោ ។

បរិក្ខិត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ញ៉ាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលដល់នូវសភាពធំ . . .
អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . .
ញ៉ាំងមគ្គ . . . ញ៉ាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ដែលដល់
នូវសភាពធំ . . . បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលមានប្រមាណមិន
បាន នៃបញ្ញា មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧១៥] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . បានដល់អារម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អនន្ត-
រូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អា-
ស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែលមានប្រមាណមិនបាន ហើយញ៉ាំងឈាន ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងមគ្គ . . . ញ៉ាំងផលសមា-
បត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . អាស្រ័យ
នូវបញ្ញា ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . ញ៉ាំង
មគ្គ . . . ញ៉ាំងផលសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ដែលមានប្រមាណ
មិនបាន . . . បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលមានប្រមាណមិនបាន
និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បឋមមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃ
ទុតិយមគ្គ . . . តតិយមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃចតុត្ថមគ្គ ។

[៧១៦] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន
ដល់អារម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

បកត្ថបទិស្សយោ អប្បមាលំ សទ្ធិំ ឧបទិស្សាយ
 ទានំ ទេតិ សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ . . . វិបស្សនំ
 ឧប្បាទេតិ អប្បមាលំ សីលំ . . . បញ្ញា ឧបទិស្សាយ
 ទានំ ទេតិ . . . សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ . . .
 វិបស្សនំ . . . អប្បមាលោ សទ្ធា . . . បញ្ញា បរិត្តាយ
 សទ្ធាយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
 កស្ស ទុក្ខស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ផលសមាបត្តិ កាយិកស្ស សុខស្ស ឧបទិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មគ្គំ ឧបទិស្សាយ
 សង្ខារេ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សន្តិ មក្កោ អរិយានំ
 អត្ថប្បជិសម្ពិទាយ ធម្មប្បជិសម្ពិទាយ និរុត្តិប្បជិសម្ពិ-
 ទាយ បដិកាលាប្បជិសម្ពិទាយ ហានាហានកោ-
 សល្លស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧១៧] អប្បមាលោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
 ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបទិស្សយោ
 បកត្ថបទិស្សយោ ។ បកត្ថបទិស្សយោ អប្បមាលំ
 សទ្ធិំ ឧបទិស្សាយ មហាក្កតំ ឈានំ . . . អភិញ្ញា . . .
 សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាលំ សីលំ . . . បញ្ញា
 ឧបទិស្សាយ មហាក្កតំ ឈានំ . . . អភិញ្ញា . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែលមានប្រមាណមិនបាន
ហើយឲ្យទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . ញ៉ាំងវិបស្សនា
ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . អាស្រ័យ នូវ
បញ្ញា ហើយឲ្យទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . ញ៉ាំង
វិបស្សនា . . . សទ្ធា ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . បញ្ញា ជាបច្ច័យ
នៃសទ្ធា ដែលមានសភាពតូចត្រូវ នៃបញ្ញា កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ផលសមាបត្តិ ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ អាស្រ័យ នូវមគ្គ ហើយ
ឃើញច្បាស់ នូវពួកសង្ខារ ថាមិនទៀង . . . មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃអត្តប្ប-
ដិសម្មិទា ធម្មប្បដិសម្មិទា និរុត្តិប្បដិសម្មិទា បដិកាណប្បដិសម្មិទា និង
ឋានាឋានកោសល្យ របស់ពួកព្រះអរិយៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧១៧] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូប-
និស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ
នូវសទ្ធា ដែលមានប្រមាណមិនបាន ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលដល់នូវ
សភាពធំ . . . ញ៉ាំងអភិញ្ញា . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង បុគ្គល
នូវសីល ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយ
ញ៉ាំងឈាន ដែលដល់នូវសភាពធំ . . . ញ៉ាំងអភិញ្ញា . . .

បរិត្តត្តិកេ បញ្ញាវារោ

សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អប្បមាណា សទ្ធា . . . បញ្ញា
មហាក្កតាយ សទ្ធាយ បញ្ញាយ ឧបនិស្សយប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ អរិយា មក្កំ ឧបនិស្សាយ អនុប្បន្នំ
សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ឧប្បន្នំ សមាបន្នតិ ។

[៧១៨] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេ-
ជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ ចក្កំ អនិច្ចតោ . . .
វិបស្សតិ អស្សាទេតិ អភិណន្តតិ តំ អារព្ព រាគោ . . .
នោមនស្សំ ឧប្បន្នតិ សោតំ . . . វត្ថុ អនិច្ចតោ . . .
នោមនស្សំ ឧប្បន្នតិ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
ដោដ្ឋព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
កាយាយតនំ ។ បេ ។ វត្ថុ បរិត្តានំ ខន្ធានំ បុរេ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧១៩] បរិត្តោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុ-
បុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ ទិព្វេន ចក្កេន រូបំ
. . . ទិព្វាយ សោតនាតុយា សទ្ធិំ . . . ។ វត្ថុបុរេជាតំ
វត្ថុ មហាក្កតានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ដែលមានប្រមាណមិនបាន... បញ្ញា
ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលដល់នូវសភាពធំ និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ អាស្រ័យ នូវមគ្គ ហើយញ៉ាំងសមាបត្តិ ដែល
មិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ចូលកាន់សមាបត្តិ ដែលកើតឡើងហើយ ។

[៧១៨] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត
និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវ
ចក្ខុ ថាមិនទៀង... ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ ចក្ខុនោះ...
ទោមនស្ស កើតឡើង នូវសោត... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង...
ទោមនស្ស កើតឡើង រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
ដោយដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។
ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយ-
យតនៈ ។ បេ ។ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៧១៩] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត
និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ...
នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ... ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧២០] បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ អប្បមាណានំ
ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧២១] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា បរិត្តា
ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជា-
តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧២២] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា មហាក្កតា
ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧២៣] អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា អប្បមាណោ
ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧២៤] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា បរិត្តា
ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ . . . អនុលោមំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៧២០] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៧២១] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

[៧២២] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

[៧២៣] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

[៧២៤] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ មុនៗ (ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ) ក្រោយៗ ... អនុលោម

បរិត្តត្តិកេ បញ្ញាវារោ

កោត្រិកុស្ស អនុលោមំ វោទានស្ស អាសេវនប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

[៧២៥] បរិត្តោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមស្ស ណានស្ស
បរិកម្មំ តស្សេវ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ
នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស បរិកម្មំ តស្សេវ
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិព្វស្ស ចក្កស្ស
បរិកម្មំ . . . អនាគតំសញ្ញាណស្ស បរិកម្មំ អនា-
គតំសញ្ញាណស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧២៦] បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ កោត្រិកុ មក្កស្ស
វោទានំ មក្កស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧២៧] មហាក្កតោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា មហាក្កតា
ខន្ទា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ ខន្ទានំ អាសេវនប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៧២៨] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស កម្ម-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា ធានាខណិកា ។
សហជាតា បរិត្តោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ទានំ

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ញាវារៈ

(ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រក្ខ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃវោទានៈ ដោយ
អាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៧២៥] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ បរិកម្ម នៃបឋមជ្ឈាន
ជាបច្ច័យ នៃបឋមជ្ឈាននោះវិញ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ បរិកម្ម នៃ
នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
នោះវិញ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ បរិកម្ម នៃទិព្វចក្ក . . . បរិកម្ម
នៃអនាគតំសញ្ញាណ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអា-
សេវនប្បច្ច័យ ។

[៧២៦] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ គោត្រក្ខ (ជាបច្ច័យ)
នៃមគ្គ វោទានៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៧២៧] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវស-
ភាពធំមុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធក្រោយ ។ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៧២៨] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់
សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា
ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បដិសន្ធិក្ខណោ បរិត្តា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ទា-
 នំ កដត្តា ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នាណខណិកា បរិត្តា ចេតនា វិចាកានំ បរិត្តានំ
 ខន្ទានំ កដត្តា ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧២៩] មហាក្កតោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណខណិកា ។
 សហជាតា មហាក្កតា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ទានំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតា
 ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ទានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ នាណខណិកា មហាក្កតា ចេតនា វិចាកានំ
 មហាក្កតានំ ខន្ទានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៣០] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណខណិកា ។
 សហជាតា មហាក្កតា ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតា
 ចេតនា កដត្តារូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នាណខណិកា មហាក្កតា ចេតនា កដត្តារូចានំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែលមានសភាព
តូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា
ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ
ជាវិបាកផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៧២៧] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខ-
ណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
សន្ធិ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាក ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៧៣០] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខ-
ណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាព
ធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
សន្ធិ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជា
បច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

បរិត្តក្តិកេ បញ្ហាវារោ

[៧៣១] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហាក្ក-
 តស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា
 នាណខណិកា ។ សហជាតា មហាក្កតា ចេតនា
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតា
 ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច រូចានំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណខណិកា ម-
 ហាក្កតា ចេតនា វិចារកានំ មហាក្កតានំ ខន្ធានំ
 កដត្តា ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៣២] អប្បមាលោ ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
 ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណ-
 ខណិកា ។ សហជាតា អប្បមាលា ចេតនា
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នាណខណិកា អប្បមាលា ចេតនា វិចារកានំ អប្ប-
 មាលានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៣៣] អប្បមាលោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អប្បមាលា ចេតនា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានំ រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

[៧៣១] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ដោយកម្ម- ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែលដល់នូវ សភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយ កម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាវិបាកផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៧៣២] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមានប្រមាណមិន បាន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានា- ខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួក ខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាវិបាក ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៧៣៣] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានប្រ- មាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧៣៤] អប្បមាលោកា ធម្មោ បរិត្តស្ស ច អប្ប-
មាលាស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អប្បមាលោកា ចេតនា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានព្វា រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៣៥] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស វិចា-
កប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចាកោ បរិត្តោ ឯកោ
ខន្ធា តិណ្ណន្តំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វា រូចានំ
វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធា
វត្ថុស្ស វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៣៦] មហាក្កតោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ តិស្សោ បញ្ញា បរតិ
បដិសន្ធិយា កាតព្វា ។

[៧៣៧] អប្បមាលោកា ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
ធម្មស្ស វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។
បរតិមេវ ។

[៧៣៨] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អាហា-
រយ្យច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឈា-
នប្បច្ចយេន បច្ចយោ មក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សម្ម-
យុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៧៣៤] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ដោយ កម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួក សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៧៣៥] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានស- ភាពតូចត្រូវ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន- រូបផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយវិបាក ប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៧៣៦] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល ដល់នូវសភាពធំ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ បញ្ញាទាំង ៣ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ តាំងអំពីបវត្តិកាល ដល់បដិសន្ធិកាល ។

[៧៣៧] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយវិបាកប្បច្ច័យ (បានដល់វារៈ នៃបុច្ឆា និវេសជ្ជនា) ៣ លើក ។ បវត្តិកាលតែម្យ៉ាង ។

[៧៣៨] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយ- ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ

បរិគ្គតិកេ បញ្ញាវារោ

សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា
 បរិត្តា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ បរិត្តា
 ខន្ធា កេដត្តារូចានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ខន្ធា វត្ថុស្ស វត្ថុ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ចក្ខាយតនំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ កាយាយតនំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ
 បរិត្តានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជាតា បរិត្តា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
 កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៣៩] បរិត្តោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។
 សហជាតា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ មហាក្កតានំ ខន្ធានំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ វត្ថុ មហាក្ក-
 តានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៤០] បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ អប្បមា-
 ណានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិគ្គតិកៈ បញ្ហាវារៈ

បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ចុប្បន្នជាត ។ សហជាត គឺ ពួក
 ខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកកដត្តារូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ពួកខន្ធ (ជា
 បច្ច័យ) នៃវត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។
 បុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ កាយាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយវិប្បយុត្តប្ប-
 ច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចុប្បន្នជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ
 ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៧៣៩] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ដល់នូវសភាពធំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេ-
 ជាត ។ សហជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯបុរេជាត គឺ វត្ថុ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៧៤០] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត
 គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

[៧៤១] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
 សហជាតា មហាក្កតា ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា មហា-
 ក្កតា ខន្ធ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៤២] អប្បមាលោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
 សហជាតា អប្បមាលោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អប្ប-
 មាលោ ខន្ធ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៤៣] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អត្តិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ
 អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតោ បរិត្តោ ឯកោ
 ខន្ធ តិណ្ណានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូចានំ អត្តិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ
 ខន្ធ វត្ថុស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ ខន្ធានំ
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ មហាក្កតំ ។ សន្និទ្ធីតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៧៤១] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និង បច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ពួក ខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៧៤២] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចា- ជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៧៤៣] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្ត- សមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ ពួកខន្ធ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ មហាក្ខត្ត ១ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ . . .

បរិគ្គតិកេ បញ្ហាវារោ

អសញ្ញាសត្តានំ . . . ។ បុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ អនិច្ច-
តោ . . . វិបស្សតិ អស្សាទេតិ អភិទទ្ធាតិ តំ អារព្ព
វាកោ ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ រូបាយតនំ
ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ កាយាយតនំ កាយវិញ្ញា-
ណស្ស វត្ថុ បរិស្តានំ ខន្ធានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
បច្ឆាជាតា បរិស្តា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កា-
យស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កតទ្បីកាវោ
អាហារោ ឥមស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។ រូបដីវិតិទ្ធិយំ កេដត្តារូបានំ អត្តិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៧៤៤] បរិស្តោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។
សហជាតំ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ មហាក្កតានំ ខន្ធានំ
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ទិព្វេន ចក្កុណ
រូបំ បស្សតិ ទិញ្ញាយ សោតណតុយា សន្នំ . . . វត្ថុ
មហាក្កតានំ ខន្ធានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិក្ខតិកៈ បញ្ហាវារៈ

របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។ បុរេជាត គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវ
 ចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ជាមិនឡើង . . . ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ
 នូវវត្ថុនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស ក៏កើតឡើង រូបាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយរូបាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ចក្ខុយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយអត្ថិប្ប-
 ច្ច័យ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺ
 ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើត
 មុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ កតឡើយកាហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯរូបដីវិតិទ្ធិយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ ។

[៧៤៤] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេ-
 ជាត ។ សហជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បុរេជាត គឺ បុគ្គល ឃើញ
 នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ . . . វត្ថុ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧៤៥] បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ អប្បមាណានំ
ខន្ធានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៤៦] មហាក្កតោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ មហាក្កតោ ឯកោ ខន្ធា
តិណ្ណានំ ខន្ធានំ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

[៧៤៧] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
សហជាតា មហាក្កតា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតា
ខន្ធា កេដត្តារូចានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆា-
ជាតា មហាក្កតា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កា-
យស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៤៨] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហាក្ក-
តស្ស ច ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ មហាក្ក-
តោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានា-
នញ្ច រូចានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . .
បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៧៤៥] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

[៧៤៦] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[៧៤៧] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ច័យជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯបច្ច័យជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

[៧៤៨] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

បរិក្ខត្តិកេ បញ្ហាវារោ

[៧៤៩] អប្បមាលោកា ធម្មោ អប្បមាលាស្ស
ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អប្បមាលោកា ឯកោ
ខន្ធា តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ ។

[៧៥០] អប្បមាលោកា ធម្មោ បរិក្ខត្តស្ស ធម្មស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
សហជាតា អប្បមាលោកា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អប្ប-
មាលោកា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៥១] អប្បមាលោកា ធម្មោ បរិក្ខត្តស្ស ច អប្ប-
មាលាស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អប្ប-
មាលោកា ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តស-
មុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៥២] បរិក្ខត្តោ ច អប្បមាលោកា ច ធម្មោ ប-
រិក្ខត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតា អប្ប-
មាលោកា ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

[៧៤៩] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ។

[៧៥០] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[៧៥១] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[៧៥២] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ពួកមហាកូតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមគ្គិកប្បដ្ឋានំ

អប្បមាលោ ខន្ធោ ច កតទ្បីកាហោ អាហារោ ច
ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
បច្ឆាជាតា អប្បមាលោ ខន្ធោ ច រូបដីវិតិទ្ធិយញ្ច
កដត្តារូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៥៣] បរិត្តោ ច អប្បមាលោ ច ធម្មា
អប្បមាលោស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ អប្បមាលោ
ឯកោ ខន្ធោ ច វត្ថុ ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

[៧៥៤] បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា ប-
រិត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥទ្ធិយំ ។ សហជាតា មហាក្ក-
តា ខន្ធោ ច មហាក្កតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កុលោ មហាក្កតា
ខន្ធោ ច មហាក្កតា ច កដត្តារូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា មហាក្កតា ខន្ធោ ច កតទ្បី-
កាហោ អាហារោ ច ឥមស្ស កាយស្ស ។ បច្ឆា-
ជាតា មហាក្កតា ខន្ធោ ច រូបដីវិតិទ្ធិយញ្ច កដត្តា-
រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

គឺ ពួកខន្ធ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី កតឡើងវិញរាហារក្តី ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមាន
ប្រមាណមិនបានក្តី រូបដីវិតិទ្រ្ទិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ ។

[៧៥៣] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលមានប្រ-
មាណមិនបានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១
ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២...។

[៧៥៤] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវស-
ភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
បានដល់សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥទ្ធរិយ ។ សហជាត
គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ពួកមហាកូតក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកចិត្តសមុជ្ជានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំ
ក្តី ពួកមហាកូតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បច្ឆាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី
កតឡើងវិញរាហារក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃកាយនេះ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ពួកខន្ធ
ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី រូបដីវិតិទ្រ្ទិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

បរិត្តតិកេ បញ្ញាវារោ

[៧៥៥] បរិត្តោ ច មហាត្តតោ ច ធម្មា មហាត្ត-
 តស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បុរេជាតំ ។ សហជាតោ មហាត្តតោ ឯកោ ខន្នោ
 ច វត្ថុ ច តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្នានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទ្វេ ខន្នា . . . បដិសន្ធិកូលោ មហាត្តតោ ឯកោ
 ខន្នោ ច វត្ថុ ច តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្នានំ អត្តិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ទ្វេ ខន្នា ច វត្ថុ ច . . . នត្តិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ វិតតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អវិតតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៧៥៦] ហេតុយា សត្ត អារម្មណោ សត្ត អធិ-
 បតិយា សត្ត អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
 ជាតេ ឯកាទស អញ្ញមញ្ញោ សត្ត និស្សយេ តេស
 ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ
 អាសេវនេ ចត្តារិ កម្មេ សត្ត វិចារកេ អាហារេ
 ត្រិយេ ឈានេ មក្កេ សត្ត សម្បយុត្តេ តីណិ
 វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា តេស នត្តិយា នវ

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

[៧៥៥] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ១ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ក្តី វត្ថុក្តី . . . ជាបច្ច័យ ដោយនត្ថិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិគតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិគតប្បច្ច័យ ។

[៧៥៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

វិភតេ នវ អវិភតេ តេស ។ ឯវំ កណោតព្វំ ។

អនុលោមំ ។

[៧៥៧] បរិត្តោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស អា-
រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាត-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សង្ខិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៥៨] បរិត្តោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជា-
តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៥៩] បរិត្តោ ធម្មោ អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[៧៦០] មហាក្កតោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមក្កិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។
បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោម ។

[៧៥៧] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានសភាពតូចត្រូវ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតិ-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតិ-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយតន្ត្រីប្បច្ច័យ ។

[៧៥៨] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតិ-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេ-
ជាតិប្បច្ច័យ ។

[៧៥៩] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេ-
ជាតិប្បច្ច័យ ។

[៧៦០] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ដល់នូវសភាពធំ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតិ-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

បរិត្តត្តិកេ បញ្ញាវារោ

[៧៦១] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្ទាជាត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ កេម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៦២] មហាក្កតោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៦៣] មហាក្កតោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច មហាក្ក-
 តស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កេម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៦៤] អប្បមាណោ ធម្មោ អប្បមាណាស្ស
 ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៦៥] អប្បមាណោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្ទាជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៦៦] អប្បមាណោ ធម្មោ មហាក្កតស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

[៧៦១] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ច័យ ជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៧៦២] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧៦៣] ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល មានសភាពតូចត្រូវផង ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំផង ដោយសហជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៧៦៤] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ដោយសហជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧៦៥] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ សហជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ច័យ ជាតិប្បច្ច័យ ។

[៧៦៦] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧៦៧] អប្បមាលោ ធម្មោ បរិត្តស្ស ច អប្ប-
មាលាស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៦៨] បរិត្តោ ច អប្បមាលោ ច ធម្មា ប-
រិត្តស្ស ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ
ឥន្ទ្រិយំ ។

[៧៦៩] បរិត្តោ ច អប្បមាលោ ច ធម្មា អប្ប-
មាលាស្ស ធម្មស្ស... សហជាតំ បុរេជាតំ ។

[៧៧០] បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា បរិត្តស្ស
ធម្មស្ស . . . សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

[៧៧១] បរិត្តោ ច មហាក្កតោ ច ធម្មា មហាក្ក-
តស្ស ធម្មស្ស... សហជាតំ បុរេជាតំ ។

[៧៧២]   នហេតុយា   បណ្ណាស   នអារម្ម-
លោ   បណ្ណាស   នអធិបតិយា   នអនន្តរេ   នស-
មនន្តរេ   បណ្ណាស   នសហជាតេ   ទ្វាទស
នអញ្ញមញ្ញោ   ទ្វាទស   ននិស្សយេ   ទ្វាទស

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៧៦៧] ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារផង ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានផង ដោយ សហជាតិប្បច្ច័យ ។

[៧៦៨] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ . . . បានដល់សហជាតិ បច្ចាជាតិ អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

[៧៦៩] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានប្រមាណមិនបាន . . . បានដល់សហជាតិ និងបុរេជាតិ ។

[៧៧០] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារ . . . បានដល់សហជាតិ ជាបច្ចាជាតិ អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

[៧៧១] ធម៌ ដែលមានសភាពតូចឆ្មារក្តី ធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលដល់នូវសភាពធំ បានដល់សហជាតិ និងបុរេជាតិ ។

[៧៧២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តរប្បច្ច័យ និងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនសហជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២

បរិត្តតិកេ បញ្ញាវារោ

នឧបនិស្សយេ ចុទ្ទស នបុរេជាតេ ចុទ្ទស នបច្ឆា-
 ជាតេ បណ្ណាស នអាសេវនេ ។ សង្ខតំ ។ នមក្កេ
 បណ្ណាស នសម្បយុត្តេ ទ្វាទស នវិប្បយុត្តេ ទស
 នោអត្ថិយា ទស នោនត្ថិយា បណ្ណាស នោវិកតេ
 បណ្ណាស នោអវិកតេ ទស ។ ឯវំ កលោតព្វំ ។

បច្ចនីយំ ។

[៧៧៣] ហេតុប្បច្ចយា នអាវម្មណោ សត្ត . . .
 នអធិបតិយា នអនន្តវេ នសមនន្តវេ សត្ត នអញ្ញា-
 មញ្ញោ តីណិ នឧបនិស្សយេ សត្ត នបុរេជាតេ ។
 សង្ខតំ ។ នមក្កេ សត្ត នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្ប-
 យុត្តេ តីណិ នោនត្ថិយា សត្ត នោវិកតេ សត្ត ។
 ឯវំ កលោតព្វំ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយំ ។

បរិក្ខត្តិកៈ បញ្ហាវារៈ

ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២
 ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ ។ សេចក្តី
 បំប្រួញ ។ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនោអត្តិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១០ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៥ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ។ បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយៈ ។

[៧៧៣] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តរប្បច្ច័យ និងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ក្នុងនមគ្គប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគ-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧៧៤] នហោតុប្បច្ចយា អារម្មណោ សត្ត . . .
 អធិបតិយា សត្ត អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ ស-
 ហាជាតេ ឯកានស អញ្ញមញ្ញោ សត្ត និស្សយេ តេ-
 រស ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ
 តីណិ អាសេវនេ ចត្តារិ កម្មេ សត្ត ។ សង្ខតំ ។
 មក្កេ សត្ត សម្បយុត្តេ តីណិ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិ-
 យា តេរស នត្ថិយា នវ វិតតេ នវ អវិតតេ តេរស ។

បច្ចនីយានុលោមំ ។

បរិត្តត្តិកំ ទ្វាទសមំ និដ្ឋិតំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន

[៧៧២] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្ប-
 ច្ច័យ . . . ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១១ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ក្នុង
 មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុង
 នត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៣ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោម ។
 ចប់ បរិត្តត្តិកៈ ទី ១២

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានស្ស បញ្ចមោ ភាគោ

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា

អង្កេ

ទស្សនេន បហាតព្វហោតុកត្តិកំ

បដិច្ចវារោ	១
អនុលោមំ	"
បច្ចុនីយំ	១៣
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ.....	២៤
បច្ចុនីយានុលោមំ	"
បច្ចុយវារោ	២៥
អនុលោមំ	"
បច្ចុនីយំ	៤៦
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ.....	៥៣
បច្ចុនីយានុលោមំ	៥៤
និស្សយវារោ	"
សំសដ្ឋវារោ	៥៥

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន បញ្ចមភាគ

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ	.....	១
អនុលោម	.....	"
បច្ចុនីយៈ	.....	១៣
អនុលោមប្បច្ចុនីយៈ	.....	២៤
បច្ចុនីយានុលោម	.....	"
បច្ចុយវារៈ	.....	២៥
អនុលោម	.....	"
បច្ចុនីយៈ	.....	៤៦
អនុលោមប្បច្ចុនីយៈ	.....	៥៣
បច្ចុនីយានុលោម	.....	៥៤
និស្សយវារៈ	.....	"
សំសដ្ឋវារៈ	.....	៥៥

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា	អង្កេ
អនុលោមំ	៥៥
បច្ចុនីយំ	៦០
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ.....	៦១
បច្ចុនីយានុលោមំ	៦២
សម្បយុត្តវារោ	"
បញ្ញាវារោ	"
អនុលោមំ	"
បច្ចុនីយំ	១០៩
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ.....	១១៦
បច្ចុនីយានុលោមំ.....	១១៧

អាចយគាមិត្តិកំ

បដិច្ចវារោ	១១៩
អនុលោមំ	"
បច្ចុនីយំ	១២៣
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ.....	១២៩
បច្ចុនីយានុលោមំ.....	១៣០

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
អនុលោម	៥៥
បច្ចុនីយៈ	៦០
អនុលោមប្បច្ចុនីយៈ.....	៦១
បច្ចុនីយានុលោម.....	៦២
សម្បយុត្តវារៈ	"
បញ្ហាវារៈ	"
អនុលោម	"
បច្ចុនីយៈ	១០៩
អនុលោមប្បច្ចុនីយៈ.....	១១៦
បច្ចុនីយានុលោម.....	១១៧

អាចយគាមិត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ	១១៩
អនុលោម	"
បច្ចុនីយៈ	១២៣
អនុលោមប្បច្ចុនីយៈ.....	១២៩
បច្ចុនីយានុលោម.....	១៣០

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា	អង្ក
សហជាតវារោ	១៣០
បច្ចយវារោ	"
អនុលោមំ	"
បច្ចនីយំ	១៣៧
អនុលោមប្បច្ចនីយំ.....	១៤៦
បច្ចនីយានុលោមំ.....	"
និស្សយវារោ	"
សំសដ្ឋវារោ	១៤៧
អនុលោមំ	"
បច្ចនីយំ	១៤៨
អនុលោមប្បច្ចនីយំ.....	១៥០
បច្ចនីយានុលោមំ.....	"
សម្បយុត្តវារោ.....	"
បញ្ញាវារោ	១៥១
អនុលោមំ	"
បច្ចនីយំ.....	១៧៩
អនុលោមប្បច្ចនីយំ.....	១៨២

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
សហជាតវារៈ	១៣០
បច្ច័យវារៈ	"
អនុលោម	"
បច្ច័យនីយៈ	១៣៧
អនុលោមប្បច្ច័យនីយៈ.....	១៤៦
បច្ច័យនីយានុលោម	"
និស្ស័យវារៈ	"
សំសង្កវារៈ	១៤៧
អនុលោម	"
បច្ច័យនីយៈ	១៤៨
អនុលោមប្បច្ច័យនីយៈ.....	១៥០
បច្ច័យនីយានុលោម	"
សម្បយុត្តវារៈ	"
បញ្ញាវារៈ	១៥១
អនុលោម	"
បច្ច័យនីយៈ	១៧៩
អនុលោមប្បច្ច័យនីយៈ.....	១៨២

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា	អង្កេត
បច្ចុនីយានុលោម៍.....	១៨៣
សេក្ខត្តិកំ	
បដិច្ចវារោ.....	១៨៤
អនុលោម៍.....	“
បច្ចុនីយំ.....	១៨៨
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ.....	១៩៥
បច្ចុនីយានុលោម៍.....	“
សហជាតវារោ.....	“
បច្ចុយវារោ.....	១៩៦
អនុលោម៍.....	“
បច្ចុនីយំ.....	២០១
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ.....	២០៦
បច្ចុនីយានុលោម៍.....	២០៧
និស្សយវារោ.....	“
សំសដ្ឋវារោ.....	“
អនុលោម៍.....	“
បច្ចុនីយំ.....	២០៨

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

បច្ចុនីយានុលោម..... ១៨៣

សេក្ខត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ..... ១៨៤

    អនុលោម..... ”

    បច្ចុនីយៈ..... ១៨៨

    អនុលោមប្បច្ចុនីយៈ..... ១៩៥

    បច្ចុនីយានុលោម..... ”

សហជាតវារៈ..... ”

បច្ចុយវារៈ..... ១៩៦

    អនុលោម..... ”

    បច្ចុនីយៈ..... ២០១

    អនុលោមប្បច្ចុនីយៈ..... ២០៦

    បច្ចុនីយានុលោម..... ២០៧

និស្សយវារៈ..... ”

សំសដ្ឋវារៈ..... ”

    អនុលោម..... ”

    បច្ចុនីយៈ..... ២០៨

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា អង្កេ

អនុលោមប្បច្ចនីយំ.....	២១០
បច្ចនីយានុលោមំ.....	"
សម្បយុត្តវារោ.....	"
បញ្ចវារោ.....	២១១
អនុលោមំ.....	"
បច្ចនីយំ.....	២៣៧
អនុលោមប្បច្ចនីយំ.....	២៤០
បច្ចនីយានុលោមំ.....	"

បរិគ្គតិកំ

បដិច្ចវារោ.....	២៤២
អនុលោមំ.....	"
បច្ចនីយំ.....	២៤៨
អនុលោមប្បច្ចនីយំ.....	២៦២
បច្ចនីយានុលោមំ.....	"
សហជាតវារោ.....	២៦៣
បច្ចយវារោ.....	"
អនុលោមំ.....	"

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

អនុលោមប្បវត្តនីយៈ.....	២១០
បច្ចុនីយានុលោម.....	"
សម្បយុត្តវារៈ.....	"
បញ្ហាវារៈ.....	២១១
អនុលោម.....	"
បច្ចុនីយៈ.....	២៣៧
អនុលោមប្បវត្តនីយៈ.....	២៤០
បច្ចុនីយានុលោម.....	"

បរិក្ខត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ.....	២៤២
អនុលោម.....	"
បច្ចុនីយៈ.....	២៤៨
អនុលោមប្បវត្តនីយៈ.....	២៦២
បច្ចុនីយានុលោម.....	"
សហជាតវារៈ.....	២៦៣
បច្ចុយវារៈ.....	"
អនុលោម.....	"

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា	អង្កេត
បច្ចុនីយំ.....	២៦៧
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ.....	២៧២
បច្ចុនីយានុលោមំ.....	២៧៣
និស្សយវារោ.....	“
សំសដ្ឋវារោ.....	“
អនុលោមំ.....	“
បច្ចុនីយំ.....	២៧៤
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ.....	២៧៨
បច្ចុនីយានុលោមំ.....	២៧៩
សម្បយុត្តវារោ.....	“
បញ្ញាវារោ.....	“
អនុលោមំ.....	“
បច្ចុនីយំ.....	៣១២
អនុលោមប្បច្ចុនីយំ.....	៣១៧
បច្ចុនីយានុលោមំ.....	៣១៨

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
បច្ចុនីយៈ.....	២៦៧
អនុលោមប្បច្ចុនីយៈ.....	២៧២
បច្ចុនីយានុលោម.....	២៧៣
និស្សយវារៈ.....	“
សំសដ្ឋវារៈ.....	“
អនុលោម.....	“
បច្ចុនីយៈ.....	២៧៤
អនុលោមប្បច្ចុនីយៈ.....	២៧៨
បច្ចុនីយានុលោម.....	២៧៩
សម្បយុត្តវារៈ.....	“
បញ្ញាវារៈ.....	“
អនុលោម.....	“
បច្ចុនីយៈ.....	៣១២
អនុលោមប្បច្ចុនីយៈ.....	៣១៧
បច្ចុនីយានុលោម.....	៣១៨

